

KAREL MAHKOTA

KRONIKA
PEVSKEGA ZBORA
GLASBENE MATICE
V LJUBLJANI
1891-1941

II. del ♦ I. knjiga

KAREL MAHKOTA

KRONIKA

PEVSKEGA ZBORA GLASBENE MATICE
V LJUBLJANI

1891 - 1941

II. DEL

OD KONCERTA DO KONCERTA

I. KNJIGA

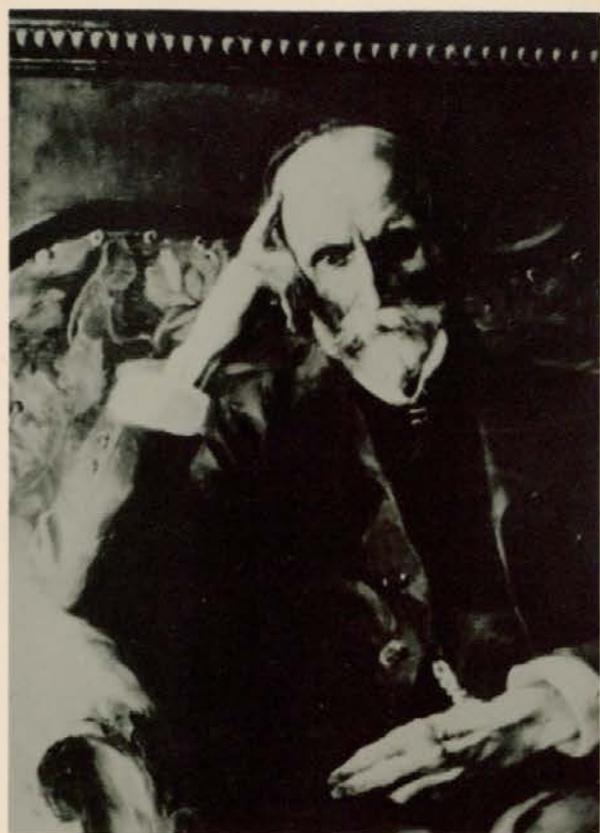
Popolnoma nesporno je, da je zgodovina Glasbene Matice najtesneje povezana z zgodovino njenega zbora. Čeprav sta drugi dve najvažnejši panogi društvenega dela, edicija in šola, 20, odnosno 10 let starejši, vendar se suče od leta 1891. dalje večina dogodkov, ki so v zvezi z Glasbeno Matico, prvenstveno okrog pevskega zbora in to velja za hvalo in slavo, kakor tudi za grajo in udarce, ki so tu in tam močno padali po zboru ali društvu. Kako se je vse to razvijalo, naj vam vsaj približno poda naslednji oris dogodkov.

Ustanovitev pevskega zbora Glasbene Matice je opisana v prvem delu njegove kronike in tudi prvi meseci njegovega dela in razvoja v prostorih šole Glasbene Matice v II. nadstropju Permetove hiše na Ribjem trgu.

Sezona 1890/91.

V svojem sporedu je imel zbor važnejše zборе slovenske in hrvatske literature, kar dokazuje vizitka dr. Grosa, na kateri je navedenih 24 takih mešanih zborov. Ta, pevcem dobro znani spored, mu je služil jeseni leta 1890. v prvi vrsti zato, da so se pevci privadili načinu in poglobitvi njegovega študija, kar mu je olajšalo potem vežbanje novih del za prvi zborov koncert 18. aprila 1891. leta v Redutni dvorani. Sodobnik je zatrdil, da je bil zborovodja dr. Gros pri vajah zelo strog, imel železno disciplino in da je izvrstno študiral, tako, da je bilo petje pod njegovim vodstvom velik užitek za vse, ki so prišli iz predobrih in prepustljivih rok zadnjega zborovodje Narodne čitalnice, Frana Gerbiča.

Fran Gerbič, rodom iz Cerknice, je bil po izobrazbi učitelj in se je posvetil kot tenorist operni karijeri. Pel je v Ulmu in Zagrebu. Pozneje je opero zapustil, postal učitelj solopetja in deloval do leta 1886. na konservatoriju v Lvovu. Na predlog Frana Drenika so ga zvalili v Ljubljano kot učitelja in vodjo šole Glasbene Matice, kot zborovodjo Narodne čitalnice in kapelnika Dramatičnega društva z garantiranimi skupnimi letnimi prejemki 600 glđ., od katerega zneska je plačalo vsako navedeno društvo po eno tretjino. Najprej je odpadla Narodna čitalnica, nato leta 1893. Dramatično društvo in vse obveznosti so prešle na Glasbeno Matico, ki jih je vestno držala z naraščajočimi prejemki do njegove smrti leta 1917.

Vse je z velikim zanimanjem pričakovalo prvi zborov koncert, ki je izredno uspel. Petje je bilo lepo ubrano in splošno se je opazilo, da se je šlo pri izvajanju posameznih točk zbora predvsem za pravilno, umetniško prednašanje skladbe same in ne za nekako tekmo posameznih glasov iz zbora, kar se je takrat le običajno opažalo pri raznih drugih zborovskih nastopih. Zato je bilo občinstvo prijetno presenečeno. Tako kritik Slov. Naroda (20. 4. 1891):

Slovenec (20. 4. 1891) je povedal med drugim: "Naš glasbeni zavod zabeležuje s prvim nastopom svojega pevskega zbora izredno lep uspeh. Spored je bil zanimiv, izvajanje v vsakem oziru častno. Družbi inteligentnih pevcev vsa čast na veliki ljubezni in vztrajnosti, ki jo je bilo treba, da je dosegla tak umetniški uspeh."

Zelo kritično, a stvarno, je ocenil nekatere nedostatke kritik Ljubljanskega zvona (1891. stran 377), ki je precej odklanjal spored, predvsem Vilharjevo delo za bariton solo, moški zbor in orkester: "Slovo".

Spored res ni bil bogve kaj, pa saj tudi še nismo imeli koncertne zborovske literature, ki je pravzaprav šele nastajala. Močan pohvalni dar je dal koncertu baritonist Josip Nollí, operni pevec domačin, ki se je pravkar vrnil iz tujine - Milana,

Odese v Ljubljano in bil od tedaj dalje steber slovenske opere in njen režiser. Na klavirju ga je spremljal učitelj Glasbene Matice, pianist Karel Hoffmeister,

deloma je pel s spremljevanjem vojaške godbe 17. pešpolka. Do-
hodkov je imel ta koncert 210 gld. in stroškov 138.56 gld., či-
stega torej 71 gld. 44 kr.; polovico tega zneska je dobil so-
list Nolli.

V tistih časih so bili zelo priljubljeni izleti, ki
so jih prirejala posamezna društva sama ali potovalna pisarna
Pavlin. Tako je priredil tudi zbor svoj prvi pevski izlet na
Bled, dne 21. junija 1891. s posebnim vlakom do Lesc. Vlak je
odpeljal iz Ljubljane ob pol 6. zjutraj in zvečer ob 9. iz
Lesc v Ljubljano. V III. razredu je stala vožnja s popustom
tja in nazaj 80 kr., II. razred, po rednih cenah, se je dobil
le na posebno zahtevo. Vabili so na pot tudi Ločane in Kranj-
čane, a že Ljubljančanov samih je bilo okrog 700. Ko so dospe-
li izletniki od Lesc peš do jezera, so se odpeljali s šolni
na otok, kjer je bila ob 11. uri sv. maša in nato kosilo v Lu-
jizinih toplicah za 1 gld. Nameravane kratke popoldanske izle-
te je motil dež, od 5. - 8. pa je bil koncert pevskega zbora,
solistov in kvarteta.

Kronist (Slovenski Narod 22. 6. 1891) pravi, da ta-
ko veselih potnikov že dolgo ni imel gorenjski vlak, kakor so
bili udeleženci prvega izleta pevskega zbora Glasbene Matice.

Tako je minilo prvo zborovo koncertno leto.

x

x x

Sezona 1891/92.

Jeseni 1891 se je preselila Glasbena Matica iz Perme-
tove hiše v Knežji dvorec v Gosposko ulico, v prostore, ki jih
je do takrat imela Filharmonična družba, ki je dobila lastno
hišo na Kongresnem trgu.

Dne 1. oktobra je izšel v Slov. Narodu oklic, ki va-
bi v zbor. Vodstvo zbora se sklicuje na uspehe prvega koncer-
ta, ki je povzročil strokovne ocene, kakršnih pri nas še ni bilo,
in izrekla se je nadeja, da bo postala Ljubljana središče

najboljšega jugoslovanskega umetnega petja. Pevski zbor si je postavil idealni smoter, gojiti izključno umetniško - akademiško pevsko dostojno petje do resno zaželjene popolnosti. Dalje pravi poziv: "Čas je že, da nehamo Slovenci zadovoljevati se s samim gostilniškim petjem. Zakaj le tako moremo imenovati one koncerte, pri katerih smo sedeli ob mizah, Hebini potomci pa so nam mej najlepšimi pesmimi stregli, rožljaje in ropotaje s krožniki in čašami. Ne da bi bili proti takim zabavam, ki so bili svojčas na pravem mestu, ali pokazati bo treba tudi kaj višjega, popolnejšega, umetniško dostojnega." Poziv napoveduje razširjenje v mešani zbor in koncerte v zvezi z Narodno čitalnico. Ob sklepu vabi v k prvi vaji v torek 6. oktobra 1891. ob pol 9. zvečer v Knežji dvorec.

Par dni nato, 10. oktobra 1891, se je vršil redni letni občni zbor Glasbene Matice in v svojem uvodnem govoru je pozdravil predsednik Fran Ravnihar pevski zbor Glasbene Matice s sledečimi besedami: "Ves slovenski svet je z velikim veseljem pozdravil osnovo samostojnega moškega pevskega zbora v okviru Glasbene Matice. Vzprejmite klic: Čast in hvala odličnim osnovateljem, naj vas spremlja topla želja, da ta zbor procvita in se uspne do one višine, do katere so se z njim uspele naše nade."

Oklic odbora pevskega zbora Glasbene Matice z dne 1. oktobra 1891 (Slovenski Narod) ni imel zaželenega uspeha, zato so dali 14. oktobra 1891 (Slovenski Narod) nov poziv, ki je zelo značilen za takratne naše prilike in jasno kaže, da vodstvo zbora ni bilo brez težav, ko je razbijalo zastarelo ledeno skorjo, in zato ga navajam v celoti:

"Slovenskim pevcem v Ljubljani!"

Mnogo let so delovali pevski zbori v Ljubljani in v družih večjih krajih po Slovenskem za razna društva, s petjem tako pospešujoč tako društveno življenje. -

Povzdignili so pesem slovensko na lepo stopnjo in pri-

dobili si mnogo zaslug za nje razvoj. - Toda petje so negovali vendar le v prvi vrsti v korist društvom in za zabavo in pri tem jih ni vodila glavna misel ta, da bi dvignili petje do one stopnje, katera bi bila primerna slovenskemu narodu. Čast narodova pa zahteva, da ne podrejamo več petja drugim nameram, da je negujemo kot umetnost, umetniški dostojno. -

Povdarjalo se je to že pred leti, ali ostajalo je vse pri starem. Osobito v Ljubljani bilo je težko ločiti se od zastarelih in tako rekoč vkoreninjenih običajev.

Minolo leto so pa vendar videli nekateri rodoljubi potrebo, da se ustanovi nov pevski zbor in ustanovili so ga kot docelni del Glasbene Matice, prvega slovenskega zavoda te stroke. - Novemu zboru je namen gojiti izključivo umetnostno, akademiško pevski dostojno petje.

Z veseljem pozdravili so vsi naobraženi rodoljubi ta korak in mnogo jih je pristopilo k zboru. - A vendar se je pokazala v nekih krogih mršnja tudi do prvega zbora, in zakaj? Pravih vzrokov ni. Razdružil se je sicer čitalniški pevski zbor, ki je mnogo let častno vršil svojo nalogo in ki je, kar se mu mora priznati, v resnici na slovenskem največ storil za povzdigo lepega petja. Neposredni povod razdruženju zamogel je pač vzbuditi nekako nevoljo v pevcih - toda to ne more biti vzrok, da ne bi pristopili pevci prvemu zboru. -

Namen vsacega pravega rodoljuba mora biti: delovati za ves slovenski narod in njega napredek, ne pa samo za posamezna društva ali posamezne sloje. Tega vzvišenega ideala prijel se je Matični zbor, želeč napredovati v umetnostnem petji do one popolnosti, ki je primerna nadarjenemu narodu slovenskemu. -

Zato ne sme hiti jeden rodoljub odtegniti svoje pomoči, da doseže zbor svoj namen in nečastno je za vsakega izobraženca, ako odteguje svojo pomoč nezavisnemu društvu, le za to, ker se čuti, da je žaljen od koga drugega z novim zborom v nikaki zvezi stoječega človeka.

Tako ne gre! - Vsak pravi rodoljub posvetiti mora vse svoje moči prosveti narodovi, kajti vsak je dolžan, ako ima res pošteno voljo in pravo srce za narodni napredek, storiti zanj karkoli mu je mogoče in kar je potrebno. Z lepim vzgledom mora vplivati na mlajše svoje tovariše. da vzbudi v njih ono gorečnost in ljubezen do plodonosnega delovanja, katero je bilo v prejšnji dobi in je še sedaj polno njegovo srce. Nijeden narod ne more dospeti do popolnosti, ako ne delujejo za to vsi njegovi sinovi vztrajno, složno in z radostjo.

Sram bi nas moralo biti, ako bi nas v središču Slovenije presegli v dovršenosti umetniškega petja nasprotniki naši. In to se lahko zgodi, -- kajti oni, priznati jim moramo, se ne strašijo dela, četudi nimajo toliko moči in sposobnosti, in vzajemno tekmujejo kdo izmed njih bo več storil: Le pogledjmo jih, kako hite filharmonci stari in mladi v svoj dom. In mi?

Zaradi malenkosti se razdružujemo in zaviramo plodonosno delovanje, podrejajoč občni napredek narodov neopravičeni mršnji ali brezbriznosti. -

Zdramimo se torej! Vsi naobraženi pevci naj pridružijo pevskeму zboru Glasbene Matice in naj pomorejo, da pokažemo kaj znamo in kako visoko se zamoremo popeti v umetnosti. Proč z vsemi pomisleki -- in geslo naše naj bo složno delovati za prosveto narodovo, da mu priborimo čast in poštenje, kakor ga zasluži. -- "

Tudi ta poziv je otajal le malo moških src, zbral se je pa ženski zbor, ki je štel 37 pevk in se je ustanovil 15. novembra 1891, ko je volil svoj odbor.

Prvi udarec je zadel pevski zbor Glasbene Matice z odhodom zborovodje dr. Grosa, ki je bil po službeni potrebi prestavljen v Idrijo.

Zbor z vajami ni prenehal, moškega je vadil Anton Razingger, mešanega pa Josip Maier. Zborov predsednik Ivan Vencajz pa je skrbel za novega zborovodjo Mateja Hubada, ki je prevzel zbor 1. decembra 1891 in ga vodil že 19. decembra 1891. na či-

talniškem koncertu.

Ker je bil pevski zbor Glasbene Matice nekak najstarijši čitalniškega pevskega zbora, je sklenil glavni odbor Narodne čitalnice dogovor, da bo priredil zbor v tekočem letu tri manjše koncerte v čitalniški dvorani za njene ude proti nagradi 300 glđ. Prvi je bil 19. decembra 1891 kot Prešernova beseda. Ta večer pa ni nastopil celotni matični zbor, nekateri moški člani so štrajkali in niso hoteli nastopiti za Narodno čitalnico. Pozneje se je uredilo in vsak član pevskega zbora je moral obvezno sodelovati na vsakem koncertu, ki ga je določil glavni društveni odbor ali zborov odbor. Mešani zbor je pel samo Nedvedovega Veselega pastirja in ga je moral ponoviti. Poleg kvarteta Ilirije je nastopil tudi prvi zborov kvartet: Anton Razinger, Anton Bartl, Josip Maier in Strauss.

Prešernova beseda je važna tudi v tem pogledu, da je to zadnji koncert pevskega zbora Glasbene Matice s takozvanim Liedertafel sporedom. Hubad je prinesel s seboj širši muzikalni pogled in začel je uvajati v koncertne sporede slovansko, predvsem češko glasbo. Dvočak je nato celo vrsto let kraljeval s svojimi umotvori na koncertnih sporedih pevskega zbora Glasbene Matice.

Dne 2. januarja 1892 je počastil moški zbor svoje tovarišice in jim priredil v čitalnici Družbinski pevski večer.

Notica v Narodu (2. 1. 1892) pravi: "Taki večeri utegnejo biti prav zanimivi in privabiti še marsikatero pevsko moč v kolo Glasbene Matice, ki se tako lepo razvija na vse strani."

Torej kavalirji so želeli tudi pomnožiti svoje vrste. Večer je bil sijajno obiskan in zelo animiran. Nastopili so: moški in ženski zbor, kvartet Ilirija, nov zborov kvartet: dr. Matija Hudnik, dr. Andrej Ferjančič, prof. Gerdinič in sodnik Ivan Vencajz. Razinger in dr. Ferjančič sta pela Hubadov dvo-spev s spremljevanjem klavirja: Izgubljeni cvet; solopesmi sta peli gdč. Lenarčičeva in Foersterjeva, nastopil je tudi komični

kvartet in Zagorjan je posnemal Slavjanskega in njegov zbor. To pa v neoficijelnem delu.

Narodov poročevalec pravi (4. 1. 1892): "Ta večer ostane vsem udeležencem v neizbrisnem spominu in splošna želja je bila, da se nadaljujejo ti lepi večeri, ki bodo mnogo pripomogli k razvoju našega društvenega življenja ter domačega petja in glasbene umetnosti sploh."

8. februarja 1892 je umrl v Idriji prvi zborovodja dr. Fran Gros.

Pri vajah se je delalo z vsem mladeniškim ognjem in pripravljalo za kancert 12. marca 1892. Zunaj, pa tudi v zboru samem, pa je narodnostni ponos glasno protestiral proti Hubadovi odločitvi, da bo koncert v novi dvorani Filharmoničnega društva, Tonhalle. Del pevcev se je uprl in zahteval koncert v slovenski hiši. Hubad se je odločil za Tonhalle zato, ker Redutna dvorana vsled zasedanja deželnega zbora ni bila prosta, koncerta pa ni kazalo odlagati, ker bi bil s tem odložen tudi naslednji koncert. Odbor je ponovno prosil deželni odbor, da bi se za ta večer posebej izpraznila Redutna dvorana. Prošnji niso ustregli in končno so se le odločili za Filharmonično dvorano. toda le z večino glasov in po hudem boju. Posređovalo je vsā, da se duhovi pomirijo in upoštevajo tehtni razlogi. Celo uredništvo Slovenskega Naroda je mirilo 9. marca 1892: "Glede na razburjenost, ki je slavnemu odboru Glasbene Matice itak znana, bilo bi morda najugodnejše, da se ta koncert prestavi, dokler ni prazna Redutna dvorana. Ni se čuditi, če nam ne uga-ja filharmonična dvorana. Naše mnenje pa je tudi, da se je ogibati vsakih preprirov, iz kojih bi morda škoda nastala za tako eminentno naroden zavod, kakor je Glasbena Matica. Obe stranki naj torej previdno postopata, ker smo o obeh prepričani, da jima je na srci prospeh Glasbene Matice."

To se je res zgodilo, napetost je popustila in koncert je bil izveden z velikim uspehom. V zboru je izostala samo ena pevka. Krstno izvedbo je imela Foersterjeva: Ljubica, ki je

bila nato še 30 krat na sporedih Matičnih koncertov ter Nedvedova: Ne zabi me. Nova sta bila za našo koncertno dvorano Dvořák in Mascagni. Od prvega se je izvajal 149. psalm za mešani zbor in orkester ter dva dueta iz moravskih dvospevov, od drugega pa dvojni zbor iz opere "Cavalleria rusticana". Kot solist je sodeloval domačin, junaški tenor J. K. Tertnik, dalje sopranistka Luiza Daneševa, violinist Baudis in pianist Karel Hoffmeister, oba učitelja Glasbene Matice.

Koncert je uspel, Slovenec je priobčil: "da si Glasbena Matica zapiše lahko ta koncert z zlatimi črkami v svojo zgodovino. Vtis je bil tak, da je srce vsakega zavednega in za umetnost vnetega Slovenec plavalo v veliki radosti in zadovoljstvu. Zahvaljen Bog!" je vzkliknil kritik P.H. Sattner, "zarja, ki se je lani pokazala nas ni varala, napočil je napovedani dan. Kaj hočemo s tem reči? Zavedni možje so spoznali, da moramo na glasbenem polju kreniti drugo pot, pot prave umetnosti, če hočemo kaj veljati pri drugih narodih. To pot je nastopila Glasbena Matica, ker je: prvič osnovala svoj pevski zbor, ker je poklicala na delo može, ki so navdušeni za glasbo. Zadnji koncert je bil slavnostni portal, ki pelje v svetišče glasbe." "Matica naj skrbi, da ohrani mešan zbor, ki je ideal lepega petja."

Kritik v Ljubljanskem zvonu (1892 - stran 254) je napisal o koncertu celo razpravo. Začne, da je bil koncert preimniten dogodek, ne samo za Ljubljano, temveč za vse Slovenstvo. Kar so pevci lani obetali, to so sijajno izvršili. Nato oceni vsako delo, ki je bilo na sporedu. Za "Ljubico" pravi, da je poleg "Nazaj v planinski raj" najboljši slovenski mešani zbor.

Komponiran je bil leto prej za pevsko slavnost v Mariboru. O pevskem zboru pravi, da je štel nad 70 pevk in pevcev, kateremu je pristopilo v "Cavaleriji rusticani" še 60 grl šolskega zbora Glasbene Matice. Zbor se je v kratkem času mnogo naučil in Hubadu gre polno priznanje in neomejena hvala. Z njim

se pričinja nova, lepa doba na glasbenem polju slovenskem.

Zamolčati pa tudi ne smem, kako je bil glavni odbor pozoren napram pevkam. V seji 3. marca 1892 je sklenil, da bodo vse pevke zvozili na koncert. To se je tudi dalo izvršiti, saj je koncert uspel tudi v finančnem oziru. Dohodkov je bilo 564.93 glđ., stroškov 314 glđ., čistega torej 350 glđ.

Po svojem prvem, splošno priznanem uspehu, sta šla Hubad in zbor na delo za Gallusov slavnostni koncert v proslavo 300-letnice njegove smrti (1591), ki je bil določen za 8. junija 1892.

Vmes je bil koncert z deloma novim, deloma s sporedom marčnega koncerta. Vršil se je 9. aprila 1892 in potrdil vse, kar se je pisalo o prejšnjem koncertu. Spored so tvorili mešani, moški in ženski zbori, violinist Baudis in pianist Hoffmeister ter solista Franja Vrhunčeva in Anton Razinger. Koncert je bil v dvorani Narodne čitalnice in namenjen članom Narodne čitalnice in rodbinam članov pevskega zbora Glasbene Matice.

Dne 23. aprila 1892 se je vršil v istih prostorih zborov zabavni večer.

Idejo proslave 300-letnice smrti Jakoba Petelina Gallusa

je sprožil na seji Glasbene Matice, dne 24. maja 1889. leta Vojteh Valenta. Želel je, da bi se izdal njegov življenjepis in vsaj del njegovih skladb. Ker je Gallus umrl v Pragi, je predlagal, da se naprosi rodoljuba Jana Lego v Pragi, da preskrbi Glasbeni Matici vse potrebne podatke o slavnem rojaku iz tamošnjih arhivov. Lego se je odzval vabilu Glasbene Matice z dopisom od 23. aprila 1890, na dan obletnice Gallusove smrti, spominsko slavnost, in sicer bo najprej slovesni requiem v stolnici, nato koncert Gallusovih zborov.

Medtem so zvedeli, da se zanima za Gallusa in njegova dela mladi Mantuani, tajnik glasbenega oddelka dvorne knjižnice na Dunaju, ki je dobil za raziskavanje Gallusovih del od ljubljanskega mestnega magistrata 100 gld. in od Kranjske hranilnice 130 gld. podpore. Mantuani je prišel o veliki noči leta 1891. v Ljubljano in poročal Glasbeni Matici o svojih doživetjih. Na seji, dne 29. aprila 1891. je bilo sklenjeno, da se odgodi koncert Gallusovih skladb na jesen, ker prej ni mogoče preskrbeti potrebnih not, kar se je sporočilo Mantuaniju na Dunaj. Prosilo se ga je za sodelovanje, kar je Mantuani obljubil 5. decembra istega leta. Na odborovi seji, dne 11. januarja 1892 je podarjal društveni tajnik Paternoster nujno potrebno Gallusovega koncerta, ki naj se sigurno izvrši, kar bi bilo vsekakor častno za Glasbeno Matico. Zato je predlagal, da se vendar definitivno sklene prirediti koncert, saj tečejo pogajanja z Mantuanijem že nad eno leto ter ima društvo že dalj časa na razpolago vse Gallusove skladbe. Vsi odborniki so bili edini, da se namera izvrši, le Vencajz, predsednik zbora, je bil mnenja, da je treba prej vprašati zbor, če se hoče posvetiti tej nalogi. Mantuanija so nato vprašali, pod kakimi pogoji bi predaval na Gallusovem koncertu in do izvedbe koncerta je prišlo, dne 8. junija 1892. v Redutni dvorani.

Za uvod k Gallusovemu koncertu sta priobčila naša dnevnikarja Slovenski Narod (1892 - 1. 6.) in Slovenec, izčrpne

članke o Gallusu in njegovih delih in v Redutni dvorani so bila razstavljena tiskana dela, ki so izšla v letih 1586 in pozneje.

Zbor je pel izključno le Gallusove zборе: Ecce quomodo moritur iustus, Laus et perennis gloria, Ave Maria, Multum deliro, Musica noster amor in v oktetu: Diversos diversa iuvant. Izvedba je nadkrilila najsmelejše nade in uspeh koncerta je bil nadvse sijajen. Tako prva notica, kateri so sledila priznanja polna poročila strokovnjakov. Najlepše sta uspela Laus in Musica; z velikim zanimanjem je sledilo občinstvo Mantuanijevemu govoru o Gallusu.

Ostali del sporeda je izpopolnil prof. Karel Hoffmeister z igro na klavirju in na kotažnih orglah, ki jih je posodil Glasbeni Matici za to priliko dr. Lovro Požar.

Pevskemu zboru je tudi to pot pomagal šolski zbor in časopisje je to posebno poudarjalo kot dokaz, kako resno se poučuje petje na šoli Glasbene Matice in da nas to zdravo stanje navdaja z najlepšimi nadami za bodočnost glede našega pevskega naraščaja. Sodelovanje šolskega zbora je dalo možnost, da je nastopilo pri Gallusus 150 članov zbora. Iz šolskega zbora je izšlo toliko in toliko članov koncertnega zbora, ki so potem leta in leta sodelovali v zboru med vodilnimi pevci.

Pater Hugolin je napisal v svoji oceni: "S srčno hvaležnostjo smo se vrnili s snočnjega koncerta domov in vsi smo oklenili Hubada in njegov zbor v svoje srce. Obžalujemo, da se koncerta niso udeležili proticecilijanci, ki delajo toliko ovir preureditvi cerkvenega petja. Mislili smo si: Lepa reč, nam bo Glasbena Matica kazala pravo pot? In to je včeraj tudi storila." (Slovenec 11. 6. 1892).

Druga plat pa konstatira "brezmadežno čistost glasov, enakomerno njih izenačenje in prekrasno, izredno nežno in uglajeno glaseči se pianissimo. Vse to je vplivalo in pretreslo slušatelje."

Po tako uspešno končanem delu zopet nekaj za oddih in pevski zbor je privoščil svojim članom in njihovim prijateljem, dne 3. julija 1892 izlet na Bled s posebnim vlakom, kakor prejšnje leto. Stroške za posebni vlak - 195 glđ. - je prevzel glavni odbor iz hvaležnosti radi uspelega Gallusovega koncerta. Dan je bil krasen, izletnikov blizu 400 in popoldanski koncert v Lujizinih toplicah je združil ves gorenjski kot. Vsi so bili zadovoljni z izletom in Narodov poročevalec (6. 7. 1892) je rekel: " da nima poročevalec nikdar nehvaležnega posla, če mora poročati o Glasbeni Matici. Bil je krasen narodni praznik, posvečen slovenskemu petju. Pri popoldanskem koncertu je pel tudi mešan kvartet matičnega zbora: Vrhunčeva, Moosova, Razinger in Dečman. Bila sta poleg tega tudi operna pevca Trtnik in Nolli ter oba sodelovala v Ipavčevi "Domovini".

S tem izletom je bila zaključena druga koncertna sezona.

x

x x

Sezona 1892/93.

Tretje zborovo leto je začelo z vajami v Knežjem dvorcu 20. septembra 1892. in začetek je bil napovedan v Slovenskem Narodu, dne 17. septembra. Pozvali so vse, ki so dobre volje in imajo veselje do petja, pogdarili, da se osebno ne bo vabil nihče, ker biti član tega zbora, bodi slehernemu v ponos!

O počitnicah 30. in 31. avgusta 1892 se je vršil v Ljubljani I. slovenski katoliški shod, ki je pretresal vse zadeve, ki se tičejo našega verskega, narodnega in kulturnega življenja, Bilo je tudi govora o glasbi in referat je imel Pater Hugolin Sattner. V svojem poročilu pravi med drugim: "Vspehi naših resolucij niso v naših rokah. Zatorej se za zdaj ravnajmo po starem geslu: Človek pomagaj si sam in Bog ti bode pomagal! Iščimo pripomočkov in priložnost za glasbeno izobrazbo

v dobrih pevskih in glasbenih zavodih. Tak zavod za glasbo je "Glasbena Matica", ki je zlasti zadnje leto pokazala, da je vredna najkrepkejše podpore. Gallusov koncert zasluži, da se zapiše v kroniko Glasbene Matice z zlatimi črkamk. Škoda, da je bilo le malokomu dano, prisotnemu biti pri tem koncertu. Prepričali bi se bili, kako divno lepa je stara klasična muzika. Vendar ste danes plišali pri ofertoriju eno točko: "Laus et perennis gloria", katera je gotovo vnela vsakega prijatelja umetnega cerkvenega petja.

Glasbena Matica deluje z najboljšimi učiteljskimi močmi. Ta zavod tedaj priporočam slavnemu občinstvu, da ga podpira in svojo deo izroča lepo urejeni Matični šoli. Ob sebi se ume, da bomo Glasbeno Matico podpirali toliko časa, dokler imamo garancijo, da se po nji nikdar ne žali verski čut slovenskega ljudstva. To skrb tedaj izročimo pevskemu zboru in slavnemu odboru."

Da se je P. Hugolin Sattner tako toplo zavzel za Glasbeno Matico, je brezdvoma zasluga pevskega zbora Glasbene Matice.

Zborov redni letni občni zbor se je vršil 27. septembra 1892 in dal svoja poročila o sezoni 1891/92. Zbor je štel 37 pevk in 64 pevcev, skupno 101 člana in dal do sedaj 3 velike in 2 mala koncerta, na katerih je izvajal 28 skladb (10 moških, 11 mešanih in 3 ženske ter druge). Koncerti so imeli 1126 gdl. dohodkov in 442 gld. stroškov, torej 684 gld. čistega. Načrt za bodoče leto je določil tri koncerte; za drugega je napovedal narodne pesmi, za tretjega pa Dvořakov oratorij: Stabat mater (Slovenski Narod 4. lo. 1892).

Par dni nato se je vršil društveni občni zbor in poročila zelo mnogo govore o pevskem zboru in njegovih uspehih. Predsednik Fran Ravnihar sam je rekel, "da mu nedostaja besed, da bi primerno ocenil zborovo delo. Ne bo visoko vihtel kadilnice, temveč izrekel le najglobljo hvaležnost." (Slovenski Narod 6. oktobra 1892).

Za prvi koncert sezone 1892/93 je hotel poskusiti Hubad Deželno gledališče. Toda že skušnje so pokazale, da je Redutna dvorana bolj akustična, kakor gledališče. Zato je bila ponovitev že v Redutni dvorani. Na sporedu: Prvič uvertura k Prodani nevesti, Foersterjev "Samo" s kvartetom iz zbora: Razinger, Orožen, Rihard Mally, Paternoster, dalje trije Dvorakovi dvospevi, Nedvedov "Nazaj v planinski raj", Fibichova "Pomladanska romanca" za sopran-solo (Pavla Suwa), bas-solo (Marcel Fedyckovsky), zbor in orkester in Weissov Triumfator za moški zbor, soli in orkester. Solisti: Fedyckovsky, Dečman in Razinger. Ta zbor je predlagal Nedved že dr. Grosu za izvedbo. Češke besede je poslovenil Anton Funtek in Štritof je napisal o tem delu dva dolga podlistka za Slovenski Narod (lo. in 11. decembra 1892) in takrat je izšlo tudi prvič tiskano besedilo zborov.

Na generalki, dne 11. decembra je poklonil Pevski zbor Hubadu, v priznanje njegovega vzornega vodstva in v dokaz popolne vdanosti. "palčico glasbovodko" narejeno iz slo-nove kosti, okovano s srebrnimi venčki in zlatimi emblemi.

Za koncert 15. decembra 1892 je bilo gledališče razprodano in je mnogo ljudi moralo oditi, ker ni bilo več vstopnic. Zato so koncert dva dni za tem, dne 17. decembra 1892 v Redutni dvorani ponovili pri nižanih cenah. Največji uspeh sta odnesla Nedvedov "Nazaj v planinski raj" in Fibichova "Pomladanska romanca." Kritiki so soglasno konstatirali velik uspeh in "da je pevski zbor ustavil ves naš prejšnji diletan-tizem na muzikalnem polju glasbenega napredka." To je par besed iz obširne Narodove kritike (16. 12. 1892 in 20. 12. 1892), ki jo je napisal Josip Noll.

Sattner pa v Slovencu: "Glasbena Matica si je pridobila velik ugled s svojimi koncerti. Če je Filharmonično društvo ponosno na svoj orkester in komorno muziko, tedaj sme Glasbena Matica s ponosom gledati na svoje pevske zборе, najbolj ponosna pa naj bo na svojega dirigenta. Hubad in zbor sta pa eno

V zboru hvali najbolj base: "To so basi, ki izdajo, polni, okrogli, nikdar pa surovi. Jaz menim, da ne delam krivice nikomur, če trdim, da je bas najsvetlejša stran Matičnega zbora. Pomladanska romanca⁴ je bila biser koncerta."

Dne 18. decembra 1892 je bil pri Maliču zelo animiran zabavni večer pevskega zbora, na katerem je bilo 14 pevskih in drugih točk na sporedu.

Vmes je zbor sodeloval pri podoknici odhajajočemu deželnemu predsedniku Slovcu Andreju baronu Winklerju in ko je glavni odbor aranžiral komorne glasbene večere, se je takoj sestavil oktet zbora, da je pod vodstvom Hubada pripomogel k pestrosti sporeda.

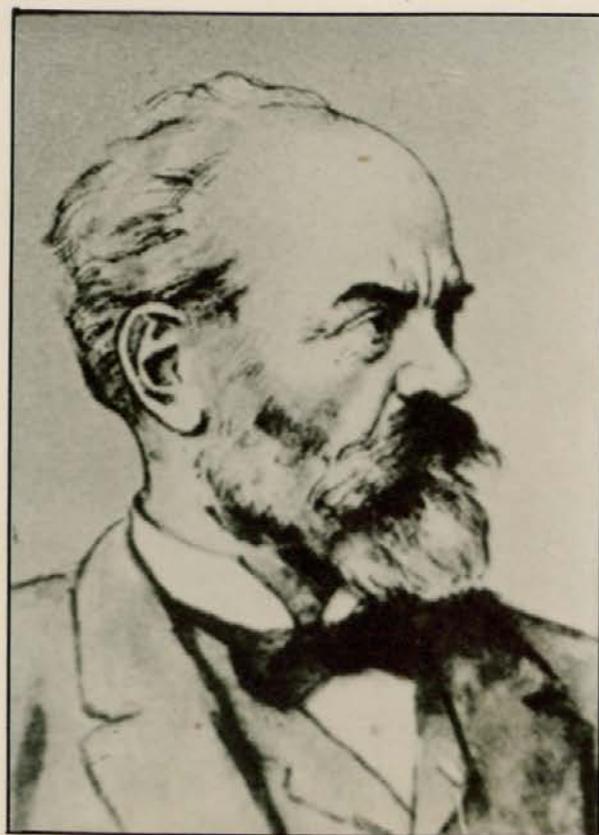
Dne 30. decembra 1892 je izšel v listih nov poziv za pristop k zboru in v njem napovedujejo tudi bodoče delo. Poziv zaključuje: "Res je skupni pevski zbor Glasbene Matice že danes dovolj močan, da proizvede vsakoršne skladbe in da mu za sedaj ni para na Slovenskem, vendar bi bilo želeto, da se še pomnoži. Narodni ponos zahteva od pevcev, da ohranijo in pomnože dosedanji sijaj Glasbene Matice. Na delo torej, saj velja narodni prosveti."

S tem so šli v novo koledarsko leto 1893 in začeli s študijem oratorija: Stabat mater. Kakor v oddih je nastopil oktet zbora na glasbenem večeru 21. januarja 1893 in 4. marca 1893 v Redutni dvorani, dočim se je vršil, dne 15. februarja 1893 pri Maliču zborov pevski večer z zelo pestrim sporedom.

6. marec 1893 je zelo pomemben in odločilen v celem našem društvenem življenju. Ta dan se je vršil izredni občni zbor Glasbene Matice, ki je sklenil nakup lastne hiše v Gosposki ulici in dal s tem podlago za varno streho društvu in zboru. Težak je bil boj za nakup, ker so narodni krogi močno računali z Glasbeno Matico kot najboljšo najemnico za prostore v Narodnem domu, ki je bil tik pred gradnjo.

Prvo celovečerno glasbeno delo je postavil na koncertni oder pevski zbor Glasbene Matice 24. in 27. marca 1893,

in sicer: Dvorak: Stabat mater za soli, zbor in orkester.

Solisti so bili: Lujiza Daneš, sopran, Fani Vrhunčeva - alt, Anton Razinger - tenor in Marcel Fedyckovsky - bas; orkester vojaške godbe 27. pešpolka. Zbor je štel 130 pevk in pevcev. Vse je bilo pripravljeno do vseh podrobnosti: reklama (Slovenski Narod: 17., 20., 21. marca 1893), sporedi z latinskimi in slovenskim besedilom ter motivično razlago prvi primer o našem koncertnem življenju sploh, poleg še vsi življenski podatki o skladatelju Dvořaku. Sporedov so tiskali 500 in so bili že prvi dan razprodani. Vse sta napisala Hubad in zborov tajnik prof. Anton Štritof. Poleg tega so bile še javne zadnje skušnje. Interes občinstva je bil v resnici zbujen in dvorana je bila prodana, čeprav so bile cene za takratne razmere visoke, to pa zato, ker je mogla šele dvakrat razprodana dvorana kriti vse stroške. Samo notni material je stal 153 glđ. in vojaška godba nad 200 glđ. Navzlic vsemu se naši Ljubljčanje niso ravno stepili za vstopnice in časopis, sta vse zadnje dni pisala, da so vstopnice še in še na razpolago, čeprav po mestu govore, da je že vse razprodano. (Ista pesem se je pozneje še toliko in tolikokrat ponovila). No, pa je bilo vse v redu, poln je bil prvi koncert in drugi še bolj. Pritisnila je dežela.

In uspeh?

"Ta koncert sme se imenovati epohalen v zgodovini slovenskega petja. Izvršitev je bila dovršena.", pravi ocenjevalec v Slovenskem Narodu (27. 3. 1893).

Pater Hugolin Sattner, ki je napisal po glavnih skušnjah za Slovence razlago oratorija v dveh dolgih podlistkih, pravi v oceni med drugim: "Vredno je vsaj malo pregledati, koliko je imel opravka Hubad, predno je spravil tako delo na koncertni oder. Dobra, posrečena izbira, prevod besedila, prepis zborovskih glasov, naročiti partituro in orkestralne glasove, izbira in študij s solisti, večmesečni študij s koncertnim in šolskim zborom, vaje deljene in skupne z orkestrom v vojašnici in koncertni dvorani ter glavne in generalna skušnja, ki je morala biti pripravljena tako, da je bila lahko javna. Za vse to

je bila potrebna izredna sposobnost, spretnost in vestnost, predvsem pa trdna in železna volja pripraviti delo do najvišje, pri nas možne, popolnosti."

To sta zbor in Hubad dosegla v taki meri, da jih par let za tem ni bilo strah koncertirati na Dunaju.

Strogi kritik Ljubljanskega zvona (1893 stran 249) začenja svojo oceno o izvedbi Stabat Mater: "Ako pomislimo, da bi bilo še pred nekaterimi leti v Ljubljani docela nemogoče izvesti kako delo z domačimi močmi, tedaj moramo zavzeti obstatiti pri teh koncertih in iskreno čestitati našemu glasbenemu zavodu na njega prekrasnemu napredku in uspehu." O izvedbi sami pravi: "da se je Dvořakovo delo prožvajalo in tudi poslušalo z ono iskreno pobožnostjo, ki se zamaknjena topi v veličastne glasbene lepote. Svoje poročilo pa sklepamo s ponosnim prepričanjem, da se je slovensko petje, dne 24. in 27. marca 1893 vzpelo do vrhunca glasbene umetnosti."

Z izvedbo Stabat mater se peča Ljubljanski zvon še v dveh naslednjih številkah (1893 stran 314 in 379.)

Na blagajni sta nesla koncerta 728 glđ. 91 kr.

Koncert je imel še posebne odmeve: Jakob Aljaž je poslal pismo, v katerem pravi: "Glasbeni Matici, ki v lepi slogi in harmoniji tako marljivo goji pravo umetnost, darujem o priliki koncerta Stabat mater priloženih 100 glđ. v društvene namene." Pravitako je poslal Fran Svetič, vzgojitelj na Dunaju, 5 glđ. k stroškom za nabavo notnega materjala.

Dva dni za koncertom Stabat mater je izvajala Filharmonična družba oratorij Paulus in Slovenski Narod z dne 30. marca 1893 prinaša naslednjo notico: "Ne spominjali bi se včerajšnjega koncerta Filharmoničnega društva, da se ga ni udeležilo tudi mnogo našega narodnega občinstva. Včerajšnji večer pa je šele dokazal, kako upravičeno ponosna sme biti Glasbena Matica na dva svoja Stabat mater koncerta, katera je z domačimi močmi izvršila tako dostojno in častno. Oratorij Paulus se je

vršil takorekoč brez Pavla, kajti pevec naslovne vloge, član dunajske dvorne opere Reichenberg, je bil popolnoma hripav, da ne pojmimo, kako je sploh mogel nastopiti. Izpustil je vse glavne partije, ostalo pa se itak ni slišalo. S takim fiascom se je vnovič pokazalo, da Nemci v Ljubljani z lastnimi močmi ne opravijo ničesar in so pri vsaki priliki izdani na milost in nemilost svojih nemških gostov."

Ko je napovedala Glasbena Matica svoj koncertni spored za sezono 1892/93, je bil na drugem mestu koncert narodnih pesmi in Stabat mater šele na tretjem. Kdor pa je poznal Hubadovo naravnost pedantno natančnost in tudi njegovo neodločnost, mu je lahko razumljivo, da je potisnil Dvořaka naprej in narodne še malo odložil, pa morda tudi samo radi enega samega takta, s katerim še ni bil popolnoma na čistem ali z njim še ne zadovoljen. Svoje narodne je pripravljaj Hubad na pobudo Ivana Vencajza. Vsako prosto minuto v šoli, posebno še na svojem domu, je predsedl pri njih in posamezne fraze ali akorde sviral v raznih varijantah tudi po deset in desetkrat zaporedoma, dokler ni določil oblike, s katero je bil popolnoma zadovoljen. V te proste napeve je položil toliko lepote, da so še danes pravtako sveže, kakor pri prvih izvedbah, dne 8. junija 1893. Štiri za moški zbor se niso obdržale in se le redko pojo, 6 za mešani zbor: Je pa davi slanca pala, Prišla je miška, Luna sije, Bratci veseli vsi, Ljubca povej, povej in Škrjanček poje žvrgoli, so še danes edinstvene v naši literaturi. Tisočkrat in tisočkrat so se pele in se bodo še, čeprav jih je 40 let pozneje vzela na muho neka klikica v našem glasbenem življenju ter posebno radi Miške zasmehovala Hubada, Poliča, Matico in njen zbor. Nasprotno pa jo je imenoval neki dunajski glasbeni kritik leta 1896. po dunajskem koncertu: "Ein Bijou des krainischen Volksgesanges."

Z vajami za tretji sezonski koncert je začel zbor 7. aprila in bil gotov 8. junija 1893, vmes je nastopil ženski

zbor na III. glasbenem večeru 2. maja 1893. Koncertni spored 8. junija je spopolnil junaški tenor K. J. Tertnik, ki je odšel takoj nato v svoj angažma na opero v Mannheimu.

Za koncert slovenskih narodnih pesmi je vladalo pri nas veliko zanimanje. Ljubljčanji še niso pozabili ogromnega uspeha, ki ga je bil deležen leta 1889. slavni ruski pevec Slavjanski in njegov zbor, ki je takrat pel na koncertu v Redutni dvorani ruske narodne pesmi. Zato so bili vsi radovedni, kako bo uspela v koncertni dvorani naša pesem. In žela je prav-tak triumf. To velja predvsem za Hubadove harmonizacije, pa tudi za Sattnerjevo "Kdo bi zmerom tužen bil" in za Kubovo belokranjsko "V oni crni, crni gori", ki sta bili na sporedu. Najbolj sta dopadli "Je pa davi slanica pala" in "Ljubca povej, povej" poleg "Miške", ki je pač edinstvena.

Zvonov kritik (1893/7) pravi, "da poslednji koncert Glasbene Matice ni samo upravičil vseh nadej, nego jih daleč presešel."

Slovenec (1893 8/6) piše: "da je koncert ustregel v polni meri nadam, ki so se stavile nanj, in da sme biti Glasbena Matica ponosna na ta večer." Podrobno oceno obljubuje za pozneje, a je izostala.

Zdi se mi, da jim ni bilo všeč besedilo posameznih narodnih pesmi. V tem me potrjuje notica, ki jo je priobčil Slovenec dve leti za tem, 24. januarja 1894. Takrat so priredili v Cerknici veselico na korist Družbe Sv. Cirila in Metoda in tamošnji zborovodja Juvanec Ferdo je dal na spored "Je pa davi slanica pala" in "Ljubca povej, povej". Slovenec je poročal o tem in pisal med drugim: "Vkljub izborni harmonizaciji niso te narodne pesmi primerne za veselice Sv. Cirila in Metoda, naj reče kdo, kar hoče. V veseli družbi pri polnih čašah naj se le pojo, toda za javno veselico Sv. Cirila in Metoda nikakor niso. Vsaj je pesmi na izbiro lepših in boljših. Toda zdi se nam, da je gospod Ferdo Juvanec nalašč te pesmice

na prvo mesto vsporeda postavil - češ: to bo "gospodom smrdelo, ne boče jih blizu, potem bočemo pa imeli vzrok, v Slov. Narodu po njih udariti, kar se je v istini zgodilo. Ako bi ultraliberalni gospodje à la Juvanec le mrvico tega imeli, čemur "takt" pravimo, bi ne vtikali v vspored Sv. Ciril - Metodove veselice klafarskih pesmi."

Dne 12. junija 1893 je bil zborov izredni občni zbor. Vsled diferenc v odboru je odložil predsedstvo Ivan Vencajz, in ko mu je bilo izrečeno na občnem zboru javno ter brezpogojno zaupanje, je obdržal predsedstvo do rednega občnega zbora v jeseni tekočega leta.

S Hubadovimi narodnimi je šel pevski zbor, dne 18. junija 1893 na popoldanski izlet na koncert v Kamnik. Izletnikov je bilo samo iz Ljubljane preko 700, ki sta jih odpeljala dva posebna vlaka. Ob 5. je bil pri Fischerju koncert, Hubad in zbor sta žela splošno priznanje. Pel je tudi kvartet Ilirija in vse se je čudilo, da je bil koncert brez vstopnine, ker bi se dalo ob tolikem navdušenju mnogo nabrati za novi dom Glasbene Matice.

Kamnik je zaključil drugo zborovo leto, v katerem je štel zbor 51 pevk in 51 pevcev.

x

x x

Sezona 1893/94.

Slovenski Narod je javil 4. oktobra 1893.: "Pevske vaje za novo sezono začno 6. odnosno 9. oktobra.

Okrožnica pravi: "Da si tudi letos obdržimo, ne samo dosedanje ugledno ime, katero smo si pridobili v minolih dveh letih z veličastnimi svojimi koncerti, ampak se vzpnemo, če le možno, še više proti stavljenemu idealu. P. n. pevke in pevci! Mi postavljamo s svojo požrtvovalnostjo najlepši spomenik svojemu narodu, spomenik, o katerem boče oduševljeno govorila bočoča kulturna zgodovina slovenskega naroda."

Iz cele okrožnice veje neki ponos, in to po vsej pravici, kar so trdila tudi poročila na zborovih letnih občnih zborih, moškem 24. in ženskem 26. oktobra 1893. Načelnik je postal dr. Matija Hudnik, načelnica pa je ostala dr. Gregoričeva.

Prvi koncert nove sezone se je vršil dne 3. decembra 1893 v Redutni dvorani. Spored je bil mešan in zbor je ponavljal "Pomladansko romanco", "Ljubico" in 149. psalm. Nova sta bila Glinke "Romanca" za sopran-solo in ženski zbor iz opere "Življenje za carja" ter Beethovnova "Fantazija" za klavir, soli, zbor in orkester, op. 80. Klavir je igral Karel Hoffmeister solisti iz zbora samega: g. Roza Peršlova, Zora Kersnikova, Minka Mooseva, Anton Razinger, Avgust Stamcar in Srečko Nolli. Vmes je nastopil novi učitelj Glasbene Matice violinist Karel Jeraj. Uspeh koncerta in ocene so sijajne. Pevski zbor je v ponavljanjih in novih delih ustregel najstrožjim zahtevam.

Dne 17. januarja 1894. se je vršil v čitalniški dvočrni pevski večer Glasbene Matice za člane pevskega zbora, ude Narodne čitalnice in prijatelje obeh. Po kratkem pevskem delu se je vršil živahen ples.

Že od 7. decembra 1893. dalje je vadil pevski zbor Haydnov oratorij Stvarjenje za soli, zbor in orkester, zopet celovečerno delo, ki se je izvajalo na koncertih, dne 12. in 14. marca 1894. Pevski zbor je bil pomnožen z drugim in tretjim oddelkom šolskega zbora.

Glede sodelovanja šolskega zbora na javnih koncertih so se pojavljale težave. Nemški gospodje na naših srednjih šolah, po naročilu z nam nasprotne strani, niso radi videli tega sodelovanja in so se izjavljali proti izdaji dovoljenja. Zato je morala Glasbena Matica skoraj pred vsakim koncertom v deputaciji k deželnemu predsedniku in dobiti pri njem dovoljenje za posamezne koncertne nastope svojega šolskega in dijaškega zbora. Le tako je bilo mogoče postaviti na koncertni oder 180 pevk in pevcev, število, kakršnega gospodje v Tonhalle niso

mogli nikdar doseči in tudi ne takih uspehov. Pomnožili so tudi vojaški orkester na 50 članov z učitelji, učenci in prijatelji šole Glasbene Matice. Zbor si je bil v svesti, da je tudi ta koncert izvrstno pripravil, zato je iz velike hvaležnosti in v priznanju neprecenljivih zaslug poklonil Hubadu na generalki v nedeljo 11. marca zlato uro, ki jo je potem izgubil na nekih vojaških vajah. Poredneži pa trdijo, da je šla študirat, ko se je pripravljala na državni izpit na Dunaju.

"Koncerta sta uspela in dala užitek, ki si ga ne moremo misliti popolnejšega in bolj veličastnega" pravi Slovenski Narod v svoji dolgi oceni z dne 13. marca 1894. Posebno poudarja kritik, kako čvrsto se je držal tudi šolski zbor in se popolnoma zлил s pevskim zborom v dovršeno celoto.

Drugo izvedbo je poslušalo mnogo deželanov, predvsem duhovnikov, Slovenec pravi (13. 3. 1894): "Glasbena Matica si je vzgojila svoj lasten zbor, ta je njena lastnina, njen ponos, njen kras. Vse drugo je dvorljivo sodelovanje, o zboru pa lahko rečemo: To je subjektivirana Glasbena Matica. Je pa Matičen zbor ves navdušen za svojega dirigenta in le tako je mogoče na dan spraviti tako velikanske glasbene umotvore, kakor lani Stabat mater, letos Stvarjenje."

Dom in svet, ki od začetka ni prinašal posebnih ocen, temveč bolj preglede, je na primer h koncertu "Stvarjenje" omenil: "Ko bi bil kak ptujec, dne 12. ali 14. marca navzoč v Redutni dvorani ljubljanski, ko je koncertirala Glasbena Matica, moral bi bil priznati, da Slovenci vsaj v glasbi stopamo za drugimi srečnejšimi narodi." Dalje konstatira, da je bilo mnogo ljudi z dežele in pravi "To pa, menim, je največja zasluga Glasbene Matice in to je treba poudarjati ob vsaki priliki, da se ji je posrečilo izpodbosti in ogreti naše širše občinstvo za prelepo glasbeno umetnost."

Ta dva koncerta sta imela 652.50 glđ. dohodkov in 600 glđ. stroškov.

Člani pevskega zbora so se zavedali, kaj pomeni njihovo sodelovanje pri pevskem zboru za ugled Glasbene Matice same, in so zato s svojim dirigentom vred želeli, da bi imel zbor po svojih zastopnikih večji vpliv, da, neko soodgovornost v društvenem vodstvu. Zahtevali so svoje zastopstvo in ustrezno jim je bilo s spremembo društvenih pravil, ki je bila na občnem zboru 7. aprila 1894. S to spremembo so postali člani pevskega zbora Glasbene Matice pravi društveni člani z vsemi pravicami, oproščeni pa so bili članarine in koncertni vodja, zborov načelnik in tajnik so postali pravi člani odbora. Tako je še danes izvzemši zborovodje.

Začetkom maja je ljubljanski Sokol naprosil pevski zbor, da bi sodeloval pri Akademiji na korist Narodnega doma v Ljubljani, ki se bo začel zidati. Zbor je odgovoril, da je pripravljen sodelovati, to pa šele med 20. in 30. septembrom 1894, ker bo šel kmalu na počitnice. Nastop se je vršil 22. septembra 1894 v Deželnem gledališču.

Ker sem že pri Narodnem domu, moram omeniti boj Glasbene Matice z upravo društva Narodni dom glede nove velike dvorane, ki se je pripravljala. O tem je razpravljala Matični odbor na svoji seji 19. maja 1894, ko je na podlagi informacij pri izvedencih in iz lastnega opazovanja na licu mesta sprevidel, da bo velika dvorana premajhna in je svoje pomisleke takoj javil na merodajno mesto.

Upravni odbor Narodnega doma je s pismom z dne 23. maja 1894. odgovoril med drugim takole: "Akoravno se je "Narodni dom" že pred leti pravilno dogovarjal z Glasbeno Matico zaradi prostorov v Narodnem domu, koje dogovarjanje pa brez krivde našega društva ni imelo zaželenega vspeha, akoravno se je zagadelj misel, da bo kedaj Glasbena Matica reflektovala na Narodni dom, definitivno opustila, akoravno se torej pri razdelitvi prostorov na cenjeno društvo ni mislilo in akoravno je končno slavni odbor tudi še letos v zgodnji pomladi, predno se je začelo z živahnim zidanjem, imel zadosti časa in prilike razmišljati in povdarjati ter priti s svojimi željami pravočasno

pred upravni odbor, vendar je le-ta v načelu za misel, katero slavni odbor v svojem pismu razvija. Zategadelj je še danes obvestil nadzornika zgradbe, profesorja Wagnerja v Gradcu, o tej stvari in ga vprašal, kakšnih mislij, da je on in se li načrti dajo brez večjih težav, zamud in stroškov izvesti.

Prof. Wagner je odgovoril, da je podaljšava možna za 3 m možna in da bi stala 5.000 gld. Priznal je tudi, da bi v koncertne svrhe podaljšava dobro vplivala ~~dobro~~ vplivala na dvorano. - Upravni odbor Narodnega doma ni hotel stvari rešiti na svojo odgovornost, ampak je prepustil odločitev občnemu zboru, ki je bil dne 2. junija 1894. Njemu je predložil svoj soglasni sklep, da se dvorana ne poveča. Odborovo mnenje je zastopal in utemeljeval g. ravnatelj Šubic. Dvorana bo 20.80 m dolga, 14.80 m široka, torej obsežala 307.84 m². Ako se temu prišteje vstopni prostor pri vratih pred galerijo s 44 m², meri dvorana okroglo 351 m². V vsej dvorani bo 300 sedežev na odru, 300 sedežev za občinstvo in prostora za 600 ljudi. Dvorana bo 17 m², z vstopnim prostorom pri vratih celo za 61 m² večja od "Tonhalle". Ko bi se po želji Glasbene Matice podaljšala dvorana, bila bi za naše razmere prevelika in npr. za ples neporabna, ker bi bila videti prazna, ako bi plesalo 200 parov. Neporabna bi bila tudi za koncerte, ker nimamo toliko koncertnega občinstva, da bi jo napolnilo. Za naše sedanje razmere torej dvorana popolnoma zadošča, kakor je projektovana. Gosp. poročevalec končno vendar priznava, da bo že pozneje, čez kakih 20 let morebiti treba dvorano povečati. - Kot zastopnik Glasbene Matice pojasnjuje g. svet. Vencajz najprej ono točko v pismu, ki pravi, da Glasbena Matica svoječasno ni reflektovala na Narodni dom. Za svojo glasbeno šolo res ni reflektovala na Narodni dom in reflektovati ni smela, ker iz pedagoških razlogov ne more biti šola tam, kjer je gostilna in kavarna, kjer so veselice in plesi, zlasti ko traja pouk v šoli do 8. ure zvečer. Pač pa se je vpričo predsednika g. dr. Bleiweis - Trsteniškega svoječasno izrecno pomdarjalo,

da reflektuje Glasbena Matica na koncertno dvorano v Narodnem domu, katera je Slovincem itak nujno potrebna. Številkam o dvorani se ne more ugovarjati, kljub temu, da je dvorana premajhna. Razmerje med dvorano v Narodnem domu in "Tonhalle" je tako:

Redutna:	dolga 23	m	široka 9.62 = 238	m ²
Tonhalle:	" 25	"	" 11.60 = 290	"
N. dom:	" 20.80	"	" 14.80 = 307.84	m

Oder je v Tonhalle globok 7.5 m, v Redutni 8 m. Poslednji je bil pri koncertu "Stvarjenje" premajhen, za 230 sodelujočih se potrebuje oder 9 m globok. Ako torej od dolgosti dvorane v Narodnem domu (20.80) odštejemo 9 m za oder in še 2 m za prazni prostor med odrom in občinstvom, ostane za občinstvo prostor 9.80 m dolg in 14.80 m širok, torej za 5 m širši nego daljši! Ugovor, da ni treba tolike glob^{ko}osti za oder, češ, ker je lahko nadomestuje večja širokost, nikakor ne velja, ker se zbor ne more razpostavljati preveč na širokost. Če je oder širok, preostaja kvečjemu na obeh straneh zbora in orkestra prazen, neporabljen prostor. Prostor za občinstvo se torej ne sme določevati zgolj po obsežnosti dvorane. - Za podaljšanje je govoril tudi g. dr. Kušar. - Pri glasovanju se je predlog Glasbene Matice za podaljšavo dvorane izmed 85 navzočih delničarjev s 33 glasovi manjšine - odklonil. Glasovati so smeli samo delničarji.

Tako z Narodnim domom, a glede koncertne dvorane je imel zbor še parkrat križe in težave, o tem pozneje.

V nedeljo 6. maja 1894 je povabilo zborovo vodstvo svoje člane v Delnice k Miklavu. Udeležba je bila zelo lepa. Za postrežbo je skrbel gostilničar in, kakor posnemam iz poročila v Slovenskem Narodu 7. maja 1894, tudi dva ambulanta prodajalca iz društvenih krogov. Torej nekaka domača markentendarja, kakor pri vseh nekdanjih slavni^h regimentih. (Na izletih zadnjih let smo pa napredovali ali nazadovali, da je moral biti vsak sam svoj markentendar).

Prijetnost v Delnicah jih je zvalila na podoben način v nedeljo, dne 27. maja in 17. junija 1894 popoldne v Kleče k Umku. Petja in zabave je bilo dovolj.

Zadnji koncert sezone 1893/94 je bil 7. junija 1894 v Reduti. Z njim je Matica z umetniškega vidika kaj lepo zaključila koncertno sezono, ne pa s finančnega. Koncert je bil namreč slabo obiskan, morda je pal koncert v prevročo dobo, krivda pa je bila tudi na nevihti, ki je divjala ravno pred koncertom in oplašila marsikaterega obiskovalca. Ali pa je postalo občinstvo že razvajeno, ker so bili zadnji koncerti s spremljevanjem orkestra, ta pa le s klavirjem. Bogve kaj je bilo pravega. No, umetniški uspeh ni izostal. To ni oplašilo pevcev glede nadaljnega dela, kar je glavno. Listi so pozivali naj se koncert ponovi v ugodnejši dobi. Izmed zborov nam je dal: Bendl: Tatranska vijolica za moški zbor, tenor-solo in klavir. Foerster: Njega ni, moški zbor, Dvořakov mešani zbor "Kmetovalčeva himna" in Padle so pesmi v dušo mi. Vmes je pel bariton dr. Bela Stuhec in igral violinist Karel Jeraj. Zbora je bilo 69 pevk in 55 pevcev. Glavno besedje je imel moški zbor.

Ob tej priliki sta se ponavljali tudi dve Hubadovi narodni pesmi: Ljubca povej, povej in pa Je pa davi slanica pala. Slovenec je v svoji oceni napisal: "Hubad naš je iznenadil s svojimi narodnimi pesmimi. Zares s finim čutom je zadel narodni značaj, preprosto in vendar odlično umetno je odeta narodna melodija v harmonijo petero - šesteroglasnega mešanega zbora. Sezono so zaključili s ponovnim izletom v Kleče.

x

x x

Sezona 1894/95.

Nova sezona 1894/95 je začela s sočelovanjem pevskega zbora Glasbene Matice na akademiji ljubljanskega Sokola na korist Narodnemu domu, v soboto, dne 22. septembra 1894 v

Deželnem gledališču. Moški zbor je pel Zajčev "Večer na Savi".

Z rednimi vajami je pričel pevski zbor 1. oktobra 1894 in še isti večer je imel svoj redni letni občni zbor.

V dnevnikih so napovedali tri zborove koncerte: v novembru 1894, v januarju in aprilu 1895. Obljubili so, da bodo izvajali samo nove, v slovenskih koncertih do sedaj še ne izvajane skladbe. Razpisali so abonma za te koncerte, in sicer je stal sedež v cerklu 6 glđ., v I. redu 4 glđ. 80 kr., II. redu 3 glđ. 60 kr. in III. 2 glđ. 40 kr. Za rodbine 3 oseb so dali še poseben popust. Abonenti so imeli pravico zbirati si sedeže v svojih vrstah prvih 7 dni predprodaje, zadnje tri dni pa je bila splošna prodaja sedežev. Poslalo se je okrog 1000 vabil za podpis abonmaja, prijavljenih je bilo 87 sedežev, čeprav je bil abonma za 27 - 33% cenejši od dnevnih cen.

Spored 1. koncerta je bil: Rubinstein: Jutro za moški zbor in orkester. Foerster: Kitica za moški zbor. Bruckner: Ave Maria za mešani zbor, Wagner: Zbor predic iz Večnega mornarja in važno je, da je prišla to leto v koncerte pevskega zbora tudi sinfonična glasba. Na prvem: Dvorak: Slovanski plesi op. 46, št. 2 in 4 ter violinski koncert Rimskoj - Korzakova; na drugem: Dvorakova Sinfonija v D-duru in Saint - Saensov Klavirski koncert g-mol s spremljevanjem orkestra. Poleg tega še Händlov Aleluja iz oratorija "Mesija" in več vokalnih zborov, za tretjega pa zopet celovečerna Dvorakova balada: Mrtvaški ženin za soli, zbor in orkester. Velik in lep spored, za katerega bi lahko zavidalo Ljubljano marsikatero, morda tudi večje mesto.

Redutna dvorana je prvič v novi sezoni sprejela Matičarje in poslušalce 12. novembra 1894.

Dva dni pred koncertom je izšel dolg podlistek (Slov. Narod 10. novembra 1894), ki podrobno analizira vsa dela, ki so bila na sporedu. Navzlic slabim uspehom razpisanega abonmaja, je bil koncert sijajno obiskan iz Ljubljane in podeželja. Bilanca večera je bila v oceni Slov. Naroda (14. 11. 1894)

označena: "Dvorana polna, proizvajanje navadno, užitek izreden, uspeh vsestransko popoln." Če se je kritik pri oceni izvajanja izrazil z izrazom "navadno" pojasnjuje sam, da se je udomačila kvalifikacija "navadno" mesto izvrstno in drugih enakih pridevkov. -

Slovenec pravi: "Prvi koncert je po navadi podoba iz mozaika. Poslušalcem se priredi duhovna gostija krajših in daljših umotvorov raznih umetnikov. Tako je bilo tudi sinoči. G. Hubad je v kratkem času omogočil ta koncert, znamenje, da ima Glasbena Matica že jedro pevstva, s katerim se da računati." Nato pravi: "Edino, kar bi omenil, je to, da je bil vspored predolg. Poldrugo uro za tak koncert je dovolj, a sinoči je trajal 2 in po ure."

Navzlic temu je bil koncert za 69 gld. deficiten; dohodkov je bilo 250 gld., stroškov 319 gld., in zato je bil Vencajz mnenja, da se smejo izvajati na koncertu le take skladbe, ki ne zahtevajo prevelikega in tako predragega aparata. To Vencajzovo mišljenje ni obveljalo, vendar je skalilo dosedanje pristržno razmerje med zborovim predsednikom in dirigentom, ki je imel pred očmi le vedno prodoren uspeh vseh del, ki jih je določil za koncertni spored.

In od tega dne dalje datira znana Hubadova bolezen predolgh koncertov, ki se ga je zvesto držala toliko let.

Karl Hoffmeister pa konstatira v Ljubljanskem zvo-
nu (1894 stran 762): "Koncerti Glasbene Matice so izvrstni, odkar je ta zavod popolnoma in pač za vselej odstavlil zabavno-večerni slog, najzanimivejša umetniška proizvajanja v Ljubljani."

15. novembra 1894. je napovedal Slovenski Narod, da je pesnik Josip Stritar dovršil prevod Erbenove balade : Sva-
debni košile - Mrtvaški ženin. Originalno besedilo je komponiral Anton Dvořak za soli, zbor in orkester in je na sporedu tretjega matičnega koncerta tekoče sezone.

Že par mesecev sem se je tudi čutilo, da med dvema

najagilnejšima odbornikoma Glasbene Matice ni več odkritega sodelovanja in v decembru je potem izbruhnil očiten konflikt med Štritofom in Vencajzom. Vencajz inicijativen, velikopotezen, nagel, gospodujoč in rezek, Štritof pa vesten in natančen, da pedanten skozi in skozi, zraven pa še preko mere občutljiv. Tako je bil konflikt neizogiben. Posledica je bila, da je odstopil Štritof kot društveni tajnik, ker se je večina odbora postavila na stališče Vencajza, čeprav še je šlo vsem za tem, da bi oba gospoda ostala ohranjena odborovemu delu. Stvar se je končno le uredila, ker je bil Štritof tudi zborov tajnik, v kateri funkciji ni odstopil in zato ostal tudi še nadalje član glavnega odbora.

Trenja pa so bila tudi v zborovem odboru med predsednikom dr. Hudnikom in tajnikom Štritofom. Zato sta oba odločila svoji odborniški mesti, nakar je odstopil ves zborov odbor. Na izrednem občnem zboru, dne 17. decembra je dobil Štritof sijajno zadoščenje in novim zborovim predsednikom je bil bil izvoljen Anton Svetek, dočim so Štritof in vsi ostali odborniki prevzeli zopet svoja mesta, katerim so se pridružili še štirje novi pomožni odborniki.

Drugi redni koncert se je zavlekel tja v 11. marec 1895, ker je bila Redutna dvorana od Božiča dalje zasedena od deželnega odbora. Zato sta se od 19. novembra 1894 dalje vzporedno študirala sporeda II. in III. koncerta in le tako je bilo mogoče, da so mesec dni po drugem koncertu v marcu že izvajali celovečerno Dvořakovo delo: Mrtvaški ženin - aprila 1895.

Da pa Ljubljana ni bila predolga brez nastopa pevskega zbora Glasbene Matice, je priredilo zborovsko vodstvo 19. januarja 1895. velik pevski večer v dvorani Starega strelišča za Gradom, ki je sijajno uspel in imel nad 600 posetnikov. Najprej je bil enourni zborov koncert, nato ples. Večer je bil namenjen samo povabljenim in čisti dohodek domu Glasbene Matice. Videlo se je, da uživa pevski zbor Glasbene Matice

vse simpatije pri slovenski inteligenci in s tem večerom se je odprl pevskemu zboru nov važen delokrog: biti tudi zabavno središče slovenske inteligence.

V glavnem odboru je povzročil ta večer burno in hudo debato. Čisti njegov dobiček je znašal 88 glđ. in pevski odbor je velikodušno poklonil glavni blagajni od tega 50 glđ. Proti temu se je uprl odbornik Vencajz, ki je odločno protestiral proti sprejetju te vsote, "ker uvideva v samolastnem pridržanju zneska 38 glđ. nakano, koja utegne biti značilen prejudic za nepripustno nadvladanje pevskega zbora v kvar društvu" in predlaga, da se vrne rečenih 50 glđ. pevskemu odboru. Odborniki, ki so bili člani pevskega zbora, so potrdjali, "da se je to storilo iz najčistejšega namena založiti z zneskom 38 glđ. pevski fond, ki ima namen pripomoči k raznim izdatkom, koji utegnejo zadeti Glasbena Matica pri prireditvi podobnih, posebno poletnih, ugled Glasbene Matice povzdigujočih in pevski zbor, ta dični oddelek Glasbene Matice, vzdržujočih in zato potrebnih veselic. Odklanjajo odločno vsako sumničenje, da bi se hotel zbor s tem činom povzdigniti v kvar celemu društvu in priporočajo kvečjemu, da se je zgodila neformalnost, koja je treba v interesu pevskega zbora blagodušno presojudati." Zadevo je oblažil dr. Volčič s predlogom, da da pevski zbor 88 glđ. glavni blagajni, ki pa vrne nato 38 glđ. za pevski fond. Ta predlog je bil sprejet, čeprav predsednik in tajnik, Svetek in Štritof, od pevskega zbora nista bila zadovoljna z njim in se vzdržala glasovanja. Predsednik Fran Ravnihar pa je še pogladil celo zadevo s tem, da je izrekel pevskemu zboru za izbornu uspeli pevski večer soglasno zahvalo celega odbora.

Par dni za tem je bila Glasbena Matica, odnosno zbor nehote potisnjen v polemični vrtinec. Že prej sem omenil, da sta se dve Hubadovi narodni peli v Cerknici in da je rekel Slovenčev dopisnik, da sta klafarski. Nato je odgovoril Slovenski Narod (26. januarja 1895) zelo rezko in protestiral, da bi smel že vsak mlečnozobi nevednež lučati kamenje v to, kar nam ustvarjajo požrtvovalni narodni možje, polni onih čistih in

vzvišenih idealov, kakršni se izključno goje v divni naši Glasbeni Matici. "Da še ob to društvo se nam čohajte" je vzkliknil Narodov člankar.

Ta polemika, ki društvenemu vodstvu ni bila po godu, je bila hvalabogu kratka ter brez posledic. Samo Milčinskemu je dala priliko za hudomušni podlistek o ljubljanskem meščanu in hišnemu posestniku Bucku in klafarjih, ki so se zbrali v gostilni Pri črni govedini. (Slov. Narod 5. februarja 1895.)

Drugi redni koncert 11. marca 1895 je začel z Dvorakovo simfonijo v d-duru, sledila sta dva Brahmsova ženska zbora, Bendlov moški zbor s spremljevanjem klavirja - Tambor - in prvič je stopil v krog matičnih avtorjev mladi Stanko Pirnat, notar iz Mokronoga, Hubadov učenec, z mešanim zborom "Žalost". Zahtevna točka je bil Händlov zbor Aleluja iz oratorija "Mesija". Koncert je zanimiv v zgodovini slovenskega koncertnega življenja, ker je bila na njem prvič izvajana simfonija in pod domačim dirigentom. Podrobna analiza simfonije je bila priobčena v naših listih (Slovenski Narod 9. marca 1895) in na koncertnih sporedih z motivi vred, kar je sestavil Hubad sam. Tako je bil koncert vsestransko pripravljen. Obisk popoln, tudi z dežele močan in navzoč je bil Stanko Pirnat, ki je bil deležen navdušenega priznanja. Napravil je mogočen vtis.

Zvonov kritik (1895 stran 251) poudarja "razmah v štiriletnem koncertnem delu Glasbene Matice po zaslugi njene-ga zbora, ogromen skok, ki smo ga napravili Slovenci od nek-danjih Besed do velikih koncertov Glasbene Matice, in da smo s temi koncerti preskočili mnogo, vmes se nahajajočih razredov glasbene vzgoje. Z uvedbo orkestralne simfonije smo se osvobodili povsem malenkostnega duha, ki bi nam hotel braniti višji vzlet. V tem je ravno zgodovinski pomen zadnjega Matičnega koncerta." Dr. Vladimir Foerster zaključuje svojo oceno: "Naj ostane Glasbena Matica na tako zdravi podlagi, na kakršni stoji zdaj. Geslo ji bodi: le vedno više, više in izpolnila bode plemeniti poklic: da vzgajaj narodno srce in ponos." Dom in svet si je želel več domačih del in da je dolga sinfo-

nija za enkrat še neprimerna za nas.

Po dobrih treh tednih, dne 6. in 8. aprila 1895. je sledil tretji redni letni koncert: Dvořák: Mrtvaški ženin v Redutni dvorani. Na tem koncertu so bili zbor in solisti sami Slovenci. Sopran-solo je pela bivša Gerbičeva učenka Fani Vrhunčeva, ki je študirala to leto na dunajskem konservatoriju in se tam tudi pri prof. Gensbacherju pripravljala za ljubljanski koncert. Ko je predložila klavirski izvleček Dvorakove balade svojemu profesorju, so vsi strmeli nad lepoto te češke glasbe in se čudili, da zmore kaj tako velikega postaviti na koncertni oder mala Ljubljana. Vrhunčeva je pela glavno arijo: "Marija usmiljena gospa", pred ljubljanskim koncertom na konservatorijski produkciji na Dunaju in žela ogromen uspeh. Basovski solo, ki je mestoma pisan zelo visoko, je pel baritonist dr. Bela Stuhec, tenorskega pa Anton Razinger. Občinstvo sta upeljala v delo dva dolga podlistka v Narodu (3. in 4. aprila 1895) in druge notice.

Po prvi izvedbi je bilo enoglasno ugotovljeno, da napredujemo na umetniškem glasbenem polju z uprav velikanskimi koraki (Slov. Narod 8. aprila 1895). O izvajanju pa pravijo: "Kdor bi hotel naštetiti vse lepote dela, moral bi navesti celo pesem". "Uspeh glasbe same sta zviševala še krasen uvod in prevod, ki ima popolnoma znak narodne pesmi v najlepšem smislu in zares izbrano izvajanje."

Dvorana je bila prvi večer polna, drugi pa dobro obiskana. Torej že takrat ni imela Ljubljana z gosti z dežele vred toliko interesentov, da bi pri tako veličastnem delu, kakor je Mrtvaški ženin, dvakrat napolnila dvorano.

Po obeh koncertih je bil zelo animiran sestanek pri Maliču.

Da pa moremo prav oceniti Hubadovo resno umetniško stremljenje, neizmerno požrtvovalnost in energijo pri delu, mora^{wb} povedati, da je istočasno pripravljal s šolskim zborom, ki je štel 120 grl, še štiri Palestrinijeve zборе, Mozartov:

Ave verum in zbor cesarja Leopolda II. Prepričan je bil, da bo dosegel s to izvedbo svoj največji uspeh. Delo je bilo sijajno naštudirano in sam pravi: "peli so tako mirno, pobožno, čisto, s krasimi glasovi, da se mi je zdelo to petje angeljsko."

Toda velikonočni potres od 14. na 15. aprila 1895 je na mah ustavil vse delo in onemogočil tudi koncertni nastop idealnega mladega šolskega zbora. Glasbena Matica je zgubila streho nad sabo. Prostori v Knežjem dvorcu so bili tako poškodovani, da so jih morali nemudoma sprazniti in Matični hiši sta se morali podreti. Z rednim delom je bilo mogoče začeti šele jeseni, ko se je vselila Glasbena Matica v nove prostore v Cojzovi hiši na Bregu.

x

x x

Sezona 1895/96.

Pevski zbor se je sestel prvič po potresu 28. septembra 1895, a ta večer je bil bolj odhodnica petletnemu zborovemu tajniku prof. Antonu Štritofu, ki je moral na novo službeno mesto v Kranj. V zahvalo je prejel od zbora zlat prstan z briljantom. Ta večer je pristopilo k zboru 12 novih pevcev.

Redne vaje so se pričele prve dni v oktobru, in prvi koncert je bil določen za najkasneje prve dni meseca decembra. Pojavile so se pa še večje težave glede dvorane, kakor so bile doslej. Redutna dvorana je bila po potresu v takem stanju, da je postala sploh nerabna, za Narodni dom pa še ni bilo gotovo, če bo dogotovljen do novega leta. Tako so ostale v celi Ljubljani samo tri razpoložljive dvorane, in sicer: Deželno gledališče, Staro strelišče, obe silno neakustični in končno Tonhalle. Zopet se je vnela huda debata glede koncertov v Tonhalle in obveljal je z večino odbora sklep, da Glasbena Matica v Tonhalle ne gre in raje so se odločili počakati dvorano v Narodnem domu, čeprav se koncert zakasni, bo pa prirejen prej pevski večer na strelišču, kakor lani.

Dne 7. oktobra 1895 se je vršil letni občni zbor pevskega zbora, ki je štel v sezoni 1894/95 134 članov, od teh 53 moških in 81 ženskih glasov. 23. oktobra je pel zbor podoknico deželnemu predsedniku Viktorju baronu Heinu.

Po drugi strani pa je bil velikonočni potres tudi nekak^a sreča za Glasbeno Matico in njen pevski zbor. Že med počitnicami je sprošila gospa Terezina dr. Jenkova misel, da bi priredila Glasbena Matica na Dunaju dva velika koncerta, kot popolnoma svojevrsten dokaz hvaležnosti nesrečne Ljubljane za vso pomoč, ki jo je dobila v potresnih dneh z Dunaja. Zborov predsednik I. P. Vencajz je z navdušenjem sprejel to idejo, se je oklenil z vso njemu lastno inicijativno močjo in doslednostjo, in ko jo je sprejel še glavni odbor, se je takoj začelo s pripravljalnimi deli: Vencajz in dr. Vladimir Förster sta stopila v stik z dvornim svetnikom Franom Šuklje^m na Dunaju, ki je prej^e zelo inicijativno deloval pri tamošnjem pomožnem potresnem odboru in Hubad je moral sestaviti 2 koncertna sporeda, ki sta bila enoglasno sprejeta. Zbor se je močno ojačil z mladimi ženskimi glasovi in vadilo je dunajska sporeda okrog 200 članov, od katerih jih je bilo na Dunaju 189 : 53 sopranov, 50 altov, 37 tenorjev, 49 basov, od teh jih živi še kakih 42. V deljenih in skupnih vajah se je vežbal zbor skoro vsak večer celo zimo tja do marca 1896. Skupne vaje so bile v zimskem salonu pri Maliču ali pa v Sokolski telovadnici Narodnega doma, ki je bil pravkar dograjen. Pevski odbor je imel poleg vaj še ogromno drugega posla, največ z nabiranjem pristnih narodnih noš za pevke, za kar sta prvenstveno skrbeli g. dr. Jenkova in dr. Ferjančičeva.

Mimogrede omenjam, da so Matičarji silvestrovali v salonu pri Maliču. Sicer je vse drugo javno delo zastalo. V ospredju so bili le dunajski koncerti, za katere so zvedeli Dunajčani s kratkimi noticami v svojih dnevnikih 24. februarja 1896. Ljubljani pa 21. februarja 1896, ko je dan prej^e podpredsednik Glasbene Matice, občinski svetnik Anton Svetek, naprošen

od odbora, predlagal mestnemu zastopu nujen predlog, da Mestni zbor radostno pozdravlja in odobrava namero Glasbene Matice koncertovati v zahvalo na Dunaju, in to izrecno po njegovem naročilu. Zato je bilo tiskano na oficijalnih dunajskih vabilih, da priredi Glasbena Matica zahvalna koncerta v imenu mesta Ljubljane.

Od srede februarja so bile skušnje v sokolski telovadnici v Narodnem domu, kakor tudi oba koncerta 9. in 16. marca 1896, ki naj pokaže rojakom, kako je pripravljen zbor za svojo velepomembno pot. Oba koncerta v akustični sokolski dvorani sta bila razprodana še v naprej, da sploh ni bilo večerne blagajne. Izvajanje je bilo tako dovršeno, da so postavili trditev, da je med najboljšimi zbori malo takih, ki bi v vokalizaciji, fraziranju in nuanciranju prekosili naš zbor.

Spored prvega večera se je začel s Smetanovo uverturo "Libuša", kateri je sledil Gallusov zbor "Musica noster amor" nato 6 Hubadovih narodnih za mešan zbor, dalje Fibichova "Pomladanska romanca", pri kateri sta bila solista: Mira Dev in Cecil Vašiček. Zatem se je pelo Nedvedov "Nazaj v planinski raj", Feorsterjevo "Ljubico" in Brucknerjev "Te Deum" za soli in orkester; solisti: Devova, Razinger, Vašiček. Na drugem koncertu je bila izvajana Dvorakova balada "Mrtvaški ženin" z istimi solisti.

Dunajsko izvajanje se je spremenilo le v toliko, da je na prvem koncertu odpadla uvertura "Libuša" in mesto nje je govoril Stritarjev prolog dvorni igralec Viktor Kutschera; solisti so bili: Mařenka Ševčikova in Vaclav Kliment z Narodnega divadla v Pragi v "Pomladanski romanci", pri Brucknerjevem "Te Deum" pa Zofija Chotek in Evgenija Hoffman z Dunaja ter gospoda Hanuš Lašek in Vaclav Kliment iz Prage. Na drugem koncertu je pela sopransko partijo Franja Vrhunčeva, ostali dve Lašek in Kliment. Na obeh koncertih je sodeloval orkester Dunajske dvorne opere.

Namera Glasbene Matice je bila, da bi bili tudi solisti Slovenci. Že meseca novembra se je obrnil Hubad na tenorista Josipa K. Trtnika, ki mu je sodelovanje zagotovo obljubil, vendar pa je stavil meseca decembra odboru zahtevo, da uredi prejeto neko njegovo osebno zadevo, ki se pa ni prav nič tikala Glasbene Matice. Odbor je to zahtevo odbil in Trtnik je sodelovanje odpovedal. Nato je stopil Hubad v zvezo s slavnim tenoristom rojakom Franom Pogačnikom Navalom, kateremu pa ni dala berlinska dvorna opera dopusta za nastop na Dunaju, Pogajali so se tudi s tenoristom Franom Bučarjem, toda tudi on ni dobil v Lipskem dopusta za to. Basist Weiglein pa je moral sodelovanje odpovedati vsled bolezni svoje žene. Zato ni bilo drugega izhoda, kakor, da so poklicali soliste z Narodnega divadla iz Prage.

Tako so tekle predpriprave v Ljubljani, kako na Dunaju, naj pove voditelj vsega tamošnjega dela, dvorni svetnik Fran Šuklje, sam.

"V Ljubljani se je sprožila vprav genijalna misel, zahvalo ljubljanskega prebivalstva izražati v zvokih, tedaj v jeziku, ki ga razume ves izobraženi svet, v muziki. Prejel sem pismo datirano iz Ljubljane, podpisano od dež. šodnega svetnika, J. Vencajza in ge. Terezije Jenkove, imenom obeh pevskih zborov Glasbene Matice, v katerem me naprosi imenitni zavod, naj mu grem na roko pri pripravah za nameravana zahvalna koncerta. Takoj sem se obrnil na svojo organizacijo: Dunajski potresni odbor. Sklical sem skupaj bivši izvrševalni odbor ter še pritegnil nekaj veljavnih rojakov, ki še niso bili povabljeni k lanskemu pomožnemu komiteju. Prišli so vsi, vsi so bili navdušeni od namere Glasbene Matice, vsi so dali na razpolago svoje sile tej drugi akciji.

Ali naravnost rečem, nisem znal, kake težave bo treba premagati, da dosežejo Ljubljančanje ne samo umetniški, temveč tudi gmotni uspeh. Menda se tudi gospodi v Ljubljani ni sanjalo o ogromnosti teh težav. Takoj v začetku sem stopil v zvezo z jako renomirano koncertno firmo Rosè na dunajskem Opernringu. Vse je bilo dogovorjeno s to tvrdko, tembolj sem se začudil, ko mi pri drugem obisku reče lastnik: "Gospod, odpičite Ljubljančanom, da naj nikar ne pridejo." "Pa zakaj ne?" "Zato", pravi, "ker bi bilo prehučo, če bi Ljubljančani k vsem svojim naporom morali še pokriti neizogibni deficit koncertov. Glejte - in tu mi pokaže koncertni program - sama slavna imena. "Alle grosse Hunde sind losgelassen." In res, uveril sem se, da so bili baš v teh mesecih napovedani koncerti najslavnejših glasbenikov in glasbenic. Torej prvovrstna umetniška konkurenca! Navzlic temu se osmelim ter rečem: "Staviti bi šel, da Ljubljančani ne bodo imeli deficita." on: "Kaj velja stava?" Nato rečem jaz: "No, par dobrih smotk na primer." Takrat se javi v tem gospodu bahavost njegovega židovskega pokolenja ter porogljivo se mi odreže: "Pri smotkah se stavi najmanj za loo komadov." V meni pa se oglasi tista stara kranjska odpornost in nekako korajžno rečem: "No, pa naj bo za loo importiranih Havana smotk."

Stava je bila tedaj sklenjena, naj povem že tu, da sem v istini takoj po prvem koncertu prejel v lepi škatlji onih loo pristnih havank, ker je g. Rosé že po sijajnem uspehu prvega koncerta sprevidel, da je on svojo stavo definitivno zgubil.

In sedaj na delo! V prvi vrsti mi je bilo na tem, da si zagotovim podporo dunajskega časnikarstva. Pričel sem svoje obiske v uredništvu "Neue Freie Presse". Ta je imela tedaj dva glavna urednika: gg. Benedikta in Bacherja. Še sedaj sem hvaležen Bacherju za dober svet, ki sem ga od njega dobil. Vprašal me je namreč za program teh dveh koncertov. Ko mu rečem, da bo prvi koncert imel zgodovinsko muzikalen in naroden značaj, za drugi koncert pa so vsi izvolili Ljubljčanani balado svetovnoznanega češkega komponista Dvoraka "Mrtvaški ženin" (Svatbeni košile), je zmajal z glavo, rekoč: "Die Laibacher werden einen schweren Stand haben in dieser Saison, ja, wenn sie eine besondere Attraktin hätten!" Pomisli en trenotek nato nadaljuje: "Dvorak hat in Wien noch niemals dirigiert. Wenn sie ihn dazu bestimmen könnten, dass er das zweite Konzert persönlich leite, dann wäre der Erfolg gesichert." Zahvalil sem se mu in takoj tekel v "Slovansko besedo" poizvedet, jeli morda Dvořák v Pragi. Skoraj mi je srce padlo v hlače, ko izvem, da Dvorak baš sedaj biva v Londonu med svojimi angleškimi častilci. Vendar sem mu brzojavil, ali morda ne bi navzlic oddaljenosti hotel priti iz Anglije dirigirat drugi koncert Glasbene Matice. In skoraj zavriskal sem od veselja, ko dobim brzojavni odgovor sestavljen iz ene same besede "pridem".

Potem v uredništva drugih velikih dunajskih časnikov. Gospode šef-redakterje je najlažje dobiti zvečer med 10 in polnočjo, tedaj v urah, ko se za tisk priredi jutranja izdaja. Ob tem času sem obiskoval glavne urednike. Kajti trebalo je z malimi članki, dnevnimi noticami itd., prikrojenimi slogu dotičnega lista, vzbujati in podkuriti pozornost dunajskega občinstva in netiti zanimanje za ljubljanske koncerte. Kmalu

sem bil domač v uredništvih vseh glavnih zastopnikov dunajskega javnega mnenja. Tako sem na primer znamenitemu žurnalistu Edgarju Spiegglu na njegovo lastno željo kar narekoval dotične članke in notice. Sploh dunajska žurnalistka mi je bila na razpolago in prav pošteno sem izkoriščal njeno naklonjenost.

Sedaj železnico! Stopil sem k predsedniku Južne železnice, ekšelenci baronu Chlumeckemu, ki je drage volje dovolil vse mogoče olajšave, tako da so člani pevskega zbora Glasbene Matice imeli prav udobno vožnjo na Dunaj in nazaj. Tudi s Filharmoniki dunajske opere, t.j. s svetovno znanim orkestrom dvorne opere, sem moral stopiti v stik. Istotako sem moral skrbeti za prenočišča ljubljanskih pevcev in pevk za omnibuse, ki so prevažali mnogobrojno četo s kolodvora do hotelov, s hotela v veliko dvorano itd. Z eno besedo, hvala bodi požrtvovalnosti gospodov našega odbora, vse je bilo pripravljeno, ko je separatni vlak pripeljal Ljubljance v avstrijsko prestolico."

Ta je odpeljal iz Ljubljane v petek, dne 20. marca ob pol 11. uri dopoldne vsega skupaj nad 400 izletnikov. Pred odhodom posebnega vlaka se je zbrala na peronu ljubljanskega kolodvora velika množica občinstva in slovesnost odhoda je jako povzdignila vojaška godba 27. pešpolka, ki jo je dal na lastno pobudo brezplačno na razpolago poveljnik polka. Vse je prevajala misel, da si bo mali slovenski narod po svojih pevkah in pevcih osvetlil lice pred dunajsko inteligenco, pokazal, koliko moči je v njem in tako prisilil tudi svoje nasprotnike do spoznanja, da ima narod, v katerem se goji umetnost na tako visoki stopnji, polno pravico do svojega obstanka in da zasluži v polni meri tudi dolžno spoštovanje. Ta misel je prešinjala odhajajoče, kakor tudi na stotine zbranih spremljevalcev. Potni maršal je bil Anton Petrovčič in vlak je urno drdral proti svojemu cilju, ki ga je dosegel točno ob pol 11. uri zvečer.

Med potem so na posameznih postajah na slovenskih tleh pozdravljale Matičarje deputacije, v nemškem Gradcu akademsko društvo Triglav in mnogo rojakov, v Mürzzuschlagu že

že deputacija dunajskega prireditvenega odbora. Ostali dunajski odbor je bil polnoštevilno zbran na dunajskem Južnem kolodvoru, in ko je vlak zapeljal na peron, je izisto in sto grl zagrmel v pozdrav gromovit "Živio!", kakršnega na tem kraju pač še nikdar ni bilo slišati. Na kolodvoru pa so bili zbrani vsi zastopniki društev, katerim je bil namenjen čisti dobiček obeh koncertov in zastopniki velikih dunajskih časopisov. V imenu sprejemnega odbora jih je pozdravil v slovenskem in nemškem jeziku dvorni svetnik Šuklje, kateremu se je zahvalil načelnik pevskega zbora Ivan Vencajz. Po Vencajzovem odgovoru je zapel Matični zbor "Domovina mili kraj" in Šuklje pravi, "če sem imel včasih vendar pomisleke bodo - li Matičarji tudi pred kritičnim dunajskim občinstvom v koncertni dvorani zmagali, so mi zadnji dvomi izginili, ko je na dunajskem kolodvoru krepko zaorila ta slovenska pesem."

Posebni avtobusi so odpeljali Matičarje v hotele, ki so bili povečini vsi v drugem okraju.

Sobota 21. marca je bila najprej posvečena ogledu središča Dunaja, ob 11. je bila skušnja v mali dvorani Musikvereinshausa, nato ob 1. uri obed in po obedu nadaljnje ogledovanje dunajskega mesta. Seveda je Hubad vsem priporočal zvečer spat, spat, a Matičarji so jo ukrenili po svoje in zjutraj, ko se je že na vse zgođaj vršila Hubadova osebna kontrola po hotelih, v katerih so bili nastanjeni Matičarji, so bila tudi prva srečanja z njim. Hubad, v svoji dobri veri, je bil prepričan, da gredo Matičarji in Matičarke k maši, pa so nekateri žlehtneži šeke prihajali domov z dunajskega kroka. Dopoldne ob 9. uri pa so že bili vsi zbrani na prvi glavni skušnji v veliki dvorani Musikvereinshausa, ki je trajala do 11. ure. Popoldne so šli v Prater in poslušali v kavarni rojaka Lechnerja koncert treh vojaških godb. V ponedeljek popoldne ogled mesta, popoldne počitek, zvačer pa koncert.

Kako je bilo na prvem in drugem koncertu pa dam zopet najprej vso besedo Šukljeju samemu.

"Hvala Bogu, da sem bil prisoten pri generalni skušnji. Ljubljčanani so peli divno in doletelo jih je redko priznanje, ko so nehali z eno svojih pesmi, da je orkester dvorne opere odložil svoje instrumente ter burno začel ploskati. Velika izredna pohvala teh umetnikov slovenski pesmi in izboru nemu dirigentu Hubadu ter vrli njegovi četi." To priznanje je tembolj pomembno, če vemo, da 6 članov opernega orkestra sploh ni hotelo igrati pod provincijalnim dirigentom. Ko pa so slišali zbor in njegova izvajanja na skušnji, so takoj molče prisedli.

Sicer mi je bil žalibog prvi koncert docela skažen. Med občinstvom sta bila namreč tudi nadvojvodi Ludvik Viktor in Evgen. Naloga moja je bila tedaj visoka gosta dostojno sprejeti in odsloviti. Čakati sem jih moral pri vходу s šestimi odborniki, vsi v fraku s cilindri in belimi rokavicami. Izbral sem za ta sprejem dvorne svetnike: Dimitza, Nitscha in Urban-tschitscha. cesarskega svetnika Florjana Hostniga, rodom iz Kamnika, grofa Erwina Auersperga in še enega, čigar ime sem pozabil. Dočim sem jaz pozdravil nadvojvodi pri njih prihodu, je morala moja šestorica delati špalir. Spremil sem ju do cesarske lože in potem žalibog moral čakati s svojimi tovariši, dokler ne bi eden ali drugi hotel ostaviti koncert. Oba sta ostala do konca. Pa kak razložek v obnašanju te dvojice! Najprej je odšel najmlajši cesarski brat nadvojvoda Ludvik Viktor in se mi je, ko sem ga spremljal po predpisih do njegovega voza, zahvaljeval z nosljajočim glasom, prav kakor kak "Serenissimus" iz "Fliegende Blätter": "Danke recht sehr, es war sehr schön gewesen." Čisto drugače popularni član habsburške cesarske rodbine, nadvojvoda Evgen! Sam je bil pevec, imel je zelo lep bariton ter bil muzikalno temeljito izobražen. Zahvaljeval se mi je v iskrenih besedah. Še več, ko sem ga bil že spremil do kočije, je prišel še enkrat nazaj, stisnil mi roko in dejal: "Ich danke Ihnen herzlich für den genussreichen Abend, Diese prächtige Stimmen und diese wunderwollen Volkslieder!" V istini, Glasbena Matica je mogla biti povsem zadovoljna s sijajnim

uspehom prvega koncerta. Ponosen je mogel biti mojster Hubad in naposled tudi jaz sem smel biti zadovoljen, dasi od prvega koncerta niti glasu nisem slišal.

Že pri prvem koncertu so dosegli Ljubljčanani sijajen uspeh. Pa v istini, krasno so peli in še nekaj - pevke so sijajno izgledale. Lepo je bilo videti naših 70 cvetočih deklet in gospa, vse v narodni noši z blestečimi zlatimi avbami ali pa v snežnobelih pečah z imenitnimi "petelini". To je bilo nekaj čisto novega za dunajsko gospodo in je kolikor toliko pripomoglo h krasnemu izidu.

Pri drugem koncertu je pel pevski zbor Glasbene Matice veliko Dvorakovo balado: "Mrtvaški ženin". Mojster Dvorak je res na moj telegram prišel iz Londona, sam dirigiral in velikodušno odklonil vsako odškodnino za dolgo pot, za napore in trud. Nevesto v baladi je pela mlada Ljubljčananka, gospodična Vrhunčeva. Krasen glas! Kmalu je bila angažovana na raznih operah v nemškem rajhu. Za solo partije si je zbrala Matica dva operna pevca iz Prage; pošteno sta rešila svojo nalogo, vendar mi je član gosposke zbornice Nikolaj Dumba, svoje dni nam znani sloveči tenor v "Wiener Männergesangvereinu", ko sem pri njem sedel v koncertni loži, napravil opombi: Aber warum haben sich die Laibacher die beiden Herren aus Prag verschrieben, sie haben ja selbst in ihrem Chore bessere Stimmen." Ko je občinstvo začelo zapuščati dvorano, sem bil še vedno v Dumbovi loži. Mimo lože pride Edward Kremser, znamenit komponist in dirigent največjega dunajskega "Wiener Männergesangsverein-a" ter reče Dumbi, ko ga zagleda: "Lieber Freund, von den Laibachern haben wir heute etwas lernen können." Razume se, da nisem bil malo ponosen na oceno takega glasbenega veljaka.

Tako šuklje v svojih spominih.

Radi točnosti navajam tudi, da je sprejel cesar Jožef I., dne 19. marca 1896. deputacijo Glasbene Matice: Frana Ravniharja, Ivana Vencajza in Ignacija Valentinčiča, ki je po-

vabila monarha na koncerta. Sicer sam, kakor ste slišali, ni prišel, a dan po koncertu je podaril Glasbeni Matici 400 glđ.

Uspeh prvega koncerta je silno močno odjeknil v večini časopisja prestolice, le izrazito nemško nacionalni listi so precej na kratko in prezirljivo odpravili izredno posrečen nastop ljubljanskih pevcev.

Očaral je že nastop naših dam v narodnih nošah, ki so vzbudile živo zanimanje dunajskih dam, v splošnem pa primerjavo z nastopom ruskega zbora Slavljanskega, ki je bil pred leti v naših krajih in nastopal v ruskih nošah. Naše pevke pa niso učinkovale le po svojih nošah, temveč predvsem tudi s simpatičnim nastopom, po svoji lepoti, kar se je splošno opažalo in govorilo o lepih Ljubljankah, pa tudi po religioznosti, saj se je videlo, da se je vsaka pevka prekrižala, ko je stopila iz stranskih dvoran na koncertni oder.

Kritik in poročil je za celo knjigo in v knjigo jih je zbral, povezal in poslal Glasbeni Matici v spomin, prof. Fran Svetic, privatni učitelj pri grofu Londonu na Dunaju, oziroma v Bistrici na Moravskem. V prevodih so zbrane v letnem poročilu Glasbene Matice za leto 1897/98.

Navajam le najznačilnejša mesta z ozirom na izvajana dela in sploščen vtis:

Wiener Tagblatt - dr. Hirschfeld: "Koncert se je otvoril z vidnim presenečenjem. Predno je prišlo uho na vrsto, moglo je oko občudovati divno sliko, polno dražesti. Na odru je stalo okrog 100 dam v raznobojni noši slovenski, v pisanih krilih, rožastih prsnih rutah, belih širokih rokavih in izpod visokih zlatih avb je gledala množica ljubeznivih obrazov, radostnih oči v dvorano. Toliko lepote še dolgo ni bilo zbrane na enem mestu in danes se boče mnogo govorilo o ljubkih deklicah, ki jih je poslala Ljubljana na Dunaj!"

Neue freie Presse - sloviti kritik prof. dr. Hanslick: "Hubad, vrli voditelj zbora, je navadil svoje pevce na strogo disciplino, da ubogajo na vsak migljaj, naučil jih je ločevati

zborovo petje od solopetja. Tu ne nahajamo nikakoršnega usiljivega uhajanja naprej, ki je na kvar splošnemu učinku, kar se pri manjših zborih kaj rado zgodi. Vzporoč koncerta je sestavil gospod Hubad z očividnim namenom, da pokaže svoj zbor v najraznovrstnejših nalogah. Od Brucknerjevega "Te Deuma" in Fibichove "Pomladne romance" preko milih narodnih pesmi do Gallusovega presenetnega, velezanimivega madrigala "Musica noster amor" so bili zastopani najraznovrstnejši časi in slogi. Pravi užitek za poznavalce, in k sreči ne samo za te, je bil omenjeni madrigal. Pisan je v najčistejše, vokalnem stavku nizozemsko - laških šol. Veličastna resnost menjava s kipečo radostjo, umerjena častitljivost z drzno prešernostjo. Izvrstna priredba tukajšnjega znanega glasbenega učenjaka, gospoda dr. Mantuanija in vzorna izvršitev pod gosp. Hubadom, ki je pri tem starem delu dal veljavo glasbi ne pa glaskom, je pokazala vse prednosti tega mojstrskega umotvora v najlepšem svitu, in vtis na občinstvo, ki se, hvala Bogu, ni dalo prestrašiti po starih letnicah, je bil neposreden in znamenit. Morda bo to povod našim zborom, da to ali kako drugo delo velikega avstrijskega sodobnika Palestrine in Orlanda Lassa iz pokopališča zgodovinske znamenitosti zopet pokličejo v življenje.

Fremdenblatt - kritik Ludvik Speidel: "Nato je sledila vrsta slovenskih narodnih pesmi, katere je za mešan zbor priredil in harmoniziral Glasbene Matice koncertni vodja, izborni glasbenik in dirigent gospod M. Hubad. V teh karakterističnih pesmih, v katerih se markantno izraža vsa posebnost kranjskih narodnih napevov z vsemi intimnimi in subtilnimi prednostmi, spoznali smo šele vso umetnost ljubljanskih pevcev in pevk in vzvišeno krasoto teh narodnih, deloma mikavno veselih, deloma elegičnih - melanholičnih napevov. V Narodni pesmi "Prišla je miška z mišnice", ki je pravi bijou kranjske narodne pesmi, zrcalile so se vse prednosti društva, na naravnost nedosežen način. V "Podoknici" opažamo neopisno krasoto, sladko mehko,

nekak bojni čar, kateri se izliva iz čistih grl v našo dušo, v naše srce. Polna veselosti in nagajivega humorja pa je bila pesem "Bratci veseli vsi", z ljubkim pianom in lahkim ritmom, ki sta si hipno pridobila slušalca. "Ljubca povej, povej", s svojim srebrnočistim, fino ubranim dekliškim spevom, izzvala je istotako burno odobravanje. Po lepi narodni pesmi "Škrjanček poje, žvrgoli" se je izročil zaslužnemu dirigentu, kateri je žel po vsaki točki vzporeda najgorkejše priznanje, latorov venec."

Wiener Allgemeine Zeitung - kritik dr. Albert Kanders: "Z Wagnersko nadahnjeno "Pomladno romanco" Zdenka Fibicha stavili so si vsi Ljubljčanani težko nalogo, toda umetnost njihova premagala je vseskozi težkoče kontrapunktično zanimivega dela. "Zbor "Nazaj v planinski raj" spominjal je nekako na "Léhdertafelstil", zato je tembolj očarala Foersterjeva "Ljubica" s čutom in nežnostjo svojo."

Wiener Tagblatt - kritik Richard Heuberger: "Vrednejšega zaključka bi ne moglo biti, nego je bil Brucknerjev krasni "Tedeum", predavan z mogočnim uspehom. Da niso Ljubljčanani peli nič drugega nego to delo, ki šteje med največje proizvode starega našega mojstra, morali bi jim biti hvaležni, In bodimo jim dvakrat, trikrat bolj, ker je umetnost njihova zadoščala veliki nalogi."

Drug list začenja svojo oceno z odstavkom: "Je-li Dunaj res mesto pesmi? Skoro nas je bilo sram, ko smo sinoči videli nastopiti v dvorani "Musikvereinshausa" ljubljansko pevsko društvo, kojega udje so prišli, da nam ponudijo svojo umetnost v zahvalo za pomoč v težkih dnevih. Naš "Singverein" životari v milijonskem mestu s silo in težavo, mala Ljubljana pa ima impozanten mešan zbor. Koliko večje mora biti tam veselje za glasbo, koliko večja navdušenost, ki doseže tako dovršene uspehe."

Da je že prvi koncert v vsakem pogledu uspel, sledi tudi iz tega, da je lastnik koncertne pisarne Rosé takoj poslal

To naj bi bil le bežen pogled o oceni prvega koncerta in omeniti moram še to, da je oskrbel pesnik Anton Funtek izvrstne prevode vseh petih slovenskih besedil v nemškem jeziku.

Drugi dan, v torek, dne 24. marca, je imel zbor po obedu skušnjo za Mrtvaškega ženina, pod vodstvom Antona Dvořaka. Dvořak je prišel na Dunaj s svojo soprogo z Londona in je takoj poklical k sebi v Hotel zum goldenen Lamm, Hubada s partituro. Prelistaval je partituro in takoj izjavil, da svoja dela skoraj več ne pozna. S Hubadom sta se vse natančno pogovorila in odšla k skušnji. Po skušnji so se oglasili pri Dvoraku njegovi stari znanci, člani Češkega kvarteta: Hoffman, Suk in Nedbal. Veselo je teklo med njimi in urednikom lista Presse pogovor in na vprašanje, kako bo z Mrtvaškim ženinom, odgovoril je Dvořak: "Včeraj sem prišel naravnost z Londona in danes popoldne sem že opravil generalno skušnjo. Priznam, da mi je bilo precej tesno pred njo. Pomislite le, orkester, zbor in solisti, razen dveh naših praških znancev, zame popolnoma nov svet. Toda skušnja je sedaj za menoj in upam, da bo izvedba popolna."

Pri skušnji in koncertu je stal Hubad pod dirigentskim pultom in pazil na vse, pravzaprav tudi vodil. Na koncertu se je parkrat malo zamajalo, a vse situacije je srečno rešil Hubad. Časti in slave je bilo dovolj za Dvoraka, Hubada in matični zbor, pa tudi za soliste, čeprav tenor in bas nista popolnoma odgovarjala, odlična je bila Vrhunčeva, orkester pa sijajen.

Ta koncert je imel še večji obisk, kakor prvi, ker so radi domačega dela in navzočega skladatelja močno pritiskali dunajski Čehi. Mrtvaški ženin se je ob tej priliki prvič izvajal na Dunaju in Neue freie Presse je pozvala Die Gesellschaft der Musikfremde, da spravi to delo, katero nam je sedaj lo let zadrževala, na oder v nemškem jeziku.

O izvedbi sami govori Presse - kritik dr. Robert Hirschfeld: "Dvorakova balada vzbujala je vsled slikovite

svoje sile kljub svoji obširnosti občno zanimanje; oni del slušateljev pa, ki je zasledoval delo še z nacionalnim navdušenjem, je naravnost očarala. Slednjič celo napristranski slušalec ni mogel razločevati več med umetniškim uspehom in politično demonstracijo. Ljubljanski zbor zasluži srčno zahvalo za umetniški pohod, za človekoljubni smoter, osobito pa za jasni dokaz, da se najplemenitejša umetnost v Ljubljani strogo in skrbno čuva."

V celem je izšlo v 27. dunajskih listih 54 člankov, odnosno ocen v dveh koncertih Glasbene Matice. Razen treh nemško nacionalnih listov: Deutsches Volksblatt, Deutsche Zeitung in Ostdeutsche Rundschau, so vsi stvarno pisali, zadnji trije pa tudi hujskali proti nam.

Po koncertu je moral dodati zbor še dve Hubadovi Narodni, nakar se je razšlo občinstvo z velikim zadovoljstvom. Zbor, člani dunajskega odbora, na Dunaju živeči Slovenci in drugi Slovani ter mnogo drugega občinstva je odšlo v veliko dvorano hotela Englischer Hof na Mariahilferci k odhodnici. Prvi je nagovoril zbrane predsednik Šuklje in ugotovil, da je zmagovito prodrla slovenska pesem, zmagala slovenska umetnost. Gola istina je, da pred takim občinstvom še ni nastopil noben slovenski zbor. To, kar je dosegla Glasbena Matica na Dunaju, kar vzame s seboj v milo domovino, to ni navaden, minljiv efekt, to pomeni trajen napredek v narodnem pogledu, to je velikanski skok v oceni in splošni veljavi slovenskega naroda. Za njim so govorili zgodovinar Dimitz, Vencajz, Hubad in dr. Jenkova. Težko je bilo slovo zjutraj 26. marca na južnem kolodvoru in ob pol 11. dopoldne je odpeljal posebni vlak vse udeležence te znamenite poti dalje proti Ljubljani, Navzlic vsem uspehom, pot domov ni bila tako prešerna, kakor gori grede. Nemir in trud zadnjih dni je položil marsikoga na klop in zazibal v spanec, dokler ga niso zbudili pozdravi na domačih postajah od zelene Štajerske do ljubljanskih vrat, kjer jih je kot zmagovalce sprejela Ljubljana z županom Grasselijem na čelu. Pozdrav v lepih rimah pa je poklonil pevskeemu zboru Glasbene Matice, ob vrnitvi

v domovino, pesnik A. Funtek v Slovenskem Narodu 26. marca 1896.

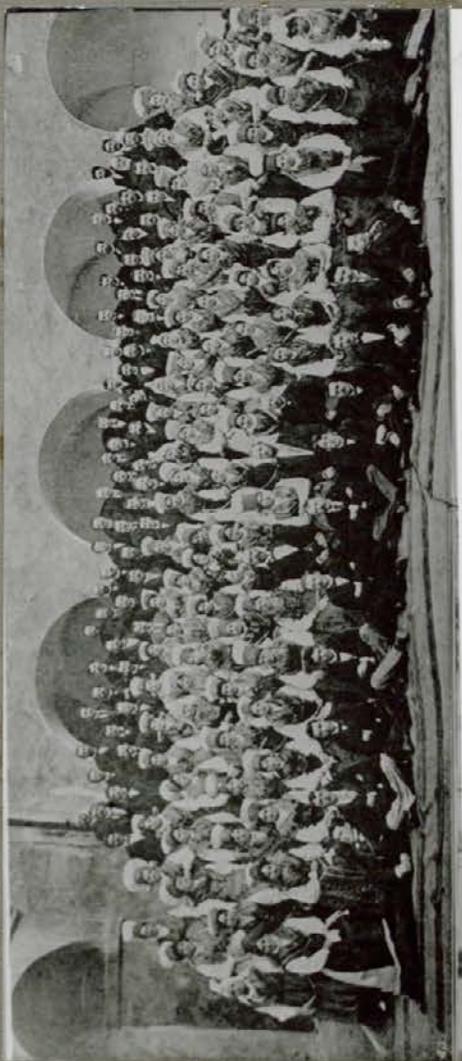
Po sklepu odborove seje z dne 8. aprila so se izročile zahvalne priznalne adrese Hubadu, dr Jenkovi in Ivanu Vencajzu, ki je bil 16. julija 1896 izvoljen tudi častnim članom društva. Zboru pa je dovolil odbor 400 gld. k stroškom prihodnjega zborovega izleta.

Žal, da nisem izsledil še finančnih podatkov o poti na Dunaj. Kolikor se je dalo ugotoviti so se krili izdatki z zneski, ki so bili nabrani potom subskripcij. Pri ljubljanskih rodoljubih so nabrali 568 gld., v Kranju 144 gld., na Vrhniki 27 gld. Zbor sam je dal 900 gld., občinski svet mesta Ljubljane 500 gld. Skupaj 1.939 gld. Izdatki so bili za vošnje na Dunaj in nazaj 700 gld, tako je ostalo za prenočišče in prehrano za pet dni 1.200 gld. in če računam, da so znašali ti 1 gld. 20 kr. dnevno, so pri 189 osebah nekako izšli. Iz čistega dobička koncertov so dobile štiri dunajske dobrodelne organizacije po 250 gld.

Uspeh dunajskih koncertov je močno odmeval po domovini in našel svoj poseben odjek tudi v tem, da se je moral prvi dunajski koncertni spored trikrat ponoviti v sokolski dvorani Narodnega doma, in to 14., 16. in 17. aprila 1896. Na drugo ponovitev je pripeljal posebni vlak 170 posetnikov iz Velikih Lašč in Ribnice, ki so bili slovesno sprejeti in njim na čast je bil po koncertu komers. Pa tudi ostali predeli naše domovine so bili številno zastopani na teh koncertih.

Glasbena Matica sama je imela 15. aprila 1896 svoj slavnostni občni zbor in izvolila v priznanje zaslug svojim častnim članom skladatelja Antona Dvoraka, Frana Šukljeja in deželnega predsednika Viktorja barona Heina.

Od takozvanega dunajskega zbora imamo dve fotografski sliki, ki sta obenem tudi prvi sliki našega zbora, in sicer je prva slikana pred Narodnim domom marca 1896, druga pa 17. aprila na dvorišču nekdanje Licealnega poslopja.

Dunajski odbor pa je dal Roséju zlato kravatno iglo z briljantom, ker je izvršil aranžma in prodajo koncertnih vstopnic brezplačno. Izdatek za darilo so zbrali med seboj člani dunajskega odbora.

Da so naši dnevnikarji veliko pisali o dunajskih koncertih je popolnoma naravno. Največ je pisal v Slovenskem Narodu njegov urednik Josip Noll, sam član pevskega zbora in sodelavec pri koncertih, ki je v obliki petih pisem neznani milostljivi opisal vse dunajske dogodke. Pa tudi češki in hrvatski listi so mnogo pisali o dunajskih koncertih in Glasbeni Matici je došlo polno brzojavnih in pismenih čestitk. Dvorak sam je poslal dunajskemu odboru laskavo zahvalo za omogočitev izvedbe "Mrtvaškega ženina" na Dunaju in prosil, da sporoči odbor pevskega zbora Glasbene Matice njegovo najpopolnejše zadovoljstvo, dirigentu Hubadu pa visoko priznanje."

Dne 9. in 10. maja 1896 je sodeloval del pevskega zbora Glasbene Matice pri dobrodelnih akademijah, ki jih je priredila soproga deželnega predsednika barona Heina na korist Josefinuma v deželnem gledališču, Zborovi člani so predvsem nātopili pri izvedbi Košatove enodejanske spevoigre "Na Vrbskem jezeru", ki se je stalno izvajala tudi na dunajski dvorni operi.

14. maja 1896 je bil popoldanski zborov izlet v Podutik k Miklavu in natančno mesec dni za tem v Kleče k Umku. Tega izleta so se v posebno velikem številu udeležili ljubljanski Čehi.

Pevski zbor Glasbene Matice je spremil, dne 18. junija 1896 skladatelja Antona Nedved^ěa na njegovi poslednji poti k sv. Krištofu. Nedved je poklonil še spomladi 1895. zboru eno svojih poslednjih skladb za moški zbor: "Domu in ljubezni".

V nedeljo, dne 5. julija 1896 se je vršil zadnji zborov izlet čez Golovec na Orle in Lav^ěrco, kjer se je razvila pri Lenčku živahna zabava. Matičarji so prepevali. vmes je igrala vojaška godba 27. pešpolka.

Žalibog so se ponovno javila trenja med posameznimi odborniki in Ivanom Vencajzom. Spor je nastal tudi med njim in Hubadom radi njegovega študijskega dopusta in do viška je prišlo, ko je zahteval Ivan Vencajz zase predsedstvo Glasbene Matice in postavil grožnjo, da v nasprotnem slučaju izstopi iz Matičnega odbora. Vsi so visoko cenili njegove zasluge za Glasbeno Matico, niso pa hoteli pustiti na cedilu dosedanjega predsednika Frana Ravniharja, ki je 24 let neumorno in previdno krmaril društveno ladjo. Zato je Ivan Vencajz za nekaj časa zapustil Glasbeno Matico in z njim odbornika dr. Vladimir Foerster in Anton Funtek,

Vencajz in Hubad sta prišla navzkriž iz sledečega vzroka. Ko je Vencajz zvabil Hubada jeseni leta 1891. v Ljubljano, Hubad še ni končal svojih konservatorijskih študij na Dunaju. Sedaj je imel trden namen študije dovršiti in položiti državni izpit iz glasbe. Zato je prosil odbor Glasbene Matice, da mu dovoli dveletni plačani študijski dopust. Najbolj je nasprotoval dopustu Vencajz, češ, da zna že dovolj, kar dokazuje njegovo uspešno delo v šoli in posebno še njegovo koncertno delovanje. V odboru je šla trda za Hubadov dopust ravno vsled vplavanja Vencajza, drugi so se pa bali, da Hubada ne bo več nazaj. Zato so mu izročili pogodbo šele po dolgem oklevanju jeseni na ljubljanskem kolodvoru, tik pred odhodom njegovega vlaka proti Dunaju. Prinesel mu jo je na kolodvor tajnik Bele in dovoljevala m^a je dvoleten plačan študijski dopust, pod pogojem, da mora po končanih študijah vsaj pet let služiti Glasbeni Matici. Hubad sam ni hotel Matice pustiti na cedilu, zato je že 17. julija 1896 predstavil društvenemu odboru svojega namestnika Josipa Čerina, kateremu so pozneje predložili začasno dvoletno pogodbo.

Dne 4. avgusta 1896 je prišel v Ljubljano ministrski predsednik grof Kazimir Badeni in mestni zastop je sklenil naprostiti ljubljanske pevce, da prirede Badeniju podoknico. Ta nastop je zanimiv vsled tega, ker so prvič in zadnjič nastopili

pri isti priliki ljubljanski slovenski in nemški pevci. Glasbena Matica je najprej zapela Nedvedovega "Popotnika" z Medenom kot solistom, za tem pevci Filharmonične družbe Engelsbergerjev zbor "Meine Muttersprache" in nato so zapeli Matičarji ter pevci Slavca in Ljubljane Haidrihovo davorijo "Jadransko morje". Podoknica je bila ob 10. uri zvečer na trgu pred Lukmanovo hišo v Gradišču, naproti današnje Drame. Lepa poletna noč, mir vse naokrog in petje je čudovito lepo odmevalo od pročelij okoliških hiš, da ga je bilo slišati daleč naokrog. Posebno mogočno se je slišalo "Morje". Pevce so spremljali k podoknici v sprevedu ljubljanski Sokoli, razna društva in ljubljanska godba in po serenadi je bil sestanek na Hafnerjevem vrtu na Sv. Petra cesti, kjer so prepevali slovenski pevci v najlepši medsebojni harmoniji, Sokoli so pa dvignili Hubada na ramena in ga ob velikem navdušenju občinstva nosili po vrtu.

x

x x

Sezona 1896/97.

Otvoril jo je pevski zbor Glasbene Matice s svojim sodelovanjem na slavnostni besedi ob priliki otvoritve Narodnega doma v Ljubljani, dne 11. septembra 1896.

26. istega meseca se je poslovil zbor od svojega voditelja Hubada pred njegovim odhodom na Dunaj. O večeru je pisal Slovenski Narod (28. 9. 1896), "da je bil najlepši dokaz za veliko priljubljenost, ki si jo je pridobil Hubad v teku petletnega uspešnega umetniškega dela. To je dokazala velika udeležba v Sokolski dvorani Narodnega doma, kakršne dosedaj še ni imel podoben večer. Od Hubada se je poslovil svetnik Vencajz, Hubad se je zahvalil vsem za pomoč in nazdravil napredku Glasbene Matice.

Dva dni za tem je vzel zbor slovo od svojega neumornega tajnika prof. Antona Štritofa, ki je bil prestavljen v Kranj. V zahvalo mu je poklonil prstan z briljanti. Štritofov

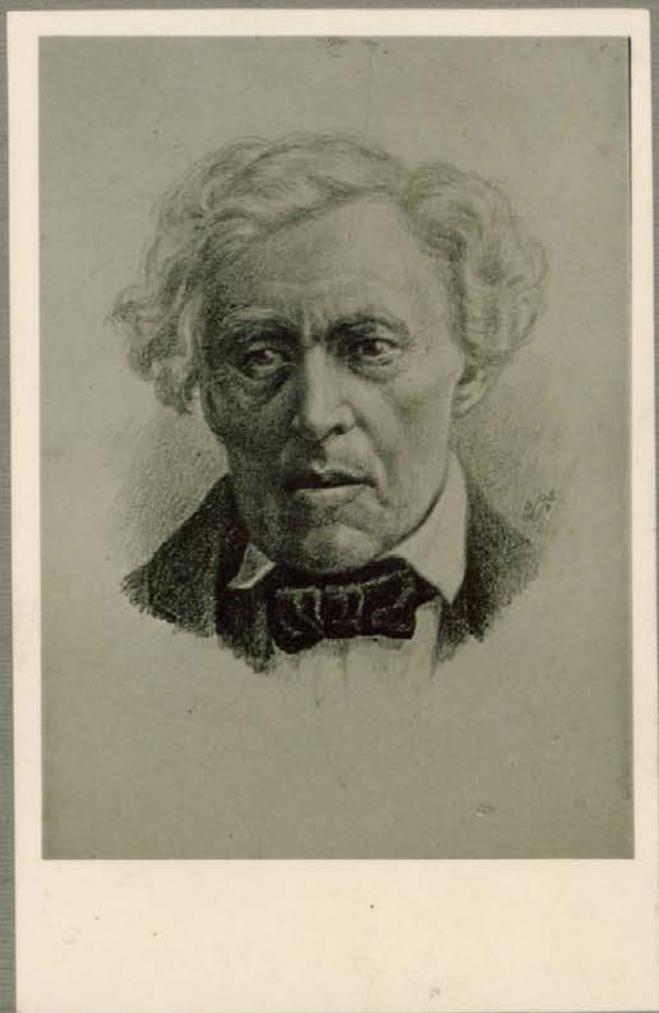
večer je bil v salonu pri Maliču in par dni nato so se poslovili od baritonista Riharda Mally-a, ki se je preselil v svoj rodni Tržič.

Z vajami je začel zbor 7. oktobra 1896 v Cojzovi hiši na Bregu, kjer so imeli pevci svoj redni letni občni zbor, 12., pevke pa 26. oktobra i.l. Na čelu zbora sta tudi za novo poslovno dobo oszala Ivan Vencajz in Terezina dr. Jenkova. Zborovodja je bil Josip Čerin.

23. oktobra 1896 je pel zbor podoknico noveju častnemu članu Glasbene Matice, deželnemu predsedniku baronu Heinu, ki je dobil to počastitev radi zaslug za dunajske koncerte.

Važen dan v zgodovini Glasbene Matice in tudi pevskega zbora je 1. november 1896, ko je dopoldne ob 11. uri skladatelj P. H. Sattner blagoslovil novo poslopje Glasbene Matice v Vegovi ulici s skromno domačo slovesnostjo. Prva pevska vaja v današnji Hubadovi pevski dvorani je bila v sredo dne 4. novembra istega leta.

Koncerta na korist družbe Sv. Cirila in Metoda sta bila v soboto 14. in v nedeljo 15. novembra 1896 v Sokolski dvorani Narodnega doma, drugi je bil namenjen predvsem posetnikom dežele, katere so vabili v Slovenskem Narodu 7. 11. 1896. "Rodeljubi z dežele! Mesto do kozarca letošnjega nesladkega v bližino si vas, prihitite v nedeljo v glavno naše mesto k sladkemu umetniškemu užitku." Ker je bil koncert z ozirom na dober namen namenjen najširšim slojem, je bil temu primerno stavljen spored. Poleg Beethovnovе predigre: Blagoslovljenje hiše, so uprizorile članice našega zbora nalašč za to priliko napisani Ganglov igrokaz: Materine sanje, dalje so peli Rubinsteinovo Rusalko za ženski zbor, alt-solo gdč. Vetter in orkester, Foersterjev mešan zbor "Kitica slovenskih narodnih pesmi" in Gašper Maškov

"Kdo je mar" za moški zbor, tenor-solo - Ivan Meden, bariton-solo - Josip Nolly in orkester. Čerina, ki je prvič vodil zbor, so pohvalili, "da dirigira in študira muzikalno jako dobro, sigurno in spretno, zbor se je vzdržal na svoji umetniški višini tako, da smemo od prihodnje sezone mnogo pričakovati."

Tudi prihodnji zborov nastop je služil dobrodelnosti. 8. decembra 1896 je moški zbor sodeloval na koncertu v korist poplavljenecem na Barju. Ponovili so "Kdo je mar".

Večer pred tem nastopom je bil pevski večer v Narodnem domu, na katerem so razpravljali o zborovem poslovniku in o bodočem plesnem večeru.

31. decembra 1896 je prinesel Slovenski Narod inserat, v katerem napoveduje Glasbena Matica tri svoje redne koncerte v tékoči sezoni, in sicer 7. januarja, 10. marca in 12. aprila 1897. Za te koncerte je bil razpisan abonma, kakor prejšna leta. Isti večer se je vršilo pri Maliču zborovo silvestrovanje.

Koncert 7. januarja 1897 v Sokolski dvorani Narodnega doma, je imel spored: Glinka: Kamarinskaja, dve ruski pesmi za orkester; Mendelssohn: Sen poletne noči za soli (Mira Dev, Ana Lapajne), ženski zbor in orkester ter Dvořak: Hymnus za mešani zbor in orkester.

Slovenski Narod je prinesel izčrpna poročila k skladbam, ki so bile na sporedu (4. in 5. 1. 1897) iz peresa dirigenta Čerina.

Kritik Hoffmeister v Slovenskem Narodu (9. 1. 1897) konstatira predvsem, "da si je postavila Glasbena Matica smoter seznaniti občinstvo s svojimi koncerti z velikimi, znamenitimi deli prvih glasbenikov in izvršuje svojo nalogo z vnemo." O izvedbi pa pravi: "Celotni utis koncerta je bil jako ugoden in je dokazal, da Glasbena Matica ne misli počivati na laviorikah, katere si je pridobila z izletom na Dunaj, nego, da hoče pod vodstvom svojega marljivega dirigenta g. Čerina delati naprej to, da popelje slovenski narod čim dalje v deželo lepote."

Slovenec opravi koncert v Sokolski dvorani s kratko notico: "da je pevski zbor pokazal, da tudi pod novim vodstvom noče zaostajati, marveč, da se trudi izvrševati svoj namen - gojiti umetno petje." Natančnejšo oceno je prepustil strokovnjakom, ki pa so pozabili na njo.

Zvonov kritik (1897 - 253 -) dr. Foerster pravi: "da je proizvajanje Dvořakovega Hymnusa šteti med najboljše točke zborovega repertoarja" in Dom in svet (1897 str. 128) : "Umne-
mu prijatelju glasbe je nudil ta večer izboren užitek."

Zabavna prireditev pevskega zbora se je vršila, dne 9. januarja 1897 pod naslovom "Mali ples" v Sokołski dvorani Narodnega doma. Uspeh je bil nenavadno sijajen in ker so ta-
krat merili obisk po četvorki, povem, da jo je plesalo nad 80 parov. Zaželjenega denarnega uspeha ta večere ni prinesel.

V tej sezoni je razpisal glavni odbor Glasbene Matic-
ce tri glasbene večere in povabil le del zbora k sodelovanju. Pod roko so sestavili v zboru mali zbor šestnajstorice in to na tihem sporočili glavnemu odboru. To pa je vzbudilo med osta-
limi člani zbora malo nejevolje. Tako je sodeloval oddelek zbora, dne 4. februarja in 19. maja 1897. v mali dvorani Narod-
nega doma. Večeri so bili v abonmaju in so imeli lep uspeh. Ostali spored so povečini izvajali učitelji Glasbene Matice z nekaterimi sodelavci na korist penzijskega fonda Glasbene Ma-
tice.

V četrtek 11. marca se je vršil drugi redni koncert, ki se je začel s Smetanovo simfonično sliko: Iz čeških logov in gajev. Zbor je pel v mešanem zboru Bendlovo: Molitev, Fi-
bichovo: Krasna si kot cvetlica in Pirnatovo : Vzpomladna pe-
sem. Dalje so izvajali Brahmsa: Fingalov spev in Vrtnar za tri-
glasni ženski zbor s spremljevanjem dveh rogov in harfe ter po-
novili Dvorakov Hymnus za mešani zbor in orkester. Kot solist je nastopil učitelj Glasbene Matice, violinist J. Vedral in igral prvi stavek Mendelssohnovega koncerta op. 64.

Kritike so bile vse zelo povoljne in ugotovile, da stopa Glasbena Matica tudi pod Čerinom krepko naprej po poti prave umetnosti.

Ta koncert je imel malo smole. Napovedan je bil za 8. marca, nakar so ga morali preložiti na 12. marec, a izpeljali so ga že 11. marca 1897. Navzlic vsemu je bilo občinstva dovolj. Vzrok pa je bila elektrika. Marsikdo se še spominja, da je imel Narodni dom lastno električno centralo v zidani baraki nekako tam, kjer stoji danes Trubarjev spomenik ob vходу v Tivoli. Ta centrala je bila začasna in je pogostokrat popolnoma ali deloma odrekla, takrat pa je pogorela. Zato so morali preložiti koncert, da so priklopili Narodni dom na mestno električno omrežje.

V marcu 1897 je zopet malo zadišalo po politiki okrog Glasbene Matice. Ivan Vencajz je namreč kandidiral v državni zbor proti naprednemu kandidatu Josipu Kušarju. Konservativna stran je poudarjala Vencajzovo sposobnost in delavnost, ki se kaže tudi v Glasbeni Matici, nasprotna stran pa je dokazovala, da je zasluga mnogih drugih faktorjev, če gre pri Glasbeni Matici vse tako posreči. No, večje nevarnosti ni bilo in časopišna polemika po volitvah je takoj utihnila.

14. maja 1897 se je poslovil zbor od svojega vestnega člana skladatelja Srečka Stegnarja, ki je odhajal v Maribor kot učitelj na tamošnjo kaznilnico, kamor so ^{po}potresu preselili kaznjence z ljubljanskega gradu, kjer je prej deloval g. Stegnar. Poslovilni večer je bil v Slavčevih prostorih Narodnega doma.

Drugi glasbeni večer, dne 17. marca 1897, se je vršil brez zborovega sodelovanja.

Dne 23. marca 1897 je omenil Slovenski Narod obletnico dunajskih koncertov in napovedal nov koncert, na katerem se bo izvajal Mozartov Requiem, ki je bil določen za 12. aprila. Kod uvod v ta koncert se je izvajala tudi Schubertova simfonija C-dur. O Mozartu in Schubertu je priobčil Slovenski

Narod, dne 7. in 9. aprila, dva podlistka in podrobno orisal izvajajoči deli. Koncert je bil v Sokolski dvorani, obisk sijajen in pravtak uspeh. Tiskana koncertna knjižica priobčuje najprej člane zbora, ki šteje 56 sopranov, 41 altov, 41 tenorjev in 54 basov, torej 192 članov, dalje prinaša natančno analizo z motivi vred o sinfoniji in Requiemu, kakor tudi njegovo latinsko besedilo. Solisti so bili sami domačini: Mira Dev, Ana Lapajne, Anton Razinger in dr. Bela Stuhec, Orkester vojaški - 27. pešpolka.

V svoji oceni, dne 13. aprila 1897 je zapisal Slovenec: "V sinočnem koncertu je pokazala Glasbena Matica, da se hoče obdržati na vrhuncu umetniškega zavoda, da jej je skrb gojiti tudi resnobno glasbo. Kakor je po večjih mestih navada, da se ob koncu postnega časa podajajo koncerti resne vsebine, tako naj bi bilo tudi pri nas."

Zvo^v pravi: "Lovorov venec, katerega je poklonil zbor svojemu dirigentu, je zaslužil g. Čerin popolnoma. Zbor in orkester sta izvedla obe skladbi jako dobro, solistovski kvartet je zadostoval."

Dom in svet (1897 stran 288): "koncert 12. aprila zvršil se je sijajno. Ne vemo, kaj bi bolj hvalil, ali skrb za izborna tvarino ali predmet, ali pa točno in umetnostno izvajanje vseh, tudi težavnih delov. Posebno moramo pohvaliti lepo misel, da vodja Čerin lahko in umevno v sporedu razlaga z besedo in notami obe glasbeni deli. Na ta način se ne samo povečuje užitek poslušalcem, ampak podaja se jim nekaka šola za glasbeno izobraževanje. In zato smo jako hvaležni."

V nedeljo 14. maja 1897 je bil pevski zbor v Dolnicah pri Miklavu in na tretjem glasbenem večeru, dne 19. maja je nastopil del zbora ter odpel pod Čerinovim vodstvom štiri Brahmsove Ciganske pesmi za mešani zbor s klavirjem, dve novi Hubadovi narodni in eno Čerinovo.

Slovenski Narod (17. 5. 1897) pravi: "Matej Hubad, vztrajen borilec za slovensko narodno pesem, ki je ravnokar pri

velikem koncertu Slovenskega pevskega društva na Dunaju, dne 7. maja, slavil sijajno zmago, - pošilja svojim rojakom pozdrav iz tujine - dve iznova harmonizirani narodni: Sem slovenska deklica in Rožmarin. K imenovanim je pridejal njegov naslednik, koncertni vodja dr. Josip Čerin, v krasen šopek tretjo: "En starček je živel". Večer je bil v Sokolski dvorani in kritik pravi, "da so bile nove narodne pesmi prava naslada."

Za nedeljo 13. junija 1897 je bil napovedan obisk pevskega zbora Glasbene Matice v Postojni z ogledom Postojnske jame in popoldanskim koncertom na vrtu "Pri kroni". Vožnja tja in nazaj je veljala 1 glđ. 25 kr., v jamo so imeli pevci prost vstop, obed je stal 70 kr. Iz Ljubljane so odšli že ob 3/4 5. zjutraj in dospeli v Postojno ob 7. Izleta se je udeležilo ob krasnem vremenu nad 600 oseb, bilo bi jih pa gotovo nad tisoč, če ne bi železniška uprava omejila števila za posebni vlak. V Postojni je bil slovesen sprejem, kamor so prišle društvene deputadije iz cele Notranjske, Trsta in celo iz Istre. Po sprejemu je bil slovesen vhod v mesto, kmalu nato sv. maša, ki jo je bral državni poslanec dr. Ignacij Žitnik. Poleg moškega zbora sta pela solo gdč. Ana Lapajnetova in g. Anton Razinger. V jami je bilo posebno živo na plesišču in pri obedu so se vrstile napitnice za napitnico narodnim rodoljubom, v prvi vrsti pa Glasbeni Matici in njegovemu delu.

Popoldanski koncert je sijajno uspel in se je morala večina zborov ponavljati. To posnemam po Slovenskem Narodu z dne 15. junija, ki je potem v soboto 19. junija omenil v posebni notici pod naslovom "Vestno poročanje", da je tudi Slovenec prinesel poročilo o postojnskem izletu Glasbene Matice, v katerem je povzdignil Vencajza za predsednika Glasbene Matice, čeprav je dobro znano, da je le načelnik pevskega zbora. Notico je zaključil z besedami: "Man merkt die Absicht und wird nicht verstimmt." No, pa notica v Slovencu, dne 14. junija ni bila tako huda, sicer stvarna in je končala s konstatcijo: "da se je izvršila pevska slavnost Glasbene Matice v popolno

zadovoljstvo ter bo ostala udeležencem v prijaznem spominu." Res je, da je bil parkrat omenjen predsednik Vencajz. Slovenski Narod se je obregnil v to radi tega, ker je bil predsednik Glasbene Matice še vedno Fran Ravnihar, proti kateremu je vztrajno deloval Vencajz in na Vencajza je bil hud, ker je močno silit v politiko na konservativni - klerikalni strani.

Na odborovi seji, dne 21. junija 1897 je predlagala načelnica Terezina dr. Jenkova, "da začne zbor z vsemi predpripravami, da gre leta 1900. koncertovat v Pariz, ob priliki svetovne razstave." Predlog, kakor je bil mikaven, ni našel korajžnega odziva v pevskem odboru, zato so po znanem receptu zaenkrat to odložili in sklenili, da se bo pozneje razpravljalo o njem. In res, razprava se je odložila za celih 31 let.

Kmalu za tem je bil deležen zbor velike pozornosti s strani skladatelja Antona Foersterja, ki mu je poklonil svojo skladbo op. 62 "Domu" za moški zbor, bariton-solo in četverošpev. Josip Čerin pa harmonizirane narodne: Zadnji kozarec, Mila lunica, Pod oknom in Bom šel na planince.

Tu pa tam sem že omenil razne zahteve Vencajza in nastala nesoglasja med njim in posameznimi odborniki. Stvar je prešla tudi v zbor, kjer je imel Vencajz nekaj svojih pristajšev, ki so bili glasniki Vencajzove zahteve, da mora priti društveno vodstvo v njegove roke. To so hoteli izpeljati na letnem občnem zboru sredi julija t.l. Društveni odbor je javil v Slovenskem Narodu 5. junija 1897, da se bo občni zbor preložil na 24. september, na dan 25. obletnice društvenega obstoja. Proti temu je postavilo "več Matičarjev" v Slovencu 26. junija 1897 zahtevo, da se mora vršiti občni zbor 15. julija, kakor zahteva društveni pravilnik, za proslavo 25.letnice naj se skliče izreden občni zbor. To je na videz popolnoma v redu, če bi ne bilo zadaj Vencajzovega namena, da vrže predsednika Frana Ravniharja. Ta pa je, fin in takten, kakor je bil, imajoč pred očmi edinole koristi Glasbene Matice, sklical občni zbor za 15. julij. Vencajzovi prijatelji so se pripravili in

njihovo glasilo je bilo Slovenski list. Slovenski Narod, ki je bil na strani Ravniharja, je prinesel 3. julija naslednjo notico: "Povsod prepir. Dasi se načelno ne vtikamo v zadeve naše dične "Glasbene Matice", vendar se nam zdi danes potrebno, spregovoriti o tem prekoristnem zavodu. Kakor je družba sv. Cirila in Metoda ostajala do sedaj izven vsakega prepira, ravno tako je bilo z Glasbeno Matico. Slovensko občinstvo je z veseljem opazovalo prelepi napredek našega prvega glasbenega društva, in marsikdo, ki niti posluha nima, je z radostjo položil dar na oltar slovenski glasbi, če se je to od njega zahtevalo. Da so vladale v društvu solidne razmere, temu je najboljši dokaz to, da mu že skoraj celih 25 let načeluje obče spoštovani rodoljub, ki si je s petindvajsetletnim svojim delovanjem pridobil gotovo vsaj toliko zaslug, da mu mora biti hvaležno tako društvo, kakor občinstvo. Mir, ki je vladal 24 let, pa hoče ravno s petindvajsetim letom ponehati. Čudno! Nam razlogi niso jasni! Nekaj vre v društvu, kaj pa je pravi vzrok temu vrenju, ne moremo zvedeti. Obžalujemo vse to, in sicer zategadelj, ker Glasbena Matica, koja je nam vsem k srcu priraščena, ne bo mogla dolgo prenašati tudi najmanjšega prepira. Sicer pa menimo, da v Matici ni vprašanja, koje bi se ne dalo mej štirimi stenami v ljubezni in prijateljstvu poravnati, in menimo tudi, da je naravnost pogrešno, če se notranja društvena vprašanja razobešajo po listih, kakor so Slovenec ali pa celo Slovenski list. Bolj jasna nam je stvar postala, ko smo prečitali tistih dvajset mož, ki so najnovejši vihar povzročili pri Glasbeni Matici. Lahko se reče: zmešana gospoda. Na čelu dr. Janez Evangelist Krek, takoj za njim dr. Vinko Gregorič, potem pa cela odkrita in prikrita garda "Slovenskega lista" z vso njeno nervoznostjo in z vso njeno neplodnostjo. Pravi vzrok celi nevihti tiči prejkone v tem, da se hoče katerija "Slovenskega lista" polastiti Glasbene Matice. Pričetek je že storjen, prepir je zasejan. Janez Evangelist in dr. Vinko s celim svojim spremstvom, bodisi da je to spremstvo odkrito, ali samo incognito,

pa menita, da bodeta sedaj v kalni vodi ribarila. Če Bog da, ne bodeta, in naj ju podpira ta ali oni doktor. Glasbene Matice ne bomo izročili Slovenskemu listu! To naj je povedano vsakemu in zategadelj se nam je videlo že danes potrebno spregovoriti besedico o najnovejšem prepiru! Sedaj je še čas, da se zadeva prijateljsko in z ljubeznijo poravna. Gospodom, kojim je ležeče, da se Glasbena Matica tudi v bodoče razvija, priporočamo, da premišljujejo o tem, in da pravočasno pomirijo duhove, ker se je sicer bati, da postane prihodnji občni zbor bojišče, na kojem se boče največ ran vsekalo ravno - Glasbeni Matici sami!"

Isti dan je odbor v obeh dnevnikih, Narodu in Slovencu pojasnil, zakaj je nameraval preložiti občni zbor na jesen.

Tako je prišlo do prvega bojnega glasovanja v Glasbeni Matici. Obe strani Ravniharjeva in Vencajzova, sta se pripravili. Če je šel za Vencajza v boj Slovenski list z dr. Krekom na čelu, je stal na Ravniharjevi strani Slovenski Narod in zunanje člane so pozvali na glasovanje s posebnim pismom gg. dr. Karel Bleiweiss, dr. Ivan Tavčar in Peter Grasselli. Občni zbor je potekel v najlepšem redu, glasovalo je 111 članov, od tega za Frana Ravniharja 86, Vencajz pa je postal častni član Glasbene Matice.

Slutena vihra je šla za enkrat mimo, ponoviti bi se morala prihodnje leto, pa jo je mirno in dostojanstveno ustavil predsednik Fran Ravnihar, ki je prostovoljno odstopil od predsedstva po 26 letih neumornega in velezaslužnega dela pri Glasbeni Matici in koje Slovenski Narod napisal, dne 7. decembra 1897. leta, pred jubilejnim koncertom Glasbene Matice v njen pozdrav, poseben članek, ga je končal z naslednjim odstavkom: " Na prvem občnem zboru Glasbene Matice leta 1872. je bil predsednikom izvoljen gospod Fran Ravnihar, ki je še danes kot jubilarant društva na čelu. S svojo vztrajnostjo in pridnostjo, z mirno in obzirno hladnokrvnostjo je pripeljal Matično

ladjo v teku 25 let mimo marsikatere nevarnosti; marsikatero bridkost je povžil, pa tudi marsikateri vesel in ponosen trenutek je doživel. On je sukal lemež, ko je Valenta zrno sejal. In sãmã je vzknilo in iz malega zraslo veliko."

x

x x

Sezona 1897/98.

Priprave za proslavo 25-letnice društva je otvoril Slovenski Narod 7. in 9. septembra s člankom: Naša glasbena akademija. Pod blestečim naslovom slika uspešno društveno delo in javlja prireditve, ki so določene za jubilejno leto 1897/98.

Zbor je začel z vajami 2. oktobra in 12. oktobra 1897 je zapel 70-članski moški zbor Mendelssohnov Beati mortui na ljubljanskem kolodvoru, pri Sv. Krištofu pa Jenkov: Blagor mu, ko so prenesli z Dunaja v domovino posmrtno ostanke učenjaka Jerneja Kopitarja.

Moški zbor je imel svoj občni zbor 18. oktobra 1897 in izvolil ponovno Vencajza za predsednika, dočim so zborovale dame 25. oktobra 1897 in izvolile g. dr. Jenkovo za predsednico.

20. novembra 1897 so razpisali abonma za tri redne koncerte v tekoči sezoni in napovedali njihove sporede z datumi: 8. decembra 1897, 10. januarja in 4. aprila 1898. Ta razpis je bil ponovljen 2. decembra 1897.

Dan za tem je izročila deputacija Glasbene Matice: predsednik Fran Ravnihar, podpredsednik Anton Svetek in tajnik Ivan Bele, diplomo častnega članstva Glasbene Matice, ki jo je izdelal akad. slikar Matija Jama, zborovemu načelniku I. Vencajzu. Na diplomu je bil naslikan novi dom Glasbene Matice v Vegovi ulici, dve pevki v slovenski narodni noši in v ozadju pogled na Dunaj in stolp cerkve sv. Štefana, kar vse spominja na delo in zasluge Ivana Vencajza pri Glasbeni Matici. Narod poroča o tem 24. novembra in zaključuje svojo notico: "Bodi to gosp. Vencajzu v spodbudo k nadaljnemu, prijateljskemu in složnemu sodelovanju v prosep naše, za kulturni razvoj narodov gotovo

prevažne Glasbene Matice!"

27. novembra 1897 je bil večer s petjem, vojaško godbo in malim plesom obeh zborov v mali dvorani Narodnega doma.

Vmes je teklo delo za jubilejni koncert, ki je bil določen za 8. december 1897. Slovenec in Slovenski Narod sta v več člankih opozarjala na slavnostni občni zbor in na koncert pevskega zbora Glasbene Matice v Sokolski dvorani. Pri občnem zboru je stavil zborov načelnik Vencajz predlog, da razpiše Glasbena Matica menjaje eno leto nagrade za umetne zборе, drugo za harmonizovane narodne pesmi, da se razpiše nagrada 200 glđ. za najboljšo epiško skladbo za soli, zbor in orkester in da skuša odbor razširiti šolo v konservatorij.

Spored koncerta je bil sestavljen tako, da bi nam podal nekako zgodovinsko sliko razvoja slovenske glasbe in Matičnega dela. Pri koncertu sta sodelovala: Josip Nolli in vojaška godba 27. pešpolka. Pevski zbor je izvajal pod vodstvom Josipa Čerina Foersterjev moški zbor "Domu", ki je bil njemu posvečen. Bariton-solo je pel Avgust Pucihar; kvartet: Razinger, Pribil, Štancer in Kronabetvogel, mešani zbor je pel Nedved: Oblakom; Benjamin Ipavic: Leži ravno polje; Sattner: Studenček, dalje Hubad: Luna sije; Čerin: Bom šel na planince za moški zbor in Hubad: Ljubca, povej povej. Koncert sta zaključila dva Haydnova zbora: Zapojte strunce in Nebesje oznanja iz oratorija "Stvarjenje. V ostalem je obsegal spored tri samospeve, ki jih je pel Nolli, orkester pa je izvajal Parmov intermezzo iz opere "Ksenija", Vilharjevo uverturo k "Jamski Ivanki" in Smetanovo simfonično sliko "Iz čeških logov in gajev," slavnostni prolog je napisal in govoril Engelbert Gangl.

Oba dnevnikarja sta konstatirala, da je koncert sijajno uspel.

Narod začenja svoje poročilo (9. 12. 1897): "To je bil zopet dan, katerega je vodila slovenska sloga. Z veseljem in s ponosom smo ga slavili, s kakim veseljem in ponosom se ga bodo spominjali vsi, ki so ga dočakali." Konča ga pa:

"vendar si ne moremo kaj, da ne izrečemo obžalovanja, da se je pri tej izredni priliki sprejela v sicer čisto slovanski spored nemška točka, ko je za tak narodni jubilej vendar dovolj slovanskih (tudi slovenskih n. pr. Gallus) skladbenikov s prav tako umetniško dovršenimi oratoriji ..."

Dom in svet (1898 stran 32) je sklenil svoje poročilo: "Koncert nas je zadovoljil popolnoma: z utešenim, zadovoljnim srcem smo šli iz dvorane, kjer smo prevzeli z duhom in čutom v kratkih dveh urah vso dolgo zgodovino našega vrlega glasbenega zavoda in naše slovenske glasbe sploh."

Zvonovemu kritiku dr. Foersterju zopet ni bil všeč spored. Med drugim pravi: "Koncertu je bil namen podati zgodovinski pregled slovenskega glasbotvorstva. Namen je bil pač slabo izražen, kajti ponudil se nam je le koncert, pri katerem so bili znamenitejši slovenski skladatelji, stare in nove dobe, po edinih svojih skladbah zastopani; pogrešali smo imen zaslužnih in pomenljivih naših mož, kakor: Gerbiča, Jenka, Hajdriha, Gustava Ipavca in še celo vrsto drugih, zato pa smo slišali na tem koncertu Schantlovo uverturo in Haydnova zbora, katera nimata, na dozdevno zgodovinskem koncertu, nikakega upravičenega mesta."

Takoj 13. decembra 1897 so se začele pevske vaje za drugi redni koncert in 18. januarja 1898 se je vršil v Sokolski dvorani Mali ples pevskega zbora Glasbene Matice, dočim se je vršil koncert pevskega zbora Glasbene Matice, ~~dočim se je vršil koncert~~ 12. januarja 1898 zopet v Sokolski dvorani. Glavna zborova točka je bila Bendlova narodna povest "Sveti večer" v dveh delih za soli, osmeroglasni mešan zbor in veliki orkester. Poleg tega je igral orkester Beethovnovi tretjo simfonijo v Es-duru - Eroiko in matični učitelj Julij Junek je igral Saint Saensa koncert za čelo in orkester. V Bendlovi skladbi so peli soli: Mira Dev - sopran, Ana Lapajne - mezzosopran, Anton Razinger - tenor in Janko Likar bas - bariton. Vsebina Erbenove pesnitve Sveti večer bazira na narodnih pripovedkah,

ki se gode na sveti večer: Mlada Anka gre z družico o polnoči v gaj, kjer rastejo nad modrim jezerom stare vrbe. Tu naj pogleda v globoko jezero in v njem bo videla oko svojega ljubljenca. Res vidi svojega Ivana; njena družica pa cerkev, v njej jasne luči in sredi njih rakev in črni križ.

O izvedbi piše Slovenski Narod (13. 1. 1898) glede zborov prav dobro, solistom pa so delali težave težki recitativi, ki so trd oreh tudi za bolj izobražene soliste.

Slovenec pravi 13. januarja 1898: "Sveti večer si je pridobil največji uspeh. Reči moramo, da tako velikanskega zbora menda še ni postavila Glasbena Matica na torišče svojih koncertov. Zdelo se nam je, da je nastopalo posebno veliko število mladih moči!"

Zvoňov kritik ne poroča ničesar o izvedbi ter govori o delu samem, dočim je to leto izostala kritika v Dom in svetu.

Za tretji redni koncert je pripravljala zbor Bachov Pasijo^v sv. Matevža in začel z vajami takoj po drugem koncertu, dne 17. januarja 1898. Vmes so bila nekaka nesoglasja med Čerinom in ostalimi člani učiteljskega zbora Glasbene Matice, tako da je Čerinu odpovedal odbor za 15. september 1898, odnosno je kasneje sam odpovedal službo in sprejel za jesen 1898 zopet svoje prejšnje mesto v avguštinski cerkvi na Dunaju-. Na zborovo delo to ni imelo vpliva in pasj^vom je bil pripravljen za nedeljo 3. aprila 1898. popoldne ob 5. uri v Sokolski dvorani. Zasedba je bila sledeča: prvo deklo in Pilatovo ženo je pela gđč. Mira Dev, drugo deklo g. Ferjančičeva, Evangelista g. Razinger, Jezusa, Petra in prvega duhovna dr. Bela Stuhec, Judeža, Pilata in drugega duhovna Pavle Lozar, pri klavirju je bil operni kapelnik Hilarij Benišek, pri harmoniju Karel Hoffmeister, poleg navedenih je nastopil dvojni mešani zbor in dvojni orkester. Za lažje razumevanje dela so skrbeli Čerinov^v članki in sporedova knjižica.

Koncert je trajal 2 in 1/2 uri in Slovenski Narod

(4. 4. 1898) pravi: "Koncert je bil pravi triumf našega prvega glasbenega zavoda. Priznati je treba, da se je dvignila Glasbena Matica včeraj z mojstrskim izvajanjem gigantske skladbe največjega kontrapunktista Bacha, na višek svoje umetnosti in nadkrilila skoraj vse dosedanje itak velike in lepe uspehe." Za svoj veliki trud je dobil Čerin od zbora zlato uro, ki mu je bila izročena na generalki. Po koncertu je povabil solist, dr. Bela Stuhec, zbor na prijateljski sestanek k Slonu.

Slovenec je prinesel (4. 4. 1898) kar dve oceni: eno o splošnih vtisih, drugo iz strokovnega peresa, ki se bolj v podrobnosti peča z izvedbo. Pravi med drugim: "Oratorij je zasnovan velikanski in izvajanje je bilo izborno in je napravilo na poslušalce globok vtis." Peča se s posameznimi solisti in o Devovi pravi: "Znana mam je že iz prejšnjih koncertov, kjer je imela že težje naloge. Ferjančičeva ima majhen, a ljub glas, čisto intonacijo, ljubezen do stvari in popolno sigurnost. Poje čisto, pomenljivo in resnici se mora dati spričanje, da je v duetu: Tako moj Jezus je uklenjen, največ ona pripomogla k globokemu utisu, ki ga je zapustil ta dvospev. Dr. Bela Stuhec je kremenit, blagoglasen, jako simpatičen bariton, izvrstno izvežban, enako prijeten v višini in v nižini, brez teatralnih efektov, kakor se spodobi za oratorijskega pevca. G. Razinger je bil duša celega oratorija, mojster recitovanja, krasno razpoložen in izvrsten tolmač oratorijskega besedila. Pravi biser oratorija so korali, v katerih se je pokazala lepota Matičnega mešanega zbora. itd."

Zanimiv je račun za sodelovanje vojaške godbe, ki je znašal v celoti 253 glđ. 80 kr. Vsak godbenik je dobil za skušnjo 70 kr., za koncert 1 glđ. 50 kr.

S tem koncertom je bil letni spored zaključen, zbor je še dalje vadil in 15. maja 1898 priredil izlet v Dolnice k Miklavu, Pevsko zabavo je vodil moški zbor.

Nadaljnje vaje so veljale koncertu, ki ga je zbor pripravljajl za svoj izlet v Zagorje in v toplice Medije - Izlake,

ki naj bi se vršil 19. junija in so ga morali radi trajnega deževnega vremena preložiti na 26. junija 1898. Odpeljali so se zjutraj do Zagorja, vrnili pa zvečer ob 11. uri. Vseh izletnikov je bilo 200 in so bili cel dan predmet prisrčnih ovacij in velike pozornosti s strani domačinov. Po prihodu v Zagorje je bila sv. maša, pri kateri se je izvajal že cel koncert. Zbor je pel: K Tebi srca povzdigu^{je}jemo. Devova je pela Gounodovo: Ave Marija, s spremljevanjem Hoffmeistera in Vedrala in Schubertov ženski četverospjev: Bog moj pastir, so pele: Bilinova, Novakova, Lapajnetova in Maličeva. Po maši so si izletniki ogledali elektrarno, steklaro in cinkarno. Po obedu so se odpeljali z vozmi v Medijo, kjer jih je pozdravila cela vrsta slavolokov in začel se je koncert, katerega je poslušalo izredno mnogo ljudi, 600 - 700 iz obeh dolin. Izlet v Zagorje in Medijo je bil izredno pomemben tudi iz narodnih razlogov. Tega so se zavedali vsi, gostje in domačini, ki so postavili sredi Zagorja slavolok z napisom "Pesem Vaša narodu je lič" in sta se za sprejem Glasbene Matice združili obe slovenski stranki, ki sta sicer korakali popolnoma ločeno.

Dne 4. julija 1898 je povabil zborov načelnik I. Vencajz zbor, da se udeleži odhodnice, prirejene na čast J. Čerinu, ki odhaja na Dunaj. Odhodnica se je vršila pri Zajcu na Rimski cesti in udeležilo se je nad 30 članov, nekateri so se pismeno oprostili. Na odhodnici se je že opazilo deljeno razpoloženje med člani pevskega zbora, ki se je pozneje večkrat in ob raznih prilikah izražalo v odboru pa tudi v zboru, za in proti Hubadu. To je pokazala udeležba na Čerinovi odhodnici na eni strani, na drugi pa nastop posameznih govornikov n. pr. Antona Svetka ml.

Kakor sem že omenil, je koncem junija prostovoljno odstopil predsednik Glasbene Matice Fran Ravnihar in na občnem zboru 15. julija 1898 je bil izvoljen društvenim predsednikom Ivan Vencajz.

Dne 2. avgusta 1898 je objavil Slovenski Narod, da bo priredila Glasbena Matica sijajen koncert na korist sklada za Prešernov spomenik v Ljubljani.

Na izrednem občnem zboru 20. avgusta 1898 je dobil bivši 26-letni predsednik Glasbene Matice, Fran Ravnihar, kar najvišje priznanje - častno članstvo Glasbene Matice.

V koncertnem letu 1897/98 je sodelovalo v zboru 191 oseb, od teh 58 sopranov, 33 altov, 46 tenorjev in 54 basov, med njimi več jako dobrih dijakov pevcev, med katerimi se v zborovem sejnem zapisniku posebno omenjata Janko Žirovnik in Fran Podboj.

Toliko o dveletni dobi Josipa Čerina v pevskem zboru Glasbene Matice.

x

x x

Naravno se mi zdi vprašanje, kaj je delal Húbaď med tem časom? Na Dunaj je prišel jeseni 1896. in takoj mu je ponudilo Slovansko pevsko društvo zborovodstvo, katefega je z veseljem sprejel, saj je štel zbor 120 glasov in imel redne koncerte. Izvajal je razna dela iz slovanskih literatur a capella in z orkestrom in največ uspeha je imel z Mokranjčevimi rukoveti. Z vso vnemo se je opravičel svojega študija, predvsem solopetja in klavirja ter ga končal meseca februarja 1898, ko je položil državni izpit iz glasbe in dobil iz vseh predmetnih izpitov oceno odlično, na kar je bil vse svoje življenje silno ponosen.

V vsem tem času pa ni zamučil skoraj nobenega koncerta in obiskal večino opernih predstav v dvorni operi.

Po končanem dunajskem študiju je dobil po zaslugi Ivana Murnika od deželnega odbora kranjskega 500 gld. podpore in odšel aprila 1898 na študijsko potovanje v inozemstvo ter obiskal v teku štirih mesecev Prago, München, Dresden, Leipzig, Wernigerode, Berlin, Varšavo in Krakov. V vseh mestih je poslušal opere in koncerte ter se zanimal za uredbe tamošnjih glasbe-

nih zavodov. V nemških mestih je stikal za pesmaricami slovenskih protestantskih piscev in iskal vire, iz katerih so zajemali in prevajali na slovenski jezik. Tako je preiskal vire in napeve 125 pesmi, nedognan mu je ostal samo napev Trubarjevega Oče naša. Iz Krakova je hotel še v Lvov, a moral je na vojaške vaje v Trst in 15. septembra 1898 je zopet nastopil svoje mesto pri Glasbeni Matici, kar je javil Slovenski Narod dan za tem s pripombo, "da bo to vest pozdravilo slovensko občinstvo, kateremu so znane zasluge g. Hubada za razvoj našega prvega glasbenega zavoda in njegova neumorna umetniška delavnost."

x

x x

Sezona 1898/99.

Pevski zbor Glasbene Matice je pričel pod Hubadovim vodstvom z vajami za koncertno sezono 1898/99, dne 3. oktobra in 10. je bil objavljen spored štirih abonma koncertov: prvi 20. novembra v spomin Nj. Vel. pokojne cesarice Elizabete - Mozart: Requiem, v ostalih: Mokranjčevi: Rukoveti, Čajkovskega 6. simfonija, novo serijo Hubadovih narodnih pesmi in Dvorakov oratorij "Sveta Ljudmila". Notica pravi: vsprej vsem večerom bo zanimiv in ne predolg.

V tej sezoni so začeli na Hubadov predlog tudi tečaj za zborovo petje po vzoru dunajskega konservatorija, kjer ga je na Dunaju on vodil poldrugo leto.

Prvi sezonski koncert je bil v nedeljo 20. novembra 1898 v Sokolski dvorani. Najprej se je izvajala Beethovnova: Žalna koračnica, za tem Mozartov Requiem, s solisti: Stropnicka, Radkiewicz - pevki ljubljanske opere, dalje tenorist Pacal z dunajske dvorne opere in Nosaliewicz - operni pevec z Dunaja.

O izvedbi piše Narod (21. 11. 1898), "da se je izvršila v svečani tišini brez najmanjšega ploska popolnoma v značaju sporeda samega. Zbor, kateremu pripada v Requiemu glavna vloga, se je pokazal zopet v svoji veliki dovršenosti, katero

si je pridobil zlasti pod Hubadovim vodstvom. Brez afektiranih dramatičnih kontrastov je peljal težke fuge z rezko odločnostjo in prozorno melodiko, homofonna mesta z lepo deklamacijo, lirčna pa z milobo in nežnostjo, ki je našla svoj višek v Lacrimosi, kjer je Amen vsahnil, kakor bi očiščena duša splavala v nebeške višave. Zbor še ni nikdar bolje pel, kakor ta večer. Hotel je menda s petjem svojemu pevovodju pri povratku pokazati, kako visoko ga ceni."

Slovenec (22. 11. 1898) pravi: "Zopet smo videli pred seboj oni veliki zbor, tu in tam prenovljen in nadomeščen z novimi močmi, čegar slava gre po vesoljnem svetu in sega celo do cesarskega Dunaja, zbor, na katerega je ponosen vsak Slovenec." Dalje navaja: "In če ~~xx~~ Glasbena Matica dandanes sega po onih umotvorih, ki so napisani na religiozne motive, je to vsekakor tolažilno znamenje, da kljub vsem političnim bojem, kljub materialističnim težnjam moderne dobe, se vendar še nahajajo močje, društva, ki zastavijo vse svoje moči v službo umetnosti." In še eno zanimivo stvar navaja ta kritika: "Kakšen pomen imajo resnobni koncerti Glasbene Matice? Dunajski knezonadškofijski ordinarijat je izdal, dne 24. avgusta t.l. inštrukcijo za vodje cerkvenih zborov in pravi mej drugim, naj se nikar več v časnikih ne priobčujejo imana solistov, ki imajo nastopiti v cerkvi, ker to se pravi cerkev ponižati v koncertno dvorano. Na to reaguje "Neue musikalische Presse", dne 16. oktobra z nastopnimi stavki, ki so vredni pomisleka: Cerkev z verskega in koncertna dvorana z umetniškega stališča sta oba velika kulturna faktorja v našem javnem življenju. Da se v naših cerkvah goji le približno tako ^{lo}dobra in resnobna glasba, kakor v naših društvenih koncertih, tedaj bi bil odveč ukaz knezoškofijski. V nobeni cerkvi ni čuti tako mojstrsko izvežbanih zborov. Večinoma se čuje v cerkvah slabša glasba, tako da je stališče koncertov v tem pogledu mnogo višje. Moderna koncertna dvorana, v kateri se proizvajajo prevzvišene skladbe velikih naših mojstrov vpricho umetnostno navdahnjenega paznega občinstva postala

je nekako svečano mesto. Vsak etiško utrjen človek želi torej imenovani instrukciji oni uspeh, da se cerkvena glasba povzpne do višine naših koncertnih dvoran. Skladbe, ki se dostikrat čujejo v cerkvah, ne smejo pred koncertno občinstvo in pevci, ki se dobro počutijo na cerkvenih korih, se ne upajo v koncertno dvorano s svojimi resnobnimi, umetniškimi proizvodi in cerkev, v kateri se goji manjvredna glasba, dasi ima služiti največjim verskim namenom, ne gre torej staviti v eno vrsto, kajti koncertna dvorana je kljub svetnemu značaju prav veličastno mesto v kulturnem življenju in marsikje edino mesto, kjer se na dostojen način izvaja svetna in religiozna glasba. Hotel Bog, da se glede liturgične glasbe na podlagi glasbene instrukcije kmalu zamore reči kaj jednacega in da se v naših cerkvah kmalu čuje blaga, čista, po liturgičnih pravilih osnovana cerkvena glasba. Religiozni koncerti Glasbene Matice so tedaj veliko kulturno delo." Tako Slovenec.

Dom in svet pravi (1898 - 768): "Pričakovali smo vsestransko dovršeno izvedbo in tako je tudi bilo. Po daljšem času smo zopet pozdravili (le tiho in v srcu) kot koncertnega vodjo g. Mateja Hubada." Kritik se je obregnil le v altistko Vando Radkiewicz, pa ne radi petja, temveč, "ker je bila brez potrebe preveč dekoltirana."

Dr. Vl. Foerster piše v Ljubljanskem zvonu (1898 - 758): "Requiem, ki je bil izvajan že v lanski sezoni, je sedaj Glasbena Matica ponovila v duhu novega vodje. Proizvedba je bila izborna in dostojna prvega glasbenega zavoda slovenskega, uspešna pa radi vestnega študija, pri katerem si je bil vsaki sodelujoči v svesti hvaležne svoje naloge. Posebno je omeniti zbor, ki se je odlikoval po brezhibnem, fino egalizovanem in strogo disciplinovanem petju, po katerem je zadobil mogočni requiem pravi umetniški izraz globoke svoje vsebine."

Dne 2. decembra 1898 je sodeloval pevski zbor Glasbene Matice v zvezi s Slavcem, Ljubljano in Trgovskim pevskim društvom, pod Hubadovim vodstvom, pri slavnostni predstavi

Dramatičnega društva v proslavo 50-letnice vladanja Nj. Vel. Franca Józsefa I. Zapeli so Nedvedov moški zbor: Domovje moje Avstrija. Vseh pevcev je bilo 150 in Nedvedovi akordi so mogočno doneli po gledališču.

Slovenski Narod je 6. decembra 1898 vabil za praznik 8. decembra vse Matičarje v prvi skupni skušnji za Mokranjčeve Srbske narodne pesmi, ki so se prvič pele na koncertu 6. januarja 1899 v Sokolski dvorani. Poleg VIII. in II. Mokranjčevega rukoveta, je bila na sporedu Čajkovskega V. simfonija, Dvorakova arija iz Mrtvaškega ženina in Dvorakov Te Deum. Sopranski solo v "Te Deum" je pela g. Miroslava Kulich - dr. Linhartova, ki je obolela na influenci, a v poslednjem trenutku le nastopila. Mesto nje je bila takoj pripravljena vskočiti gdč. Mira Dev. Zato imamo za ta koncert kar dva tiskana koncertna sporeda: na enem je navedena kot solistka ga. Linhartova, na drugem gdč. Devova in Slovenski Narod, ki to pojasnjuje 5. januarja prav, " da je to značilno za zdrave razmere pri naši Glasbeni Matici, da se je med njenimi odličnimi gojenkami našla pevka, ki je bila takoj pripravljena vstopiti in rešiti koncert." Bariton je pel Josip Noll.

In izvedba?

Slovenski Narod (7. 1. 1899): "Kako so peli, tega ne moremo povedati. To je treba samo slišati. Ti zvoki, srebrni soprani, ta čisti zveneči alt, ta divni, čustveni tenor in pa ta "Ruski", polni bas! Pevski zbor pokazal se je - dejali bi v polni luči, a izvir te jasne svetlobe je bil Matej Hubad, on je Atlas, ki nosi na krepkih ramenih ta svet."

Slovenec govori o koncertu (7. 1. 1899): v podlistku hvali izvedbo Čajkovskega simfonije in imponira mu razlaga, ki je bila tiskana na koncertnem sporedu. O rukovetih pravi: " A tudi naše pevke in pevci so jako pazljivo in natančno peli. Tisti šegavi "hm", kje si ga upajo tako peti? Vse iz jednega grla, fino intonirano, kakor odrezano, to je sad pouka, to je umetnost."

Ljubljanski zvon (1899 - 125) in Dom in svet (1899 - 64) enodušno priznavata in poudarjata odličen uspeh koncerta.
Tako je Mokranjac

vstopil v naš koncertni spored in bo ostal na njem, dokler nam bo za lepo petje in dovršeno izvedbo. Ne bo odveč, če omenim še to, da je dal nadvse vestni in skrbni Hubad za prvo izvedbo poleg originala še slovenski prevod na sporede. To pa samo prvič, pozneje nikdar več.

Dne 14. januarja 1898 je priredil pevski zbor v mali dvorani Narodnega doma svoj Pevski večer s plesom, ki je pač že tradicionalna vsakoletna prireditev našega zbora. Peli so Dvorakov mešani zbor: Kmetovalčeva himna s spremljevanjem klavirja in Mokranjčeva rukoveta, članč zbor Janko Krsnik pa 2 samospeva.

Pevski zbor je nadaljeval z delom za III. koncert, v društveni upravi pa je močno vrelo, šlo je za šolo in zbor, zakuril je pa Hubad sam. Dne 18. februarja 1898 je dal odboru službeno odpoved za jesen. Odbor namreč ni ustregel njegovim zahtevam glede prejemkov in penzije, ki so bile po mnenju večine odbora pretirane. Zasebno so že iskali naslednika, kar prinese Slovenski Narod 2. 3. 1899 notiso naslednje vsebine: "Iz glasbenih krogov ljubljanskih se nam piše: Jedinemu zavodu na našem umetniškem polju, diki naši "Glasbeni Matici, preti hud udarec. Javna tajnost je namreč, da misli izborni naš glasbenik, gospod Matej Hubad, ostaviti nas vdrugič, in sicer brez upanja, da se povrne še kedaj. Izgubljen bo torej za nas, - kakor pri nas iz najrazličnejših vzrokov to sploh mogoče drugače ni - kakor so vedno bili in bodo izgubljeni vsi naši najboljši umetniki in talenti. Tesne razmere v nas Slovencih nas sicer nekoliko opravičujejo, če si naši umetniki izven slovenske svoje domovine iščejo hvaležnega torišča svojih zmožnosti, naravnost sramotno pa bi bilo, da bi lokalne neprilike in nesporazumljenja, pehala vnovič jednega najodličnejših umetnikov od nas. Steber Glasbene Matice in proslavitelja slovenske pesmi utegne baje lajiška modrost in samozavestna potentnost - prepoditi! Izboren umetnik, - strokovnjak - je, ni še dolgo tega, rekel: "Dokler ni odbor Glasbene Matice sestavljen iz muzi-

kalno - umetniških izobražencev, ni misliti na pravi razvoj zavoda. "Torej bi mogel ravno odbor, ki nosi breme odgovornega vodstva, tako imenitno važnega zavoda, kakor je Glasbena Matica v nas, z vsemi možnimi sredstvi delovati na to, da se zavodu in narodu tako vsestransko izobraženega strokovnjaka trajno ohrani, ne pa baš nasprotno. Sosebno pa predsedstvo bi moralo zastaviti ves svoj vpliv, da se onemogočijo taki dogadljaji, in če zahtevajo tudi nekoliko žrtev. Kaj pomeni muzikalično - umetniški strokovnjak, ki je vesten in natančen v izvrševanju svoje misije, uči nas ravno Glasbena Matica sama v svoji polupretekli dobi stagnacije in - sedanje nove umetniške preropenosti. Ustanovni in podporni člani, in sleherni, komur je blagor našega prvega umetniškega zavoda pri srcu, morajo vzdigniti svoj svarilni glas pravočasno, da ostane Glasbena Matica res svitla zvezda na našem, itak skromno se razvijajočem umetniškem - obnebjju, in ne samo navadna učilnica, za nedoraslo mladino."

Nato je zahtevalo 23 članov Glasbene Matice, na čelu jim Oskar Dev, dne 14. marca 1899 izredni občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. Nezaupnica odboru, ki je sklenil odpoved Hubadu; 2. Sprememba pravil. 3. Sprememba uredbe za učiteljsko osebje Glasbene Matice in 4. eventualne volitve. V seji, dne 27. marca 1899 je odstopil odbornik dr. Vladimir Foerster in z njim ves odbor, ki se je obvezal, da noben član dosedanjega odbora ne prevzame odborništva v novem odboru. Edini Anton Razingger se ni pridružil temu sklepu in takoj izjavil, da da svoje skromne moči na razpolago tudi novemu odboru. Ta izredni občni zbor se je vršil 29. marca 1899 ob 1/2 7. uri zvečer. Proti tej uri so protestirali trgovci in obrtniki ter zahtevali prikladnejšo uro, toje 8., čemur pa odbor ni ustregel, rekli so pa, da je priglašanih toliko govornikov, da odločitev ne bo padla pred 1/2 8. uró.

Narodova notica prinaša dne 30. 3. 1899 potek izrednega občnega zbora: " Izredni občni zbor Glasbene Matice, ki se je vršil v prostorih društva, je bil jako dobro obiskan. Dolge

debate, katera se je vršila okoli prof. Hubada odpovedi, oziroma o dotičnem sklepu odbora, ko jo je vzel na znanje, ne da bi storil o tej zadevi še kake korake, so se udeležili g. Oskar Dev, imenom sklicatelj zbor, ki je v dolgem govoru pojasnjeval vso zadevo, predsednik Vencajz, ki je zagovarjal odbor, ki je po njegovi izjavi postopal solidarno, prof. Hubad (za faktične popravke), dr. Volčič, ki je poudarjal, da je dotični sklep bil formalno neveljaven, ker ni bilo navzočih 8 odbornikov, kakor zahtevajo stara in nova pravila, podpredsednik Svetek, ki je opravičeval odbor, kateri ni mogel sprejeti Hubadovih zahtev, dr. Ivan Tavčar, ki je pomirljivo segel v debato in izrekel željo, da naj bi v interesu društva, g. predsednik kot politično prononcirana oseba prostovoljno odstopil od vodstva društva, katero naj boče nad strankami. Debata se je vršila večinoma mirno, in je g. Dev imenom sklicatelj izjavil, da odstopi od prve točke vzporeda: naj se odboru izreče nezaupnica, kar se je sklenilo v prvi ogorčenosti, pač pa zahteva, da se razveljavi dotični sklep odbora, s katerim se je ~~z~~prejela odpoved Hubadova. Ker je po ~~z~~prejetju tega predloga, ki je pri glasovanju dobil večino, izjavil predsednik Vencajz, da odbor tudi smatra za nezaupnico in da torej solidarno odstopi, bilo je treba voliti nov odbor in novega predsednika. Oddanih je bilo 138 glasovnic in so bili izvoljeni skoraj soglasno nastopni gg.: predsednik: dr. Ferjančič Andrej, odborniki: Anton Svetek, prof. Fran Orožen, dr. Matija Hudnik, prof. Matej Vodušek. Lavoslav Schwentner, Anton Petrovčič, Engelbert Gangl, dr. Pavel Drachsler, Fran Milčinski, Oskar Dev, Anton Razinger, Pavle Lozar, Matej Hubad. Ker sta bivša odbornika Svetek in Petrovčič izjavila, da ne sprejmeta volitev, stopila sta na njiju mesti gg. Fran Gerbič in dr. Josip Kušar, ki sta dobila med ostalimi največ glasov. Po končani volitvi zaključil se je občni zbor, ki je trajal skoraj pol tretjo uro.

Prav pa je, da pri tako važnem vprašanju, kakor je bilo to v Glasbeni Matici, slišimo tudi poročilo, če se smem tako izraziti, z nasprotne strani.

Slovenec je tudi pisal o tem občnem zboru, dne 30. 3. 1890 in pravi: "Občni zbor Glasbene Matice se je vršil včeraj. Govorilo se je na njem obilo. razpravljale so se tudi osebne stvari, katere pa bi bilo netaktno vlačiti v javnost. Iz dolgih pripravljalnih govorov opozicije in zagovorov odbora se da sta posneti kot jedri dve stvari, kateri sta privedli krizo v društvo in obe stvari imata oporo v dveh osebah: v gospodu prof. Hubadu in gospodu bivšem predsedniku svetniku Vencajzu. Gospod Hubad zahteva, da mu Glasbena Matica zagotovi popolnoma jednako gmotno stanje, kot je imajo srednješolski profesorji, z vsemi ugodnostmi, ki jih imajo sedaj in jih utegnejo še pozneje doseči, in sicer tudi za slučaj, če društvo preneha. Gospod Hubad, sklicujoč se na svoje delo, na svojo izobrazbo in na svoje vspehe, si hoče zagotoviti bodočnost, ko je umevno in naravno. Če se to doseže, bodo naši umetniki imeli gmotni pogoj za plodno gojenje umetnosti. Gospod Vencajz, solidarno z odborom, pa kaže pičle dohodke in obile dolgove društva in pravi: Ne moremo. To je prvi faktum, drugi pa je, da privrženci dr. Tavčarja sovražijo gosp. svetnika Vencajza iz dha duše, odkar je pokazal, da ne soglaša z njihovimi političnimi nazori. In slučaj g. Hubada so ti ljudje porabili, da so vrgli g. Vencajza z vsem starim odborom vred. Poročevalec je prišel na shod iz estetičnih razlogov, kot ljubitelj glasbe. A bilo je tu polje samo za psihologa. Bilo je zanimivo opazovati gospoda Deva in dr. Volčiča, kako sta v jako dolgih pogovorih z različnimi listinami dokazovala, da je stari odbor nemogoč, ako ostane g. Hubad v Ljubljani. Pa še bolj zanimivo je bilo opazovati obraze zborovalcev, ko se je oglasil g. dr. Tavčar ipsissimus in je odkrito povedal, da je vsa akcija naperjena edinole proti osebi gospoda Vencajza. On je namreč "prononsirana" oseba in taka ne sme predsedovati "Glasbeni Matici". Gospod dr. Tavčar je bil tako prijazen, da je izraz "prononsiran" razložil. Priporočili so torej soglasno za predsednika osebo, ki "ni prononsirana" in ta je dr. Ferjančič (S svojo odkrito besedo je dr. Tavčar pokazal, da njegovi učenci stoje duševno daleč za njim. Pri-

trjevali so m^a oni, ki so vedno ugovarjali odbornikom, ko so dokazovali s številkami, da "Glasbena Matica" velikih stroškov ne premore. Sploh je bil vsak razgovor zastonj. Saj so imeli že pripravljene litografovane listke z imeni novih odbornikov, ki jih dr. Tavčar milostno priznava kot "ne prononsirane", torej dovoljene. Tako se je izvršila kriza v Glasbeni Matici. Mi pri tem obžalujemo dvoje: 1. Da je zasebna eksistenca tako nadarjenih in vnetih umetnikov, kakor je gosp. prof. Hubad, odvisna pri nas od tako nestalnih elementov, kakor so odbori in zbori društev brez trdnih garancij; 2. da je postala Glasbena Matica torišče za politične eksperimente propadajoče stranke, . Pri nas so ljudje, ki sodijo umetniška, zabavna, literarna in konsumna društva po istih strankarskih načelih. Gospod dr. Tavčar bi Glasbeni Matici izvestno bolje pomagal, če bi ji naklonil onih "prononsiranih" 6.000 glđ. letne podpore, ki jih daje dežela nemškemu gledališču. -"

Vse to je vplivalo tudi na zborovo upravo. Odstopili so: načelnik Vencajz, njegov namestnik Svetek in tajnik Bele. Zato je bil sklican izredni občni zbor za 10. aprila 1899 in volili so nove zborove funkcionarje.

Navzlic vsemu je kolikortoliko mirno plavala barka pevskega zbora Glasbene Matice, ki je bil pri tem vprašanju prvenstveno udeležen in pripravljaj se je za tretji in četrti redni koncert.

Tretji koncert se je vršil v nedeljo 18. marca 1899 v Sokolski dvorani. Na sporedu so bili samospevi basista Nosalliewicza, pevski zbor je pel slovenske duhovne pesmi iz XVI. in XXVII. stoletja, sad Hubadovega študija v tujini, dalje slovenske narodne, duet v priredbi Mateja Hubada, ena Devova in tri Pirnatove. Dalje Pahorjev mešan zbor Domovini in Junek je igral na čelu Dvořakov Andante. Nove Hubadove narodne so bile: Rasti, rasti rožmarin, ki se je zdela Norodovemu kritiku (1899 - 20. marca) "oblečena v preveč moderno krilo, ki je morda značaju narodne pesmi preohlapna", bolj so ugajale: Sem slovenska

deklica, Čukova ženitev, Zagorska, Srečno, srečno ljubca moja in Potrkan ples, ki se pa vse niso obdržale na koncertnem sporedu in se ne morejo primerjati onim Hubadovim iz leta 1893. Koncert je uspel v vsakem pogledu: "Hubad je dobil v dar liro spleteno iz lovora, zaslužil jo je on in njegovo delo. Hvalna beseda pa sodi tudi čvrstemu zboru, ki ga je vodil z elektrizujočo taktirko. Vžičaral nam je z njo pomlad veselja in užitka." Tako konča Narod svojo oceno.

Slovenec (20. marca 1899) piše o koncertu med drugim: "Koncert je bil v znamenju Hubada in njegovega zbora. Zbor je nastopil - velikansko število, kakršnega še nismo videli na koncertih Glasbene Matice. Po svoji tehniki se je zbor pokazal na vzvišeni stopnji. do katere se do zdaj še ni povspel.

Enako laskavo pišeta o koncertu Zvon (1899 - 255) in Dom (1899 - 229).

Dne 2. aprila 1899 je nastopil pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom M. Hubada na Prešernovi veselici v Narodnem domu in nato še 11. aprila, ko se je veselica na splošno zahtevo ponovila. Poleg zbora je sodeloval tudi sekstet: Devova, Bilinova, Moosova, Kersnik, Goršič in Žirovnik, ki so peli sekstet iz Prodane neveste.

Četrty redni koncert je bil v sredo, dne 26. aprila 1899 v Sokolski dvorani. Zbor je pel Sattnerjevo : Vrbico, Foersterjevo: Z glasnim šumom s kora, in ponovil je Devovo Meglico, Pirnatovo: Bog je ustvaril zemljico ter VIII. in II. Mokranjčevorukoveč. Vmes sta pela samospeve Devova in dr. Stuhec, Bohuslav Lhotsky je pa igral violin - solo. Koncert je po soglasni sodbi odlično uspel, čeprav je izostala v obeh dnevnikih ocena, to pa najbrže zato, ker so se vršile prav tiste dni v Ljubljani občinske volitve in sta si stali obe stranki v hudem boju nasproti.

16. maja 1899 je omenil Slovenski Narod, da je sezona 1898/99 končana in nadaljuje: "Koncertna sezija pevskega zbora Glasbene Matice za koncertno dobo 1898/99 je končana.

Prihodnje leto namerava odbor Glasbene Matice dva velika umotvora uprizoriti, za katera je traba izrednih moči. Te naloge pa ne more s sedanjim moškim zborom, ki se je na petino skrčil, izvršiti. Tu je treba zdrave preosnove. - Odboru ni znano, kakki vzroki zadržujejo pevce od vstopa, ali kaj je povzročilo izstop starejših pevcev. Da ž njimi govori odprto besedo, vabijo se vsi pevci, ki so od leta 1891 naprej pri društvu sodelovali, ali ki še nameravajo delovati, da pridejo v sredo 17. t.m. ob 8. uri zvečer v Auerjevo gostilno (prednji trakt, ki bo separiran) na sestanek in posvetovanje, kako bi se mogel moškemu zboru Glasbene Matice z boljšo organizacijo stalen obstanek in sistematičen napredek zasigurati."

Spor je imel tak obseg, da pevski zbor ni mogel samostojno nastopiti na komerzu na čast češkim gostom, dne 21. maja 1899. Sestanek pri Auru, katerega se je udeležilo izmed 83 le 38 članov, ni zboljšal razmer, del starih pevcev je ostal doma, pač pa je pristopilo nekaj novih, toda rešila je situacijo železna vztrajnost in rekel bi, preko navadnih človeških mer Hubadu lastna vzdržnost, železna volja in delavnost na eni plati, na drugi pa močan in dober dijaški zbor, ki je že vsa zadnja leta deloma ojačal koncertni moški zbor. Z okrnjenim koncertnim moškim zborom in dijaškim zborom je rešil Hubad koncertne sezone 1899/900 do 1902/03, ko so se zopet zboljšale in uredile razmere. V ženskem zboru pa so imeli večino mladi glasovi, ki so leto za letom prihajali v zbor z učiteljišča in Mestne višje dekliške šole. Žalibog, da manjkajo o tej dobi vsi zborovi zapiski, izvzemši članskega imenika.

18. junija 1899 se je vršil zlet pevskega zbora Glasbene Matice v Podbrezje, h kateremu so še prav posebno vabili nove člane zbora.

Redni letni občni zbor Glasbene Matice se je vršil 15. julija pod predsedstvom dr. Ferjančiča, ki je naglašal, da je finančno stanje Glasbene Matice zelo kritično. Težil ga ni letni deficit, temveč dolgovi, ki jih je povzročil potres in ki jih je bilo nad 80.000 Kron.

Finančna slika koncertne sezone 1898/99 je sledeča:

I. koncert	dohodki	574.83	izdatki	494.28	gld
II. "	"	343.44	"	540.59	"
III. "	"	347.30	"	153.87	"
IV. "	"	120.--	"	144.70	"
				<hr/>	
		dohodki	1.385.57	izdatki	1.333.44 gld.

torej čistega 52 gld. 13 kr.

x

x x

Sezona 1899/900.

Za novo sezono 1899/900 je začel zbor z vajami 27. septembra 1899 in prvi redni koncert so določili za 3. december. Napovedan je bil zopet Mokranjca s VII. rukovetom (tretjim v Matičnih sporedih), dalje so peli: Dve roži od Cezarja Kjuja, Brahmsovo Izgubljeno mladost, Križkovskega Utopljenko, dva Dvorakova Moravska dvospeva in v spomin Stanka Pirnata, ki je umrl 29. avgusta 1899 v Mokronogu, njegov moški zbor Pomlad in jesen. Kot solist je sodeloval slavni basist dunajske opere Viljem Heš-

Dva dni pred koncertom je Slovenski Narod (1. 12. 1899) obširno tolmačil cel spored in dopisnik L. P-r (Lavoslav Pahor?) navaja dunajske ocene, ki so izšle, ko je nekatera dela izvajal Hubad pred letom dni s Slovanskim pevskim društvom na Dunaju.

V Slovenskem Narodu je izšla ocena 5. 12. 1899: "Koncert v zgornji veliki dvorani Narodnega doma je uspel sijajno in vpletel venec časti in slave, ki krasi našo Glasbeno Matico, nov lovorov list, svež in zelen in nevenljiv. Bilo je treba mnogo požrtvovalnosti, mnogo truda in učenja, preden je mešan zbor, - ta duša, to življenje, ta mladost Glasbene Maticé - toliko natančno proučil dragoceni spored. Hvalna beseda torej sodi vsakemu posamezniku za njegovo vdanost in marnost, s katero služi lepi umetnosti."

Slovenec pravi: "Izvajanje posameznih točk je bilo vseskozi fino, natančno, umetno. Zlasti se nam je zdelo, da je to pot gospod koncertni vodja obračal posebno pozornost na dinamiko. In posrečilo se mu je. Zbor, broječ nad 120 pevcev in pevk, navaditi, da tako nežno niansira, to je plod velikega truda, to je umetnost.

V Ljubljanskem zvonu (1900 - 61) konstatira kritik dr. Vl. Foerster predvsem, da je bil zborov koncert v celoti vokalni brez orkestra, vrsta moških, ženskih in mešanih zborov fino izvedenih, kakor pristoji ugledu in imenu pevskega zbora Glasbene Matice in kakor vsakdo pričakuje od njegovega vodje Mateja Hubada, veščega mojstra v münicijsko vestnem prednašanjju skrbno in okusno izbranega sporeda.

Dom in svet (1900 - 31) pravi, da je vodstvo dobro pogodilo, ker si je izbralo gornjo dvorano Narodnega doma, kjer se glas bolje ohranja in manje razbija v stranskih prostorih. Dasi je imel koncert nekam skromno obliko, je podajal dovolj užitka.

Torej že prvi koncert v tej kritični dobi našega zbora je uspel popolnoma in dal nad 200 gld. čistega dobička. Čeprav zbor skoraj napol nov, je zvenel tako, kakor vedno pod Hubadom. Vokalni program dela ni olajšal, temveč zahteval več študija kot instrumentalni. In to je bila ogromna posebnost Hubada, da ni nikdar omagal, izvedel v polni meri stavljeno nalogo, četudi znotraj pod najtežjimi okoliščinami, na zunan pa je zvenel zbor tudi z mladimi grli po Hubadovo. O tem ^{se} bomo prepričali v vseh treh letih zborove krize do jeseni leta 1902.

Da dvigneta veselje in požrtvovalnost v obeh zborih sta zborova odbora sklenila, da priredita o Binkoštih koncert v Zagrebu. Do tega pa žal ni prišlo, ker je bila preložena na počitnice proslava 40-letnice "Kola" v Zagrebu.

17. decembra 1899 se je vršil v mali dvorani Narodnega doma zabavni večer, pristopen članstvu in njih rodbinam in je bil prav dobro obiskan.

Na drugem rednem koncertu, ki se je vršil 17. januarja 1900 je bil glavni koncertant, violinist Ondriček. Poleg koncertnega zbora je nastopil prvič samostojno tudi šolski zbor, ki je štel nad 120 grl. Koncertni zbor je ponovil Kjujevi: Dve roži za mešan zbor, šolski zbor pa je izvajal z orkestrom iz Haydnovega oratorija "Stvarjenje": Nebesje oznanja mogočnost božjo, Foersterjev mešan zbor s tenor - solo: Beseda sladka domovina, Eja mater - iz Dvorakovega oratorija: Stabat mater ter Alleluja iz Händlovega oratorija: Mesija.

Slovenski Narod je dan po koncertu zapisal: "To je bil koncert, da ga je bil človek vesel z vsakega stališča." Podrobna ocena je izšla 19. januarja 1900. Iz nje posnemam: "Ko smo videli te mehke in sladke obraze, da obrazke, kako so gledali na njega, ki je voditelj vsemu večeru, in ko smo gledali to lepo združenost vseh harmonij, izražene morebiti posamezno v tistih zborih, ki jih je imel izvajati šolski zbor, tedaj so ljudje, ki imajo srce in smisel za umetnost, vsi razumeli to, kar moramo čutiti in delati za prospeh in povzdigo našega naroda. S polno, neomejeno hvalo moramo izreči svoje priznanje šolskemu zboru, ki je pel, da nam je igralo srce in se nam je smejala duša. Izvrstno vokaliziranje in fraziranje sta nam pač najsijajnejši dokaz, da se goji petje v naši Glasbeni Matici z največjo resnobo in vnemo, kakoršno zasluži le najlepša umetnost. Naše občinstvo razume Hubadove napore ter priznava njegove uspehe brez razločka."

Slovincu (18. I. 1900) je bil spored zopet malo predolg in pravi: "Prav je, da Glasbena Matica teži za popularnostjo, veseli nas tudi vselej ako moremo - kakor tudi sinoči - registrovati napredek v glasbeni šoli zlasti zato, ker nam je koncertni vodja predstavil toliki broj nadebudne mladine, vežbajoče se umetnega petja. A vendar mislimo, da v Ondričkov koncert taka produkcija ne sodi. Sicer pa radi priznamo, da je v Glasbeni Matici jako živahno gibanje."

Svoje polno zadovoljstvo je izrazil Zvonov kritik (1900 - 132), ki pravi med drugim: "da leži težišče Glasbene Matice ravno v njenih zborih in da ima v zborih svoje največje bogastvo, si videl, ko je nastopil za šolskim zborom še redni koncertni zbor."

Kritik Dom in sveta pa se v mišljenju sklada nekako s Slovenčevim.

Ta koncert je imel 1146 kron dohodkov in 590.82 kron izdatkov, čistega torej 555.18 kron.

Brez pavze je šel zbor dalje na delo ter študiral 10 zborov iz prvega dela Dvorakovega oratorija "Sv. Ljudmila". Koncert je bil določen za 7. april 1900 in je imel pravzaprav tri dele. V prvem so izvajali Schubertovo h-mol simfonijo, drugi del je obsegal solistične nastope sopranistke, operne pevke Carnerijeve iz Ljubljane in basista Nosaliewicza z Dunaja, ki sta oba pela tudi v tretjem delu koncerta, pri izvedbi "Sv. Ljudmile."

Narodov kritik navaja v svoji obširni oceni (lo. 4. 1900): "Hvala gre v prvi vrsti koncertnemu vodji Mateju Hubadu, ki se ni strašil dela in truda, da je naštudiral težke in obširne zborove številke, ki so se izvajale vseskozi točno in korektno, kar je temvečjega priznanja vredno, ker je poleg stebra naše Glasbene Matice sodeloval tudi ves šolski zbor, v katerem je še nekaj prav mladih pevskih sil. Naj nam da v kratkem Glasbena Matica to delo v celoti na koncertni oder."

Na koncertu pa ni sodeloval ves šolski zbor, temveč le mal del. To je Narod potem 11. aprila 1900 tudi popravil in ker so te številke pomembne za delo Glasbene Matice, navajam notico v celoti: "K včerajšnjemu našemu poročilu in izvajanju Dvorakovega oratorija "Sveta Ljudmila" smo prejeli od vodstva koncerta obvestilo, da v koncertu ni sodeloval ves šolski zbor, kakor je sodil poročevalec, temveč le mal del, ker bi za

celo skupno sodelovanje koncertnega pevskega zbora Glasbene Matice in vseh šolskih zborov Matičnih absolutno ne dostajalo prostora na odru naših ljubljanskih koncertnih dvoran. Od šolskega zbora, kateri nam šteje 131 sopranov in altov ter 32 tenorjev in basov (skupaj 163 učencev petja), je sodelovalo po odredbi koncertnega vodstva samo 27 sopranov in altov ter 32 tenorjev in basov. Nastopil je tedaj celotni koncertni pevski zbor Glasbene Matice s 136 člani, od šolskih zborov pa je izmed 163 učencev po odredbi vodstva nastopilo samo 59 učencev. Izvajalo je tedaj oratorij 195 pevcev in pevk ter 48 članov vojaške godbe, skupaj veličastno število 243 sodelujočih brez všteti solistov. Če bi pa Matično vodstvo hotelo pustiti, da sodelujejo vsi šolski zbori, tedaj bi na odrih ljubljanskih koncertnih dvoran za 347 izvajajočih ne našli prostora. Iz tega je tudi razvidno, da uspešno in v veličastnem številu se petje v Glasbeni Matici goji!"

Slovenec od istega dne poroča: "Oratorij pod vodstvom Hubadovim, ki načeluje kakim 170. pevkam in pevcem, to je res užitek. Zbori, soli in orkester, vse je povzročilo velikanski utisek na občinstvo, ki se do konca ni zganilo, kar je pri nas nekaj nenavadnega. Dvořakova glasba! To vam je fotografija čustev čutečega srca; sedaj rahlo in krotko, sedaj zopet vehementno in stvarstveno, prav kakor čut, kakor beseda zahteva."

In Ljubljanski zvon (1900 - 324): "Proizvedbo velikega dela je glasno pohvaliti, je čin, ki je vreden vsega priznanja. V zboru je našel Hubad za svoje umetniške intencije dovezetnega, niansam zborovih virtuoznosti se fino vdajajočega sodelavca, kateri se je tudi v stopnjevanju k mogočnosti spričo svojega velikega števila, lahko povzdignil."

Dom in svetu (1900 - 254) je bil spored zopet predolg, hvali izvedbo in konča svoje poročilo: "Radi poudarjamo, da je bil koncert očiten dokaz za zmožnost koncertnega vodjo Hubada in njegovega zbora."

Obisk je bil malo manji kakor na drugem koncertu. Bilo je 1104 kron dohodkov in 1017.40 kron stroškov, čistega torej 86.60 kron.

Po koncertu se je nadaljevalo z vajami in moški zbor je nastopil, dne 4. julija 1900 na veselici, ki se je vršila na vrtu Narodnega doma na korist Narodnemu domu.

12. julija 1900 se je vršil občni zbor Glasbene Matice. Predsednikom je bil izvoljen Anton Svetek st. in deloma nov odbor, ker se nista skazala kot tajnika ne Anton Švigelj, ne njegov namestnik Engelbert Gangl, mesto katerih je moral celo tajniško poročilo za občni zbor sestaviti Hubad, čital ga pa je Josip Juh. To je konstatiral Slovenec, dne 13. julija v svojem poročilu o občnem zboru in pristavil, da se nekateri ljudje udeležijo občnega zbora samo takrat, kadar je treba nestrankskim društvom pritisniti pečat strankarstva.

Običajnega izleta pevskega zbora nisem izsledil, vršil pa se je skoraj gotovo, ker so na večini vajah govorili o njem.

Potrebno je omeniti še sledeče: V gledališki sezoni 1899/900 je bil Hubad izvoljen v intendantco našega gledališča in poverjeno mu je bilo vodstvo opere. To se je zgodilo s pristankom vodstva Glasbene Matice, ki ga je radi tega razbremenila v šoli. Hubadovo delo je bilo tudi v operi močno in pripravljivo ne bo nihče, ki je takrat posečal našo opero, pozabil odličnih opernih predstav: 3 Wagnerjevih: Večni mornar, Tannhäuser in Lohengrin, pa tudi drugih. Časopisi so pisali, da je Hubadova zasluga, če se je opera v zadnjem času tako dvignila. Hubad ni bil intendant za pisalno mizo, temveč je delal s klavirskim izvlečkom v roki na odru in pomagal vsem faktorjem.

x

x x

Sezona 1900/01.

Zborov občni zbor se je vršil 31. oktobra 1900 in predsednikom je bil izvoljen agilni in požrtvovalni prof. Anton

Štritof, ki se je vrnil s Kranja v Ljubljano.

Prvič je nastopil pevski zbor v skupnem nastopu z ostalimi ljubljanskimi pevci na slavnosti stoletnice rojstva France-
ta Prešerna v Narodnem domu. Pred Levčevim govorom so zapeli
Jenkovo: Molitev, po govoru Nedvedov zbor: Slava Prešernu. Na-
rod je omenil 3. 12. 1900: "Petje je bilo v resnici izborna,
umetniško popolno in vsestransko dovršeno. Smelo trdim, da to-
li^{ko} imponantnih zborov, petih s toliko umetniško preciznostjo,
že dolgo nismo slišali. Zato čast Hubadu!"

V nedeljo 9. decembra 1900 je priredila Glasbena Ma-
tica sama v veliki dvorani Narodnega doma v proslavo 100-letnice
rojstva pesnika - prvaka in na korist njegovega spomenika v
Ljubljani, slavnostni koncert, ki so ga izvajali: Mira Dev (so-
pran), Vanda Radkiewicz (alt), Stanislav Orželski (tenor), Ce-
cil Vašiček (bas), šolski zbor Glasbene Matice, pomnožen po od-
delku pevskega zbora Glasbene Matice in godba 27. pešpolka. Na
spočetku je bil Mozartov Requiem. In izvedba je bila sijajna
ter pomembna, čeprav je bil Requiem tekom zadnjih treh let tret-
jič na sporedu Matičnih koncertov, naštudiran tokrat z novimi,
mladimi glasovi šolskega zbora, kateremu so pomagali le nekate-
ri ženski glasovi koncertnega zbora.

Poleg tega pravi Narodov poročevalec 11. decembra 1900
še: "Če bi utegnil kdo ugovarjati, da v proslavo 100-letnice roj-
stva morda ni bil umesten baš Requiem, se mora reči na drugi stra-
ni, da je bila izvršitev izbrane slavnostne točke toli sijajna,
da mora unolkniti vsak ugovor, in da vsakdo mora priznati, da
se je spomin na pesnika, katerega življenje je imelo več tužnih,
kakor veselih momentov, praznoval dostojno."

Vsi ostali kritiki povdarjajo, da je bil lep prizor
gledati mlade moči, zatopljene v krasote veličastne skladbe.

Zvon (1901 - 67) pa posebno povdarja: "Stoletje je
končala Glasbena Matica s koncertom, ki nam kliče bolj nego
šitoke razprave zavest, da se je narod vzdramil in da mu je zo-
pet danes odprt smisel za umetnost, kajti tudi naraščaj se že

giblje, da sodeluje na kulturnem polju in je tudi on zmožen vstopiti v tekmovalni boj na torišču umetnosti."

Dohodkov je bilo 697.40 kron, stroškov 624.50 kron, čistega 72.90 za spomenik.

Prva zborova prireditev v letu 1901 je bila 26. januarja, Pevski večer s plesom, pred tem pa je nastopil, dne 16. januarja na pevskem večeru Maje Strozzijeve moški oktet pevskega zbora Glasbene Matice:

I. tenor: Črnko	II. tenor: Pelan	I. bas: Lilleg
Krsnik	Stegnar	Štamcar
Pavšek		

II. bas: Polášek

Kronabetvogel

in peli so Eisensteinov San z bariton solo - Lilleg, vse pod vodstvom Frana Gerbiča.

Pevski večer 26. 1. je bil v veliki dvorani Narodnega doma. Pevski spored je obsegal točke: Foerster: Pobratimija - solo g. Pucihar; Vilhar: Na vrelu Bosne - solo g. Bukovic; Sattner: Opomin k petju, Na planine - solo g. Završan in Kukovca. Pri harmoniju je bil Janko Žirovnik. Članice: Devova, Moosova in Ferjančičeva so zapele tercet iz Mozartove opere "Čarobna piščal". Operna pevka Carneri je pela Vilharjevo Nezakonsko mater in valček: Parla. Vmes je igrala vojaška godba pod vodstvom kapelnika T. Christofa. Pravijo, da je bila to najlepša družabna prireditev takratnega predpusta, dala je pa 17.54 kron pevski blagajni. Vstopnina je bila 20 in 40 vinarjev.

Za 9. marca 1901 je bil določen drugi redni sezonski koncert. Spored je bil mešan. Za uvod so izvajali Dvořakovo veliko delo - uverturo "Carneval" in nato Lajovčev Adagio; orkester je sodeloval tudi pri izvedbi Zajčeve kantate za soli, moški zbor in orkester: Dolazak Hrvata - solisti: Olszewski, Pucihar in Dečman ter Wagnerjev zbor romarjev in veliki uvodnimešani zbor: Prihod gostov na Wartburski grad iz opere Tannhäuser. Vmes je igrala harfo - solo Jelena Klička iz Prage in

pel Tit Olszewski - tenor ljubljanske opere tri Krekove samo-speve. To je bil prvi odsev Novih Akordov na koncertu Glasbene Matice.

Narodova kritika je izšla 12. marca 1901 in hvali pester in zanimiv spored. Kritik poudarja prvo srečanje z dr. Krekom in posebno še z Lajovcem, ki je bil prvič na sporedu kot simfonik. Za zbor pravi, "da je dosegel v zboru romarjev vrhunec umetniške dovršenosti. Kontrast med naraščajočim spevom iz daljave dohajajočih romarjev v mogočni, krepki fortissimo se razvijajoč in zopet polagoma pojemajoč v najresnejšem pianissimo se izgubljaajoč, nam je pokazal, kaj se da doseči glede dinamične dovršenosti tudi z veliko maso zбора, če jo vodi krepka, umetniška moč, kakor jo razvija koncertni mojster prof. Hubad."

Sam se dobro spominjam, da smo peli vokalni del zborra brez spremljevanja, kakor je pisan, čeprav ga običajno podpirajo radi intonacije štirje rogovi.

Dr. Foerster v Zvonu (1901 - 286) je predvsem pozdravil Antona Lajovca kot prvega slovenskega simfonika. Energija, s katero je še s prvencem svojega nadarjenja atopil na dan, vzbuja nado, da ne ostane pri prvem poskusu. Kreka pa naslika kot novotarja, ki se je pojavil blesteč v barvah novostrojarstva, ki prizna pristoječo veljavo tudi besedi in ne prvenstveno melodiji. O nastopu pevskega zborra pravi: "Zbor je pokazal natančnost v izvedbi, izvajanje je bilo znamenito in v polni zavesti svojega renomeja, ki ga je treba Glasbeni Matici na čast vsekakor in na novo uveljaviti."

Slovenčeva ocena (1901 - 12. marca) je bila tokrat bolj kratka ter konstatira velik uspeh in napolnjeno dvorano.

9. junija 1901 je bil pevski zbor s svojimi prijatelji na celodnevem izletu pri Sv. Joštu nad Kranjem, Jutranjik, udeležencev je bilo nad 60, nekaj se jih je pripeljalo že z opoldanskim vlakom. Na povratku so se oglasili zvečer v Kranju in tam prepevali.

12. junija je sodelovalo 30 pevk in pevcev našega zbora pod Hubadovim vodstvom na družabnem večeru prvega uradniškega društva v Mestnem domu in 13. julija se je vršil društveni občni zbor z običajnim dnevnim redom.

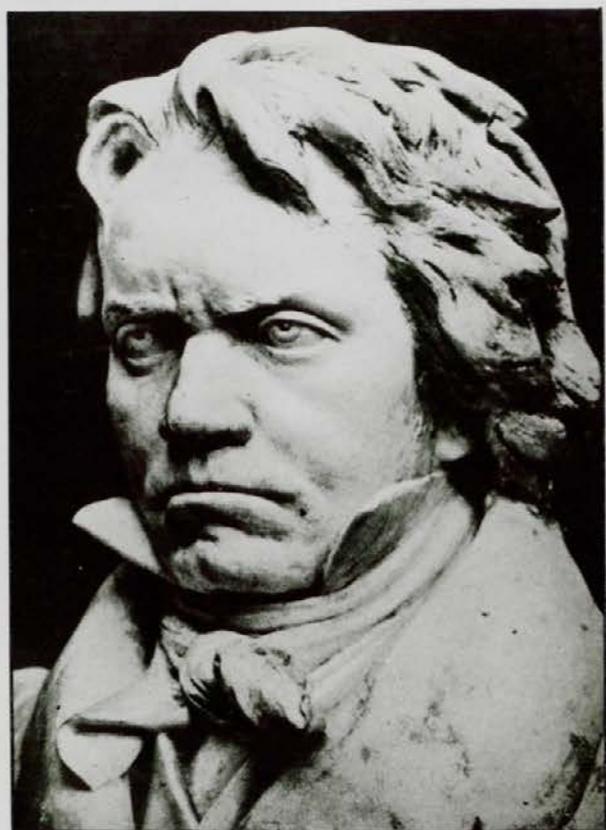
x

x x

Sezona 1901/02.

Vaje so začele 30. septembra 1901 in odbor je izdal poseben poziv pevkam in pevcem, da zopet pristopijo k zboru. Javili so, da imajo velika dela na sporedu, ki zahtevajo močnega zbora in marljivega vežbanja. "Pa vse to se bode premagalo in doseglo!"- pravi poziv, "če bi vsakega pevsko izobraženega Slovenca v Ljubljani, vzvišena ideja Glasbene Matice in visoka kulturna pomembnost njenih koncertov tako prešinila, da bi z navdušenjem in narodnim ponosom vstopil v naš zbor." Opozorili pa so tudi na bližajočo se zborovo 10-letnico in napovedali zborov občni zbor za 7. oktober 1901, na katerem je bil izvoljen načelnikom prof. Anton Štritof, načelnicam pa Julija dr. Ferjančičeva in v odbor sta vstopila tudi Škabar in Završan.

Prvi koncert nove sezone se je vršil 14. novembra 1901 v veliki dvorani Narodnega doma in izvajala se je Beethovnova

Missa solemnis za soli, zbor in orkester. Napoved izvedbe pravi s ponosom, da dosedaj še ni bil noben zbor v Ljubljani zmožen izvajati tako pomembno in ogromno delo, ki presega vse, kar se je doslej izvajalo v naših koncertnih dvorana. Zbor je bil pripravljen v številu 140 pevk in pevcev in poleg opernega solista Tita Olszewskega, ki je pel pretežni del tenorske vloge, so bile ostale solistične vloge podeljene med zborove članice: Miro Devovo, Julijo Ferjančičevo, Erno Povšetovo, Ivanko Knificevo; altovsko med Minko Moosovo, Ivanko Peršlovo, Vlastimiho Peršlovo; del tenorske je pel še Anton Razinger in basovsko Ivan Završan ter Pavel Lozar.

Izvedba je bila na vrhuncu, o čemur so si bili edini vsi kritiki.

Narod pravi: "Treba je zbora, izvrstno šolanega in posebno krepkega v visokih sopranih, katerim pripada skoro nepremagljiva naloga v višavi, ki jo uporablja skladatelj do skrajne meje, treba čvrstih moških zborovskih glasov. Da se je navzlic vsem tem zahtevam naša Glasbena Matica lotila tega ogromnega dela in še bolj pa dejstvo, da je svojo nalogo rešila tako častno, je najlepša priča, kako resno se dela v njej, kakšna navdušenost za najvišjo umetnost preveva vse člane nješnega zbora."

Slovenec (13. 11. 1901) je še pred koncertom v podlistku napisal: "To izpričevalo prizna vsak razboren/prijatelj naše Glasbene Matice, da si za posamezne koncerte izbira iz najznamenitejših glasbenih proizvodov. Ne straši se raznih težav, ne boji se mnogih mučnih skušenj, ampak čimnajveč glasbenih moči si zbere, da zadovolji svoje poslušalce."

V oceni koncerta samega (15. 11. 1901) piše: "G. vodja Hubad mora biti vesel svojega velikega uspeha včerajšnji dan. Velikanski trud, s katerim deluje za vzorno glasbo, je našel zasluženo priznanje. Vse občinstvo je bilo očarano; solisti, zbor in orkester so se poglobili v vse tajnosti te velikanske

skladbe z navdušenjem in z ljubeznijo. Duh Beethovnov je slavil včeraj v Ljubljani pravi triumf. Umetniški užitek, ki ga je podala včeraj Glasbena Matica je hkrati njej največje zmagoslavje."

Dr. Evgenij Lampe je napisal v Dom in svetu (1901 - 767): "Predvsem zasluži vodja Hubad polno priznanje. Vidi se, da izbira le dela velike umetniške vrednosti. On vzgaja občinstvo s svojimi koncerti, kaže mu pot do višje lepote in ga seznanja z velikimi deli prvih skladateljev. Reči smemo, da je Glasbena Matica s tem koncertom zopet stopila korak naprej in se pokazala kot zavetišče najvišjih glasbenih idealov."

Dolgo oceno je napisal dr. Gojmir Krek v Zvonu (1901 - 863): Obžaloval je, da nimamo dvorane z orglami, "ki bi ta večer visele kakor pobožna glorijska nad celim ansamblom." Za zbor pravi: "Iz neoblikovane zborove mase je njegova spretna roka najfinejše in najzanimivejše poteze modelirala. S skoraj fanatičnim entuzijazmom se je lotil ves ansambl šumeče fuge "in gloria Dei patris amen". To je bilo vse vestno akcentuirano in markirano, ritmično sigurno."

Koncert se je ponovil v nedeljo 24. novembra in Slovenec je končal svoje poročilo o ponovitvi: "Glasbena Matica in občinstvo sta zopet pokazala, da se umevata in zlagata. Želimo temu izbornemu zavodu najboljšega uspeha." Še danes mi je v spominu, kako je stopil po Gloriji Hubad med moški zbor in se ves srečen in hvaležen rokoval tudi s pevci študenti, čeprav nas je pri vajah manj ljubeznivo prijemal.

Oba koncerta sta dala Glasbeni Matici 673 K 86 v.či-stega.

Dober mesec za tem, 5. januarja 1902 je bil že prihodnji zborov koncert v proslavo 60-letnice Anton Dvořaka. Solista: Mira Devova in Fran Pacal z dunajske dvorne opere, zbor in orkester, vsi same Dvořakove skladbe. V orkestru: Carneval, Divja žena, Golobček, dve programski simfonični skladbi, zbor: Padle so pesmi v dušo mi in z orkestrom 149. psalm. Vmes pesmi in dvospevi obeh solistov. V kolikor orkester v nekaterih in -

strumentih ni bil popoln, so naročili godbenike iz Gradca.

Narod je priobčil oceno 10. januarja 1902, in ves navdušen govoril o slavju A. Dvořaka, ki je ravno po zaslugi Glasbene Matice pri nas najbolj poznan in priljubljen slovanski skladatelj. Zbor se je oddolžil svojemu velikemu prijatelju in mojstru v istem številu 180, kakor na Dunaju, čeprav so bili obrazi drugi. Ista umetniška roka pa je izoblikovala tudi ta zbor, v enako umetniško izvajalno skupino.

Slovenec (7. 1. 1902) je napisal: "Hubač kot dirigent je bil res vzoren. V vsako nuanco skladatelja se je uglobil, zbor in orkester sta izborno interpretirala njegovo in skladateljevo misel. Veličasten je bil zborov konec koncerta z mogočnim psalmom: Nova pesem Stvarnika proslavi."

Dr. Krek je rekel Zvonu (1902 - 137): "Zbor je pel kakor navadno, precizno, natančno in vestno, sledeč intencijam dirigenta, oziroma skladatelja."

Dvořakov koncert je imel 746.20 dohodkov in 637.36 K izdatkov, čistega torej 108.84 K. Samo orkestralni materjali so stali 291.98 K.

Dne 25. januarja 1902 se je vršil pevski večer s plesom. Od 8. do 10. se je pelo, nato pa plesalo. Nastopili so solisti iz zbora v raznih skupinah in tudi del zbora samega. Nastopil je kvartet: Črnko, Svetek, Završan in Jak, to je naš Skalar. Med solisti omenja poročilo na prvem mestu Devovo in Završana.

Pater Hugolin Sattner je napisal v Slovencu 12. februarja 1902 dolg članek o Pater Hartmanovem oratoriju "Sv. Frančišek", ki ga bodo izvajali, dne 17., 19. in 24. februarja na Dunaju. Ko so čitatelji to brali, se jim prav gotovo ni niti sanjalo, da bodo slišali to delo kmalu tudi v Ljubljani. In že 27. istega meseca je Slovenec priobčil novo notico, v kateri pravi, da se bo oratorij "Sv. Frančišek" baje že v jeseni izvajal v Ljubljani. Dne 28. marca je zbor spremil k Sv. Križu svojega člana in solista Avgusta Puciharja, ki je umrl star 59 let.

Nameravan je bil še koncert v proslavo zborove 10-letnice, a so ga morali odložiti na jesen, Ker je Hubad obolel v grlu in moral vsled zdravniške odredbe opustiti skušnje. To pa ni nič čudnega, saj se je včasih drl pri vajah, da so ga slišali na sredo Zvezde. Radi tega je zbor miroval od februarja do srede marca.

Ker seriozen koncert ni bil več mogoč, so priredili družbinski koncert v soboto 10. maja v veliki dvorani Narodnega doma pri pogrnjenih mizah, kar so zagovarjali s tem, da so taki pevski nastopi v navadi tudi v drugih mestih n. pr. v Pragi. Iz Novih Akordov je pel pevski zbor prvič Ipavčevega Tička, Krekovo Vabilo, Schwabovo Moji devojčici in Gerbičev ženski zbor Gondolirjeva pesem. Solistka Olga Plaučeva, Hubadova učenka, je pela Ipavčevo "Če na poljane rosa pade" in gospa Julija Ferjančičeva Prohazkovo: Kaj bi le vprašal. Oba samospeva v krstni izvedbi. Peli sta še nekaj drugih samospevov in tudi altistka ga. Moosova. Moški zbor je ponovil Utopljenko in mešani zbor je izvajal prvič Tierfeldov uvodni zbor iz kantate "Zlatorog": Ovi-la noč krog belih je kron. (Celo delo je pripravljalo za jesen). Vmes je igrala vojaška godba in pianistka Rozmanova.

Narod (13. 5. 1902) ni bil zadovoljen s tem družbinskim večerom in pravi: "Razloček med drugimi koncerti Glasbene Matice in med družbinskim večerom pa ni bil umetniški - še se smemo tako izraziti - zgolj dekorativen. V dvorano so bile namreč postavljene mize ter so poslušalci mogli med koncertom streči tudi svojim telesnim potrebam. Ta poskus pa se ni obnesel. Res je, da je bolj po domače, ako se more poslušalec s svojimi bržolami baviti, med tem ko buči z odra "Morje adrijansko", ali pri koncertu, ki stoji na taki umetniški stopnji, kakor stoje koncerti Glasbene Matice in kakor je stal tudi sobotni koncert, nima poslušalec pravega užitka če med godbo in petjem ropotajo krožniki in čaše. Pa še nekaj je bilo sobotnemu koncertu v kvar, program je bil preobširen. Od 8. - 1/2 12. je vsekakor preveč. V umetniškem oziru pa je Glasbena Matica tudi to pot pokazala, da je zvesta svoji tradiciji.

No grešili so. Če so že pred 10 leti zabavljali čez Hebine potomce, ki so rožljali med izvedbo s krožniki in čašami v stari Čitalnici, ne bi smeli tega sami zagrešiti leta 1902.

S tem malim koncertom so zaključili koncertno leto 1901/02 in hvala bogu tudi prvo težko krizo v pevskem zboru Glasbene Matice. Tudi v tej dobi je nastopal pevski zbor v častnem številu 130 - 170 pevk in pevcev na svojih koncertih. V kolikor je manjkalo rednih članov, je vedno dodajal šolski zbor in le Hubadovi vztrajnosti in umetniški potenci se imamo zahvaliti tudi za umetniški uspeh vseh koncertov, ki je rasel navzgor tudi v tej kritični zborovi dobi. Da so bili naši člani korajžni in samozavestni, nam dokazuje tudi naslednja notica Slovenskega Naroda z dne 7. maja 1902. :

"Povodom 200-letnice, ki jo obhaja "Filharmonična družba" o Binkoštih, nastopilo bo pri slavnostnem koncertu baje 152 pevcev in pevk. To število sodelujočih doseže društvo s pomočjo izvenkranjskih pevskih društev. Dejstvo, da je nastopilo v Glasbeni Matici povodom dunajskih koncertov nad 200 pevcev in da je pri letošnjem izvajanju "Missa solemnis" nastopilo nad 170 "Matičnih" pevcev, ovrže trditev Filharmonikov, da do slej v Ljubljani še ni nastopil tako številen pevski zbor. To konstatujemo resnici na ljubo. Resnica je, da nastopa pevski zbor Glasbene Matice redno z več nego toliko glasovi, kolikor jih naznanja Filharmonično društvo, ki so pa vrhu tega še vsi domači, in ne od vseh vetrov zbobnani. In še pred kakimi osmimi leti se je oratorij "Stabat mater" izvajal z 200 glasovi. Ko so se dunajski koncerti trikrat ponavljali v Ljubljani, je bilo vselej nad 200 pevskih članov itd.itd."

Pevski zbor je dobil dne 15. junija 1902 od nekega Ludvika Germovnika z Dunaja povabilo, da bi sodeloval pri koncertu, ki se priredi v korist spomeniku cesarici Elizabeti v prvem dunajskem okraju. Poleg slovenskih koncertnih točk, naj bi izvajal zbor tudi melodram "Blejske žene", ki je bil pred leti trikrat izvajan v Ljubljani in je dobil leta 1868 od cesarja

Franca Jožefa I. zlato medajlo. Zbor se temu vabilu ni odzval.

V tem letu, 1902, je pozdravil pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani tudi bratske češke pevce: društvo Smetana iz Plzna 16. maja in Praški Hlahol 22. avgusta. 16. avgusta pa je bila zborova deputacija na slavnosti 40-letnice Kola v Zagrebu.

Delo in uspehi kritičnih let so razmajali bivše Matičarje, ki so obljubili ponovno sodelovanje za prihodnje leto, tako da je šel zbor na počitnice z jasnejšimi pogledi na novo koncertno sezono.

x

x x

Sezona 1902/03.

Med počitnicami so se zbrali odborniki ženskega in moškega zbora, katerim se je pridružil Janko Kersnik ter se posvetovali, kako se rešiti odvisnosti od dijaškega zbora in prenovati pevski zbor Glasbene Matice v zbor samostojnih gospa, gospodičen in gospodov, češ, da je le tak zbor popolnoma neodvisen in zmožen gojiti pevsko umetnost na zunaj in na znotraj, kakor pravi zborov zapisnik. Dne 20. septembra 1902 se je vršil sestanek pevcev radi reorganizacije zbora, dame so vabili pisмено. Do občnega zbora se je odzvalo 60 pevk in pevcev, ki so se s častno besedo zavezali vztrajati pri vajah in nastopih ter tako pripomoči Glasbeni Matici, da doseže ono stopnjo pevske umetnosti, kakor jo je imela za časa dunajskih koncertov..

Dne 4. oktobra 1902 sta se vršila ločena občna zbora obeh zborov, na katerih je poročal Hubad o delu v novi koncertni sezoni. Načelnikom je bil izvoljen prof. Anton Štritof, načelnicam ga. Julija Ferjančičeva. Sprejet je bil predlog, da se priredi v zamskem času več družabnih večerov, v poletnem pa razne izlete. Takoj po občnem zboru je število članov zbora naraslo na 127, od teh 65 dam in 62 gospodov.

Koncertni načrt je obsegal prvič tudi koncerte raznih umetnikov - solistov brez sodelovanja pevskega zbora. S tem so hoteli na eni strani povečati koncertno življenje v Ljubljani in ga osredotočiti v Glasbeni Matici, na drugi, koristiti

društveni blagajni. Šlo se jim je za vrsto umetniških koncertov in za gmotno ravnovesje vseh koncertov, ki so ga skušali doseči na ta način.

To je omenjeno radi tega . da je poudarjena zborova inicijativa pri splošnem Maticnem delu, bo pa tudi v nadaljnjem govorjeno le o onih koncertih, ki so bili združeni z zborovimi nastopi.

Še predno je prišlo do prvega zborovega koncerta, sta naša dnevnika potegnila Glasbeno Matico v politično debato.

Dne 9. novembra 1902 je priobčil Slovenec uvodnik pod naslovom "Slovenska umetnost". V prvem delu tega članka se peča s 25-letnico Cecilijinega društva, v drugem omenja, da je Glasbena Matica prosila razne denarne zavode za podporo, torej tudi njihove. Lahko bi rekli, naj dajo samo liberalci, ki so potegnili Glasbeno Matico v politiko, naši zavodi pa ne. To so zahtevali odborniki, ki so šli za dr. Tavčarjem (proti Vencajzu) in bijejo sedaj s prošnjami za podporo v svoj obraz.

Na to je odgovoril Slovenski Narod (11. novembra 1902) češ, da ima Glasbena Matica to v zahvalo, ker goji cerkveno glasbo v večjem obsegu, kakor katerikoli jednako društvo drugod. Glasbena Matica se je obrnila do vseh, da ji pomagajo. Ko bi se obrnila samo do klerikalnih zavodov, bi se klerikalci jezili in upili, da je Glasbena Matica liberalna. Sedaj pa vpije Slovenec: ne dajte nič, ker so v odboru sami liberalci. In vendar bi bili ravno klerikalci dolžni, da priskočijo Glasbeni Matici, kajti vseh stisk in težav Glasbene Matice je križ klerikalni prvak I. P. Vencajz, ki je tako dobro gospodaril, da je društvo spravil skoraj na kant.

To pa ni bilo res in je le obžalovati, da je ena in druga slovenska plast potegnila včasih Glasbeno Matico v politično areno. Najlepše ji odgovorila Posojilnica v Ribnici, ki je takoj nato poslal 200.- K.

Zbor je šel mimo vsega tega in se vestno pripravljaj na izvedbo Thierfelderjevega Zlatoroga, ki obstoja iz deklamacije

in ilustracij za soli, zbor in orkester. Solo partije so peli: Jerica - sopran, Mira Devova; Špela - alt, Marija Glivarec; Lovc - bariton, Ivan Završan; Čatež - gozdni škrat - tenor, Jan-ko Krsnik; sologlas - bas, Anton Dečman. Zbor je nastopil v številu 110 članov, od tega 60 dam in 50 gospodov ter izvajal 5 mešanih zborov, 1 moški zbor in 2 ženska zbora. Deklamiral je član drame, režiser Adolf Dobrovolni. Koncert se je vršil v sredo 3. decembra 1902 v veliki dvorani Narodnega doma in popolnoma uspel.

Narodov kritik (4. 12. 1902) je bil z izvedbo izredno zadovoljen in imenuje koncert vzoren. Hvali zbor in soliste, predvsem Devovo in Glivarčevo, za Završana pa pravi, da je imel kot začetnik bojazen, in če bi se tega otresel bi sigurno zmo- gel svojo nalogo, saj je njegov glas lep in timber blesteč. Sklad- bo samo pa je odklonil kot zastarelo, čeprav je stara komaj 20 let, posamezni deli so zelo lepi, vendar večina njih je za današ- nje dni nesprejemljiva.

Slovenec (4. decembra 1902) je izvedbo opravil bolj na kratko. Zbor Glasbene Matice pod vodstvom M. Hubada je iz- borno rešil svojo nalogo. Posebno 4. zbor "Mati noč na goro gre" 9. "Razpel jim je peroti" in pretresujoče silno učinkovit Fina- le "Čuješ ti juga bučanje nocoj", so bile mojstrske točke. Da- lje konstatira, da se je pri tej priložnosti menda prvič slišal na koncertu Glasbene Matice melodram.

Dr. Foerster v Zvonu (1903 - 59) pravi, "da se sklada- telju ni posrečilo ubrati tiste krepke strune, ki jo udarja pe- snik, moč glasbe zaostaja zelo daleč za zmagovitostjo, s katero razvnema Baumbachovo delo naše duše. Thierfelder ni Baumbachu sorodni stvaritelj, temveč le ilustrator, ki je lepo slikal, a ni pravega zadel. Zato ta glasbe ne ogreva. O izvedbi pravi, da je bila sijajna in zbor izborno pripravljen ter prerujen v moških glasovih. Svojo nalogo je rešil virtuožno, neprekosljivo, vzorno, fino naglašen na vsako nianso. Solisti so bili vsi izbrano le- pih glasov, srečno umerjeni drug v drugega."

Koncert je imel 1488 K dohodkov, 659 K 17 v. stroškov, čistega 428.83 K.

Dne 20. decembra 1902 je priobčil Slovenski Narod sklep zborovega vodstva, da bo prirejal zbor po možnosti ljudske koncerte proti zelo nizki vstopnini in to takoj, ki bo končana gledališka sezona. Do izvedbe tega sklepa pa ni prišlo.

18. januarja 1903 je nastopil pevski zbor Glasbene Matice na koncertu, pri katerem sta sodelovali Magda Dvořák, koncertna pevska, hčerka skladatelja Dvořáka in violinistka Marija Herites, obe iz Prage. Ženski zbor je pel 3 Dvorakove Moravske dvospesve, moški zbor Foersterjevo "Povejte ve planine" in Nedvedov "Pod oknom" s tenor -solom - Janko Kersnik. Obe solistki sta bili sijajni, glede zborovega nastopa pa piše Narod (19. januarja 1903). "Kar se nanaša na pevske moči Glasbene Matice same, preverilo se je občinstvo, da sta oba pevska zbora, ženski in moški pravo hrvtišče sleherni koncertni uprizoritvi. Sleherno težkočo prebijeta ta zbor s tako finim razumom, da se lahko smelo trdi, da so v Ljubljani pevci obeh spolov najboljše vzgojeni v Glasbeni Matici."

Slovenec (19. januarja 1903) piše: "Četudi nismo imeli pred seboj orkestra, so posamezne točke podale toliko glasbenega užitka, da izvestno nikomur ne boče žal, kdor se je koncerta udeležil. Po enkrat je nastopil ženski in moški zbor Glasbene Matice. Poznamo pevke in pevce že od prej. Če pristavimo, da jih je z znano spretnostjo vodil g. M. Hubad, nam bodo čitatelji verjeli, da so se vse točke zvršile s priznano natančnostjo.

V Zvonu (1903 - 12. 2.) je napisal oceno dr. Foerster in pravi med drugim: "Noporekljivo vzorno je bilo izvajanje zborov, katere sta podala to pot ženski in moški zbor. Oba zbora sta nastopala virtuosno, skrbno pripravljena po Hubadu, Skladbe so bile izredno blesteče, seval je iz njih sijaj, v katerem vidimo radi našo Glasbeno Matico."

Tudi Dom in svet (1903 - 122) se je ob tej priliki precej razpisal in začne: "Razlika mika, brez šumečega orkestra, bogat glasbeni užitek. O zboru pravi, da je svojo nalogo izvedel tako, da si je osvojil pot do src občinstva, ki je sprejelo njegovo izvajanje z odkritosrčnim navdušenjem.

Ta koncert je dal Glasbeni Matici 47.73 K čistega, dohodkov pa je imel 786.60 K.

Za soboto 24. januarja 1903 so pripravili plesni venček, ki je lepo uspel, a bil za 62 K 84 v. deficiten in časopisi so že napovedali veliki ruski koncert v veliki dvorani Narodnega doma za 7. marec, pri katerem bo nastopila članica carske opere v Petrogradu in solistka ruskega carja gospa Marija Ivanovna Gorlenko Dolina. Tudi pri tem koncertu je nastopil pevski zbor Glasbene Matice ter pel Brucknerjev moški zbor: Sen in resnica. Svojo nalogo je opravil dovršeno in Narodov kritik (9. marca 1903) pravi: "Slavni moški zbor Glasbene Matice, kateri po svojih velikih slovah, katerih je v svojem delovanju že veliko žel, kakor mlad genij slovenskega naroda, še vedno raste, se razvija in najbolj idealno napreduje, vse pa že na tako visoki stopnji, da je ta zbor naš istiniti ponos in velepomemben kulturni faktor za slovensko glasbeno umetnost."

Podobno so pisali ostali trije listi, ki jih običajno navajam.

Slovenec 9. marca 1903 je izrecno pripomnil, "da je moški zbor zapel z isto preciznostjo kot jo opažamo v občo zadovoljnost že nekaj koncertov sem pri zboru."

Z zborovim petjem in aranžmajem Glasbene Matice pa je bila izredno zadovoljna tudi umetnica. Sprejeli so jo s tako častjo, kakor ni bilo v Ljubljani navada. Takoj po koncertu je dala zboru 200 Kron za sodelovanje in ko se je po štirih mesecih svoje evropske koncertne poti vrnila v Petrograd, je nakazala Glasbeni Matici še 400 K z laskavim pismom, v katerem lepo opisuje neizbrisne spomine, ki jih ima na svoj ljubljanski koncert.

Če pregledamo dosedanje zborove nastope v tej sezo

ni, ki so bili malenkostni, se samo odpre vprašanje, zakaj nobenega večjega koncerta, ko je bilo v začetku sezone toliko govora o preosnovanem pevskem zboru. V resnici sta ta dva zborova nastopa nekako na zunaj afirmirala Matično delo, na znotraj pa so se vršile silne priprave za prvi veliki oratorijski koncert, ki je bil napovedan za mesec april. V začetku sezone je napovedal Hubad Perosijev oratorij, a zdi se mi, da ga je prekrenil P. H. Sattner za Hartmanov oratorij "Sv. Frančišek", ki je dal Glasbeni Matici z nekaterimi kanoniki vred 1.000 K za kritje velikih stroškov, s katerimi je zvezan ta koncert.

Izredne so bile te predpriprave, sestaviti veliki zbor, poiskati soliste in izvežbati orkester, ki je bil sestavljen iz dveh vojaških godb: ljubljanske, tržaške in še iz civilnih godbenikov. Zbor je vežbal celo zimo in zato je tudi razumljivo, da ni bil pred tem velikim delom mogoč drug večji zborov koncert, in je zato zbor le s poedinimi skladbami nastopal na koncertu solistov, ki jih je priredila Glasbena Matica.

P. Hartmanov oratorij "Sv. Frančišek" je bilo prvo veliko oratorijsko delo, ki se je izvajalo na koncertih Glasbene Matice in v zadnjih desetletjih v Ljubljani sploh. V 18. stoletju so bile oratorijske izvedbe v Ljubljani običajne. Izvajali so jih: Bratovščina sv. Rešnjega Telesa in Academia Philharmonicorum, kakor je bil prvotni naslov Filharmonične družbe. Skladatelji teh oratorijev so bili po večini domačini. Najbolj sta slovela Kamničan Mihael Omerza, ki je bil stolni vikar v Ljubljani, od leta 1715 pa župnik na Igu ter Janez Bertold pl. Höffer, ki je bil od leta 1701 - 1705 predsednik te ustanove.

Izvedba "Sv. Frančiška" je bila določena za 22. in 23. april 1903 in dirigirat je prišel na željo Glasbene Matice P. Hartman sam.

Oratorij je bil komponiran leta 1901. in prvič javno izvajan v Petrogradu, dve leti za tem na Dunaju, ker je bil posvečen cesarju Francu Jožefu I., nato še v Bolzanu, rojstnem kraju skladatelja in februarja 1903 v Rimu. Izveden je bil povsod v koncertnih dvorana, v Ljubljani pa se je prvič izvajal v cerkvi, in sicer v Stolnici. Na prostoru pred velikim oltarjem za obhajilno mizo in pred njo so napravili velik oder za izvajalce in v cerkev montirali 6 velikih električnih oblóčnic, da je bilo dovolj razsvetljave. Na odru je bilo prostora za 170 članov zbora in 68 članov orkestra, od teh 40 vojaških in 11 civilnih iz Ljubljane ter 17 iz Trsta. Vse je pripravil in naštudiral Hubad z njemu lastno vnemo in genijalnim zanosom, tako, da je imel P. Hartman na prvi glavni skušnji v Narodnem domu in drugi v Stolnici precej lahek posel in nemoten potek ter je skladatelj dirigent kar javno izražal svoje veliko zadovoljstvo, posebno glede zborov, predvsem moškega. Odlični so bili tudi solisti: sopran Henrieta Kury, alt Helena Holeček, bas Alojzij Stejskal, vsi iz Dunaja, glavno tenorsko partijo sv. Frančiška je pel Ernest Cammarotta iz Zagreba.

Obisk je bil velik, stolnica vselej nabito polna domačinov in gostov iz vseh slovenskih krajev, pa tudi iz Trsta, Koroške, Štajerske in Zagreba. Bilo je toliko ljudi, da je morala pred cerkvijo urejati red poleg policije tudi požarna bramba, ki je napela vrvi in tako omogočila nemoten dohod v cerkev. Prvi večer je bilo 1.600 poslušalcev. Po svoje je zanimivo tudi to, da so ljubljanski socijalni demokratje obregnili proti izvedbi oratorija v cerkvi, češ, da je cerkev kraj molitve in da mora biti v vsakem času prosta za to. Slovenec je k temu pristavil: "Čudno, da čutijo take vrste ljudje samo ta dva dneva toliko potrebe opravljati svoje pobožnosti ravno v stolnici, dočim so vse druge ljubljanske cerkve odprte."

O izvedbi pravijo: Narod (23. 4. 1903) Hartmanova nova glasba služi pobožni misli, dela in napravi v cerkvi velik utis. Najglobokejši utis so napravili lepi psalmi, katere

je moški zbor Glasbene Matice prekrasno in municiozno fino naštudirano pel, kar je napravilo idealno vzvišen vtis." Nato govori o solistih, ki so svojo nalogo odlično izvedli in nadaljuje: "Pevski zbor Glasbene Matice se je zopet pokazal v svoji popolnosti, najfinejše naštudirano je predaval tako lepo, razumno in čustveno, da je bilo idealno veselje ga poslušati. Čast in hvala bodi tudi na tem mestu izrečena g. M. Hubadu, kajti, da je oratorij tako uspel, da se je tako umetniško izvajal, to je zasluga njegove neumorne delavnosti in njegove izredne voditeljske zmožnosti. Utis mogočnega velikega zbora in orkestra je bilo nekaj veličastnega in velikanskega.

Slovenec (23. 4. 1903). Izvajanje je bilo izborno. Predvsem moramo zopet pohvaliti zbor. Moški zbor se je odlikoval po toliki natančnosti in niansiranju in prednašanju, da moramo smatrati včerajšnji nastop njegovim najsijajnejšim. Ženski zbor ga je posnemal v vrlinah, veliki slavospev ob koncu prvega dela ju je pa združil v efektivni celoti pretresljive sile. Pozabiti pa ne smemo njega, ki je stal včeraj samo ob strani, a ki ima glavne zasluge za izborno izvajanje, ker je on vzgojil ta izvrstni zbor: gospod vodja Hubad Matej. Bil je lahko ponosen na svoje delo." Na koncu pravi: "Uspeh je bil v resnici popoln. Hladno poročilo današnjega uradnega lista bi bilo gotovo mnogo toplejše, ako ne bi oratorija izvajala baš naša Glasbena Matica. A to nikogar ne moti."

Podobno se izražata tudi kritika Ljubljanskega zvona (1903 - 315), ki pravi, da je imel zbor, stoječ pod visoko kupolo, vsled akustike izredno težko stališče.

Dr. Lampe pa trdi v Dom in svetu (1903 - 312), da je najboljšo oceno o zboru izrekel skladatelj in dirigent sam, češ, da pozna razne zборе tudi v velikih mestih, a zbor Glasbene Matice zasluži vse in najlepše priznanje.

Tako ocene o prvem pravem cerkvenem koncertu v Ljubljani.

Druga izvedba 23. aprila in tretja 27. aprila pod skladateljevim vodstvom je imela enak uspeh v vsakem pogledu.

Druga ponovitev se je vršila v nunski cerkvi 27. aprila 1903 na željo č. sester Uršulink.

O izvedbah samih se je izrazil P. Hartman: "Posebno me veseli, da vidim okoli sebe tu v Ljubljani toliko izobražene mladine. V velikih mestih sem dirigiral že najslavnejšim pevcem, a mene veseli, če vidim toliko mladih ljudi okoli sebe, katerim ne zamerim, če nimajo še visoke umetniške izobrazbe, ampak radujem se jih, ker me navdaja s srčnim veseljem petje iz svežih mladih prsi. Posebno me veseli, da je v Glasbeni Matici toliko dijakov. Kako sem želel, da bi vseučilišniške vnel za plemenito nabožno glasbo. Veliko delo je storil koncertni vodja g. Hubad. Drugod sem moral pevce češče šele učiti sam in jim dajati pravega duha. Tu je dovršil že izborna delo v najčistejšem umetniškem duhu g. koncertni vodja, za kar mu moramo biti hvaležni!"

Po drugem koncertu so imeli solisti in zbor sestanek pri Maliču, kjer je bilo mnogo prisrčnih govoranc, solisti so dobili šopke in vence. Posebno laskavo sta govorila o slovenski pevski umetnosti sopranistka Kury in basist Stejkal, oba v češkem jeziku. Vojakom - godbenikom pa je dala Glasbena Matica večerjo v hotelu Lloyd, kjer jih je pozdravil in se jim zahvalil Hubad sam.

V nedeljo 26. aprila je bil P. Hartman na Bledu, kamor so ga spremljali P. H. Sattner in še dva frančiškana, Hubad, Štritof in matični pevski kvartet. Po povratku z Bleda je obiskal P. Hartman zbor pri Maliču in bil dalj časa v njegovi sredini. Iz njegovega poždravnega govora posnemam tole: "Nisem prijatelj napitnic in nocoj govorim le zato, da morem izraziti svoje prisrčno veselje nad Glasbeno Matico in ne morem najti besed, s katerimi bi mogel pravilno izraziti svojo srčno hvalo." Govorili so še Štritof, Svetek, dr. Ravnihar, Hubad, p. Hugolin Sattner in drugi.

Dne 22. maja je priobčil v Slovincu P. Hugoškin Sattner, ki je napisal pred izvedbo oratorija celo vrsto člankov

za Slovence, ki so potem izšli tudi v posebni koncertni knjižici nekako sklepno poročilo o oratorijskih koncertih. Resničnih podatkov in hval v njem je dovolj in iskrenih.

Finančno stanje največjega koncerta v prvih 13 letih zborovega dela je bilo zelo ugodno. Treh izvedb se je udeležilo nad 4.000 oseb. Prvi koncert je nesel 5.467 K, drugi 5.966 K, tretji 2.694 K, skupaj 14.127 K, vseh stroškov je bilo 8.085 K. Od tega pade na soliste 2.000 K, za godbo 1.795 K in 1.649 K za vožnjo in prehrano, Riccordiju za notni material in tantjeme 600 K, oder 600 K, ostalo na druge izdatke.

Koncert je imel malo disonanco. Ko so bili na Bledu, se je podpisal P. Hartman v spomniško knjigo pod Štritofov verz: "Koncertov Glasbene Matice višek je bil Hartmanov "Sv. Frančišek" in napisal notni motiv, ki se da izbrati v ade bagage. To je z rezervo priobčil Slov. Narod 9. maja 1903 pod naslovom "Skrajna breztaktnost". Večjih posledic stvar ni imela, ker je bila to le muzikalna šala, ki se je napisala v veseli družbi, kar sta oficijelno pojasnila Štritof in Hubad v notici 11. maja 1903 pravtako v Slovenskem Narodu.

Dne 13. maja 1903 je imel pevski zbor Glasbene Matice svoj izredni občni zbor. Predsednik Glasbene Matice, Anton Svetek, se je zahvalil Pevskemu zboru za odlično koncertno delo in sporočil, da je glavni odbor votiral Pevskemu zboru 1.000 K za pevski fond, odnosno za prireditev izvenljubljskih koncertov. Sklenili so tudi, da se zbor fotografira, a te fotografije žal ni nikjer in do fotografiranja tudi žal najbrže ni prišlo, saj se je že v odborovi seji gospod blagajnik močno protivil proti temu.

V Podbrezje se je vršil zborov izlet v nedeljo 24. maja 1903

in 5. julija 1903 je nastopil Pevski zbor Glasbene Matice na Prešernovi veselici v Zvezdi in zapeli samá: Foerster: "Povejte ve planine", Jenko "Strunam" in "Što čutiš Srbine tužni."

Redni letni občni zbor društva Glasbene Matice se je vršil 11. julija 1903.

Dne 20. julija 1903 se je ustanovila Zveza slovenskih pevskih društev, h kateri je pristopil tudi pevski zbor Glasbene Matice in zborov predsednik prof. Anton Štritof je bil izvoljen zveznim predsednikom, Hubad pa zborovodjem.

O počitnicah se je vršila v ljubljanski stolnici škofijska sinoda in Slovenski Narod je priobčil (14. 9. 1903) notico, h kateri pravi, "da se je na sinodi govorilo o Glasbeni Matici, s katero baje niso zadovoljni in se je o tem tudi nekaj sklepalo. To je pobil Slovenec (15. 9. 1903) in zapisal: "Predrznost Narodovih laži sega tako daleč, da trdi, da se je na sinodi zabavljalo proti Glasbeni Matici. O Glasbeni Matici se na sinodi niti govorilo ni, ob drugih prilikah pa smo bili sami priča, da je prevzvišeni knezoškof Glasbeno Matico in nje vrli zbor toplo pohvalil."

x

x x

Koncertna sezona 1903/04

se je začela z občnim zborom 7. oktobra 1903, ki se je vršil za oba koncertna zbora : ženskega in moškega skupaj in ne več ločeno, kakor doslej. Pevske vaje so se začele 12. oktobra in ker je bil Hubad bolan na ledvicah, jih je vodil njegov namestnik Pavel Gorup. Ker so bile vaje zelo slabo obiskane, je prosil odbor skladatelja Antona Lajovica, ki je bil takrat sodnik v Kranju, da bi začasno prevzel vodstvo zbora, kar je Lajovic obljubil in bi se vozil 2 do 3 krat na teden v Ljubljano.

Za Hubadovo zdravstveno stanje je vladalo splošno zanimanje in Slovenec je priobčil 28. 11. 1903 notico, v kateri pravi: "Bolezen g. Hubada baje ni tako nevarna, da bi se

bilo bati za življenje."

Za prvi koncert so pripravljali skoraj izključno slovenski spored, med njimi več Lajovčevih mešanih zborov. Radi Hubadove odsotnosti se je zavlekel prvi koncert do 12. marca 1904. Vmes se je vršil 6. decembra 1903 koncert Češkega pevskega kvarteta in 6. januarja 1904 koncert violinista Jaroslava Kocijana in 3. februarja 1904 koncert zagrebške Mladosti kot gosta Glasbene Matice, koncert sam je bil na korist Družbe Sv. Cirila in Metoda.

Dne 30. decembra 1903 so spremili k sv. Krištofu enega najpomembnejših basistov stare čitalniške garde, ki je tudi 7 let tajnikoval v Matičnem odboru, Josipa Paternosta. Bil je iz vrste onih pevcev, ki so v 80. in 90. letih minulega stoletja največ prepevali v Ljubljani in po Slovenskem sploh.

Začetkom januarja 1904 se je vrnil Hubad zdrav in čil z juga med svoje pevce, ki so ga sprejeli z odkritosrčnim veseljem. Moški zbor mu je ob povratku 4. januarja 1904 priredil podoknico in ga pozdravil na njegovem stanovanju. Z vajami je začel 13. januarja 1904 in koncert je bil napovedan 12. marca 1904 v veliki dvorani Narodnega doma. Koncertni spored je bil predvsem v znamenju Antona Lajovica.

Izmed 24 skladb, ki so bile na sporedu, je bilo 9 njegovih, med njimi dve: Scherzo in Andante za veliki orkester; 3 samospevi in 3 mešani zbori ter ženski zbor s spremljevanjem orkestra: Gozdna samota. Poleg njega so bili na sporedu še: Foerster, Ipavec, Krek, Nedved, Prohazka in Schwab, dalje Dvořak in Smetana ter Liszt. Sodelovala sta tenorist Stanislav Orželski in pianist Josip Prohazka. V zboru je pel tenor-solo dr. Pavel Kozina. Pretežno Novoakordski program, o katerem se je precej pisalo po dnevnikih, O Lajovcu na primer cel podlistek v Slovenskem Narodu (9. 3. 1904).

Uspeh ni izostal in Narod začenja svoje poročilo (14. 3. 1904) s stavkom: "Skromna slovenska glasba je šla skozi triumfalna vrata, slavila je svoj praznik, kakršnih je doživela še malo. Bil je večer, ki ni nudil samo estetskega užitka, nego, ki je za slovensko muziko velikega zgodovinskega pomena, svetel, jasen trenutek v našem kulturnem razvoju. Ta koncert se je lahko imenoval slovenski koncert, nastopila je moderna slovenska glasba, v kateri so izvajali trije mladi, velenadarjeni umetniki popoln sijajen uspeh. Palmo je odnesel Lajovic z mešanim zborom "Bolest je kovač", ki nima para v naši literaturi. Močno je poudarjen tudi zgodovinski pomen koncerta kar se tiče izvirno simfonične glasbe in Lajovca.

V dveh dolgih podlistkih (16. in 15. marca 1904) se je podrobno razpisal Narodov kritik in končal s slavospevom na zbor, ki je danes tak, kakor je bil na Dunaju, ko ga je dr. Hanslich stavil za vzor marsikateremu prestolnemu zboru.

Slovenec piše (14. 3. 1904): "Nudila se je občinstvu zopet enkrat prilika občudovati glasbenike slovenske; vzpored je bil tako raznovrsten, da je preprost poslušalec in kritičen glasbenik mogel naslajati se ob povšečnih točkah. Petja a capella, soli in instrumentalna glasba, moški in mešani zbori, vse je bilo zastopano. Z veseljem smo konstatirali mi, ki poznamo razvoj slovenske muzike izza zadnjih trideset let, kako velik korak smo napravili, kako naša glasba, bodisi v proizvajanju,

bodisi v izvajanju pogumno stremi za glasbo tujih narodov in kako že od daleč smemo zreti v bodočnost, ki bo prejšnja ali slej pisala koncertom na čelo iz večine slovenske ali vsaj nam sorodne glasbenike. Da, ne da se tajiti: višina, kojo je dosegla in na kateri pogumno vztraja naša Glasbena Matica, je častna za naš narod in bo brez dvojbe potegnila za seboj bodočo generacijo, ki bo čislala in umevala pokret svetovne glasbe na domačih tleh!

Ljubljanski zvon (1904 - 315) pravi: "Koncert je bil za slovensko glasbo prezanimiv in veleznamenit, kajti izvajala so se razen dveh točk samo novejša vokalna in orkestralna dela slovenskih skladateljev." Nato ocenjuje posamezna dela in izvedbo konča: Naj bi Glasbena Matica v prospeh domače glasbe še večkrat nastopila s sporedom slovenskih skladateljev."

In Dom in svet (1904 - 246): "Koncert je bil zanimiv zlasti radi tega, ker nam je predstavil celo vrsto naših sedanjih slovenskih skladateljev. Naša glasbena literatura narašča polagoma in šteje že precej skladb, ki presegajo daleč srednjo vrednost, a zahtevajo tudi primernih pevskih moči za izvajanje. Zato si pridobiva Glasbena Matica mnogo zaslug za skladatelje in občinstvo, ako nam vzorno prednaša slovenske skladbe."

Koncert so hoteli ponoviti v nedeljo 20. maja, a so ga morali v petek 18. maja radi nepričakovanih zaprek odpovedati. Zakaj? O tem Matični zapiski ne vedo ničesar.

Dne 11. aprila 1904 se je vršil v vrtnem salonu Auerjeve hiše v Wolfovi ulici važen sestanek pevskega zbora glede koncertov ob vsesokolski slavnosti v Ljubljani.

Oddetek ženskega zbora (20 članic) je sodeloval na koncertu Glasbene Matice v korist penzijskega fonda njenih učiteljev, dne 14. maja 1904 v veliki dvorani Narodnega doma ter pomagal šolskemu dekliškemu zboru pri izvedbi Dvořakove poslednje skladbe "Slavnostni spev" za mešan zbor in orkester op. 113. S tem so počastili mojstra, ki je umrl 4. maja 1904 v Pragi.

Kritike so bile polne hvale in Slov. Narod je začel svojo oceno, dne 16. maja 1904: "Glasbena Matica je eden najkulturnejših zavodov, kar jih imamo Slovenci. Glasba med Slovenci se je dvignila, odkar uspešno deluje med nami Glasbena Matica, na tako visoko stopnjo, da se na tem polju prav lahko m~~irimo~~ z drugimi številnejšimi in kulturnejšimi narodi. Matici gre ne samo zasluga, da je slovensko glasbo postavila na zares umetniško podlago, marveč tudi, da je inostrani svet seznanila s slovensko pesmijo, jo proslavila mej tujci in pri njih izsilila priznanje, da še malokje drugod, zlasti še pri tako malih narodih, goji v toliki meri, s toliko ljubeznijo, vnemo in intenzivnostjo in s tolikim umevanjem glasbene umetnosti, kakor baš mi Slovenci."

Koncert pa je bil žal pičlo obiskan, morda ja ne zato, ker so spored izvajali najnadarjenejši gojenci Matične šole, kakor Vida Prelesnik (klavir), Niko Štritof (violina), dr. Gvido Sernek (bariton), Ana Kilar (klavir). V godalnem orkestru (60 gojencev) pa so sodelovali med drugimi: Ivan Karlin, Miha Rožanc, Josip Tavčar, Milan Trost, Leopold Kovač in Fran Bizjak.

19. junija 1904 se je vršil zborov izlet v Šmartno pri Litiji in 10. julija 1904 je zapel moški zbor podoknico Antonu Svetku, upošteva je njegove zasluge za Glasbeno Matico, pri kateri deluje že nad 20 let kot pevec, bivši načelnik moškega zbora, odbornik in predsednik Glasbene Matice.

Od dne 23. junija 1904 dalje je imel pevski zbor skupne vaje v dvorani Mestnega doma za sokolski koncert.

Dne 6. julija 1904 je spremil Pevski zbor Glasbene Matice na poslednji poti k Sv. Krištofu bivšega predsednika Glasbene Matice. Frana Ravniharja, moža, ki je z veliko uvidevnostjo in ljubeznijo dal nekaterim čitalniškim pevcem prostore za vaje v Glasbeni Matici, jih sprejel nato kot integrujoč del društva, kot Pevski zbor Glasbene Matice v njeno okrilje, pomagal zboru prva leta njegovega dela in uspehov ter bil navzoč

tudi pri njegovem največjem uspehu na Dunaju. Tudi za pevski zbor je bil očetovsko dober in skrben, zato ne bo zamrl njegov spomin v Glasbeni Matici. Fran Ravnihar je bil vse svoje žive dni vnet in vztrajen Sokol, častni član ljubljanskega in zagrebškega Sokola, zato je pravgotovo tudi njemu v spomin veljal sijajni slavnostni koncert, ki ga je izvajal pevski zbor Glasbene Matice v soboto 16. julija 1904 ob vsesokolskem izletu na čast slovanskih gostov v Narodnem domu. Vsled velikega navala gostov na ta koncert je dal pevski zbor Glasbene Matice priliko Ljubljancanom, da so poslušali zborovo generalko dne 14. julija 1904 kot koncert pri nižani vstopnini.

Nastopilo je 150 članov in članic pevskega zbora in izvedel svoj samoslovenski spored, ki je obsegal 12 naših najlepših mešanih in moških zborov mojstrsko, in navdušil sokolske goste, ki so bili zbrani iz vseh slovenskih krajev.

Slovenec je pravtako kakor Narod pisal za ta koncert vse prednotice in silno laskavo poročilo o izvedbi, čeprav se je vršil koncert v sokolskih dneh, na čast slovanskim gostom.

Po deputaciji 14 članov se je udeležil Pevski zbor Glasbene Matice, dne 7. avgusta 1904, proslave 20-letnice Slovenskega pevskega društva v Ptujju, ki se je pa vršila v Mariboru in s tem končal delo v sezoni 1903/04, v kateri je nastopalo 110 članic in 70 članov Pevskega zbora, torej skupno do 180.

x

x x

V sezono 1904/05

je vstopil zbor s prvo vajo 12. septembra 1904, ker se je moral pripraviti za nastop, dne 18. septembra 1904 na koncertu Zvezde slovenskih pevskih zborov. Nastopili so skupno s "Slavcem", in "Ljubljano" v številu 120 moških glasov, pod Hubadovim vodstvom so zapeli Hajdrihovo Hercegovsko, Pavčevo Savsko, Foersterjevo Povejte ve planine in Jenko Na moru.

Uspeh je bil velik in dr. Krek pravi v Zvonu (1904 - 636): "V skupnem zboru se ni pogrešalo one železne discipline v deklamaciji, v akcentiranju in v razdelitvi svetlobe in sence, moči in nežnosti, česar smo pri Hubadu tako vajeni, da se ne čudimo več tem vrlinam. Prav posebno finih nians je bilo slišati tako precizno, enotno in čisto, kakor na orgle igrano. Raskih skupnih nastopov se moremo pač veseliti. Obisk pa je bil klavern. Komaj polovico velike dvorane v Narodnem domu je bilo zasedene.

Slovenec (19. 9. 1904) pravi, da je izvedba prekosi-la vse pričakovanje, ne more si razlagati pičel obisk in ko stika za vzrokom, pravi najbrže malo poredno: " morda zato, ker ni nastopil ženski oddelk Glasbene Matice."

Zborov redni letni občni zbor se je vršil 10. oktob-ra 1904 in poleg običajnih točk dnevnega reda, so obravnavali še: razširjenje koncertnega delovanja izven Ljubljane in usta-novitev konstantnega pevskega fonda, kar je utemeljeval član dr. Goršič.

Prvi zborov nastop v novi sezoni je bil dne 3. novem-bra 1904, ko je sodeloval zbor na častnem večeru v proslavo 70-letnice dr. Karlu Bleiweisu v veliki dvorani Narodnega doma. Zapeli so pod Hubadom: Ipavčevo "Savsko", Nedvedovo "Pod oknom" in Hajdrihovo "Hercegovsko".

Zvest svoji obljubi je začel zbor z zabavnimi večer-i in prvi se je vršil v areni Narodnega doma v soboto 19. no-vembra 1904. Dali so mešan zabaven spored. Oktet: Črnko, Ko-želj, Štamcar, Stegnar, Završan, dr. Černe, dr. Goršič in Še-benik je zapel pod vodstvom Antona Svetka Hajdrihovo "Cerkvi-co" in Hudovernikovo "Naša zvezda" z Završanom kot solistom, dalje Schwabovo "Slanico" in Vogričevo "Lahko noč". Mešan ok-tet: Treo, Kokalj, Noll, Rozman, - Črnko, Koželj, Završan, dr. Goršič pa Hoffmeisterovo: "Leži polje ravno" in Ktekovo "Idilo". Šulgaj je dal komičen prizor: Anglež v galeriji slik in komičen

pevski prizor "Lek zoper plešo" so izvajali: Koželj, Štamcar, Završan, Šebenik, Stegnar in Rozman. Vmes je igrala društvena godba in po sporedu je bil ples. Vstopnina 20 in 40 vinarjev za pevski fond. Zabavni večer je uspel popolnoma, občinstva veliko in zelo zadovoljnega, peli so izborno, da so morali Krekovo "Idilo" ponoviti dvakrat.

Narodov poročevalec (22. 11. 1904) pa je odklonil sicer zelo uspela komična prizora, češ, da ne spadajo take stvari na prireditve, ki se vrše pod firmo Glasbene Matice.

Slovenec istega dne je zahteval take večere v veliki dvorani Narodnega doma.

Zborovo vodstvo je nato odgovorilo (23. 11. 1904), da je arena brezplačna, velika dvorana pa stane 100 K in v Narodu (25. 11. 1904) so se malo prali ter zagovarjali radi sporeda, češ, da je bil zabaven, ne koncerten.

Pred božičem so napovedali koncert 8. januarja 1905 ter dva zabavna večera 15. januarja in 4. marca 1905, vse v veliki dvorani Narodnega doma in oktet pevcev Pevskega zbora Glasbene Matice je sodeloval na Silvestrovem večeru ljubljanskega Sokola ter zapel Jenkovi "Što čutiš Srbine tužni" in "Strunam", Schwabovo "Slanico" ter Vogričevo "Lahko noč".

Za božič 1904 je izšel tudi razpis glasbenega natečaja Glasbene Matice za pet moških in tri mešane izvirne zборе. Nagrade so znašale 30, 40, 50, 60 in 80 kron, skupno 400 kron.

8. januarja 1905 je bil v veliki dvorani Narodnega doma koncert, pri katerem so sodelovali: Mira Dev - sopran, Julij Betetto - bas, čelist Kravs in vojaška godba. Izvajali so zepet Fibichovo "Pomladansko romanco", Vendlerrjem moški zbor "Zvesta ljubica" na tekst moravske narodne, Novakovo balado "Nesrečna vojna" za mešan zbor in orkester, Mokranjčevov X. rukovet in poslednje Dvorakovo zborovsko delo Slavnostni spev z orkestrom. Vmes je igral čelist Kravs Dvořakov Rondo s spremljevanjem orkestra. Nastopilo je 160 članov zbora in 60 orkestra. Pomemben je ta koncert tudi radi tega, ker je bil to prvi

večji solistični nastop Julija Betetta, ki je od takrat dalje več kot 50 krat sodeloval na koncertih Glasbene Matice in s svojo visoko umetnostjo močno povzdignil njihovo umetniško ravnanje. Zbor je imel ogromno delo. Skoro ves spored, izvzemši ene točke, je slonel na njegovih ramah in nalogo je sijajno izvršil.

Narod pravi (9. 1. 1905): "da je pričela Glasbena Matica novo leto v velikim umetniškem uspehom. Vse točke je odpel z isto dovršenostjo, s katero se odlikuje pevski zbor Glasbene Matice, vse je bilo na tisti umetniški višini, na katero je koncertni vodja M. Hubad s svojo čudovito eneržijo in vztrajnostjo ter s svojimi izrednimi muzikalnimi zmožnostmi povzdignil priredbe Glasbene Matice."

Dr. Vladimir Foerster pravi v Ljubljanskem zvonu (1905 - 122): "Novakova balada "Nesrečna vojna" je imela tako blesteč uspeh, da je tokrat zasenčila samega Dvoraka." Glede zborovega izvajanja pa pravi: "bilo je vseskozi neoporečno, saj je nastopil pevski zbor Glasbene Matice in vodil ga je mojster Hubad, dva činitelja, katerih renome in vestnost osigurata uspeh."

Dom in svet ni prinašal ocen o koncertih, ki so se vršili v sezoni 1904/05.

Zabavni večer pevskega zbora s plesom se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma, dne 15. januarja 1905. Bila je nedelja in zbralo se je toliko prijateljev, da so bili zgornji prostori Narodnega doma kar premajhni. Moški oktet: Koželj, Matjan - Svetek, Stegnar - Završan, Ravnihar - Šebenik, Šulgaj - je zapel Prohazkovo "Vabilo" in Savinovo "Zori rumena rž". Mešani oktet: Kotnikova, Kobalova, - Nollijeva, Rozmanova, - Koželj, Matjan, - Ravnihar, Završan pa Adamičevo "Bekletce podaj mi roko", vse tri nove skladbe iz Novih Akordov. Za smeh in kratek čas so dali burko "Mesalino" in komičen prizor "Zani-karna deteljica", ki jo je poslovenil Srečko Stegnar. V prvi so nastopili: Pogačarjeva, Praprotnikova, Šebenik, Ravnihar in Vodeb; v drugi pa: Avčin, Stegnar in Šulgaj. Večer je zadovoljil

vse, posetnike in blagajno zborovega fonda.

Poleg tega večera so imeli 11. februarja 1905 v zgornjih prostorih Narodnega doma običajni plesni venček brez drugega sporeda. Plesali so tudi kolo, katerega se je naučilo 24 parov pevskega zbora.

Narodov poročevalec (1905 - 13. 1.) je pisal, da je uspel večer nad^šve pričakovanje in da se toliko lepih deklet ne zbere na nobenem drugem plesu, kakor na Matičnem. Hvali izvedbo kola in navaja, da je plesalo II. četvorko 124 parov.

V soboto 25. februarja 1905 so imeli člani zbora posvetovanje glede bližnjih koncertov v Trstu in v ponedeljek 6. marca 1905 so imeli v Avrovem salonu poslovilen večer od zvestega in izvrstnega pevca Viktorja Črnka, ki se je preselil v Gorico in bil tam steber zborovega pevskega in glasbenega društva podružnice Glasbene Matice, ki ga je zelo umno ustanovil in vodil dr. Henrik Tuma.

Drugi zborov nastop izven ljubljanskega obzidja se je vršil skoro točno 9 let za dunajskim, dne 25. in 26. marca 1905 v Trstu. Tržačanom je postavila tržaška hranilnica in posojilnica v osrčju mesta blizu južnega kolodvora ponosno stavbo Narodni dom, ki se je zval hotel Balkan. Dr. Gustav Gregorin je sprožil misel, da bi ga najlepše otvorili s koncertom ljubljanske Glasbene Matice. Pevski zbor se je vabilu odzval in pričel z vsemi predpripravami. Naročilo se je poseben vlak za 400 oseb in do 20. marca je bilo 377 prostorov že oddanih. Iz Ljubljane se je odpeljalo na praznik v soboto 25. marca ob 6.10 zjutraj 572 oseb, od tega 142 članov pevskega zbora. V Trst so prišli ob 10. uri dopoldne, vrnili so se naslednji dan v nedeljo po 8. uri zvečer in prišli v Ljubljano kmalu po polnoči. Vsak zborov član je dobil potno knjižico, da se je vedel ravnati. Stanovali so v 11 hotelih in od 1/2 12. do 1/2 2. je bila skupna skušnja za oba koncerta. Po skušnji obed v Narodnem domu in navadno kosilo je stalo 28 kr., boljše s pečenko 42 kr. Po kosilu so se vozili od 3. do 6. s posebnim parnikom po tr-

žaškem zalivu in matični aranžerji so zapisali že v naprej v bukvice, da za lepo vreme in mirno morje garantirajo, ker so stopili v dotiko z vremenskim vladarjem. In držalo je. Zvečer ob 8. uri se je vršil prvi koncert pevskega zbora Glasbene Matice, ki je bil vokalen. Peli so: Hřajdrih "Hercegovska", Hubadovi narodni: "Je pa davi slanca pala", Luna sije, Foerster: "Povej~~te~~te ve planine", Krek "Vabilo", Lajovic "Bolest je kovač" in "Napišnica", Mokranjac: X. rukovet, Dev - narodna "Meglica", Hubad - narodna "Bratci veseli vsi", "Ljubca povej!" "Škrjanček" in končno Nedved "Nazaj v planinski raj". Vmes je pela Mira Devova pet samospevov in Julij Betetto arijo kneza Gremina iz opere "Evgenij Onjegin". Uspeh je bil nepopisen, naroda ogromno, kar ga je šlo v dvorano in na stopnjišče. Zbor in solista so morali dodajati in ponavljati. Tik pred nekim dodatkom zavpije z galerije krepak tržaški okoličan: "Še tisto od krede". Bog ve zakaj? Ali radi lepe živahne melodije, ali iz veselja, da je krede v birtiji še v veljavi.

V nedeljo 26. marca 1905 je bil koncert ob 4. popoldne. Deloma nov spored: Fibich "Pomladanska romanca", Forster "Ljubica", Novak "Nesrečna vojna", Dvořak "sklepni zbor iz "Sv. Ljudmile"; ponavljali so pa vse Hubadove narodne, Krekovo "Vabilo", Lajovčevi "Bolest in kovač" in "Napišnico", Mokranjčev "X. rukovet", Nedvedov "Nazaj v planinski raj". Tudi ta koncert je imel ogromen uspeh, o čemur so pisali vsi naši listi in tudi tržaški - italijanski listi, posebno laskavo še Triester Tagblatt, ki hvali obsežen in raznolik spored na visoki umetniški stopnji in izvedbo v čudovitem soglasju oñ najresnejšega pianissimo do mogočnega fortissimo. Za Betetta pa pravi, da je njegov krepki in globoki bas v ostrem nasprotju z njegovo mladeniško zunanostjo. Odlično je sodelovala pri drugem koncertu vojaška godba 97. pešpolka.

Čisti dobiček obeh koncertov je bil določen za Ciril Metodovo družbo.

Ob 9. uri zvečer so se Ljubljčanani vrnili proti domu in na kolodvoru se je poslovila od njih tisočglava množica. Na peronu in na kolodvoru so se oglasile slovenske pesmi in zborov predsednik prof. Štritof je zaklical na dr. Gregorinovo zahvalo: "Ne zbogom, ampak nasvidenje." In svādenje je bilo šele leta 1913. Najveličastnejši moment tržaških koncertov pa je bil pravgotovo ta, ko je zagrmela po končanem drugem koncertu z galerije "Hej Slovani", katero je povzel zbor Glasbene Matice in se je cela dvorana stoje priključila mogočni slovanški himni, ki je donela iz več kot 1.400 grl.

Tržaška Ēdinost je točno zabeležila vse dogodke, ki so se vrteli okrog obeh Matičnih koncertov v tržaškem Narodnem domu. V treh dolgih podlistkih je potem priobčila tudi oceno obeh koncertov in najvažnejši se mi zdi zaključek teh ocen, ki je napisan s posebnim ozirom na 17 pevskih zborov v Trstu samem in v njegovi najbližji okolici. Kritik pravi: "Sijajen uspeh pevskega zbora Glasbene Matice je zapustil najmogočnejši vtis in obledel je vpricho njega celo spomin na tiste naše pevke in glasbene prireditve, ki smo jih dozdaj šteli med svoje najiminitnejše dogodke. Ni čuda torej, da se je marsikaterega pevca lotila malodušnost, češ, čemu se trudimo in mučimo, ko vendar ne more doseči te popolnosti! - Toda, ne tako! Namen Glasbene Matice ni bil, da nas s svojim nastopom potlači, poniža in uduši, njen namen je bil, da našo ljubezen do petja le še poveča in povzdigne, da nam s svojim vzornim pevanjem pokaže, kaj vse zmore dobra volja, vztrajna pridnost in stroga disciplina. Poznajoč naše težave, ne bo noben razsoden glasbenik primerjal nastopov naših društev z onimi ljubljanskega društva, in noben pameten človek ne bo mislil, da se hočejo naši pevci kosati z Glasbeno Matico. Pevski zbor Glasbene Matice nam bo di svetel vzor, vzvišen vzgled, kateremu skušajmo slediti v neprestanem stremljenju vedno više in više. Da li sploh prispemo do tistih jasnih višin, na katerih se ponaša pevski zbor Glasbene

Matice, - to je v božjih rokah. Pa če bi tudi nikdar ne, nič za to! Če nas bo le vedno vodil pravi duh in prava ljubezen do umetnosti, tedaj bomo tudi z mnogo manjšimi in skromnejšimi uspehi zadovoljni v sladki zavesti, da smo vestno in pošteno storili to, kar smo mogli - ob danih razmerah. In zato pogum! Kvišku srca! In neustrašeno naprej in na delo!

Vam pa, dični mojster Hubad, ljubeznive pevke in pevci, bodi najkrajše zahvala za tiste blažene, zlate trenutke najčistejšega glasbenega užitka, ki smo jih preživeli minolo soboto in nedeljo. Razigrali ste nam dušo in srce, okrepili naš ponos in našo zavest, zdramili zaspanec in ojačili probujene ter potrdili naše upanje po boljši bodočnosti slovenskega naroda. Svojim čutom spoštovanja, hvaležnosti in ljubezni do Vas je naše občinstvo dajalo tako ganljivih izrazov, da zaman iščemo besed, ki bi primerno in dostojno opisale večnostno slovesnost teh nepozabnih pojavov. A tolaži nas prepričanje, da je to, kar je prihajalo iz dna srca, tudi našlo pot do Vaših čutečih src."

Pri vseh svojih velikih koncertih se je posluževala Glasbena Matica vojaškega orkestra 27. pešpolka, ki je bil od leta 1893. dalje v Ljubljani, in zelo značilno je za ugled Glasbene Matice, da je priredil ta orkester dne 6. aprila 1905 simfoničen koncert v Narodnem domu v korist Glasbene Matice.

Po tržaških koncertih je zelo malo počival in začel z rednimi vajami po veliki noči, dne 26. aprila ter pripravljaj svoj nastop na koncertu Zveze slovenskih pevskih zborov.

6. maja 1905 je priredil pevski zbor v mali dvorani Narodnega doma odhodnico svoji vzorni članici in solistki na tolikih matičnih koncertih, gdč. Miri Devovi, ki se je poročila v Trst. Večer je bil obilno obiskan, govorilo in prepevalo se je, zbor ji je izročil častno darilo, gdč. Devova je sama tudi zapela par samospevov in kot pianist je nastopil mladi Niko Štritof.

PREŠERNOV ROJSTNI DOM.

Izlet narodnega zbora "Glasbene
Matice" l. 1905. maj

V nedeljo 4. junija 1905 je bil zborov izletni dan, Peljali so se do Žirovnice, odtod pa odšli peš k Prešernovi rojstni hiši na Vrbo, odtam h kosilu v Begunje in proti večeru na vlak v Lesce in nato proti Ljubljani, Bilo je nad 100 izletnikov in domačini so jih povsod pristržno sprejeli.

Slovenski Narod je pisal o tem izletu v dveh podlistkih, dne 6. in 7. junija 1905. Opisuje, kako so ljudje od vseh strani po polju hiteli proti Vrbi, da prisostvujejo počastitvi pesnikovega spomina na njegovem častnem domu in poslušajo petje Matičarjev pred hišo, ko so peli: Medved "Slava Prešernu", "Luna sije" in Hajdrih "Hercegovska" ter nato še pri maši na Vrbi. Po maši so odšli v Begunje in po kosilu se je razvil na Avsenikovem vrtu cel koncert. Prišlo je veliko gorenjske inteligence ter Tržaški in Jeseniški Sokol. Slučaj je nanesel, da je poslušala petje "Slava Prešernu" in "Strunam" tudi hči prinčeve Julije, vsa solzna sloneča ob oknu.

18. junija 1905 je umrla vestna članica Gusti Nolligeja, nečakinja slovenskega baritonista Josipa Nollija.

V juniju so se vršile skupne pevske vaje ljubljanskih pevcev pod Hubadovim vođstvom za koncert Zveze slovenskih pevskih zborov 9. julija 1905 in za nastop na Prešernovi veselici 16. julija 1905. Zvezni koncert je bil v Švicariji in je odlično uspel. Skupno so zapeli Aljaževo "Dneva nam pripelji žar" in Gerbičev "Slovenski brod". Matica sama pa Vogričevo "Lahko noč" in prvič Adamičevo "Franica".

10. septembra 1905 se je udeležil pevski zbor Glasbene Matice korporativno odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani.

x

x x

Za novo sezono 1905/06

so vabili 3. oktobra 1905 v zbor in napovedali izvedbo Bossijeve Canticum canticorum - Visoke pesmi ub slovenski vokalni koncert.

Naslednji dan se je vršil zborov občni zbor in v načelstvo sta bila ponovno izvoljena prof. Anton Štritof in Julija dr. Ferjančičeva. V minoli sezoni je delovalo 95 članic ženskega in 64 članov moškega zbora, skupaj 159 članov. V novi sezoni so napovedali tudi dva zabavna večera.

11. novembra 1905 je koncertiralo v Ljubljani zagrebško Kolo in Glasbena Matice je storila vse, da so se bratje Hrvatje čim boljše počutili v naši sredi.

Prvi zabavni večer pevskega zbora Glasbene Matice je bil 2. decembra 1905 v veliki dvorani Narodnega doma. Po vzorcu prejšnjih uspešnih takih večerov so pripravili moški oktet: Matjan, Koželj, - Bajde, Stegnar, - Štamcar, Ravnihar, - Završan - Šulgaj in Šebenik. Peli so Hajdrihovo: Pri oknu sva molče slonela, Gerbičevo: Lahko noč in Savinovega: Ponočnega stražnika. Mešani oktet: Bonač, Gaberšek, - Gombač, Ravnihar, Reich in zgoraj navedeni moški člani Ipavčevo "Pod nebom širinim" in Albinijevo "Izpod grma ljubičica". Vodil je Anton Svetek ml. V burki "Putefarka" so nastopili: Pogačnikova, Praprotnikova, Ravnihar, Stegnar, Šulgaj.

Narod piše (4. 12. 1906), "da je večer odlično uspel v največje zadovoljstvo mnogoštevilno zbranega občinstva."

Od srede novembra dalje so tekle pevske vaje za koncerta 14. in 17. januarja 1906, ko se je izvajal Bossijev oratorij "Visoka pesem kralja Salamona" za bariton in sopran-solo, zbor in orkester. Bariton je pel Jan Ourednik - član ljubljanske opere, sopran Henrieta Kury z Dunaja. Radi lažjega razumevanja so razložili delo v podlistikih naših dnevnikov. Za Narod je napisal dva podlistka (3. in 4. januarja 1906) prof. Štritof, za Slovenca (8. januarja 1906) P. Hugolin Sattner. Na željo podeželanov so nastavili kot koncertna dneva nedeljo in sredo. Koncerta sta bila v veliki dvorani Narodnega doma.

Narod piše o prvem koncertu (15. januarja 1906) med drugim: "Oratorij se je pel precizno in čustveno, kakor je to sploh običajno, kadar dirigira Matej Hubač. Pevci in pevke so

ohranili svežost svojih glasov do konca, kar je gotovo mnogo, ako se vpošteva, da je pel zbor skoro neprestano poldrugo uro". In o drugi izvedbi, "da je uspel koncert umetniško popolno ob največji udeležbi, med katero je bilo tudi zelo dosti podeželanov."

Slovenčev kritik je bil zopet P. Hugolin Sattner in v dolgi, izredno topli opisani oceni, dne 8. januarja 1906. pravi: "Glasbena Matica so pravzaprav njeni mešani zbor, ženski in moški. Zbori "Visoke pesmi" so najtežji, kar jih je kdaj pela Glasbena Matica. Ali je stalo mnogo truda ali malo, za to sedaj ne gre. Dejstvo je, da so se izvajali zbori tako briljantno, deloma s tako koloraturo, da smo kar strmeli. Velezanimiv je triglasen ženski zbor "Kdo je torej izvoljen?" Zgrajen je na orgelpunktu spodnje dominante in to je nekaj izvanrednega. Kremenit je moški zbor, v njem sodeluje marsikateri veteran Glasbene Matice".

V Zvonu (1906 - 121) pravi dr. Vl. Foerster: "Z izvajanjem Bossijeve kantate, opravila je naša Glasbena Matica koncert sijajne vrednosti. Izbrala si je delo, ki zahteva spričo svoje moderne fakture izreden napor. Podan je bil koncert v dovršeni obliki in bilo bi odveč naddrobno ocenjevati vrline njene izvedbe, ko je že utrjen renome, ki ga uživajo produkcije Glasbene Matice pod vodstvom Mateja Hubada."

In Dom in svet (1906 - 127): "Zbori so najtežji, kar jih je kdaj izvajala Glasbena Matica. So večinoma figurirani in igrajo v kantati veliko vlogo in ker je jedro Glasbene Matice v zborih, je bila kantata kakor nalašč."

Oratorij so ponovili 17. januarja v Narodnem domu in 2. februarja v veliki unionski dvorani kot ljudski koncert. Tudi ta je bil poln in izvedba v novi, veliki, pa tudi akustični unionski dvorani še bolj popolna".

Slovenec je napisal o tem koncertu (3. februarja 1906) "Koncert Glasbene Matice v Unionu je včeraj uspel čez vse sijajno. Zbori - solisti, in orkester, vse je od prejšnjih dveh kon-

certov tako napredovalo, da smo imeli krasen umetniški užitek. Seveda je bilo vse radovedno, kako se bo obnesla velika dvorana Uniona s svojo akustiko. Svojo glavno preizkušnjo je včeraj prestala častno. Mla je napolnjena, čez lico poslušalcev je prišlo in vendar se je vsak glas slišal polno in čisto. Gospod vodja Hubač je bil včeraj kot dirigent na vrhuncu. Prišlo je tudi mnogo gostov z dežele, ki so bili vsi polni hvale. Glasbena Matica je dobila včeraj dokaz, da bi z velikim uspehom v Unionu lahko prirejela ljudske koncerte, ki bi postali prav popularni. Čujemo, da je Glasbena Matica povabljena, naj pride tudi v Trst proizvajati "Visoko pesem".

Tako Slovenec. Vest o vabilu pa ni odgovarjala istini, temveč pri prvi ponovitvi sta bila navzoča dva Tržačana, zastopnika društva Liceo Tartini, ki je nameravalo to delo izvajati v poletju v Trstu. Zanimive so številke o dohodkih in izdatkih teh treh koncertov: I. Narodni dom - dohodkov 1.305.60, II. Narodni dom - dohodkov 1.277.40 K, stroškov pri obeh 2.127.53 K, prebitka torej 455 K in 370 K za notni materjal. III. v Unionu - dohodkov 1.356 K 60 v., stroškov 786.34, čistega 570.26K.

Dan za tem koncertom, 3. februarja 1906), se je vršil plesni venček pevskega zbora Glasbene Matice v veliki dvorani Narodnega doma. Obisk je bil prav tako številen, kakor prejšnje leto.

Dne 14. februarja 1906 je imel zbor sestanek, na katerem se je odgovarjal glede letošnjega izleta celotnega zbora.

Ko je lani 11. novembra koncertiralo v Ljubljani zagrebško "Kolo", se je iz takratnega čistega koncertnega dobička sporazumno določilo, da se bo razpisal glasbeni natečaj v znesku lico kron kot častna nagrada za novo hrvatsko ali slovensko skladbo. Ta natečaj je bil razpisan v Zagrebu in v Ljubljani 29. marca 1906.

Naslednji zborov koncert je bil 12. maja 1906 v Narodnem domu, na predvečer zborovanja Zveze slovenskih pevskih zborov. Spored je bil namenoma sestavljen tako, da so poslušal-

ci, člani in pevovodje zunanjih pevskih zborov spoznali nekaj novejših slovenskih in slovanskih zborov in jih slišali v dovršeni izvedbi. Matični zbor je zapel 4 moške in 8 mešanih zborov. Med posameznimi točkami sta nastopila violinist Karel Jeraj z Dunaja in pianist Josip Prohazka.

Narod pravi (14. maja 1906): "da je bil spored očitno predolg in da so se mešani zbori bolje izvajali, kakor moški." Priporočil je ponovitev, a samo lažjih, razumljivejših zborov. Bolj zadovoljen je bil s koncertom Slovenčev kritik, ki piše (14. maja 1906): "Koncert Glasbene Matice je v soboto izvrstno uspel. Zbor je zopet pel in nastopil impozantno, dasi skladbe niso bile vse ravno na višini, ker se je s koncertom očitno hotelo ustreči želji širšega občinstva, vendar je g. koncertni vodja M. Hubad s svojim občudovanja vrednim vodstvom dosegel visok umetniški uspeh."

Dne 18. maja 1906 je pel pevski zbor Glasbene Matice podoknico pesniku Josipu Stritarju, ki je prišel v Ljubljano k proslavi svoje 70-letnice. Podoknica je bila pred hišo banke Slavije, v kateri je stanoval župan Ivan Hribar in bil Stritar njegov gost. Peli so: Hajdrih "Pri oknu sva molče slonela", Ipavec "Oblačku" in Vogrič "Lahko noč", vse na Stritarjeve tekste.

Dne 23. maja 1906 so se zopet sestali pri Auru na važno posvetovanje glede izleta na Gorenjsko, ki se je vršilo 10. junija v Dovje in k Peričniku,

popoldne pa v Hrušico in na Jesenice. Po prihodu na Dovje je pel zbor pri sv. maši, nato se je poklonil skladatelju - župniku Jakobu Aljažu, ki je lani posvetil svoj moški zbor "Na bregu". Od tu so šli do Peričnika in po povratku je bilo kosilo pri Šmercu v Mojstrani. Po kosilu so si ogledali Karavanški predor pri Hrušici in odšli na Jesenice, kjer se je razvila do odhoda vlaka v prostorih hotela Pri pošti, odnosno v dvorani pri Počevavšku animirana pevska zabava - mal koncert. Izleta se je udeležilo 46 pevk in 35 pevcev, poleg tega še 20 zborovih prijateljev. Na tem izletu se je pripetila hišniku Glasbene Matice, g. Torelliju, ki je zvesto spremljal pevce na vseh njihovih potih ter prenašal note in Hubadove srajce, mala nezgoda. Spodrsnilo mu je in padel je z vsem punklom vred v Savo. Tajnik Šebenik je lovil s svojimi dolgimi rokami Matične pesmarice po Savi, za reveža Torellija pa se ni zmenil nihče in se je moral sam prikobacati na breg.

Kot član Zveze slovenskih pevskih zborov se je udeležil Pevski zbor Glasbene Matice, dne 16. junija 1906 baklade in podoknice, ki jo je priredil občinski svet županu Ivanu Hribarju ob 10-letnici županovanja. Peli so: Hajdrih "Hercegovska", Aljaž "Dneva nam pripelji žar" in Bendl "Svoji k svojim".

Skupni nastop vseh ljubljanskih pevcev je bil tudi v nedeljo 24. junija 1906 na kresni veselici ljubljanskega Sokola na korist koroških Slovencev. Naš zbor je nastopil v skupnem moškem zboru in sam kot mešan zbor. Te kresne veselice se je udeležilo 150 bratov s Koroške, ki so bili slovesno sprejeti. Imeli so s seboj močan pevski zbor, ki je ob največjem navdušenju prepeval slovenske koroške narodne pesmi.

Dva dni pred tem je pel zbor podoknico svoji članici nevesti Nollijevi in z žalostinko se je poslovil od pisatelja Andrejčkovega Jožeta.

Redni letni občni zbor Glasbene Matice je bil napovedan za dne 14. julija 1906. Že par tednov pred občnim zborom se je slutilo, da računi Glasbene Matice, katere je opravljal

Lozar Pavel, niso popolnoma v redu. Zahtevali so od njega predložitev računov, kar pa je odlašal in zato so mu napovedali strogo revizijo. Tik pred revizijo pa je prišlo v roke predsednika Lozarjevo pismo, s katerim se poslavlja od Glasbene Matice in prosi odpuščanja, da je spravil Matico v tako težak položaj. Izgovarjal se je na potrebe očetove trgovine in da je imel najboljši namen denar zopet vrniti. Takoj nato je izvršil samomor in občni zbor so morali preložiti od 14. na 28. julij 1906. Matični zbor je takoj pokrenil vse, da je dobil čim točnejšo sliko in dognalo se je, da znaša primanjkljaj najmanj 14.552.55 kron. Pavle Lozar je bil sicer vse časti vreden človek, velik muzik in navdušen član pevskega zbora. Imel je velik krog prijateljev, ki so takoj po pogrebu sklenili, da Glasbena Matica ne sme trpeti vsled tega nesrečnega slučaja nikake škode. Sestali so se in obvezali, da bodo toliko časa plačevali mesečne prispevke od 1 - 20 kron, dokler ne bo povrnjena vsa izguba. Škoda se je poravnala iz teh plačil, raznih prispevkov in priložnostnih daril drugih prijateljev Glasbene Matice, pa tudi iz raznih sodnih poravnav tekom treh let s presežkom okoli 1.400 kron. Lozarjev slučaj omenjam v zvezi s pevskim zborom samo zato, ker je bil on iz zbora poslan v društveni odbor in ker so ravno zborovi člani - odborniki največ pripomogli, da je bila škoda tako hitro pokrita. V tem oziru imajo največ zaslug gg.: Alojzij Žebre, dr. Vladimir Ravnihar in dr. Janko Žirovnik.

O tem je pisal tudi Slovenec 14. julija in končal s stavkom: "Udarec, ki je zadel Glasbeno Matico, naj vzbudi poštvovalnost ter jo dvigne."

Pa še neko zadevo moram omeniti, ki se je pletla v koncertni sezoni 1905/06. V spominu Vam je pravgotovo akcija Glasbene Matice, da bi dobila v Narodnem domu dovolj veliko dvorano za svoje koncerte. Leta 1904 je začela zidati hotelska družba Union v Ljubljani svoj hotel, kateremu sta bila priklju-

čena stanovanjska hiša in velika dvorana za koncerte in druge prireditve. Politične strasti zadnjih let, so Ljubljano še bolj razdvojile, kakor je bila prej. Naprednjaki so forsižali Narodni dom, klerikalci pa Union, ko je bil otvorjen. Glasbena Matica se je vsled tega naenkrat znašla pred zelo perečim vprašanjem, kje prirejati svoje koncerte? Naprednjaki so zahtevali, da morajo vsi koncerti ostati v Narodnem domu, sicer bodo napovedali bojkot. Umetniška stran koncertne izvedbe pa je naravnost upila po bolj akustični dvorani, kakor je bila velika dvorana v Narodnem domu, a strah pred napovedanim bojkotom proti koncertom v unionski dvorani je bil upravičeno velik, saj moramo resnici na ljubo ugotoviti, da je bila večina koncertne publike vedno z napredne strani. Pletla so se pogajanja, ki so bila žel brez uspeha, so se pozneje ponovila ter izzvenela tako, da morajo manjši koncerti ostati v Narodnem domu, veliki vokalno - instrumentalni pa naj bodo v Unionu. Časopisna polemika je postala zelo ostra in Narod je nekaj časa celo bojkotiral Glasbena Matica in ni priobčeval njenih notic. Prvi koncert je bil v unionski dvorani, kakor že omenjeno 2. februarja 1906 - ponovitev Bossijeve "Visoke pesni" in naslednji 31. maja 1906, ko sta koncertirali slavni ruski umetnici, sestri Černjecki, ena kolosalen alt, druga prav tako odlična pianistka. Koncert je bil slabo obiskan, v unionski dvorani je bilo samo kakih 250 ljudi, in to je izzvalo v Sloveniu kritiko in obdolžitve, da so naprednjaki koncert radi unionske dvorane bojkotirali. Kaj je bilo vzrok, da je bil ta koncert slabo posečen navzlic najboljši reklami s strani Glasbene Matice, ne vemo. Bilo je pač tako in strasti pa toliko razvnete, da so padali očitki z ene in druge strani, čeprav ravno niso bili na mestu. No, pa tudi ta stvar se je počasi polegla, dvorana Narodnega doma je stopila močno v ozadje. Skoraj vse večje prireditve so se preselile v Union, kar je odobravalo tudi občinstvo, ki se v tem pogledu ni oziralo na klerikalno in liberalno dvorano.

S tem je bila pravda o dvorana v zgodovini Glasbene

Matice končana; padel je samo en očitek še v poznejših letih, ko je bil dograjen Sokolski dom na Taboru in se je pričakovalo, da bo taborska dvorana postala središče umetniškega in družabnega življenja v Ljubljani. Danes bijemo kvečjemu tu pa tam še boj, katera dvorana je bila akustična - ali unionska ali podaljšana filharmonična. To vprašanje pa je za vsakega pametnega človeka rešeno brez najmanjše sence koristi v prid naše dvorane.

x

x x

Sezona 1906/07.

Po takih pretresljajih, s kakršnimi je končalo leto 1905/06, ki bi bili lahko za društvo uničujoči, je začel zbor z delom za koncertno sezono 1906/07. 3. oktobra 1906 in 15. oktobra je bil zborov, občni zbor, ki je obravnaval med drugim tudi zborov izlet na Koroško spomladi leta 1907. Zbor je štel v minoli dobi 164 članov, od teh 106 ženskih in 58 moških. Vsega skupaj je nastopil 19 krat in izvajal 34 skladb, katere je vadil v 139 pevskih vajah. Vodstvo zbora je ostalo tudi za novo poslovno leto dosedanje: načelnik Anton Štritof in načelnica Julija dr. Ferjančičeva. Zborov načelnik pa je bil že prej izvoljen tudi društvenim predsednikom. Glavni odbor je tudi sklenil, da dá vsakemu ljubljanskemu pevskeму zboru brezplačno za vsak Matičen koncert 5 stojišč.

Prvič je zbor nastopil v tej sezoni 12. novembra 1906 kot sodelavec na komornem koncertu Ševčikovega kvarteta iz Prage. Pel je Mokranjčevega "Kozarja" in Prohazkov zbor "Ljubezen". Peli so v veliki dvorani Narodnega doma in bili deležni splošne hvale. Slovenec (13. 11. 1906) pravi: "Koncert je bil enakovrednim. Lovor za lovrom."

Dne 24. novembra 1906 se je vršil v istih prostorih zborov zabavni večer. Na sporedu so imeli: Dev "Na poljani", pelo je 12 članov; Adamič: V snegu; Schwab: Slanca, pelo 21 članov, solopesmi je pela sopranistka Josipina Šušteršičeva - Hubadova učenka. Kvintet: Matjan, Koželj, Stegnar, Završan, Šebe-

nik- je pel Ipavčevo "Prošnjo" z Matjanom kot solistom. Dali so komični tercet "Vesel krojač na zatožni klopi" in senčnate slike. Večer je bil dobro obiskan, četvorko je plesalo 60 parov in dal je 100 kron deficita zborovi blagajni.

Slovenca (26. 11. 1906) ta večer na splošno ni bil všeč.

Dne 23. decembra 1906 je predaval Matej Hubad v zborovi dvorani ljubljanskim pevcem: O zboljšanju petja s posebnim ozirom na izgovorjavo. Izvleček predavanja je izšel v Slov. Narodu, dne 27. in 28. decembra in v Slovenca 27. 12. 1906.

Z dne 13. januarja 1907 je bil napovedan redni zborov koncert kot ljudski koncert. Ljudski najbrž zato, da so šli lahko v Union. Spored, ki ga je v več podlistkih pojasnjeval Narod, je obsegal: Foerster "Turki na Slevici, kantata za soli, zbor in orkester. Hudovernik: V celici, moški zbor z bas-solo Julij Betetto. Premrl "Lilije" in Nedved "Nazaj v planinski raj", mešan zbor ter Bendl "Švanda dudak" za soli, mešan zbor in orkester. Vmes je pel tri solo točke s klavirjem tenorist Ernest Cammarotta. Solisti so bili: Josipina Šušteršič. Ernest Cammarotta in Julij Betetto. Ljudski koncert se je obnesel. Unionska dvorana je bila napito polna, veliko ljudi je moralo oditi brez vstopnic in koncert je dal 450 K 62 v. čistega dobička.

Narod pravi (14. 1. 1907): "Koncert je uspel v vsakem oziru popolnoma, kakor je sicer samo ob sebi umljivo, če ga vodi tak veščak, kakor je mojster Hubad. Predvsem se nam zdi, da je pevski material letos boljši, kakor lani, kar se zlasti opaža pri moškem zboru, ki razpolaga s krasnimi, obsežnimi, polnozvočnimi basi." Omenja dovršeno izvedbo "Turkov" in "Švande", posebno hvali solista Betetta, o katerem trdi, da konstantno napreduje. Pravi pa "čujemo, da misli g. Betetto zapustiti Ljubljano. Ali ga res ni mogoče privezato na domovino." Narodov poročevalec se je obregnil ob tenorista Cammarotto, ki je pel dva

samospeva v italijanskem jeziku in odločno zahteval, da se je zgodilo to prvič in zadnjič.

Prav laskava je Slovenčeva ocena 28. januarja 1907. Najbolj se je razpisal o "Turkih na Slevici", ki jih ocenjuje kar dramatično. Splošno pravi o celem sporedu tako, kakor je napisal specijalno za "Nazaj v planinski raj": "Rajska pesem, ki so jo peli rajsko. Peli pa so jo kot prvi spomin pesniku Simonu Gregorčiču, ki je novembra m. l. odšel tja k sv. Lovrencu." Navaja pa tudi sodbo tržaškega rodoljuba, ki je bil navzoč pri koncertu in rekel: "Takega ne premore zlepa kako avstrijsko mesto."

Ljubljanski zvon - dr. Vladimir Forster piše (1907 - 122): "Reproduciranje skladb je bilo znamenito, uspeh vestnosti in štremljenje po visokem, do katerega vodi Hubad svoje zборе, svoj orkester." Za soliste pravi: "Šušteršičeva in Maličeva sta izbrani gojenki Matične šole. Cammarotta in Betetto pa pevca - umetnika z neoporekljivim sijajem polno in izdatno donečih svojih glasov.

V Dom in svetu (1907 - 95) se je oglasil prvič kot kritik dr. Fran Kimovec in pravi med drugim: "Željo imam veliko, da bi Matica priredila še pogosto take ljudske koncerte, ki bi nam nudili vsaj za enkra lahko umljivih, čeprav umetniško dovršenih skladb. Primernejših skladb za ljudski koncert, kakor tokrat je težko najti. Hubad in pevci so storili več kot svoje dolžnost. Pri Premrlovih "Lilijah" sem - po pravici povedano - kljub neizrečni krasoti te skladbice bolj občudoval dirigenta kot skladatelja. Še nikdar, odkar poslušam Matico in Hubada, se nisem tako zavedel tega, kako visoko izobraženega, pa tudi fino čutečega dirigenta ima naš odlični glasbeni zavod. Mraz in vročina sta me izpreletavala in strah, ki je stiskal srce, ko se je pesmica bližala koncu: "Pogoreti mora" sem strepetal. Pa ravno ko je vsega konec, zavihiti dirigent, na moje veliko začudenje, staktirko in z neizrečno fineso ponovi skladbo:

ponovi, da je le malokdo vedel, da je pesem že enkrat slišal. Malo, da nisem takoj v tisti božajoči pianissimo glasno zavri-
skal "Živijo Hubad". Pa sem se premagal in šele na koncu z
drugimi vred dal duška svojemu priznanju."

Koncert so v celoti ponovili ob istem navdušenju in
obisku 27. januarja 1907. Bila je namera, da bi ta koncert iz-
vajali tudi v Zagrebu, a se ni uresničila že sedaj, temveč leto
za tem in deloma z drugim sporedom.

V soboto 19. januarja 1907 je bil vsakoletni plesni
venček v veliki dvorani Narodnega doma. Dvorana je bila polna
plesalcev, saj je prvá četvorko plesalo 120 parov.

Dne 4., odnosno 5. februarja 1907 sta napovedala oba
dnevnika naslednji koncert pevskega zbora Glasbene Matice, Ver-
dijev Requiem, ki se je izvajal, dne 7. in 8. maja 1907 v Unio-
nu. Pevcev je bilo 210, orkestra 74, v katerem je tudi sodelo-
valo 18 članov vojaške godbe iz Trsta. Solisti so bili: Jea-
netta Foedranspergova - sopran, Ivica dr. Wagnerjeva - alt,
Ernest Cammarotta - tenor, Julij Betetto - bas. Za ta koncert
je izdala Glasbena Matica obširno sporedovo knjižico z besedi-
lom in razlago umetnine. Natančno so pripravili občinstvo na
redki umetniški užitek tudi s članki v dnevnikih.

Koncert je imel v vsakem pogledu velik, neoporečen
uspeh. Bilo je pa tudi precej viharja, katerega je povzročil
Anton Svetek ml. v Slovenskem Narodu, dne 10. maja. V kritiki
pravi med drugim: "Requiem je bil vljudno obrazložen v razla-
gi, ki jo je izdala Glasbena Matica, tako, da si je vsak, kdor
se za stvar intenzivneje zanima, lahko napravil samostojno sod-
bo. Le toliko bodi omenjeno, da je bil gotovo oni, ki je svoj-
čas slišal Mozartov Requiem, izvajan od Glasbene Matice, kmalu
na čistem, katero delo zasluži prednost. O izvajanju pa imamo
omeniti še sledeče. Gospod koncertni vodja M. Hubad je dirigi-
ral z njemu lastno energijo in živahnostjo. Hubad je energičen,
strog, da, brezobziren dirigent, ki ume tudi iz slabšega ma-
terjala izklesati, če ne več, vsaj nekaj dostojnega. Seveda mu

mora biti zbor docela vdan, slepo vdan. In ta zbor mu je vdan. Vežbal ga je par mesecev, dolga doba, v koji bi se dalo po našem mnenju doseči višjo stopnjo popolnosti v izvajanju, akoravno je neovrgljivo dejstvo, da sedanji zbor kvalitativno nikakor ne dosega onega izza časa dunajskih koncertov in da tudi dirigent ni več tisti Hubad, kot pred leti. Kljub zelo energičnemu taktiranju so bili vstopi večkrat nesigurni in nejasni in uvod "Agnus Dei" je bil preveč suhoparno predavan. Izgovarjanje vesedila je bilo na več mestih preostro, časovno prepeditično odmerjeno. Vsako posamezno hibo in hibico pa ni mogoče navesti. V obče pa se je zbor držal tudi na najtežjih mestih prav krepko, ponekodi naravnost briljantno. Izmed solistov je kritik nenaklonjen Foedranspergovi. Omenja, da ima srebrnočist glas, le tremuliranje je absolutno nepravilno. Temu pa je kriv njen učitelj. Nazadnje pravi: "Eno vprašanje nam bodi še dovoljeno: 1. Ali bi ne bilo mogoče Requiem izvajati dostojno tudi brez tujega orkestra in brez šolskega zbora ter si tako prihraniti mnogo časa in stroškov? 2. Ali ni prva naloga Glasbene Matice gojiti domačo ali vsaj slovansko glasbo tako v delih, kot v izvajajočih umetnikih."

Ta kritika, ki je bila iz gotovih razlogov namerno slabo napisana, je vzbudila nejevoljo v Glasbeni Matici sami, pri občinstvu in tudi ostalih kritikih, Prišla je v Maribor po zanikrnosti uredništva ali v nekaki dobri veri, češ, saj je Svetek sam Matičar, bo že prav, kar je napisal. Vsaj tako so se izgovarjali, ko jim je postala zadeva neprijetna.

Da pa vse to prav pregledamo, moramo poseči nekoliko nazaj. Svetek je bil pristaš Frana Gerbiča, ki ni bil vesel Hubadovega prihoda v Ljubljano leta 1891., to pa zato, ker je izročil takrat odbor artistično vodstvo Glasbene Matice Hubadu, Gerbiču pa le administrativno vodstvo šole. Zakaj? Hubad je bil močan, energičen mož, človek z velikimi uspehi, Gerbič pa mirna, mehka duša, skoro brez vidnejših uspehov, čeprav je bil do skrajnosti požrtvovalen. Tako so večkrat nastala nesoglasja

med obema vodilnima članoma učiteljskega zbora Glasbene Matice in polagoma je Gerbič stopil precej v pozabo. Hubad pa je imel tudi svoje nasprotnike v odboru Glasbene Matice predvsem zato, ker je prirejal Matične koncerte po večini z velikim aparatom, kar je povzročalo precej stroškov in ni dalo takega čistega dobička, kakor so si gotovi upravni odborniki to predstavljali in tudi želeli. Res je, da je imel Hubad pred očmi vedno le uspeh in za dosego tega uspeha denar ni igral važnejše vloge. Tako je pogosto nasprotoval Hubadiu v odboru Ivan Vencajz in deloma tudi njegov naslednik Anton Svetek st. Bili so pa tudi drugi podpihovalci, ki so imeli solistične ambicije, pa jim Hubad ni mogel ustreči, ker je bila njihova kvaliteta za Matične koncerte le premajhna. Kakor rečeno, je bil Anton Svetek ml. najhujši nasprotnik Hubadov in največji privrženec Frana Gerbiča.

V Matičnem zboru in odboru je bilo radi tega precej razburjenja in stvar je bila obravnavana celo na izrednem občnem zboru, kjer so Svetka izključili iz Glasbene Matice. Zgrabili pa go jo tudi politični časopisi in Slovenec je priobčil v soboto 11. maja 1907 sledečo kratko, a vendar značilno notico: "Tudi ob Glasbeno Matico se je obregnil včerajšnji Narod ter se nesramno zadira ob zadnji koncert. Ta klika res meni, da bo vse strahovala." Dva dni za tem pa priobčuje pod naslovom "Infamija Slov. Naroda proti Glasbeni Matici": "Tista podla nizkotna klika, ki maže svoje črnilo po resnicoljubnih kolonah "Slov. Naroda", in ki vedno kriči v svet, da je vzela vso znanost in umetnost v zakup, privoščila si je to pot naš vzorni glasbeni zavod in njegovega požrtvovalnega vodjo Mateja Hubada v neki svoji kritiki ter je pevski zbor, sodelujoče člane, v prvi vrsti pa dirigenta, na nečuven način napadla. Zlobnosti tistega članka so tem večje, ker je "kritika" pisana na videz dobrohotno, dasi kar leti iz nje zavratnih puščic. Namen je prozoren: ubiti Glasbeno Matico, vsaj pa gospoda prof. Hubada za vsako ceno, ker se Matični koncerti več ne morejo vršiti v premajhnih, neakustičnih in least non least - nepriljubljenih

prostorih frakarskega Narodnega doma. Ubiti velja tistega Hubada, ki je na kulturnem polju slovenskem z gojitvijo slovenske pesmi storil več, nego vsa "Narodova banka vkup". Od slabo izšolanih solistov pa do napačnih vstopov zbora - vse je zakrivil učitelj. Slabi solisti - netočni vstopi zbora - kdo se ne smeje! In potem tisti "dostojni nastop"? Čudno golemo, da se ljudje krog "Naroda" sploh le drznejo vzeti besedo "Dostojen" v usta, tista klika, ki ne živi od drugega, kot od najpočlejših lažij, ki krađe dan na dan svobodo po Slovenskem, vsakomur čast in poštenje, ki ne more sedeti z njo ob eni vltizi. Ali počakajte gospoda! Svaka sila do vremena - tudi za vas pride ura obračuna! Glasbena Matica pa i njenemu koncertnemu vodji g. prof. Hubadu: "Nemoteno naprej". Premagajte jih s pesmijo - mi jih bomo na drugem polju in z drugim orožjem, a zmaga bo gotova."

Tako Slovenec, ki se je ob tej priliki močno zavzel za Glasbeno Matico. Žalibog pa ta ljubezen ni bila tako trdna, kakor jo je delo zaslužilo, saj je začel dobrega pol leta za tem prav z istim Antonom Svetkom, ko je postal pevovodja "Ljubljane", iz malenkostnih razlogov pravi bojkot proti našemu društvu.

Ostale strokovne kritike pravijo med drugim o izvedbi Requiema:

Slovenec (8. maja 1907): "Kakor še večkrat smo tudi to pot občudovali izvežbanost, sigurnost, točnost in fino prednašanje slavnega pevskega zbora Glasbene Matice, ki zopet zasluži občo pohvalo in priznanje. Predvsem gre čast onemu, ki je duša velikanskega aparata, kateri je izvrševal veliko muzikalično predstavo, namreč koncertnemu vodju Mateju Hubadu. Ni mala reč vladati s toliko eksaktnostjo 210 pevskih moči in 74 godcev, sledili so vsi njegovemu migljaju, njegovi roki, kakor en mož. Hubad je mojster, ki zna vladati svoje slavce in škrjančke. Zbor je poklonil svojemu vodji veliko srebrno liro."

V Ljubljanskem Zvonu (1907 - 381) pravi dr. Vl.

Foerster: "Hubad je izbral veledelo, katerega proizvodnja ostane društvu v poseben ponos. Občinstvo pa je seznanil z grandioznim umotvorom redke vrednosti. V dneh 7. in 8. maja je blestel Requiem ob reprodukciji vestno izšolanih zborov in pomnoženega orkestra, katerim je bil vodja g. Hubad, mojster, ki zna izvabiti ono živahnost, katera prekipeva Verdijevo delo."

Dom in svet (1907 - 286): "Zbor je pokazal izvrstno šolo. Moč Hubadova je v nepresežni preciznosti in fini, globokopremišljeni dinamiki, ki z elementarno silo prevzame poslušalca. Tudi v Pragi in na Dunaju so zadnji čas proizvajali religiozne skladbe in prepričani smo, da bi Hubadov zbor zdržal primero z najboljšimi. Tak ansambl, v rokah najspretnjšega našega koncertnega vodje, ki z bistrim in globokim umevanjem glasbene literature, družni nežen in fin okus, s katerim izbira to, kar je najboljšega, je pripomogel Ljubljani do glasbenega užitka, ki je najvišje vzgojevalne in umetniške vredenosti in kakršen je mogoč samo v glasbeno visoko razvitih mestih."

Ne smemo pa prezreti članka, ki je izšel v zvezi s tem koncertom v listu Nova doba v ^{Ljubljani} Ljubljani, dne 26. maja 1907, ki ga je napisal Anton Lajovic v taki obliki, da bi ga lahko s polno veljavo in pravico v marsikaterem pogledu ponatisnili tudi še danes:

Nedvomno leži težišče Glasbene Matice v njenem zboru in njegovih prireditvah. Pred leti se je sporadično pač poskušalo samo z instrumentalno muziko, ali ni mi znano, da bi bili tisti koncerti vzvalovili zanimanje kaj bolj na široko. Preveč nam še manjka muzikalno - estetične izobrazbe in muzikalno estetično izobrazbo smatram za dvoje, ki lahko dostaja eno brez drugega. - Naša publika si mora še vedno do svojega muzikalnega užitka preveč pomagati z različnimi bergljani. Zato je takozvani absolutni muziki nasproti najbolj v zadregi, in če se ji v umetniški ne posreči najti kakega dogajanja ali pa saj izslediti kako "slikanje", navadno ne ve v tem zvočnem valovanju ne kod ne kam.

Mnogo lažje je njeno stališče pri glasbi zvezani z besedo. Tu je beseda tista prijazna pozdravljena posrednica, ki publiki z ljubeznivo uslužnostjo odkleplje glasbene lepote. Zato je popolnoma umljivo, če prihaja vsaka publika in ne samo ona, ki v muzikalnoestetičnem oziru še ne stoji dosti visoko, čisto vokalnim stvarerem ali pa tudi instrumentalnim, v kolikor so zvezane z besedo, mnogo bolj odkrite volje nasproti in z večjim zanimanjem, in morda je deloma ravno spoznanje, koliko večje alegorično silo imajo vse z besedo zvezane muzikalne umetnine, razvnelo željo po splošni gojitvi vokalne glasbe pri vseh, ki jim je pri srcu popularizacija glasbene umetnosti. Kak klic, naj bi se čim več začeli pečati z vokalno glasbo, torej zborovim petjem, in sploh s petjem, je šel novejši čas zlasti po Nemškem, kjer je menda glede tega vse dosti na slabem.

Vendar se mi zdi, da tej naraščajoči potrebi pevskega poduka ni bil glavni vzrok upanje, da bi se tem potom saj del glasbene umetnosti dal na zunanaj najhitrejšo popularizirati, ampak zdi se mi, da leži vir temu gibanju globlje. Spoznali so, da je petje najboljša in najpripravnejša pot priti pri glasbeni umetnini do občutenja onega, kar tvori jedro vsake prave umetnine; to je ona notranja intenziteta: "izraz", "občutje", ki je v tonalnem telesu melodije kot njena duša, ki edina ohrani umetnino vedno mlado in svežo. Petje je najpreprostejše in najintenzivnejše sredstvo muzikalnoestetične vzgoje, potom katere edino si pridobimo vedno novega, za umetniške vrednote sprejemljivega polja. In na tej čim ekstenzivnejši popularizaciji umetnosti nam mora biti vsem ležeče, nič manj kot na domači umetnosti sami. Mogoče še bolj, kajti ne pomagajo nam nič najboljše umetnine, dokler ne pride med njimi in med sprejemajočim narodom do gorkega razmerja.

Mogoče se je komu zdelo manj okusno, da se je na koncert vabilo kot v kak cirkus, češ, toliko in toliko izvajajočih. Ali vendar je razvoj naše muzikalne, in s tem umetnostne in splošne

narodne kulture to impozantno število sodelujočih pevcev neprimerne važnosti. Kajti vsi ti so šli skozi eno šolo, ki je najbolj sposobna dvigniti njih muzikalnoestetična nivo.

Če se neredko slišijo tožbe, kake težave so z zborom, ko se njegov materjal tako spreminja leto za letom, verujem, da za učitelja ni mal trud vedno na novo oblikovati še nedotaknjen in recimo makari, muzikalno naravnost analfabeten materjal. Ali koliko bogatega sadu prinaša ta trud, če pomislim, da se iz tega vedno na novo poživiljenega - (in kaj to pomeni, ve tisti, ki je kedaj slišal kak senilen zbor, kakršen je bil za mojega časa n. pr. zbor v "Gesellschaftskonzertih na Dunaju) - in pomlajenega zbora leto za letom razkropi po vsem Slovenskem toliko in toliko mladih ljudi, ki so, z nežno haljo lepote v svojem ercu seme in kvas rasti in razširjenju naše umetnostne kulture.

Lahko bi torej trdil, da se mi zdi delo zbora pred koncertom veliko večje kulturne vrednosti, kakor pa izvajanje v koncertu. Zakaj izvajanje je le kulturnega gibanja pojav, ki se v njem kaže rezultat že storjenega umetniškega dela. Je le javno položen račun, in od strani zbora je samo neko zadovoljenje čisto umetniški potrebi: s svojim delom na sprejemalca estetično učinkovati. To učinkovanje na publiko pa navadno ni ne posebno globoko niti posebno trajno. Estetično razgibanje notranjega človeka mogoče pri pretežni večini v koncertu navzoče publike niti ne doseže one intenzitete lepotnega vsihičenja, ki ga je vsak izmed izvršujočih pevskih moči po navadi deležen ponovno.

Zato se mi zdi, da važnost izvajanja vobče ne leži v tem, da bi moglo estetično višino (ali pa recimo nižino) sprejemajoče publike posebno dvigniti, ampak neprimerno bolj v njegovi kulturno - agitatorični sili. Ne samo da z močjo stresa še speče veselje in energijo do podobnega kulturnega dela, ampak je obenem tujcu nasproti živahna manifestacija naše vrednosti.

In ravno glede zadnjih Matičnih koncertov se lahko reče, da menda še nobena dosedanjih Matičnih prireditev ni zapustila v celoti tako neugovarjano mogočnega zunanjšega vtisa. Zlasti drugi večer je stalo izvajanje, tako v zboru, kot zlasti v solistih, prestejše in pevsko zadostnejše, v celoti na takó višini, da dvomim, da bi se mladostno zdravo lice tega Verdijevega dela zrcalilo kedaj v kakem izvajanju jasnejše in ostrejše- .

Posebno zbor, dober v fraziranju in v deklamaciji vzoren, je bil glede svežosti in blagozvočnosti glasov naravnost zavidanja vreden. Dal je vendar do skrajnih mej vse, kolikor je v tehničnem oziru sploh mogoče terjati od kakega zbora.

In solisti so se zlasti drugi večer skazali za vredne tega odličnega zbora, kar ni majhna pohvala.

Če torej pomislimo, da je bil "Requiem", čegar umetniška potenca je tako splošno priznana, da bi bilo neokusno je poudarjati še posebej, naštudiran in izvajan s umetniško energijo, stoječo v povsem vrednem razmerju k notranji sili izvajanega dela; če pomislim, koliko estetičnega kapitala se je naložilo s naštudiranjem ljubega starine Verdi-ja, tega Kreza muzikalične lepote, pri vseh sedaj tako mnogobrojno sodelujočih v zboru. - podrobno umetnostno - kulturno delo na znotraj - in kako izvanreden in velik vtis, velik in nenavaden po eksaktnosti in intenzivnosti, je napravilo izvajanje v koncertu - agitatorično delo na zunaj - jeli potem umestno govoriti o nazadovanju Matičnega zbora in njegovega voditelja?!

Jeli umestno in vredno, spodtikati se nad enim solistovim vokalom, in naj bi bil tudi v resnici slab, ali pa nad enim zlogom, lahkim, na sebi, pa po solistu preveč poudarjenim, če je bilo delo sicer solistovo vse hvale vredno?

Kaj vruga me briga, če solisti ali solistinja v mladostnem prejšičenju začetnika na kakem mestu nanese v prednašanje barve malo preveč na debelo, če me pa sicer tisočkrat odškoduje s rdečeličnim, naravnim predavanjem in s rosnosvežo

jedrovitostjo svojega glasovnega materijala! (Sicer pa kdo je, ki bi nanj različne male neokretnosti na prvem balu se gibajoče mladine napravile drugačen vtis, kot neskončno nežen in simpatičen!)

Spomnim se, da sem večkrat zapazil v koncertih ljudi, ki so se pri vsaki priliki, če se je n. pr. rogu kak ton prekucnil, ali pevcu kak glas ponesrečil etc., vsakokrat silno, ostentativno namrdovali, češ tako dokumentirano, kako tankih ušes smo.

Sam mnenja, da je na času, da že enkrat zapustimo umetninam in njihovemu proizvajanju nasproti tako stališče, rekkel bi, atomskega lepotnega uživanja.

Na času je, da tudi naša kritika neha zavajati s takim atomskim kritikovanjem na smotna pota.

Kajti nam vsem je menda na tem ležeče, da kolikor se da, mnogo publike vzgojimo do čim večje umetnostne sprejemljivosti.

Tako naj dobi naša vstvarjajoča umetnost med narodom čim obsežnejšo in močnejšo rezonanco.

Ali kakšna vzgoja k umetnosti in lepoti bi bila, če povedem nekoga, čegar lepotna sprejemljivost je še blizu dedišča, pred umetnino in ga tam opozorim; vidiš, to je ena črna pika na umetnini, to je druga, to je tretja; s temi črnimi pikami mu še davno nisem odklenil v umetnini skrite lepote - in skrito je navadno, kar imajo umetnine najboljšega in najlepšega na sebi, če bi ne bilo, bi k umevanju lepote, ne bilo treba nikakšne vzgoje - ampak kvečjemu sem ga vzgojil k mladostnemu kriticizmu. Ni pa hujšega sovražnika umevanju lepote, kot ono vihanje nosu nad malenkostnimi zunanostmi. To drži dušo zakrknjeno in trdovratno. Lepote pa ne boš občutil, če ji nisi na stežaj odprl duri in okna svoje duše.

Zato sem mnenja, naj bi si stavil kritik, nasproti seveda mnogo komodnejšemu iskanju črnih pik, dosti vrednejšo pa tudi mnogo težavnejšo vlogo, odgrinjati publiki z mehko roko

vse one rahle ovoje, ki zastirajo neveščemu očesu lepoto umetnin.

Le s tako, umetnini sledečo in za njo naravnost samostojno ustvarjajočo kritiko bi se dalo doseči, da bi estetična vzgoja publike po izvajanju umetnin intenzivnejše napredovala. S tem bi šele umetnostno - kulturno delo na zunaj prišlo v neko ravnovesje z onim dosedaj neprimerno intenzivnejšim estetičnim izobrazovanjem na znotraj, v zboru Matičnem.

Tak kritik je bil jednakovreden delavec na polju naše umetnostne kulture in bi imel pravico se s častjo imenovati poleg njega, ki ima daleko največ zaslug, da je naša glasbena umetnost v publikki zagnala korenine tako na široko in globoko, kot nobena druga umetnost v nas Slovencih, in ki je vseh vrlin, kakor smo se jih na Matičnem zboru tako iskreno veselili, žarišče: Matej Hubad!"

Končno pa še to, da sta dala oba koncerta Requiema 872 K 27 v. čistega.

Matični zbor je šel končno preko vsega in se odpravil 6. junija 1907 na Bled, kjer je priredil koncert na čast angleškim žurnalistom, ki so takrat potovali na povabilo vlade po alpskih deželah in prišli na Bled. Zbor je pel Prohazkovo "Ljubezen", Mokranjčevega "Kozarja", 6 Hubadovih narodnih pesmi in Nedvedov "Nazaj v planinski raj". Koncert je imel velik uspeh.

Slov. Narod je priobčil 3. 8. 1907 posnetek iz angleških časopisov: "Iz Trsta smo dospeli v treh urah v Bohinjsko Bistrico v lepo napredujoči Kranjski, deželi jezer, krasnih podzemskih jam, lepih planin, ki nudijo potniku prizore, ki jih niti Švica ne prekosi, dasi morajo v Švici letoviščarji plačevati visoke zdravniške takse. A Kranjska ne zasluži hvale edino radi svojih prirodnih krasot. Njeno slovensko prebivalstvo je milo in dobrosrčno; pozdravljalo nas je povsod z vso pozornostjo in z največjo radostjo, ki pa ni bila umetna, ampak resnična in nadvse odkritosrčna. Dospevši v Bohinj smo se odpelja-

li v hotel "Sv. Janez", ki stoji ob lepem Bohinjskem jezeru. - Po polurni vožnji smo dospeli iz Boh. Bistrice na Bled, kjer smo videli zopet drugo čarobno jezero, ki nas je spominjalo jezera Lago di Como, a ima vrhutega mnogo večji horizont, katerega obrobajo veličastne Karavanke. Sredi jezera pa je romantičen otoček, znan po stolpu, v katerem je zvonec, ki uresniči vsako željo, ki jo ima človek v času, ko pozvoni. V hotelu "Louisebad" smo prebili radostno noč ter sklenili mnogo prijateljstva. Tu smo imeli priliko slišati enega najfinejših zborov Evrope, "Glasbena Matica" iz Ljubljane, ki šteje do 150 vrlo izvežbanih glasov. Pod vodstvom koncertnega vodje M. Hubada so nam zapeli sladke slovenske napeve in melodije ter narodne pesmi s tako dovršenostjo in milobo, ki je vredna največje pohvale.

Dne 13. julijsa 1907 se je vršil redni letni občni zbor Glasbene Matice, o katerem je poročal Slov. Narod 15. 7. 1907, na katerem so ponovno in z vsem poudarkom poudarili, da je Glasbena Matica strogo nestrankarsko društvo, ki nima nič opravka z dnevno in domačo politiko in strankarstvom. Zgodilo pa se je, da ni bil več voljen v odbor član zbora Slavko Ravnihar, katerega so nekateri smatrali kot eksponenta klerikalne stranke. Zato je Slovenec 17. 7. močno napadel Glasbena Matica kot žrtev liberalnega strankarstva ter izjavil, "da člani Slovenske ljudske stranke ne bodo podpirali več društva in da morajo deželni in državni poslanci v slučaju kakih prošenj s strani Glasbene Matice računati s tem, da v njenem odboru ni nobene pristajša slov. ljudske stranke več." Pripomnili so pa tudi: "da v imenu slovenstva ne bomo v miru pustili delati liberalnega strankarstva." Ponovno se je zaletel v Glasbena Matica Slovenec 20. 7. in nastopil ostru proti predlagatelju nove odborne liste, članu zbora I. Kocmurju.

Slovenski Narod je odgovarjal 18., 22. in 26. julijsa ter izjavil, da je radi naprednjakov Slavko Ravnihar lahko še desetkrat voljen v odbor.

Vse to je malo naše Matičarje zmedlo, da so celo hote

ali nehote pozabili na dogovorjeni društveni izlet na Skarjčnò, ki je bil določen na sredi junija, a se ni vršil. Kratkotomalo so pustili na cedilu aranžerja Viktorja Stegnarja, ki je tudi sam ostal v Ljubljani in pri Sršenu je bilo nad 50 kron škode, ker so bila naročena kosila pripravljena. Tako je končala vi-harna sezona 1906/07.

x

x x

Za sezono 1907/08)

so napovedali kot prvi zborov koncert Gregorčičev spominski večer, na katerem naj bi se izvajale izključno le skladbe na Gregorčičeve besede. V ta namen so pozvali 6. julija 1907 slovenske skladatelje, da izroče nove skladbe na pesnikovo besedilo. Odziv je bil dober, sestavili so spored, ki je zahteval precej podrobnega študija za celovečerni vokalni koncert.

Dne 28. septembra 1907 so vabili ljubljanske pevke in pevce v Matičen zbor, napovedali so svoj sezonski koncertni načrt, mej drugim tudi koncert v Zagrebu.

Redni letni občni zbor pevskega zbora se je vršil 7. oktobra 1907 in izvolili so staro načelstvo. Naprosili so Hubada, da bi imel enkrat na teden pred pevsko vajo predavanje o nastavku glasu, o dihanju pri petju itd. To je Hubad obljubil, če se bo le pokazalo zanimanje za to. Podrobnosti koncertnega načrta so določale, da se bo eden koncertov izvajal najprej v Ljubljani in nato o Binkoštih v Zagrebu, poleg tega bi prišli vpoštev Perosijev oratorij "Rojstvo Odrešenikovo" ali Beethovnova 9. simfonija ali Dvorakov "Mrtvaški ženin".

Vaje so tekle po načrtu in 30. novembra 1907 se je vršil zborov zabavni večer s petjem in plesom. Oddelek moškega zbora je pel Sochorjevo "Nočno roso" in Volaričev "Izgubljeni cvet", v mešanem zboru Adamičevo "Fantu" in Ipavčev "Pozdrav". Vmes je koncertirala Ljubljanska društvena godba.

Že 19. septembra 1907 je sodeloval moški zbor pri podoknici na čast skladatelju Antonu Foersterju ob njega 70-letnici in 29. decembra 1907 je naš zbor sprejel in pozdravil Pevski zvezo moravskih učiteljev, ki je koncertirala v Unionu.

Tako se je bližal koncert v spomin pesnika Simona Gregorčiča, dne 19. januarja 1908. Na sporedu je bilo 16 skladb, od tega 8 na novo, nalašč za to priliko komponiranih. Sodelovala sta tenorist Ernest Cammarotta in baritonist Bogdan Vulaković. Pevski zbor je pel v prvi izvedbi Aljažev zbor "Na dan" ter P. H. Sattnerjevi "Lastovkam" in "O nevihti". V ostalem dela: Aljaža, Foersterja, Vilharja in Nedveda. Spominski govor je imel dr. Fran Ilešič.

"Večer v Narodnem domu je bil veličasten in svečan ter zapustil neizbrisen spomin." Tako začenja Narodov poročevalec svoje poročilo dan po koncertu in dalje pravi: "Ni bil navaden koncertni večer, ne, slovenska glasba se je klanjala svojemu velikemu inspiraterju. Njegovo lastno hrepenenje je drhtelo preko dvorane, mehko se je prelivalo iz srca v srce. Zvoki, ki jih je njegova poezija izlivala iz duš njegovih glasbenih interpretov, bučali so in drhteli in molili in hrepeneli tja gor, kjer ni gorja Bil je to requiem, kakor ga iskrenjšega, v svoji mehki veličastnejšega, še nismo slišali." Silno hvali izvedbo in svoje poročilo konča: "Večer je pričaral neodoljiv dojem in to je največji dokaz temu, da se je pod spretnim Hubadovim vodstvom udejstvovalo to, kar je Matica namepravala pričarati poslušalcem, muzo pesnika Simona Gregorčiča, da se mu pokloni z mehko hvaležnostjo v srcu." -

Slovenec o tem koncertu ni poročal in sploh je to sezono molčal o Glasbeni Matici.

Ljubljanski zvon (1908 - 121) pravi: "da je spored podal srečno izbiro skladb, ki kažejo, kako plodonosno je obrodila produkcija zadnjih let na glasbenem torišču Slovencev". O izvedbi sami pravi: "Pod taktirko mojstra - kapelnika, koncertnega vodje M. Hubada mora uspjeti zborov koncert; pri-

vadili smo se smatrati vodjo Hubada za prvaka vesni, zreli uprizoritvi, vsak koncert nam je le novo potrdilo upravičenosti takega zaupanja."

Koncert so ponovili kot ljudski koncert, dne 26. januarja 1908 v Unionski dvorani, kjer je bil uspeh še veličastnejši in izvedba še bolj precizna.

Oba večera sta dala 826 K 20 v. čistega in znesek je bil naložen na posebno hranilno knjižico za pesnikov spomenik. Obiskalo pa je koncert v Narodnem domu 518 oseb, v Unionu 527, inkasiralo se je v Narodnem domu 1018 kron, v Unionu 1002 K 40 v.

Dne 5. februarja 1908 je bila v zboru huda debata, ki se je vrtela okrog treh važnih zadev. V razpravi je bil koncert v Zagreb, kamor je bila Glasbena Matica povebljana od Hrvatskega zemaljskega glasbenega zavoda. Sestavili so koncertni spored in govorili glede vseh podrobnosti. Dalje je bila v razpravi depolitizacija Glasbene Matice, z ozirom na posebno stališče glavnega odbora, ki iskreno želi, da ostane Glasbena Matica nad vsemi političnimi strankami in zato glavni odbor iskreno obžaluje, da je bil na zadnjem občnem zboru stavljen ravno iz vrst članstva pevskega zbora predlog, da se zborov član Slavko Ravnihar ne voli več v glavni odbor, kar je "Slovensko ljudsko stranko" in "Slovenca" močno razburilo. Razpravljalo se je, kako bi se dalo to popraviti, in prvi poizkus na izrednem občnem zboru, dne 17. februarja 1908, ni uspel. Odbornik Glasbene Matice in član pevskega zbora, sodnik Alojzij Žebre, je namreč prostovoljno izstopil iz odbora samo zato, da se omogoči ponovna izvolitev Slavka Ravniharja. Ta je izvolitev odklonil in Žebre je ostal še nadalje v odboru. Zadeva se je poravnala šele ha rednem letnem občnem zboru. Končno so še govorili o predlogu dr. Miljutina Zarnika, da bi se v korist Glasbene Matice in Ciril Metodove družbe uprizoril v Narodnem domu, v obliki veličastnega plesa, Tavčarjev roman "Izza kongresa". To se v zvezi z Matico ni zgodilo, pač pa na izrecno željo gospe dr. Tavčarjeve

z Narodno čitalnico in Ciril Metodovo družbo.

Od srede februarja dalje so se vršile skušnje za zagrebški koncert, ki je bil prvotno določen za velikonočni ponedeljek 20. aprila 1908. Ker Južna železnica ta dan ni mogla dati posebnega vlaka, so odložili pot v Zagreb na soboto, dne 2. maja 1908. Posebni vlak je odpeljal iz Ljubljane ob 6.10 zjutraj proti Zagrebu, iz Zagreba nazaj pa v nedeljo 3. maja ob 7.30 zvečer.

V Zagrebu so se vršile velike priprave za sprejem Slovencev. Zborov odbor je izdal izletno knjižico in raspored je bil: sobota ob 10. uri prihod v Zagreb. Ob 1/2 12. v Sokolski dvorani skušnja za koncert, popoldne ogled mesta in ob 8. zvečer svečan koncert. V nedeljo zjutraj nadaljevanje ogleda mesta in znamenitosti, ob 2. banker, ki ga je priredilo hrvatsko pjevačko društvo "Kolo" in ob 7. povratek v Ljubljano. Vseh izletnikov z zborom vred je bilo 296 in posebni vlak je stal 1905 K.

Sodelovala sta sopranistka Jeanetta Foedranspergova in basist Julij Betetto. Zbor 137 po številu je začel koncert z Vilharjevo davorijo "Slovenec in Hrvat", pel dalje Prochazkovo "Ljubezen", Hubadove narodne, "Lajovčevi "Bolest je kovač" in "Napitnico", Sattnerjevo "O nevihti", Foersterjevo "Ljubico", Nedvedovo "Nazaj v planinski raj" in z orkestrom Fibichovo "Pomladansko romanco" ter sklenil zbor iz Dvofakovega oratorija "Sv. Ljudmila". Končal je z "Lepo našo domovino".

Slovenski Narod je priobčil (23. 5. 1908) izvleček iz koncertne kritike, ki jo je priobčilo Glasilo Matice Hrvatske, ki pravi med drugim: " Prvi dojem je bil, da poslušam inteligenten, posebej glasbeno inteligenten zbor. Disciplina, s katero se ta razmeroma velika množica postavi na oder, krasni mir in renost, s katero vsako poedino oko spremlja najmanjšo kretnjo rok in mig oči svojega mojstra Hubada, nas naravnost iznenadja, druga prednost zбора je v tem, da z lahkoto bovlada tudi najtežje skladbe in tretja, da je vsak poedinec

glasbeno pevsko izobražen. Izvrstni izvedbi se je pridružila še navdušenost, ki vlada v Zagrebu za Slovence in dvomimo, da bi šel kdo s koncerta, kž ne bi bil Glasbeni Matici v dušo hvaležen za ta umetniški užitek in ki ne bi želel, da ne bi slovenskim pevcem in pevkam nikdar prenehalo veselje, volja in marljivost do izvršenja plemenitih nalog Glasbene Matice."

Koncert je imel 2.019 kron kosmatega dohodka, koncertni stroški so bili 808.30 K, ostali stroški 716.75 K. "Kolu so poslali 300 K za poljudne svrhe, ostalo je še 193.95 K. Zagrebški koncert so hoteli ponoviti v Ljubljani, a to misel so radi nastopajoče vročine opustili.

Dne 24. junija 1908 se je vršil zborov izlet na Rakek in od tam mimo Škocijanske jame do Cerknice, kjer se je razvil popoldne na vrtu hotela Žumer prav razgiban koncert. Zbralo se je mnogo domačinov, prišli so tudi ljudje iz vseh bližnjih krajev od Begunj do Postojne.

Na enem svojih pevskih sestankov so sklenili tudi koncert v Opatiji, a izvedli so ga šele leta 1911.

9. julija 1908 se je vršil društveni občni zbor in v pomirjenje duhov so bili izvoljeni v odbor Glasbene Matice na novo: dr. Fran Detela, Stanko Premrl in P. Hugolin Sattner. Tako so se poravnali s Slovensko ljudsko stranko in sprožila se je ideja konservatorija Glasbene Matice z ujedinjenjem orglarške šole Cecilijinega društva. Ta načrt je močno podpiral dr. J. E. Krek, a uresničitev je preprečil dr. Ivan Šušteršič, ki se je odločno postavil proti Glasbeni Matici. Pa o tem pozneje, ko je postala zadeva aktualnejša.

23. julija 1908 je prvič nastopil v Ljubljani kot dirigent Društvene godbe Vaclav Talich.

V tem podjetju je pel oddelek Pevskega zbora Glasbene Matice prvič na gramofonske plošče sistema Zonophone in dobil za to 350 kron nagrade.

V soboto 22. avgusta 1908 se je vršil v Št. Jurju ob Južni železnici pogreb skladatelja dr. Gustava Ipavca. Oddelek pevskega zbora Glasbene Matice je zapel v cerkvi Jalenovo

žalostinko "Usliši nas Gospod". Po pogrebu pa so zapeli 8 Gustavovih in 2 Benjamin Ipavčeva zbora, vse ob navzočnosti Ipavčevih sorodnikov in v spomin blagopokojnika. V imenu sorodnikov se je solznih oči zahvalil pevcem pokojnikov brat, skladatelj dr. Benjamin Ipavec.

x

x x

Sezona 1908/09.

Znani septemberski dogodki leta 1908 v Ljubljani so posegli tudi v delo Glasbene Matice. Od vsega početka do teh dni se je posluževal Pevski zbor Glasbene Matice pri svojih koncertih vojaške godbe. Ogorčenje, ki je v onih dneh zavlada-
lo v Ljubljani proti vojaštvu, je narekovalo, da smo se osamo-
svojili tudi glede orkestra in na zahtevo mestnega občinskega sveta ljubljanskega je morala sprejeti Glasbena Matica admini-
strativno in umetniško vodstvo Koncertnega orkestra, ki se je razvil iz društvene godbe in se je po dveh mesecih preimenoval v Slovensko filharmonijo pod vodstvom dirigenta Vaclava Talicha, ki je z njo prvič javno nastopil 1. oktobra 1908 na koncertu v Unionu.

Tudi incident Svetek ml. in Slavko Ravnihar se je pomiril in pozabil spričo žalostnih septembrskih žrtev, pri katerih pogrebu, dne 20. septembra 1908 je zbor in vsa slovenska Ljubljana imponantno in složno nastopila.

Delo v zboru je teklo nemoteno in uspešno naprej, čeprav je postajal Hubad dostikrat prätirano siten, nervozen, da mestoma nevzdržen. Pbeje naravnost idealno razmerje med predsednikom Štritofo in njim se je ohladilo, začelo se je prerakanje sem in tja in radi prevelike, obojestranske občutljivosti so bili prepirčki na dnevnem redu.

To samo okoli zbora, v zboru samem hvalabogu ne. Po pevskih vajah so se sestajali pevci v gostilni "Pri lipi" v Židovski ulici ter pogruntali marsikatero pametno in incijativno za Matično delo. Središče razgovorv je bil Hubad, ki je

stalno zahajal med svoje pevce, po svoje jih je pa belil Josip Juh, takratna živa pratika Matičnega življenja.

V tem času je bil tudi končan dvoriščni prizidek k poslopju v Vegovi ulici. Dal je štiri nove učne prostore in je stal 9.467 K o4 h.

Prvi koncert v novi sezoni 1908 - 09 je bil napovedan za 8. november 1908 v Unionu. Sodelovali so: Lili Nortgartova, primadona Slovenske opere; Julij Betetto, takrat že član dunajske dvorne opere; orkester Slovenske filharmonije - pomnožen z učitelji in učenci Glasbene Matice in pevski zbor, ki je pel Dvorakov "Te Deum" in 149. psalm. Talich je izvajal s svojim orkestrom Schubertovo h-mol simfonijo in Betetto je pel 4 samospeve ob spremljevanju klavirja, kar je oskrbel Anton Trost.

Kritik v Slov. Narodu (9. 11. 1908) pravi, da je koncert lepo uspel. Hvali Betettov krasni glas, "ki se je izšolal vsestransko. Občinstvo ga je sprejelo izredno toplo in se veselilo njegove lepe karijere. Orkester je bil za naše razmere mojstrski, zbor je zopet osvedočil svojo nenavadno izvežbanost."

Slovenec (9. 11. 1908) govori po lepem uvodu o samostojnem orkestru, Betettu, ki združuje čudovite vrline pevske nadarjenosti in konča s stavkom: "Krasen večer. Veličastna godba, dovršeno izvajanje pevskih točk, je moralo prevzeti vsakega poslušalca, tudi onega, ki nima ravno posebnega čuta in smisla za glasbo."

Zvon (št. 763 - 1908) trdi, da je bila izvedba skladb pod vodstvom Hubada poučna in plastična, velikosti skladb ekvivalentna.

Obširno in zelo pohvalno se je o tem koncertu razpisal Dom in svet (1909 - 45) in uvodom piše: "da se čuti Glasbena Matica po vsej pravici poklicana, da širi med Slovenci smisel za glasbo, da Slovence glasbeno vzgaja in jih glasbeno kulturno dviga." Jasno pa je, da piše največ o slovenskem simfoničnem orkestru, ki je bil takrat novost za nas.

Slovenska filharmonija, v katere vodstvu je bila Glasbena Matica močno zastopana in na njenem obstoju poleg gledališča najbolj zainteresirana, je omogočila Glasbeni Matici prirejati samostojne simfonične koncerte in žal, da prvi niso bili dobro obiskani. Manjkalo nam je občinstva za čisto orkestralne koncerte.

Pri tem koncertu je sodeloval tudi šolski zbor Glasbene Matice, to pa zato, ker je bil koncertni zbor šibkejši. Ko so šli za vzrokom, so dohnali, da so se nekateri člani naveščali oratorijev in zato zanemarjali obisk. V odboru so sklenili in tudi izvršili, da so zamudnike osebno vabili.

Dne 14. decembra 1908 so ponovno javno vabili v zbor, ker so pripravljali novo, veliko Perosijevo delo: "Il natale del redentore"- Rojstvo Izveličarjevo in 21. decembra so s ponosom priobčili, da je bil s požrtvovalnimi prispevki poravnani ves Lozarjev primanjkljaj pri Glasbeni Matici in še nekaj čez. Pač redki primer radodarnosti, pa tudi prijateljske ljubezni in zvestobe.

21. decembra 1908 je umrl v Gradcu skladatelj dr. Benjamin Ipavec in Narodov dopisnik je z žalostjo konstatiral, da Glasbena Matica ni poslala k pogrebu svojega zastopstva in vsaj del zbora, kakor prej pri pogrebu dr. Gustava Ipavca. No, pa graška policija gotovo ne bi dovolila petja, kakor je prepovedala poslovilno slovensko besedo ob grobu.

Kvartet Glasbene Matice je deloval 31. decembra 1908 na Sokolskem Silvestrovem večeru v telovadnici Narodnega doma. Zapeli so osem skladb.

Dne 7. januarja 1909 se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma večer Mateja Hubada, ko je bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem s krono. Večer je bil izvrstno obiskan, nastopala sta mešani in moški zbor, kvartet: Matjan, Stegnar, Završan in Šebenik in po dolgem času tudi ženski kvartet: Bojletova, Franketova, Pavčičeva in Maličeva. Navzoč je bil tudi

Aljaž in se topil veselja, ko so zapeli njegov "Na dan" z Završanom kot solistom.

Perosijev oratorij so izvajali 3. in 4. februarja 1909 v Unionu, in sicer je bila to prva izvedba tega dela izven Italije in prva v Avstriji. Kakor ob vseh takih prilikah, so tudi to pot izdali poleg besedila obširno razlago dela ter tako pripravili občinstvo na boljši sprejem umetnine. Kot solisti so sodelovali: Lili Nortgartova - sopran, Marija Peršlova - alt, Ferdinand Soeser z Dunaja - tenor in Bogdan Vulaković iz Zagreba - bariton, dalje koncertni zbor in del šolskega zbora Glasbene Matice ter pomnoženi orkester slovenske filharmonije.

Unionska dvorana je bila oba večera polna in posebno razveseljiivo je bilo, da se je koncerta udeležilo mnogo preprostih ljudi iz mesta in dežele. Prišla je tudi deputacija zagrebškega "Kola" in izročila zboru lovorov venec.

Izvedbo hvali kritika s posebnim poudarkom. O zboru piše Slovenski Narod (5. 2. 1909): "Pevski zbor se je izkazal s svojim preciznim, do vseh potankosti izbrušenim izvajanjem vseh svojih točk do naravnost velike višine. Glasbena Matica si je s prireditvijo tega koncerta vpletla nov lovorov venec svoji dosedanjih glasbeno pevskih uspehov in le želeli je, da posebno sedaj, ko ji je na razpolago tudi dober orkester Slovenske filharmonije, koraka dalje vztrajno po načrtani poti, občinstvo ji bo sledilo z veseljem, navdušenjem in ponosom, zagotavljajoč ji za izredne duševne užitke tudi materjalne uspehe, kakoršni gotovo niso izostali pri obeh dveh koncertih."

Slovenec (4. 2. 1909) piše: "Ves zbor, vsi nastopajoči so nastopali z neko hvaležnostjo, svežostjo in gotovostjo. Zbor je prišel posebno pri drugem koncertu zopet do prave impozantnosti, odtod splošna navdušenost pri občinstvu, ki je s hvaležnostjo izražalo zadovoljnost ob koncu prvega in drugega dela."

Ljubljanski zvon (1909 - 187) hvali izvedbo oratorija, ki je pričala o izredno vestnem študiju, bilo je nekajeno veselje, uživati prelest zborov, ki so v veličastvu širo in mehko se razlivajočih glasovnih valov se razlegali raz oder po dvorani Uniona, ki jo odlikuje za take koncerte znamenita akustika."

V Dom in svetu (1909 - 140) je ocenil izvedbo Stan-ko Premrl in pravi med drugim: "Kdor nima ožjega stika z Glasbeno Matico, ta si nikakor ne more misliti, kako obilnega posla in truda, koliko vsakovrstnih sitnosti in koliko nemajhnih stroškov ji nastane, preden more spraviti na oder tako delo, kakor je Perossijev oratorij. Zato pa tisti, ki pozna te dolge in težavne predpriprave, tembolj ceni in tem lažje in tem odkritosrčneje k uspehu čestita. Zbor je bil izvrsten. Tako sigurno nastopajočega in tako precizno izvajajočega še skoraj nismo slišali. Glasbeni Matici kličem: Dajte slovenskemu ljudstvu še mnogo takih koncertov in ne dajste se strašiti od tistih, ki vpijejo "Zadosti je oratorijev, kdo bo poslušal same svete zgodbe."

To se je v resnici slišalo v zadnjih letih večkrat, a Hubad je šel svojo pot naprej in izvajal, kar je bilo dobrega, dokler ni dobil v roke pomembnih domačih del, ki so jih pa vzbudili k življenju prav ti Matični koncerti.

V zvezi s tem koncertom naj še omenim. Preden je Hubad izvajal Perossijev oratorij v Ljubljani, je poslušal izvedbo oratorija v Vidmu pod osebnim vodstvom skladateljevim. Najvažnejšo solistično vlogo v Vidmu je pel baritonist Josip Kašman in Hubad navaja v programni knjižici, da je to najboljši baritonist, kar jih je slišal v svojem življenju. Hubad si je želel tudi pri ljubljanski izvedbi Kašmana za solista, a ni bil dosegljiv iz dveh razlogov. Bil je že oddan za februar 1909 in tudi predrag za naše razmere. Niti Zagreb ga pozneje ni mogel doseči. Po rojstvu so rekli, da je Hrvat. Kašman pa je bil v resnici po poreklu iz Škofje Loke, od koder je bil doma njegov oče. a rojen je bil na Malem Lošinju. V mlajših le-

tih je bil Kašman slaven operni pevec po vsej Italiji in na Pirenejskem polotoku in dobro se spominjam, s kako ogromnim uspehom je nastopil leta 1911 v Trstu v operi "Janez Krstnik". Tudi takrat so poskušali, da bi ga pridobili za koncert v Ljubljani, bili so z njim v korespondenci, a žal do uresničitve ni prišlo.

O Perosijev^{em} koncertu je priobčil tudi tednik Gorenjec, ki je izhajal v Kranju (6. 2. 1909) daljšo oceno in jo končal z zahtevo, da naj bo že konec tujih oratorijskih koncertov. To je ponatisnil Narod (9. 2. 1909) in dodal: "Tudi pri vseh simpatijah do Glasbene Matice nujno želimo, da bodi serija večnih oratorijev in enakih tujih skladb s Perosijevim delom vendar že enkrat izčrpana."

Tržaški Slovenci pa niso bili tega mnenja in so povabili Glasbeno Matice, da bi izvajala oratorij v Trstu za potresne žrtve Južne Italije. Do tega ni prišlo, ker je dobro voljo podrlo razmerje tržaških Italijanov do Slovencev.

6. februarja 1909 se je vršil plesni venček Pevskega zbora Glasbene Matice v veliki dvorani Narodnega doma, ki je bil ena najlepših plesnih prireditev dotičnega leta, kakor pravi Slovenski Narod (8. 2. 1909), saj je plesalo že prvo četvorko llo parov.

Prihodnji koncert je bil napovedan že za 14. marec 1909 in glavna točka sporeda je bila ponovitev iz predlanskega leta Karel Bendl "Švanda dudak", narodna pravljica za soli, zbor in orkester.

Poleg tega je izvajala Slovenska filharmonija Hipolit Ivanovo suito "Iveri", Čajkovskega koncert za klavir in orkester ter tri samospeve, ki jih je pel tenorist Ernest Cammarotta iz Zagreba. Ta koncert je zanimiv tudi vsled tega, ker srečamo na njegovem sporedu prvič ime sopranistke Pavle Boletove, basista Josipa Križaja in pianistke Vide Prelesnikove.

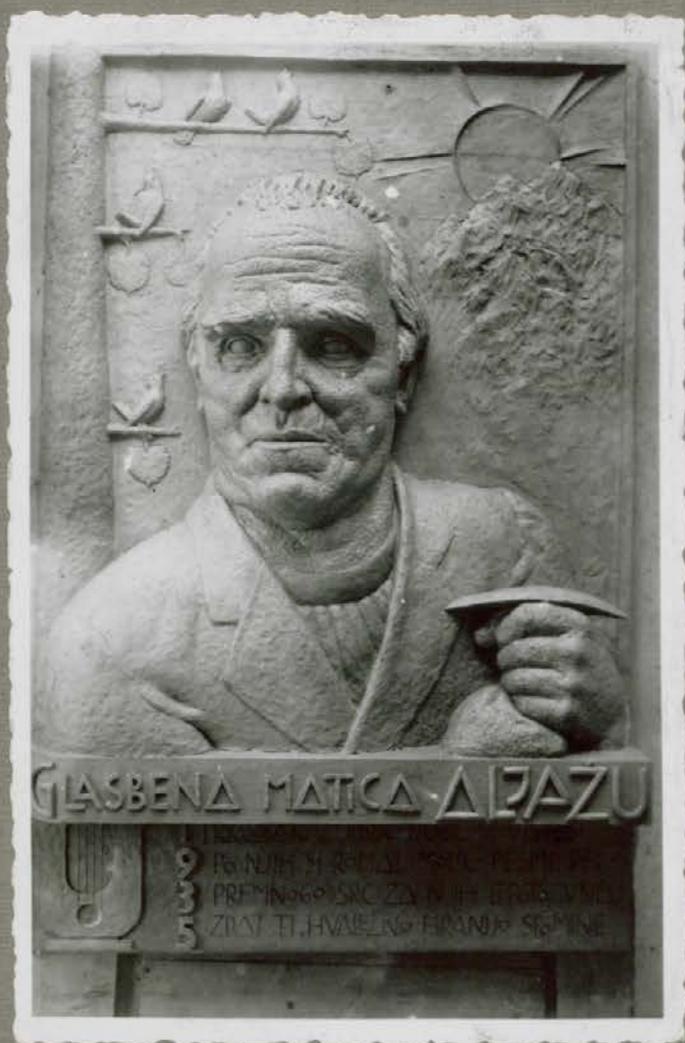
Narod (15. 3. 1909) piše: da je koncert uspel tako,

da je med mnogoštevilnimi posetniki vzbudil živahno, hvaleče priznanje. Spored je bil namreč tako sestavljen, da je nudil vsakomur nekaj.

Slovenec (16. 3. 1909) pravi: "Odveč bi bilo ponavljati, da slovenska Ljubljana na glasbenem polju prvači med jugoslovenskimi mesti in da gre za to zasluga slavnemu pevske-mu zboru Glasbene Matice ter njenemu neutrudljivemu očetu Ma-teju Hubadu. Dalje hvali nastope domačih solistov in zbor, ki je bil dobro izvežban in je z znano natančnostjo pel nelahko Bendlovo delo.

V petek 6. junija 1909 se je vršil izlet k Belopeškim jezerom in v Rateče in 15. julija je bil društveni redni letni občni zbor, na katerem je bil tudi navzoč skladatelj Davorin Jenko. Na tem občnem zboru so govorili tudi o potrebi razšir-jenja šole Glasbene Matice v konservatorij, za kar so sklicali v jeseni nov izredni občni zbor 28. septembra 1909.

Ker se je župnik Jakob Aljaž

GLASBENA MATICA ALPAZU

1935
FUNDATION OF THE ALBANIAN
PREMIER OF THE ALBANIAN
ZOTI TI HVAREK E HONORIS SIGMINE

zelo pogosto in rad spominjal Glasbene Matice in ji večkrat pomagal z denarnimi zneski, se je blagemu duhovniku, turistu in skladatelju obdolžil tudi pevski zbor Glasbene Matice, da je zbral med seboj 300 Kron in mu jih poklonil za gošč kot svoj prispevek za novi Aljažev dom v Vratih.

Med letom se je poslovil pevski zbor od nekaterih svojih vnetih članov in društvenih delavcev ter jim priredil prijateljske odhodnice, predvsem odhajajočemu članu Mirku Grudnu.

x

x x

Koncertna sezona 1909/10

se je pričela v tako viharnem razpoloženju, kakor še nobena pred njo in tudi ne za njo.

Glasbena Matica se je stalno borila s finančnimi težavami, njen glavni vir dohodkov pa tudi izdatkov je bila glasbena šola, ostalih dohodkov pa ni bilo toliko, da bi se mogla izdatneje razvijati edicija in dohodki iz koncertnega življenja so bili tako pičli, da so jih izdatki običajno presegali in vladalo je veliko zadovoljstvo, če je ostal že sam račun koncertnega večera v ravnovesju in nobenemu ni prišlo na misel, da bi pri koncertnem obračunu vpošteval tudi one izdatke, ki so bili radi tega že prej izdani.

Zato je bila vedna skrb Matičnega odbora in predvsem Mateja Hubada, ki se je vestno brigal tako za umetniško, kakor tudi finančno plast Glasbene Matice, kako bi se iznebili glasbene šole, jo prenesli na druga bremena, vse svoje dohodke pa porabili za ostale panoge Matičnega udejstvovanja, Popolnoma naravno je, da se je v teh slabih finančnih prilikah bal Hubad za svojo bodočnost, predvsem za svojo penzijo. Zdelo se mu je, da ima v financah Glasbene Matice premalo varnosti za njo, zato je večkrat sam ali z odborom poskušal, da bi njegovo plačo preložil na breme mestne občine ali Deželnega odbora. Tako je pri nekem razgovoru svoje skrbi potožil dr. Janezu Evangelistu

Kreku, ki je kot velik idealist takoj razumel Hubadove in Matične težave ter obljubil, da se bo krepko zavzel za to, da bo šola Glasbene Matice podeželjena, ostale društvene panoge pa naj bi opravljalo društvo še naprej.

Matičarji so z veseljem sprejeli to obljubo, šli na delo, kako in pod kakimi pogoji bi izročili svojo glasbeno šolo Deželnemu odboru, jo razširili v konservatorij in pritegnili k tej instituciji še Orglarsko šolo Cecilijanskega društva. Vse so lepo pripravili in v dobri veri, da se bo vse gladko izteklo, se je sestal, dne 27. septembra 1909 najprej pevski zbor Glasbene Matice, ki je bil glavni steber vsakoletne udeležbe na Matičnih občnih zborih in zborov načelnik, prof. Anton Štritof, ki je bil obenem tudi društveni predsednik, je najpodrobneje informiral člane zbora o društveni nameri, ki so naslednji dan na izrednem občnem zboru Glasbene Matice vsi glasovali za razširitev šole v konservatorij in odobrili vlogo na Deželni odbor vojvodine Kranjske za podeželjenje Glasbene Matice. Glavne zahteve Glasbene Matice, da odstopi deželna šola, so bile: prevzem šole Glasbene Matice v celem njenem obsegu in ustroju v deželno upravo, prevzem stalnih učnih moči: Frana Gerbiča, Mateja Hubada, Josipa Vedrala, Jare Chlumecke, Antona Trosta in Klotilde Praprotnikove, v smislu njihovih pogojev in vseh dosedanjih pravic v deželno službo, priporočali so prevzem provizoričnih in pomožnih učiteljev in stalni prevzem šolskega sluge Mihaela Torellija. Zato pa da Glasbena Matica novemu zavodu del svojega arhiva: 8 klavirjev in 1 harmonij, vse orkestralne instrumente, šolsko upravo in penzijski fond učiteljstva, ki je znašal takrat 7.347 kron 79 vinarjev. Odstopili bi proti plačilu hišo v Vegovi ulici, odnosno če se zavod razširi, tudi v hišo v Gosposki ulici, ki sta bili cenjeni na 127.000, zadolženi pa za 48.910 kron 24 vin., ali bi dežela plačevala Glasbeni Matici za šolsko poslovlje v Vegovi ulici 6.000 kron letne najemnine ali da bi dežela prevzela vse davščine, obresti za posojilo in vzdrževanje hiše, pevskega zboru pa dovolila souporabo pevske dvorane.

Tako daleč je šla Glasbena Matica, in če omenjam vse

to v zvezi z delom pevskega zbora Glasbene Matice, je to čisto naravno, saj je bil pevski zbor pravo in odločilno članstvo Glasbene Matice vselej in vsikdar.

To se je pletlo in pletlo, pregovori niso bili končani, tekli so leta in leta naprej, dokler ni takratni mogočnejši Kranjske dežele, dr. Ivan Šušteršič, namah pobil vse upe mož, ki jim je bila Glasbena Matica, njeno delo in njen obstoj pri srcu, s kratko besedo in zamahom roke: "Glasbeni Matici ne damo ničesar, če bomo hoteli deželno glasbeno šolo, jo bomo sami ustanovili, orglarske šole pa cerkvena oblast itak ne da iz rok."

Tako je bila pokopana ta nada Glasbene Matice. Skrb je šla naprej in če danes mirno pogledamo nazaj, pomeni ta skrb samo čast in ponos; razvoj šole, njeni uspehi in njen vpliv na vse glasbeno življenje, v našem narodu pa samo neizmerno zadoščenje.

To pošteno stremljenje Matičnega odbora in njenega članstva - Pevskega zbora - pa je naletelo na bruno tudi v očesu narodno napredne stranke.

Po Ljubljani se je širila govorica: Matičarji se hočejo prodati klerikalcem, zato naj bodo sami, mi ne bomo hodili na njihove koncerte in sploh odklanjamo Glasbeno Matico. Tako nekateri napredni krogi in 9. novembra 1909 se je razkorajil Slovenski Narod ter v posebni notici najprej očital Glasbeni Matici, kako popularnost si je znala pridobiti na Slovenskem, kako je to popularnost zapravila, da je ostal le še majhen del občinstva na njeni strani, pretežni del že močno agitira proti njej in njenim prireditvam, ki jih prireja proti volji naprednega občinstva v Unionu. Povod za to jim je dal koncert zagrebškega "Kola", katerega je povabila Glasbena Matica v Ljubljano in ki je koncertiral par dni prej, dne 6. novembra v Unionu. Dalje je očital Glasbeni Matici njeno strankarstvo, kar pa je le jalov izgovor in da so ljudje spoznali, da daje Glasbena Matica s tem samo vse mogoče koncesije klerikal-

cem, ki je pa ne podpirajo, temveč le žalijo napredno občinstvo. Koncem notice pravijo, da cenijo pomen in važnost Glasbene Matice, da ji zato iz vsega srca želijo razvoj in procvit, da pa apelirajo na trezno misleče člane, da vse spore prijateljsko poravnajo in ustvarijo razmere, ki bodo Glasbeni Matici omogočale napredek in nadaljnje mirno delo. 11. novembra je bil v Narodnem domu sestanek članov narodne napredne stranke, da se porazgovore o stališču stranke napram Glasbeni Matici.

Skratka, napredna javnost je zahtevala, da mora Glasbena Matica izjaviti, da je narodno napredno društvo, da se morajo vsi njeni koncerti vršiti v Narodnem domu in da mora vse klerikalne zahteve kratkomalo odkloniti.

V pevskem zboru, pa tudi v društvenem vodstvu so bili mirni, inteligentni ljudje, čeprav po ogromni večini pristaši narodne stranke, ki pa niso hoteli slediti pozivu Slovenskega Naroda ter so ponovno in z vsem poudarkom izjavili, da je pevski zbor Glasbene Matice izključno le koncerten in v nobenem oziru strankarsko političen zbor.

Ta možnost je morala imponirati in strezniti vse, ki so zahtevali od pevskega zbora eno ali drugo. Strasti so se polegale, napadi potihnili in ladja Glasbene Matice je vsaj na zunaj plavala mirno naprej. Koncerte v Unionu pa so ponovno zagovarjali z obsegom prostora, saj je bilo v Narodnem domu samo 375 sedežev, v Unionu pa še enkrat toliko, zato so tudi v tem oziru na predlog dr. Žirovnika jasno in precizno sklenili: Veliki koncerti v Union, mali v Narodni dom.

In ko je šlo za to, naj li zbor pristopi v Ljubljansko pevsko župo, so dali to na glasovanje ter je od 83 članov pri pevski vaji glasovalo z"da" 21, proti 48, ostalih 14 se je vzdržalo glasovanja. Hubad pa je sam pristavil: "Če bo vse prav, bomo pa pozneje pristopili."

Vse to je močno vplivalo na Mateja Hubada in ga živčno nekoliko zrahljalo, tako da je po svoji stari navadi

začel malo sitnariti. Med njim in Štritofom je vladalo preje idealno soglasje, se je tudi nekoliko ohladilo in kar naenkrat pride Hubad z zahtevo, da se ga razbremeni v vodstvu Pevskega zbora, katerega hoče na vsak način odstopiti drugi moči in je sam imenoval kot svojega naslednika mladega Vaclava Talicha, ki se je po enem legu svojega delovanja v Ljubljani že močno uveljavil. To je prišlo tudi v javnost in oba dnevnikarja sta prinesla tozadevni notici. Narod pod naslovom "Križa v Glasbeni Matici", Slovenec pa samo na kratko, da bo Matej Hubad odstopil in prevzel vodstvo zbora g. Talich.

Hubadov odstop se je obravnaval v odborovi seji, dne 21. novembra 1909 in končno so določili Talicha kot njegovega naslednika z izrecno pripombo, da je Hubad le začasno, do popolnega okretnosti, odvezan koncertnega vodstva, na šoli pa poučuje naprej.

S tem odborovim sklepom je šel dne 23. novembra 1909 predsednik Štritof pred pevski zbor in javil ob pol 6. uri pri vaji sopranu, ob pol 7. altu in ob 8. moškemu zboru, da je odbor ustregel želji Mateja Hubada ter ga začasno oprostil dela pri pevskem zboru in da bo njegov naslednik g. Talich, ki je prišel s Štritofom k vaji. Pri sopranu in altu je takoj nato par pevk vstalo in zapustilo pevsko dvorano. Moški zbor je razumel stališče glavnega odbora in mirno sledil Vaclavu Talichu, le pred začetkom vaje je neki drugi tenorist precej nerodno in glasno povedal svoje mnenje, češ: "Ta prekleti Peme nas že ne bo učil". To je prišlo na uho Talihu, ki je takoj naslednji dan odklonil nadaljnje sodelovanje pri pevskem zboru in se ni dal na noben način pregovoriti.

Odbor je takoj sklenil, da se mora dati Talichu najlepše zadoščenje. On je to mirno in dostojanstveno prevzel, kot človek in umetnik ni izvajal nobenih nadaljnjih kosekvenc in po potrebi še vneto sodeloval v našem kulturnem delovanju in tudi pri Glasbeni Matici, saj je teden dni za tem, 1. decembra 1909, že vodil I. komorni večer Glasbene Matice v Narodnem domu.

Tako se je kriza v vodstvu pevskega zbora poostrila in je našla svoj odziv v javnosti in v glavnem odboru.

Dne 28. novembra 1909 je bila seja glavnega odbora in na njej je prebral/^{pod} predsednik, dr. Fran Detela, pismo prof. Štritofa, da se odpoveduje predsedstvu. Svoj odstop je utemeljeval z akutno krizo v pevskem zboru, v katero je zašla Glasbena Matica predvsem vsled žalostnih naših političnih razmer, ki ne dopuščajo mirnega kulturnega dela. odpovedal se tudi iz okoliščin zasebnega gmotnega značaja. Štritof pravi, "da s krvavečim srcem stori to ter da je telesno in duševno popolnoma izmučen."

Svoje pismo je obširno obrazložil na odborovi seji, katere se je udeležil in navedel tri glavne vzroke: odstop Hubada in z odstopom združene posledice v zboru, dalje politični vzroki, in sicer na eni strani nasprotstvo z napredne strani, na drugi strani pa izjava deželnega odbornika Pegana, da mu je Glasbena Matica ravnotoliko kakor "Ljubljana", urednik Slovenca Štefe pa je izjavil: "naravnost ne bomo napadli Glasbene Matice, toda končni naš cilj je, da jo ugonobimo." Štritof sam pa noče kot predsednik biti kriv, če je društvo na napačni poti. Tretji vzrok je, da ima v Glasbeni Matici toliko dela, da se ne more posvetiti drugim svojim poslom - pisanju šolskih knjig.

V debati se je pokazalo, da dr. Pegan ni tako resno mislil in vse je šlo za tem, da pregovorijo predsednika Štritofa, da umakne svoj odstop in ker so hoteli nekateri odborniki spraviti celo zadevo pred izredni občni zbor, je to odločno odsvetoval dr. Žirovnik, češ, da bi lahko na občnem zboru nastali burni prizori in radi tega nevarnost, da se društvo razbije. Močno ga je pri tem podpiral Lajovic. Končno je izjavil prof. Štritof, da umakne svoj odstop, če prevzame zbor zopet Hubada.

Ko so še sklenili, da bodo nastavili novega upravitelja v pisarni Glasbene Matice, se je Hubad udal, obdržal

vodstvo pevskega zbora, v hišo se je vrnilo mirno delo in za 6. marec 1910 je bil določen prvi zborov koncert v sezoni s samoslovenskim sporedom.

Radi popolnega pregleda moram omeniti, da je Glasbena Matica povabila hrvatsko pjevačko društvo "Kolo" v Zagrebu, da koncertira v Ljubljani in tako vrne Matici njen lanski obisk v Zagrebu. Za ta koncert, ki je bil v Unionu, so se vršile velike predpriprave, ki naj pokažejo na najsvetlejši način hrvatsko - slovensko bratstvo. Matica je prosila za sodelovanje vse naše kulturne kroge, kakor so spremljali "Kolo" na njegovi poti v Ljubljano prvi predstavniki hrvatskega kulturnega življenja.

Koncert je imel popoln uspeh v soboto 6. novembra 1909 in v nedeljo 7. novembra se je na banketu z vseh strani povdarjala potreba najintenzivnejšega skupnega dela. Hrvatov je bilo na banketu 96, Slovencev 31. "Kolo" so pozdravili prvi zastopniki našega javnega življenja in s kolodvora je zvozilo goste v hotele 50 fiakarjeve

Mislil, da ne bo odveč, če povem par števil, ki so v zvezi s tem posetom. Omenil sem že, da je bil koncert v Unionu. To je zameril Slovenski Narod in pisal, da bo radi tega udeležba manjša. Zakaj v Unionu? V Unionu je 875 sedežev in skupni inkaso 2.700 Kron, v Narodnem domu le 1.100 kron pri 375 sedežih; in poleg tega je bila dvorana v Narodnem domu za 100 Kron dražja kot unionska. Za pogostitev Kolašev so nabirale članice pevskega zbora prispevke in dobile 561 kron 16 vin. , mesto je dalo k temu 500 Kron. Banket v Tivoli je stal 875 Kron in dobili so za kuver, ki je stal 5 kron: juho, ribo, kuretino, srno s prilogami, močnato jed, sadni vrtec, 1/4 l cvička in 7 dcl. belega vina. Izvoščkom, ki so peljali dame iz hotela Tivoli, so plačali 30 kron, za šopke 70 kron in za namizni rožni okras 30 kron. "Kolo" je imelo pri koncertu v Ljubljani čistega po odbitku stroškov za dvorano in tiskovine okroglo 1.500 kron in po povratku v Zagreb je poslalo

Glasbeni Matici iz tega izkupička 200 kron, ki jih je Matica določila za razpis glasbenega natečaja, katerega se lahko udeležijo skladatelji hrvatske in slovenske narodnosti. Kolov koncert je v vsakem oziru sijajno uspel. Gotovi krogi pa so morali celo zadevo nekoliko otemneti, in to v Zagrebu, kakor tudi v Ljubljani. Baje so v Ljubljani zabavljali čez spored, v Zagrebu čez slabo postrežbo. No, eno in drugo je bilo izven našega pevskega kroga, kar je zopet potrdil sijajen sprejem, ki so ga pripravili Hrvati Glasbeni Matici v Zagrebu maja prihodnje spomladi.

Zvest svoji tradiciji je priredil pevski zbor Glasbene Matice v veliki dvorani Narodnega doma svoj plesni venček 12. januarja 1910, ki je zopet združil nebroj njegovih prijateljev k veseli zabavi.

Ves čas so tekle priprave za veličastni slovenski koncert, ki je bil izvajan 9. marca 1910 v veliki unionski dvorani. Ta koncert je posebno pomemben v zgodovini naše zborovske glazbe, ker se je na njem prvič javno izvajala Sattnerjeva "Jeftejeva prisega" za soli, zbor in orkester, ki je bila pravzaprav največje glasbeno delo v naši literaturi in začelo vrsto velikih Sattnerjevih koncertnih del. Poleg Jefteja so izvajali: Sattner: "Naš narodni dom", Adamič: "Zapuščena", Kimovec "Izgubljeni cvet" in dr. Schwabov "Dobro jutro", vse v mešanem zboru, moški zbor pa je zapel Jenkovo "Vabilo" in izredno težak Adamičev "Scherzando". Vmes je pel tri samospeve baritonist Ivan Levar, ki je pel tudi baritonski solo v Sattnerjevem zboru "Naš narodni dom", basist Julij Betetto pa štiri Brahmsove resne speve in basovski solo v "Jeftejevi prisegi". O izbiri Brahmsovih pesmi pravi kritik Anton Lajovic: "treba je močnega umetniškega prepričanja in samozatajevanja. nenavadnega zlasti pri pevcih, da si je izbral za svoj nastop stvari tako v notranjost obrnjene, tako tuje vsaki zunanosti, vsakemu plitvemu efektu. Te svoje labodje speve je zgradil Brahms kakor s trnjem pred vsakim diletantizmom. Betettova

umetnost je izčrpala vso gorkoto, ves plemeniti zanos in vso čustveno globokost teh v svetovni literaturi tako samostojno stoječih spevov."

Koncert je imel ogromen moralen in finančni uspeh - dohodkov je bilo 2.637.40 K, stroškov 1.531.60 čistega, torej 1.105 K 80 h. - in Slovenski Narod prinaša dne 9. marca 1910 oceno izpod peresa Antona Lajovica, ki pravi v začetku: "Glasbena Matica, reš, da ni razsipna s koncerti, redko se oglašča in vsak njen koncert je znamenit dogodek - važen čin. In to ne samo po zanimivosti podanih stvari in po njih umetniško resnem, skrajno skrbnem izvajanju, ampak ničmanj tudi po tem, da govore ti koncerti svoj navdušujoč govor tako širokim plastem slovenskega ljudstva. Naj spomnim le na sijaja polna, blesteča izvajanja Perosijevega "Rojstva" ali "Verdijevega "Requiem" tekom zadnjih let, kjer sta se lajik in strokovnjak enako naslajala ob gorkoti teh umetnin, njih jasnem, čistem predavanju, čuteč svoja vznesena čustva v tisočih srcih potisočerja. Posebno srečen zagrabljal je bil program včerajšnjega koncerta. Vse glavne točke programa, domača žetev, vsi izvajajoči, domače moči. Tu polagoma dozoreva intenzivno delo Glasbene Matice tekom dveh desetletij, ki se kaže v vedno rastoči množitvi reproducirajočih moči. Ali tudi zstvarjajočim slovenskim umetnikom - glasbenikom je mnogo dala Glasbena Matica s svojim sodelovanjem in jim zlasti s svojimi muzikalnimi edicijami uspešno vdelala pot med Slovenci in obenem jih medsebojno spajala."

V nadaljnjem hvali Sattnerjevo skladateljsko pot od preprostega zbora do mogočne "Jeftejeve prisege". Izmed ostalih daje prvenstvo Adamiču in njegovemu zboru "Scherzando", glede katerega pravi, "da si je z njim pripel pevski zbor posebno hvalo, kjer je kromatiko, pač neumestno za a capella zbor, zmagal z veliko čistostjo in lahkoto in ni dal čutiti, koliko napora in požrtvovalnosti je staša čista izvedba teh kromatičnih mest." Končno označi, "da se pravi hvaliti Hubadovo delav-

nost, nositi vodo v Savo, ker je vendar gotovo, da se je zgodil ves razvoj naše Glasbene Matice tekom zadnjih 20 let v en sam zvok: Matej Hubad."

V Slovencu (lo. 3. 1910) je napisal oceno Anton Svetek in konstatiral veličasten vtis celega koncerta. Največ piše o Sattnerju, objektivno poroča o izvedbi in glede vodstva pravi: "koncert je vodil koncertni vodja g. Hubad z energijo in brez pavze, točno in obzirno tako orkester kakor zbor."

Ljubljanski zvon (1910 - 318) je koncert bolj na kratko opravil. Z veseljem pozdravlja napredek naše izvirne glasbene literature in pravi dobesedno: "Skladbe so prebolele malenkosten provincijalizem ter se dvignile do svetovne koncertne vrednosti."

V Dom in svetu (1910 - 189) se je močno razpisal Stan-ko Premrl. O koncertu pravi, da je bil glasben znanilec napredka naše pristno domače glasbe in budilec k nadaljnjemu napredovanju. Kakor vselej, kadar se je pripravljala Glasbena Matica, da proizvaja kako imenitno svetovno skladbo. tako je tudi ta zadnji koncert povzročil pravo ljudsko gibanje, a kar je še več vredno: to pot so stale v ospredju sporeda izvirne umetne slovenske skladbe, ki datirajo iz najnovejšega časa in nam kažejo nivo sedanje slovenske svetovne glasbene literature. Tega, kar smo v tem pogledu dosegli, smo lahko veseli. Vsaka izmed skladb ima svoje vrline, radi katerih je zaslužila vstop v dvorano.

Glede zbora pravi Premrl: "da sopran in alt nikakor nista bila slaba, sopran je pač v višinah nekoliko šibak, v srednji legi pa jako prijeten in zvenek, alt vseskozi krepak in izdaten. V primeru ženskega in moškega glasu, dam zadnjemu prednost, ki je večkrat samostojno nastopajoč napravil najugodnejši vtis."

Svojo oceno konča: "Glasbeni Matici in njenemu prezaslužnemu koncertnemu vodji smemo zopet enkrat prav iskreno čestitati na krasnem vsestranskem uspehu. Slovenskim skladateljem pa: prodirajmo naprej."

Ta koncert je bil prvi deležan popolnoma čiste strokovne kritike s strani Antona Lajovica, ki jo je napisal v glasbeno - književni prilogi devetega letnika Novih Akordov z dne 1. septembra 1910. Kritika ne govori prav nič o izvedbi ter izčrpno razčlenja posamezne skladbe tudi z motivi in podaja svoje misli o vrednosti poedinih del. V uvodu postavlja Lajovic svoje principi^o stališče, katero ima v vprašanju kritike in to je tako zanimivo in tudi še danes veljavno, da navajam njegove misli dobesedno:

"Moje poročilo v "Slovenskem Narodu" je vseskozi hvallilo; iskal sem si namreč v vseh danih delih onih strani, ki so mi bile hvale dostojne in sem jih tudi kot take podčrtal. To pa zato, ker sem mnenja, da širšega občinstva, kateremu je poročilo v dnevniku namenjeno, prav nič ne brigajo slabosti in napake umetnin. Zakaj spoznanje teh slabosti in napak je za publiko brez vsake koristi. Če hočemo, da bodo umetnine vzgojevalno vplivale in da odnese od njih publika vsaj nekaj duševnega profita, treba je, da se občinstvo navadi pri umetninah najti njihove pozitivne strani, njihove vrline in njihovo lepoto. Zkakaj edino to je smer, v kateri umetnine vzgojevalno učinkujejo. Vzgoja ob umetninah je pretežna vzgoja k občudovanju lepote. K dosegu tega cilja pa se mi zdi zelo nesrečno sredstvo dosedanji način naših kritik, ki so povečini opozarjale le na vsemogoče nedostatke in slabosti umetniških produktov in s tem publiko le podkrepile v njenih slabih instinktih. Zakaj za publiko opozorjeno na nedostatke in slabosti umetnin, te slabosti niso več samo podkrepljena senca, od katerih naj bi se lepota umetnine tem očitneje odražala, marveč postanejo samo edini cilj iskanja publike. Priše tak človek v razstavo, v koncert in čaka, kakor pajk na muhe, edinole, kje bi kako napako zaskočil, kje je kaka roka ali noga zarisana, kje se pevcu ali instrumentalistu kak ton ponesreči. Čem več napak najdenih, temvečja naslada in zmagoslavje, temveč strokovnjaka nas je, tem bliže smo vzoru: "kritika - veščaku", ki ve za največ napak.

Ali žalostna mu majka onemu, ki pride med umetnine in nobene napake ne zagleda, ne zasliši; z zavistjo jih gleda nje, ki uživajo umetnino tako, da lahko vsak moment na vse strani z vidnim namrdavanjem posvedočijo svoje za vsako napakičico občutljivo oko ali uho in s tem svojo visoko kulturo; on pa nesrečen, brez napak in kulture odide s pozorišča kakor lovec brez plena.

Res, tako daleč smo jo prignali, da n. pr. v koncertu nobenemu človeku ne pride na misel gledat in poslušat to, kaj je pianist ali violinist igral, kaj je pevec pel, marveč le kako je pel in kje je manj dobro izpeljal. Za živo bitje umetnine se publika ne zmeni, lovi se za povsem postranskimi stvarmi.

To se mora izpremeniti!

Eno sredstvo izmed mnogih v dosego pravega cilja, namreč intimnega stika publike z umetninami samimi, je korenit preobrat v načinu vseh onih kritik, ki so namenjene širšemu občinstvu.

Kritik za širše občinstvo ne bodi oni, ki je za napakami, kakor pes za zajcem, marveč oni, čegar duša je ubrana z najrahljajšimi strunami, katere resonančno zazvene od najrazličnejših in bodisi še tako nežnih lepotnih elementov umetnine.

Tak kritik bi bil torej nekak resonator; mehkeemu zvoku čustva, ki so ga vzbudile v njem intimne lepote umetnine, bi dal zazveneti v svoji kritiki, obenem bi ga izdatno podkrepil, da bi ga lahko sprejelo nefino, estetski neizobraženo uho publike.

Taka kritika bi navzlic svoji hvali ne bila pusta in dolgočasna, ker bi ne žvenkljala s praznimi besedami in ne žonglirala z brezvsebinskimi izrazi, marveč z resnično, novo vsebino bogatila. Taka kritika naj bi govorila širšemu občinstvu. - Drugačno pa se mi zdi stališče kritike, namenjene strokovnemu listu "Novi Akordi", torej ožjemu krogu ljudi, ki se

bliže pečajo s posamezno umetnostjo in katerih gotovo del celo sam v dotični umetnosti producira.

Tu je na mestu, da se nedostatki in napake ustvarjenih del pokažejo - ne da bi bilo obenem treba, da se vrline prezro. - Ob napakah se navadno ponudi prilika, spregovoriti o mnogočem, kar je lahko plodonosno za one, ki ustvarjajo ali vsaj poskušajo ustvarjati, in kar se da ob konkretnem zgledu najbolj umljivo povedati. Zakaj, ako naj vodim človeka, ki želi v svoji n. pr. muzikalni produkciji napredovati, moje vodstvo ne bo moglo biti toliko v tem, da mu pokažem, kako naj dela - kajti to je stvar nadarjenosti, ki ji kvečjemu odgrnem le smer poti - temveč mnogo bolj v tem, da mu na njegovi stvari pokažem, kako ne sme in zakaj ne sme tako delati.

Nedostatkov in napak torej ne podčrtavam, da bi se očitale onemu, v čegar delih so, marveč vsaka izmed njih bo di stopnica k novemu napredku.

V tem smislu je vzeti moje današnje poročilo; v njem govorim le o naših domačih stvareh. ki jih je prinesel Matični koncert."

Koncem meseca marca 1910 je prišlo v Ljubljano odposlanstvo damskega odbora za Strossmayerjev spomenik iz Zagreba, da povabi Glasbeno Matico, naj priredi koncert v Zagrebu na korist spomenika. Matica se je ~~x~~ častnemu in ljubeznivemu vabilu takoj odzvala in določen je bil za koncert 5. maj.

Dne 19. aprila 1910 so ponovili v Ljubljani marčni koncert. Zbor je pel vse točke ~~č~~ kakor 9. marca, nekatere še z večjim uspehom, kakor na prvi izvedbi. Mesto Levarja je nastopila koncertna pevka Mira Costaperaria - Devova, Betetto pa je izvajal tri nove Brahmsove samospeve in veliko basovsko arijo iz Haydnovega Stvarjenja.

Poleg tega so hoteli priredi^{ti} v tem letu tudi žalni koncert v počastitev blagopokojnega mecena Frana Lovrenčiča, ki je umrl v Gradcu in volil Glasbeni Matici 10.000 Kron. Toda ta koncert so na željo sorodnikov opustili.

Vmes so tekle priprave za pot v Zagreb, Matica je naročila poseben vlak, ki je na Vnebohod, dne 5. maja 1910 zjutraj odpeljal v Zagreb 500 Ljubljčanov. Sprejem na Južnem kolodvoru je bil ndavse sijajen. Slovence je pozdravil sam zagrebški župan in obilo predstavnikov tamošnjega javnega življenja. Zvečer je bil v gledališču koncert. Hiša je bila popolnoma razprodana in koncert je počastil s svojo navzočnostjo ban dr. Tomašič pa tudi vojaški poveljnik, general Gerba poleg vseh drugih javnih predstaviteljev. Pevke so nastopile v narodnih nošah, spored je obsegal večino zborov, ki so bili izvajani v Ljubljani, dne 9. marca in 19. aprila. Devova in Betetto sta pela slovenske samospeve, med njimi Betetto tudi Vilharjevega "Mornarja". Navdušenja je bilo ogromno. Anfitheatralno je stal na odru pevski zbor. Ko se je dvignila zavesa je stopila pred zbor slavna hrvatska tragedinja - markiza Ružička ter deklamirala odo na Strossmayerja, ki jo je spesnil hrvatski pesnik - Dubrovčan knez Ivo Vojnović. Med deklamacijo sta se čuli iz daljave pesmi "Naprej zastave Slave" in "Lepa naša domovina".

Hrvatski listi so prinesli o tem koncertu najlepše ocene. Navajam samo eno, in to iz Narodnih novosti. Med drugim piše: "Ona razkošnost, ki smo jo vsikdar čutili poslušajoč iz domačih grl zvoke slovenskih zborov, bila je še večja sinoči ob priliki koncerta Glasbene Matice iz Ljubljane. A temu se ni čuditi, saj ta ljudje pojo krasno, nedosegljivo lepo, skoraj bi rekli božansko. Ono fino niansiranje, oni čisti prehodi, razumljivo predavanje, skladnost v vsakem pogledu. Vse to mora napraviti silen vtis na poslušalca. Zbor Glasbene Matice moremo imenovati za najpopolnejšega od vseh, kar smo jih imeli do danes slišati v Zagrebu. Ne moremo si kaj, da bi ne stavili vsem našim pevskim društvom Glasbene Matice za vzor."

Še par številok o stroških za Zagreb:

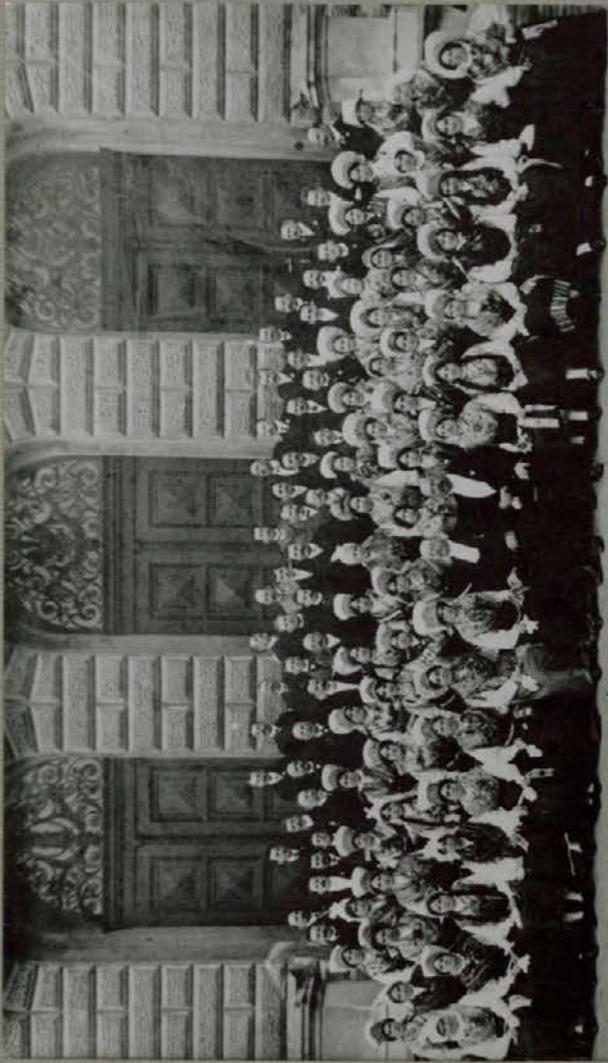
Vožnja po železnici za pevski zbor	738	Kron
Slovenska filharmonija	1122.97	"
Solisti	590	"
Razno	<u>357.35</u>	"

skupaj 2808.32 Kron in stroški

za prehrano in prenočišča v Zagrebu, vse je šlo na račun spomeniškega odbora.

Končno omenim še to, da je dala pobudo za to pot Glasbene Matice v Zagreb gospa Vera Šenoa, rojena Vencajz, soproga univerzitetnega profesorja v Zagrebu, bivša članica pevskega zbora Glasbene Matice v Ljubljani.

Pevski zbor je štekl v tem letu 62 sopranov, 31 altov, 25 tenorjev, 32 basov, skupno 149 članov.

Ko so se vrnili iz Zagreba je šlo pevsko delo naprej in 22. maja 1910 popoldne so napravili pešizlet čez Golovec na Škofljico. Domov so se vrnili z vlakom; bilo je polno prijateljev zbranih v Škofljici, mnogo zabave in lepega petja. Dne 29. junija 1910 so pa izleteli v Kamniško Bistrico.

Na odborovih sejah so govorili o reorganizaciji zborra, o pritegnitvi novih pevk in pevcev, da ne bi bili odvisni od šol, da bi se vršilo vpisovanje v zbor koncem stare in ne začetkom nove sezone, pa tudi o tem, če se ne bi pevski zbor popolnoma osamosvojil in postal samostojen. Ta razgovor ni bil končan in nesli so ga s seboj na pevske počitnice, jeseni ga pa niso obnovili.

Tako je končala pozitivno tudi ta koncertna sezona, ki je začela proti običaju zelo viharo. Da so se pomirile tudi zunanje strasti, omenjam začetek Narodovega poročila (1910 - 14/7) o rednem letnem občnem zboru, ki pravi: "Sinoči se je vršil v društveni hiši občni zbor Glasbene Matice, tega našega najimenitnejšega kulturnega zavoda, s kakršnim se ne more po-
našati noben drug jugoslovanski narod." Na tem občnem zboru je bil prvič izvoljen predsednikom dr. Vladimir Ravnihar.

x

x x

Pevsko leto 1910/11

je začelo s sestankom dne 13. septembra 1910 pri Novem svetu pod predsedstvom Antona Razingerja, ker je prof. Štritof odločno odklonil zapetno izvolitev predsednikom pevskega zborra. Na tem sestanku so sklenili, da bo počastil pevski zbor 70 - letnico Frana Gerbiča in 60 - letnico Antona Razingerja, govorili so o korepetitorju za zbor, o dveh koncertih s samoslovenskim sporedom in o nameravanih koncertih v Trstu, Gorici ter Opatiji in Sušaku. Te predloge in razgovore je potrdila odborova seja, dne 24. 9. 1910 in sklenila, da se načeloma vabijo v pevski zbor oni člani, ki niso v drugih odborih. Kar se tiče zborovega korepetitorja, je Hubad omenil, da bo stvar premislil

in povedal na prihodnji odborovi seji. Tega odgovora niso dočakali. Govoril je pač večkrat, da je potreben razbremenitve, a zbora ni mogel pustiti, dokler ga ni čez 12 let k temu prisilila služba v Narodnem gledališču.

3. oktobra 1910, na predvečer rojstnega dne administrativnega ravnatelja šole Glasbene Matice in slovenskega skladatelja Frana Gerbiča, mu je zapel zbor na prošnjo glavnega odbora podoknico in na izrednem občnem zboru Glasbene Matice naslednji dan je zbor glasoval, da se da Gerbiču častno članstvo Glasbene Matice.

Tri dni za tem, 7. oktobra 1910, se je vršil zborov letni občni zbor pod vodstvom podnačelnika Antona Razingerja, ker se je prof. Štritof definitivno odpovedal zborovemu načelstvu. Za zbor in društvo je bil prezaslužen. sijajen, požrtvovalen delavec in dober administrator; vendar zadnji dve leti ni šel povsem skupaj s Hubadom, poleg tega pa še politika, v katero je končno zavozil tudi Štritof, da si je pridobil ravnateljsko mesto na II. državni gimnaziji v Ljubljani.

Naveličal se je tajnikovanja, desna roka vsega takratnega Matičnega, predvsem pevskega zborovega življenja, Dragotin Šebenik. Veliko tlake je opravil, dobro in vestno brez zaslug in časti, na katero ni reflektiral, ima pa še danes zavest, da je tudi on pomagal dobri stvari in ne zaman, kakor kaže ves potek Matičnega dela do danes.

Tudi na tem občnem zboru je zahteval zbor pomočnika Hubadu, a.....

10. oktobra 1910 je bila zborova seja, na kateri so sklenili, da bodo dobivali samostojni člani zbora kot pravi člani Glasbene Matice brezplačno muzikalije, obljubili so sodelovanje na koncertu Ljubljanske pevske župe, na Vrazovi akademiji, da priredijo častni večer Antonu Razingerju in sklenili, da se priklopi dijaški zbor koncertnemu.

Isti dan je imenoval glavni odbor posebni odsek, da uredi razmerje med pevskim zborom in glavnim odborom ter ime-

noval v odsekš Hubada, Milčinskega, Mohoriča, dr. Ravniharja, Razingerja, Stadlerja, Senekoviča, Stupčevo in dr. Žirovnika. Ostalo pa je samo pri imenovanju odseka in prav ničesar drugega se ni zgodilo v tem pogledu.

Koncem leta je izšlo izvestje Glasbene Matice, o katerem so pisali naši dnevnikki. Novi Akordi najbrže tega izvestja pomotoma niso prejeli, zato se je urednik razkoračil čez Glasbeno Matico v svoji knjižni prilogi. Med drugim pravi dr. Krek: "Povdarjamo: Glasbena Matica lahko živi brez nas, zlasti sedaj nas ne potrebuje kot reklamno sredstvo - mi tudi brez Glasbene Matice. A zakaj ne bi živeli skupaj in drug drugega podpirali v stremljenju po skupnih smotrih? Prepričani smo, da je ravnanje Glasbene Matice le posledica neke starodavne in okamenele komodnosti ter nima nikakega nepoštenega namena, radi tega se nadejamo, da zadostuje ta apel." Danes bi to prav gotovo zadostovalo in še isti dan bi dobili izvestje z opravičilom ~~w~~red. Takrat pa so to smatrali za velik napad na Glasbeno Matico. Šli so dostojanstveno preko tega in odgovorili ~~xxx~~ s koncertom, ki je imel na sporedu samo skladbe iz Novih akordov. Dr. Krek je gesto razumel ter odgovoril tudi zelo nobel, s posebno številko Novih Akordov, ki je bila vsa posvečena Glasbeni Matici in njenemu zboru.

Koncertno sezono je otvoril pevski zbor dne 6. novembra 1910 s častnim večerom skladatelju Davorinu Jenku,

v spomin 50-letnice "Naprej zastave Slave". Koncert se je začel s slavnostnim govorom dr. Frana Ilešiča in je obsegal samo Jenkove skladbe za soli - sopran J. Foedranspergova, tenor Ljubiša Iličič, moški in mešani zbor ter za orkester, kakor ga je sestavil Jenko sam, ki je bil na večeru tudi navzoč.

Slovenski Narod (1910 - 7/2.) je prinesel o večeru daljše poročilo in v uvodu pravi: Bili smo v skrbeh, jeli se to izvede z onim bleskom, z ono veličastnostjo, ki je vredna proslave "Napreja". Po končanem večeru navdaja nas sladka, opojna zavest, da je domovina zadostno, častno izvršila svojo sveto nalogo, proslaviti ga, proslaviti Davorina in njegovo dete, himno "Naprej zastave slave".

Slovenec (1910 - 7/11) hvali celo izvedbo in pravi, da je bil višek koncertne izvedbe zbor "Vračara" z orkestrom. K sklepu piše: "Iz vsakega akorda doni vedno ista ljubkost, ki se ne vsiljuje, a se je ne moreš ubraniti. Jenko ni moderen, ni fantast, ampak rahla, gorko ljubeča slovenska duša, ki je dihala sveži primorski zrak, a jo je usoda vrgla v tujino, od koder pošilja vedno pozdrave rodnim tlem. Jenko je ena onih individualnosti, ki se je razvijal samostojno brez vpliva tujih sil, viri so mu predvsem slovenske narodne pesmi, ki jih tudi slišiš v vsaki skladbi mestoma zelo očitno. Jenko je skoraj avtodidakt, zato tako izklesano slovenski."

Zvno o tem koncertu ni poročal, pač pa je prinesel obširno poročilo Dom in svet (1910 - 556) iz peresa Stanka Premrila, ki se zelo laskavo izraža o izvedbi in tudi on postavlja načelo sporeda zbor iz spevoigre "Vračara", tako po originalni skladateljevi zamisli, kakor tudi učinkoviti zborovi izvedbi.

Popolnoma enako izveni tudi ocena v Novih Akordih (1911 - 1/1)

Tako je po mnenju vse javnosti in kritike odlično izzvenela počastitev obletnice nastanka naše himne in njenega častitljivega tvorca.

Prav brez vsake potrebe pa je nastala nekaka polemika, ali je Naprejev napev originalen domislek skladatelja ali je vzet iz narodne pesmice. To velja za začetni motiv, ki je vsaj v prvih dveh taktih enak narodni pesmi gorenjski. To je zabeležil v knjižni prilogi Novih Akordov 1. septembra 1910 prof. Davorin Beranič. Popolnoma brez potrebe je napisal daljšo razpravo o tem dr. Kimovec, brez potrebe rečem zato, ker jo je priobčil v Slovencu, dne 5. novembra, torej dva dni pred slavnostnim večerom. Obema je odgovoril 1. januarja 1911 v Novih Akordih dr. Krek sam na najbolj znanstven način, da je izključeno, da bi bil napev kopija narodne pesmi, predvsem tudi radi tega, ker stoji avtor sam odločno na stališču, da je napev produkt skladateljev, torej izvirna pesem in da je subjektivni moment za to odločilen.

Bodisi tako ali tako, eno je gotovo, da navdušuje napev Napreja nas Slovence in tudi druge Slovane že nad 80 let in da bi nas le tudi v bodoče.

Dne 4. decembra 1910 je nastopil pevski zbor na koncertu Zveze slovenskih pevskih društev v veliki dvorani Narodnega doma in zapel pod Hubadovim vodstvom Gerbičevo "Slanico" in Jenkovo "Na moru", oboje v moškem zboru, ki je bil precej številen to leto. Gerbiča in Jenka so peli zato, ker se je koncert vršil v počastitev življenskih obletnic obeh skladateljev.

O nastopu moškega zbora pravi Slovenski Narod (1910 - 6. 12.): " Sloves moškega zbora Glasbene Matice gre itak širom Slovenije in preko nje, zato ga ne ocenjujmo. Pribijemo le to, da je bil v vsakem pogledu najboljši."

7. decembra 1910 se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma koncertni pevski večer v počaščenje zborovega predsednika Antona Razingerja ob njegovi 60-letnici. Večer je bil lep in člani zbora so na izredno prisrčen način proslavili svojega najplemenitejšega tovariša, o katerega delu in pomenu za Glasbeno Matico je govoril društveni predsednik dr. Vladimir Ravnihar. Izročili so mu prstan z briljantom, ki je stal takrat

240 Kron in znesek so nabrali pevci med seboj.

Slovenski Narod je poročal o tem večeru (1910 - 8.12) "Srečno je letošnje leto in v vselem znamenju slovenska glasbena umetnost. Spominov polni in s ponosom na dolgo dobo neumornega dela in veličastnega napredka se lahko opro naši glasbeniki na preteklost. Ne kale radosti spomini na preminule brate, čvrsto stoje bojevniki v prvih vrstah, v prsih neumrjočo veličastno himno o lepoti. Zopet eden, ki je posvetil svoje življenje in moči veseli muzi, zopet eden, ki mu je Everta položila lovorov venec na glavo in ga sprejela med svoje, 60 let življenja je dolga, dolga vrsta let resnega stremljenja na glasbenem polju."

Dne 11. decembra 1910 je sodeloval pevski zbor Glasbene Matice na Vrazovi akademiji, ki jo je priredila v Narodnem domu Slovenska Matica s sodelovanjem Matice Hrvatske ob navzočnosti kulturne Ljubljane, Zagreba, Beograda in Novega sada.

Vsakoletni plesni venček se je vršil 21. januarja 1911 v veliki dvorani Narodnega doma in v vabilni notici pravijo: "Napetosti, ošabnosti in preziranja ne dobiš tu, pač pa prijaznost, priprostost in odkritosrčnost občevanja." Obisk je bil velik in 2. četvorko je plesalo nad 200 parov.

Prihodnji koncert, ki je bil določen na 15. januar 1911, so morali preložiti vsled Hubadovega obolenja na 5. februar. Spored je obsegal vokalne in simfonične skladbe: 13 slovenskih del od 7 skladateljev. Počastili so zopet Jenka in Gerbiča, dalje so bili na sporedu: Aljaž, Ferjančič, Juvanc, dr. Krek in Adamič, med drugimi prvič "Hribi še beli so". Orkester je izvajal Beethovnov uverturo "Leonora št. 3" in Dvorakovo programsko skladbo "Zlati kolovrat". Z dvema klavirskima solo-točkama je nastopila g. Vida Tallich - Preleernikova in tudi vsi ostali solisti so bili domačini, člani zbora: tenor - Janko Jež, bariton - dr. Fran Černe in bas - Ruda Trost, Gerbičev trospev "Rožmarin" so pele: Pavla Boletova, Ivanka Hrastova,

Štefanija Skrbinškova, Pipa Tavčarjeva, Angela Maličeva in Mira Žirovnikova. Na klavirju je spremljal petje Janko Ravnik.

Značilen je uvod Narodove (1911 - 7/2) ocene o tem koncertu: "Malo je število vsakoletnih koncertov, prirejenih od Glasbene Matice, a tem večji je njihov pomen za razvoj naše kulturne glasbene literature. Ona doba, ki nam je donala razne oratorije, je minila in zdi se nam, da smo v predsobi velikih zakladnic, ki so dosedaj samevale brezplodno. Šli smo bili mimo njih, zroč na bogastvo drugorodcev, biserov v nas samih nismo videli. Kako tudi? Nikogar ni bilo, ki bi si bil upal odpreti vrata naše zakladnice, vrata naše moderne muzike. Mala provincijalna pevska društva niso imela toliko življenske sile in so prepevala, kakor se prepevajo, one stare "hauerje". Glasbena Matica je gojila najvišjo muziko in naša moderna, zdela se nam je kot pastorka od vseh zaničevana, od vseh prezirana, vsak se je obrnil od nje s predsodkom, ah kaj, saj naši muziki tako ne spravijo nič skupaj, kar bi bilo vredno poslušati. Med temi časi pa so korakali naši skladatelji - mladini nevstrašeno naprej, prepričani, da mora priti tudi doba njihovega vpoštevanja. Dolgo je trajalo, predno smo se zavedli tega, da imamo nekaj, kar lahko imenujemo biser. Ko je začela izhajati pred dvema letoma priloga Novih Akordov, smo imeli v vsaki številki priliko slišati opomine pevovodjem, da naj se ozirajo na moderne skladbe, naj jih uče in izvajajo. In skoro smelo trdimo, da je uprav zasluga "Novih Akordov", ki jih naši glasbeno naobraženi ljudje veliko premalo podpirajo, da si je tudi Glasbena Matica napisala kot svojo prvo nalogo seznaniti Slovence z našimi glasbeniki, poiskati to, kar je v naš in se diviti čudu, ki nam je bilo dosedaj zastrto. Hvalabogu, doba, ko postanemo tudi na tem polju samosvoji, bliža se z naglimi koraki in se je neizmerno veselimo. Toda še v drugem oziru nam bo to v korist. Skladatelji se poprimejo z novimi močmi, s potrojenimi silami težke naloge in vstvarjali nam bodo dela, ki bodo šla tudi preko meje naše ožje domovine in nam donesla

priznanje tudi izven doma." V poetičnih besedah opisuje uspeh vsake pete skladbe in na koncu pravi: "Vse zasluge za ta uspeh gredo v prvi vrsti koncertnemu vodji Mateju Hubadu. Žrtve, ki jih doprinaša za napredek Slovencev na glasbenem polju, so neizmerne in absolutno nepojmljive za one, ki ne stojijo z Matico naravnost v zvezi. Če bi bilo mogoče napraviti iz superlativov še enkrat superlativ, bi se s temi poslednjimi šele malo približali hvali, ki jo dolgujemo njemu edinemu - Hubadu.

Slovenec, ki je bil v letu 1911 v svojih predalih silno skop za Glasbeno Matico in njeno delo, tako skop, da je priobčil v celem letu samo 3 notice in plačan inserat o vpisu v šolo, pravi (1911 - 6/2): "Koncert Glasbene Matice se je vršil sinoči pod vodstvom ozdravelega vodje g. Hubada. Uspeh je bil povprečno dober, mestoma izboren. V zaslugo štejem dejstvo, da je koncert hotel podati nekako bilanco novejšega gibanja med slovenskimi skladatelji. Program je bil priznано dolg."

Moj pristavek k temu. Vsi Hubadovi sporedi so bili predolgi, to pa zato, ker je vedno delal s koncesijami, napravil si je preobširen koncept, ga izdelal in ga potem iz teh ali onih razlogov ni mogel in hotel skrajšati. Zato je rabil za študij preveč časa, in da je opravil neko dostojno število koncertov v sezoni, je moral posamezne skladbe prevečkrat staviti na sporede.

Ljubljanski zvon (1911 - 168) imenuje ta koncert revijo slovenskih skladateljev in trdi, da so vse skladbe uspele nadvse sijajno. "Na Hubada in njegove zборе, ki bi delali čast vsakemu svetovnemu mestu, je lahko Ljubljana ponosna!"

Stanko Premrl priše v Dom in svetu (1911 - 120): "Glasbena Matica si je lansko leto postavila nalogo, da hoče v svojih koncertih pokazati, na kakšni stopnji stoji slovenska glasbena produkcija in reprodukcija. Tudi zadnji Matični koncert je imel predvsem ta namen. In sodeč po vsem tem, kar nam je koncert nudil in vpoštevajoč način izvajanja, smo napredka v naši glasbeni produkciji in reprodukciji zares lahko veseli.

Izvajanje pevskega zbora Glasbene Matice, ki je štel v tem koncertu imponantno število 190 pevcev in pevk, je bilo, da povem kar naravnost in odkrito - odlično in gre koncertnemu vodji g. Hubadu, ki je vodil zbor z znano sigurnostjo in z mirno roko, še prav posebna hvala in priznanje."

Tudi za Nove Akorde (1911 - 1/3) je napisal oceno Stanko Premrl, ki pravi v uvodu: "Glavni del koncerta Glasbene Matice, ki se je vršil, dne 5. februarja 1911 s prav izbranim in skoraj še prebogatom sporedom, je prevzel Matični zbor, ki se je to pot izredno odlikoval. Vidi se, da konkurenca med koncertnimi društvi, kakor jo imamo sedaj priliko opazovati v Ljubljani, nikakor ne škodi. Hkrati z napredujočo "Ljubljano", napreduje tudi Glasbena Matica. To stoji, le naprej v tej tekmi! Saj če se bo vršila na ta način, bo to naši celokupni slovenski stvari le v korist." Kar se tiče izvedbe, pravi med drugim, "da je pevovodja Hubad naštudiral z zborom čudovito fino, in to v vseh detajlih." Nazadnje konstatira, "da je trajal koncert tri ure, na vsak način eno uro preveč."

Kot kronist pa moram g. monsignosju malo ugovarjati, ker o tekmi med "Ljubljano" in "Glasbeno Matico" ni mogoče govoriti. Res se je "Ljubljana" pod Svetkom malo zaletela iz navadnih kolesnic, a trajnega ni bilo nič, saj je držala komaj dobro leto in je šla prav kmalu v svoj stari tir navadnega društvenega zbora.

Finančna slika uspelega koncerta je: dohodkov v Unionu 2.140.40 K, stroškov 1.266.98 K, čistega 873.58 K. Od tega je dal glavni odbor za zborov fond 200 K.

Tik pred tem koncertom so objavili uspeh glasbenega natečaja, ki ga je razpisala Glasbena Matica na račun onih 200 K, ki so jih dali Kolaši od svojega ljubljanskega koncerta in dobil je Adamič 100 K za svoje "Tri večerne pesmi" in Vilko Novak iz Zagreba isto vsoto za svojo "Balado" za sopran, solo, zbor in orkester.

Takoj po koncertu so začeli s predpripravami za koncerta v Opatiji in na Sušaku. Proračun je predvidel 2.720 K izdatkov in značilno za takratne družabne prilike je, da je zbor moral vzeti s seboj na pot tudi 40 gardedam in mlade zborove pevke. Takrat je bil pač tak običaj, da mladina brez nadzorstva ni smela sama na pot. Na Hubadovo zahtevo so morali napraviti nov koncertni oder z amfiteatralnimi stopnicami, ki so ga potem pripeljali v Ljubljano, predelali za Union in je služil svojim namenom precej let. Stal je 342 K in ga je koncem sezone glavni odbor odkupil od zbora.

Pred odhodom v Opatijo se je vršil v Ljubljani koncert 19. marca 1911, na katerem so ponovili nekatere najuspešnejše zборе s februarkega koncerta, Ljubljanska filharmonija je igrala Mendelssohnov violinski koncert s spremljevanjem orkestra, solist Ivan Trost in Beethovnov 5. simfonijo. Zborove točke so ponovili na vsestransko zahtevo, katere pa žal ni potrđil obisk. Unionska dvorana je bila zasedena le po dobri tretjini in vseh dohodkov je bilo 788.60 K, izdatkov pa 848.54 K, torej 60 K zgube. Navzlic temu pa je bil moralen užitek velik in kritika je trdila, da so bili posamezni zbori še finajše in preciznejše izvajani, kakor na prvem koncertu. Poznala se je Hubadova ostra pila za Opatijo.

Dunaju, Trstu in Zagrebu sta sledila Opatija in Sušak, za 20-letno delo pevskega zbora to malo število izvenljubljskih koncertov v resnici ni ravno razveseljiva bilanca. Izlet se je vršil 25. in 26. marca 1911.

Kako je bilo takrat ob Kvarnerskem zalivu, naj vam opiše Narodov kritik (1911 - 27/3):

"Slovenska pesem, prej znaná, uvaževana in spoštovana zgolj pod slovensko domačo strho, je mahoma zaslovela daleč preko mej slovenske domovine ter pridobivala narodu slovenskemu ugled in veljavo, ne samo med bližnjimi brati, nego tudi med tujci.

Čisto kulturna misija Glasbene Matice je pridobila tako tudi neke vrste politični pomen, zakaj, ni dvomiti, da,

ugled in spoštovanje, ki ga je slovenska pesem izvojevala narodu slovenskemu pred tujimi narodi, ima tudi vpliv na ocenjevanje slovenskega naroda kot političnega faktorja. Narod, ki kulturno nekaj odtehta, uvažujejo in vpoštevajo tudi v politiki in naj tudi ni njegova zgolj politična potencia tako velika, da bi sama na sebi silila k uvaževanju.

Zato pravimo, da ni misija "Glasbene Matice" samo kulturne, marveč tudi obenem eminentno nacionalne važnosti, zakaj čimbolj se nas uvažuje na kulturnem polju, tembolj narašča naša veljava tudi v političnem življenju.

Letos se je odločila Glasbena Matica, da ponese slavo pesmi slovenske dolí na obalo valovitega kvarnera v Hrvaško primorje - v sončno Opatijo in staroslavni hrvaški Sušak.

190 pevcev in pevk in nad 300 drugega občinstva je v soboto zjutraj odpeljal vlak iz Ljubljane dolí v kršno hrvaško primorje, nad katerim mogočno kraljuje visoka Učka, Nebo sicer izletnikom ni bilo milo, toda to pevcem in pevkam ni kvarilo dobre volje, saj so se zavedali vsi, da se nahajajo na potu, ki vodi k zmagi in triumfu.

Tam pri Matuljah se je za trenotek zasvitalo nebo, za hip je zažarelo valujoče morje v lesketajočih se solnčnih pramenih, kakor, da bi se morje, zavito sicer v neprodarno temo, za trenotek hotelo osvoboditi vseh spon ter pozdraviti apostole, ki prihajajo na njegovi obali oznanjat čast in slavo pesli slovenske in v obče jugoslovenske.

Ob 3/4 na 11. je dospel vlak na reški kolodvor. Dasi je lilo, kakor, da bi se odprle vse nebeške zatvornice, vendar se je zbralo na kolodvoru lepo število reških, hrvaških, srbskih in slovenskih rodoljubov, ki so prišli pozdravit slovenske goste. Ob pol 12. je bil oficijelni sprejem v sijajnih prostorih "Hrvatske čitaonice" na Reki. Tu so izletnike najprej sprejeli predstavitelji "Slovenskega bralnega in izobraževalnega društva" na Reki - predsednik g. Dušan Vilhar, podpredsednik g. Josip Bole in tajnik g. Hugon Hladek, ki so tudi

sicer s pomočjo požrtvovalnih društvenikov storili vse, da napravijo svojim rojakom in rojakinjam bivanje na Reki kolikor mogoče prijetno in udobno.

Po oficijelnem pozdravu so bili Slovenci v stranskih čitalničnih prostorih pogoščeni s pristno hrvaško kapljico, z raznimi domačimi likerji in pecivom.

Opoldne so Slovenci obedovali po raznih hotelih, ob pol 3. pa so se ukrcali na parnik ogrsko - hrvaške parobrodne družbe "Tatra" ter odplovili proti Voloski in Opatiji. Po daljši vožnji ob istrskem obrežju je je parnik ustavil v vološkem pristanišču,

Počastvan slovenske
vzhajane družice
na obniti v Valostu

kjer je Slovence kljub silnemu dežju pričakovala nepregledna množica ljudi.

Ko je jel govoriti svoj pozdravni govor deželni poslanec g. dr. Ivan Poščić, je zavladała grobna tišina, bilo je slišati samo zamolklo pluskanje morskih valov.

V imenju Slovencev se je na prisrčnem pozdravu zahvaliļ predsednik Glasbene Matice g. dr. Vladimir Ravnihar, ki je takisto v zbranih besedah slavil hrvaško - slovensko bratstvo.

Nato je parnik odrinil proti Opatiji, kjer so se izletniki izkrcali.

Pevci in pevke so se napotili k skupni vaji, med potjo so si ogledali pti hotelu "Stephani" akvarij, čegar vodstvo je dovolilo Slovencem brezplačni vstop-

Koncert se je vřšil v veliki dvorani hotela "Quarnero"-.

Ogromna, pravakotna, sijajno opremljena dvorana z galerijami na straneh in nad vhodom.

Koncert je bil napovedan ob 9. uri, a že ob 8. se je jela polniti dvorana. Pred 9. je bila polna domačega in tuje-ga občinstva. Češke in poljske letoviške kolonije so bile polnoštevilno zastopane, a bilo je tudi polno Nemcev, Madžarov, Italijanov, ki so morda prišli na koncert bolj iz radovednosti, zapuščali pa ga gotovo s čustvi zadovoljstva in resničnega umetniškega užitka. Izmed odličnjakov smo opazili opatijsko - vološkega župana g. dr. Tangerja, načelnika kopališke komisije, vseučiliškega profesorja g. dr. Glaca, deželne poslance gg. dr. Antona Ploščića, dr. Dinka Trinajstića in dr. Gjuro Červarja, okrajnega glavarja g. barona Schmidt - Zabierova, grofa Karolyja s soprogo in še mnogo drugih odličnikov.

Minister zunanjih del, grof Aehrenthal, ki biva sedaj v Opatiji na letovišču, je kupil dve vstopnici, a se radi slabega vremena ni udeležil koncerta.

Točno ob 9. se je pričel koncert. Sijajno razsvetljena, do zadnjega kotička napolnjena dvorana, je nudila peeter

čaroben pogled. Nasproti vходу se je dvigal velik pevski oder, amfiteatralno zgrajen. Ko so pevci in pevke vstopili v dvorano in se jeli razvrščati po dvorani, so bili pozdravljeni z viharnimi aplavzi, ki pa je mahoma zamrl, čim je mojster Hubad dvignil dirigentsko palico. Hipoma je nastal molk in z obrazov vseh prisotnih - bilo jih je pač nad 3.000 - se je čitala napeta pozornost.

In zadoneli so prvi akordi, ubrani harmonični glasovi so zazibali ozračje, naraščali in pojemali, ves pevski zbor se je zdel kakor ena organična celota. ki sugestivno sledi vsakemu migljaju, vsaki kretnji svojega dirigenta Hubada. Ko je izzvenela prva točka - Jenkov zbor "Tanana", je bil že prebit let nezaupanja, ki je morda prej navdajal srce marsikaterega skeptiču in pesimistu. Viharni, minute trajajoči apavz, je dokazoval, da je pevski zbor že s prvo svojo točko osvojil srca vseh poslušalcev. Umetniški užitek se je stopnjeval od točke do točke, nezaupnost se je umaknila divljenju in občudovanju, dokler se niso vsa ta čustva strnila v iskreno, globoko čuteno občudovanje, ki se je polastilo z neodoljivo silo vsega občinstva.

Laiki smo v glasbi, toda duša naša je izpostavljena magičnemu vplivu glasbene umetnosti in ne more se ubraniti njegovemu gospodstvu. Zato se bojimo, da bi besede naše, posvečene koncertu, ne izzvenele v laiški diteramb koncertnim izvedbam ter s tem ne podale verne slike prireditve same. Naj ima torej besedo strokovni izvestitelj, ki nam je poslal tole sporočilo:

"Izvajanje koncerta samega je bilo na tako visoki stopnji, da lahko trdimo, da je bilo malo koncertov, ki bi v izvajanju dosegli opatijskega, še manj takih, ki bi ga prekašali. Krasna dvorana, komoden oder, vse to je tako blagodejno vplivalo na pevce, da so z nenavadno eleganco sledili migljaju, celo pogledu svojega vodje M. Hubada. Ena duša, iste misli, ki so navdajale njega, so našle krepkega in vernega stvaritelja

in izurjenega klesarja v zboru. Spored celega koncerta nam je večinoma že znan, prirasle so samo še hrvaške in slovenske narodne pesmi ter Schwabov koncertni valček "Dobro jutro". Hrvaške pesmi je harmoniziral Anđel. Njegova harmonija zveni polno in ostaja zvesta do pičice narodni pesmi; najboljša je "Dragi je daleko", ki se nam zdi kot karakteristikon za vse one žalujoče in globoke hrvaške narodne pesmi, ki se morajo poroditi samo na nepreglednih planjavah, kjer ni nobenega izvida, kjer ima monotonost svojo domeno. "Jesenske duge noči" je ena najbolj znanih hrvaških narodnih pesmi, odlikuje se z nekim posebne vrste zanosom. Tretja "vanjkušac" (Igra kolo) ne vsebuje nobenih misli, v njej najde izraza samo veselje in razposajenost, ki vlada pri narodnih plesih. Slovenske pa že tudi poznamo in omenimo naj le toliko, da so napravile na raznonarodno občinstvo velik vtis. Najbolj po godu jim je bila Škrjanček., večno lepa Luna sije je dosegla tudi svoj namen, vesela in razposajena popevka "Bratci veseli vsi" jim je pa pokazalo narodno dušo v trenutku, ko je prosta vseh skrbi in hoče samo veselja in zabave. Te tri pesmi je za koncert harmoniziral koncertni mojster M. Hubađ, ki se tudi tukaj izkazuje kot pravi mojster - umetnik. Schwabov koncertni valček "Dobro jutro" je zelo ugajal, izvajanje je bilo prav dobro, ali lahko bi bilo boljše, če bi ne bilo težkoč glede orkestra, ki je sicer izboren, a ne vaje na pevce in pevci ne nanj. Ploskanje, ki ga je izvala ta točka, kar se ni hotelo poleči, da se je moral ves valček ponavljati.

Vtisk koncerta na občinstvo je bil brezdvoma velikanški. Veliki vtiski se sem ter tja dajo presoјati po neznatnih, da, malenkostnih dogodljajih.

Ko je zbor zapel Adamičev "Petnajst let...", se je dvignil sredi dvorane distingviran tujec ter jel navdušeno ploskati in klicati "bravo, bravo, ein ausserordentlicher Genuss". Po koncertu je prašiel odličen Nemeč k nekemu Slovanu ter vzhičeno vzkliknil: "Izvrstno! Nisem verjel, da premore mali

slovenski narod kaj takega, kar bi bilo v ponos in diko celo našemu cesarskemu Dunaju. Izboren zbor, še izbornejši pevovodja, zato se ni čuditi, da je uspeh popoln, zares popoln!"

Te besede pač zadostujejo, da ni potreba še posebej naglašati, da si je Glasbena Matica, ne samo pred hrvatsko - slovenskim, temveč tudi pred internacionalnim občinstvom v Opatici izvojevala najlepši uspeh, da pravcati triumf.

Med koncertom so poklónili koncertnemu vodji Hubadu velik lovorjev venec s hrvatskimi trobojnimi barvami.

Ob pol 1. uri zjutraj so se izletniki s parnikom vrnili na Reko.

Nedelja je bila posvečena Trsatu in Sušaku. Na Sušaku so pričakovali Slovence tale društva: pevsko društvo Jadranska vila, slovensko bralno in izobraževalno društvo iz Reke, obrtno in delavsko društvo "Sloga" na Sušaku, Hrvatska Čitaonica, Primorski Hrvat, pevsko društvo iz Trsata ter trsatsko - sušačka glasba. Zaradi slabega vremena pa je sprevod izostal. Ob 10. uri dopoldne je daroval peto mašo v frančiškanski cerkvi trsatski župnik dr. Rački v staroslovenskem jeziku. Pri maši so peli pevci Glasbene Matice pod vodstvom g. M. Hubada. Orgljal je g. Josip Pavčič. Po maši so se vsi izletniki in gori imenovana društva zbrala v prostorni dvorani "Hrvatske čitaonice", kjer je godba pozdravila z "Naprej zastave slave". Pozdrav je govoril prvoboritelj Hrvatov g. dr. Linić, odgovoril mu je v navdušenih besedah dr. Ravnihar, nakar so pevci zapeli "Liepa naša domovina". Ljudstva je bilo zbranega na tisoče. Vsaka hiša je nosila hrvatsko trobojnico. Po ogledu frankopanskega gradu in njegovih znamenitosti so Slovenci odšli na Reko.

Popoldne ob pol 4. je bil koncert na Sušaku v veliki dvorani hotela "Sušak". Prostorna dvorana je bila do zadnjega kotička prenapolnjena, a mnogo občinstva je odšlo, ker niso več dobili prostora. Koncert je posetilo mnogo odličnjakov iz Reke in Sušaka. Omenjamo tu samo poslanca Cesara Akačiča in viteza Gorupa - Slavinskega, ki je prišel z vso svojo rodbino.

Koncert sam je bil na isti višini, kakor v Opatiji, navdušenje pa je bilo po možnosti še večje, saj so bratje Hrvatje naravnost se kosali, da bi Slovencem izkazali čim največje priznanje in zahvalo. Na koncertu je nastopila pevka Glasbene Matice gdč. Boletova s tremi samospevi, ki so občinstvo naravnost elektrizirali. Občinstvo jo je odlikovalo z viharim ploskanjem, odbor pa ji je izročil krasen šopek svežih rož. Mojstru Hubadu so izročili za Glasbeno Matico srebrn lipov venec, ki ga je podarilo "Slovansko bralno in izobraževalno društvo!"

Slovenski izletniki so se odpeljali z Reke ob 8. uri 55 minut zvečer. Ekskurzija Glasbene Matice na Reko in Opatijo pomenja nesporno v njenih analih nov lovorov list, za katerega pa gre brez dvoma prva zasluga požrtvovalnemu in nāvtrudnemu koncertnemu vodji g. Hubadu."

Sijajne so bile kritike hrvatskih listov in omenim naj le oceno, ki je izšla takoj po koncertu 1. aprila v Kur - in Bade - Zeitung avstrijske revijere: "Koncert ljubljanskega glasbenega društva Glasbene Matice v hotelu Kvarnero je pokazal, s kako odločnostjo in resnostjo se goji v tem velikem društvu zborovo petje. Eksaktnost 200 pevcev in pevk je presenteljiva. Vse je preračunjeno na celoten vtisk, ki ga ne kvarniti en glas nadglasujoč druge. Krasno uspelo, fino predavanje. Tu čuješ resnični piano, in forte se ne kriči, ampak doni polno v celokupnosti svežih, zdravih grl. Glasbena Matica poje izključno le narodno glasbo, ampak s tako popolnostjo, da jo bodo povsod radi poslušali. Tudi na Dunaju, v domovini nemškega zborovega petja, so želi ti imenitni pevci pred leti brezpogojen uspeh. Ob množini podanega je težko posamezno ocenjevati ali povdarjati je treba, da so od M. Hubada postavljeni mešani zbori polni sigurne nežnosti in učinkujejo silno. Kako srečno je pogojeno pri tem kolo plesa ali veselje škrjančkovega petja. Koncertni ravnatelj Hubad je vodil koncert s slavnoznano spretnostjo in oduševljenostjo za vse. Obisk je bil

ogromen in priznanje po vsaki točki izraženo z uprav južno toploto."

Za karakteristiko Hubada navajam tole dogodivščino. S predsednikom tržaške podružnice Glasbene Matice, dr. Edvardom Slavikom, sva se zmenila, da greva na koncert v Opatijo. Do kože premočena sva prišla preko Veprinaca in Lovrane naravnost v Opatijo in na poti v hotel Evropo srečava mojstra Hubada s slugo Torellijem. Hubad naju je sicer ljubeznivo, a precej nervozno pozdravil in odhitel po opravkih. Ko smo se razšli vpraša dr. Slavik: "Kaj pravite, kam gre sedaj g. mojster?" "Naravnost v koncertno dvorano in tam bo poskusil vsako stopnico pevskega odra, prestavil vsak pult in stol za orkestraše", je bil moj odgovor. Slavik tega ni mogel verjeti in ko sva potem čez kako uro prišla na koncertni prostor v Quarnero, je bilo vse do pičmice tako, kakor sem napovedal. Slavik gleda in gleda, a se ne more načuditi, da je res, da bi se tak gospod tudi za vse to zanimal. "Res gospod doktor! to je neobhodno potrebno za njega, če hoče imeti vsaj malo miru do koncerta, dosti ga itak nima, dokler delo ni izvršeno, ker v takem slučaju še sam sebi popolnoma ne zaupa," je bil moj odgovor.

Ta koncert je odjeknil tudi v prilogi Novih Akordov in Krek pravi med drugim: "Koncert v Opatiji, dne 25. marca, ki je obsegal približno iste zborovske točke, kakor ljubljanski, je donašal zboru in njegovemu voditelju zopet veliko novih prijateljev med Hrvati in mnogo ugleda pri tujih kopaliških gostih. V interesu slovenske pesmi bi bilo sploh želeli, da se Glasbena Matica polagoma sprijazni z velevažnim faktorjem moderne muzikalne propagande - s potovanji. Čehi imajo temu zahvaliti, da se neguje njihova glasba dandanes širom sveta. Mi se s Čehi seveda ne moremo meriti, kar se tiče ustvarjajoče umetnosti, a dobro bi bilo, da se za sedaj vsaj drugi slovanški narodi seznanjajo z našo literaturo v dovršeno podanem izvrševanju. Pri današnjih razmerah je pač današnja Glasbena Matica jedina poklicana za zunanjo propagando slovenske pesmi.

Ni treba, da se stvar prenašli. Vemo, da bo dosti raznih zaprek, a priporočali bi toplo, da se o tem predlogu preišljuje in skuša najti pota k uresničenju naše ideje."

In trajalo je 9, oziroma 11 let.

Glavni odbor je smatral za potrebno, da se po zborovem povratku zahvali vsem činiteljem doma, na Reki in na Sušaku, ki so podpirali stremljenje Glasbene Matice in na svoj način pripomogli do uspeha. Zato je sestavil javno zahvalo, ki začinja takole: "Glasbena Matica, ta živ dokaz za kulturni razvoj Slovencev na glasbenem polju, si je s sijajnima koncertoma v Opatiji in na Sušaku natrgala novih latorik. Njen mogočni zbor je bil zopet na umetniškem višku, ki smo ga vajeni pri njem in ki ga od njega vsikdar pričakujemo. Ta sloves je pevski zbor pridobil in svoje mesto si je vzel s pomočjo velike požrtvovalnosti in nadmerno utrudljivostjo vseh svojih članov. Veličino svojo pa zahvaljuje velikemu svojemu umetniku, zborovodji svojemu, mojstru Hubadu. Le teh dveh činiteljev, uprav idealna, neskaljena ljubezen do čiste umetnosti more roditi triumf, ki ga je doživela slovenska pesem pretečeni mesec v Opatiji in na Sušaku. "Nato slede zahvale poimensko najrazličnejšim faktorjem, katerim velja posebna zahvala.

To odborovo zahvalo je priobčil Slovenski Narod 6. aprila, Slovenec je priobčitev odklonil in zavrnil tudi takrat, ko so poslali upravi kot plačan inserat.

Mislím, da ta postopek opravičuje marsikatero opazko, čeprav še tako nedolžno, ki je tu pa tam padla v mojih izvajanjih.

Pevski zbor Glasbene Matice, ki je priredil to koncertno pot na svoj riziko, je dal iz dohodkov koncerta v Opatiji 300 Kron sklada za javno opatijsko bolnico in od koncerta na Sušaku 200 Kron društvu Ljudevit Gaj za vzdrževanje hrvatskih šol na Reki.

Prihodnji svoj koncert, poslednji v tekoči sezoni, je določil zbor na 10. maj 1911 in glavna točka koncertnega sporeda je bila Viktor Parmova balada za sopran in tenor -solo,

mešan zbor ter orkester "Povodni mož" na besedilo znane Prešernove balade. Poleg tega je obsegal koncertni spored Mendelssohnov - Lisztovo balado "Svatbena koračnica" in "Raj vil" iz "Sen poletne noči", kar je igral na klavirju Anton Trost, pet samospelov, ki jih je pela gospa Pavla Boletova s spremljevanjem Janka Ravnika in 3. Beethovnov koncert za klavir s spremljevanjem orkestra. Klavir solo je igral Anton Trost.

Tudi ta koncert, ki je radi Parmove skladbe in Trostovega nastopa vzbudil veliko zanimanje med našim občinstvom, je imel svoj svojevrsten uvod v Narodovi notici (1911 - 5/5), ki se glasi: Glasbena Matica priredi svoj koncert v Unionu. Spričo divjih orgij, ki jih uganjajo klerikalni derviši v Unionu, si marsikak naprednjak, stalen obiskovalec Matičnih koncertov pomišlja, bi li šel na koncert, ali ne. Govorimo odkrito: Matica izvaja na tem koncertu najnovejše delo odličnega skladatelja, Viktorja Parme. Kakor se nam zatrjuje, "Povodni mož" ni samo izmed njegovih najboljših del, ampak tudi kompozicija, ki enake te vrste še ni bilo med Slovenci. Počastiti nam je to delo in odlikovati njegovega začetnika. S teh razlogov priporočamo naprednjakom obisk Matičnega koncerta najtopleje, kljub vsemu, kljub bojnim klerikalnim klicem na bojkot, kljub načelnemu našemu stališču, da je klerikalcem na izbruhu njihove morale vračati milo za drago. Priporočamo torej obisk koncerta. To tudi z ozirom na Glasbeno Matico samo, ta najodličnejši naš zavod, ki mora biti ponos vsakemu Slovincu. Vemo, da Matica prireja vse koncerte v Unionu zbog stvarnih nagibov, ker druge primernejše koncertne dvorane še nimamo."

Kakor je notica v začetku trda, za naše takratne politične razmere pa značilna, je konec razveseljiv in je dal upanje, da bo agitacija proti Matičnim koncertom v Unionu le utihnila.

O poteku koncerta je napisal Slovenski Narod (1911 - 11/5) obširno poročilo, v katerem podrobno razčlenja predvsem Parmovega "Povodnega moža" in silno laskavo piše o pianistu

Antonu Trostu in sopranistki Pavli Boletovi, ki je takrat prvič nastopila v večji vlogi na Matičnih koncertih. Iz celega poročila naj povzamem samo par značilnih stavkov. "Včerajšnji koncert Glasbene Matice pomenja lep napredek slovenske koncertne glasbe. Izmed velikih glasbenih del se včerajšnja noviteta, Parmov "Povodni mož", odlikuje po rafinirani orkestraciji in blesteči melodiki, kar jo ne dela le občudovano od muzikalno izobraženih ljudi, ampak tudi priljubljeno pri publiku sploh s tem, da doseže skladba popolno priznanje, naj se presoja s karkšnegakoli stališča." Nekaj manj ugodnih kritik "Povodnega moža" je popolnoma izoliranih. O izvedbi pravi: " z viharnim ploskanjem je dvorana sprejela to lepo skladbo, ki je bila tudi fino nastudirana. Sicer je že odveč pri Matičnem zboru poudarjati to večno in vedno v vseh superlativih njegove vrline, naj zadošča če konstatiramo, da je zbor na Slovenskem nedosežen v čustveni deklamaciji, perfektni izgovorjavi in vokalizaciji in zmožen situaciji primerno izražati vse z dramatsko efektivnostjo. Da je velika disciplina tudi v veliki meri odločala pri tako dovršenem izvajanju ravnotako v zboru, kakor v orkestru Slovenske filharmonije, je jasno. Vsej Parmovi skladbi je znal g. koncertni vodja Hubad vtisniti značaj svoje osebnosti in s tem je bil zagotovljen kompoziciji sijajen uspeh. Oba solista sta bila na mestu, gospodična Pavla Boletova, kakor tenorist Leopold Kovač kot povodni mož, sta očarala vse občinstvo."

S solistoma, posebno s Kovačem ni bil tako zadovoljen Anton Lajovic v svoji strokovni oceni v Novih Akordih (1911 - 1/9). Pravi, " da se Kovača - saj bo mogoče še kedaj zvezda na tenorskem nebu - pri njegovem dosedanem znanju in pri njegovi dosedanji pevski izobrazbi pusti za botra pri krstu relativno toliko pomembnega dela, kakor je Parmov "Povodni mož", bi jaz na Parmovem mestu smatral za razžaljenje, " ter glede Boletove pravi, " da ima sicer vse premise postati prav dobra pevka ali dosedaj v svojem muzikalnem občutju ni prosta, ni emancipirana

od šole." Glede zborovega izvajanja konstatira kratko, da je bilo dobro. Skladbo samo natančno orisuje z dobre in slabe strani. V celoti pravi: "Ne pomaga nič, študirati je treba moderne stvari, treba se v harmoniki in melodiki modernizirati. Kajti v umetnosti je modernizem, to je napredek in razvoj, dogma, in kdor vozi po starih izvoženih tirih in ponavlja stare, že od starih dovolj dobro in definitivno povedane reči, anathema sit!"

Iz Zvonove ocene (1911 - 334) naj bo omenjeno samo to, kar se tiče zbora: "Pevski zbor Glasbene Matice se je naravnost odlikoval po impozantnem nastopu in dovršenem izvajanju." Posebno pohvalno omenja polnodoneči alt, "ki je doslej včasih malo zaostajal za drugimi glasovi."

Podobno piše Stanko Premrl v Dom in svetu (1911 - 242), ki pa očita Parmu, da ni vseskozi originalen in da so zlasti arije Povodnega moža in Urške le preveč italijanske. Da pa se je skladatelj poslužil na nekaterih mestih narodnega tona, mu je šteti le v hvalo."

Omenjena naj še bo finančna stran. Koncert je imel 1932.20 Kron dohodkov in 1397.84 stroškov, čistega torej 534.36 K. Glavni odbor je dal od tega zboru 100 Kron. Povedano naj bo tudi to, da so ob tej priliki sklenili, da se bodo vse generalke vršile pri zaprtih vratih.

Po končanem koncertu se je sestel zbor s svojimi prijatelji v kavarni Evropa, katero je napolnil do vrha in počastil tam navzočega skladatelja Viktorja Parmo.

Do konca delovne sezone 1911 je zbor še dalje vadil à capella stvari in 5. junija 1911 se je vršil v tivolski restavraciji prijateljski sestanek pevskega zbora Glasbene Matice, pri katerem je sodelovala tudi Slovenska filharmonija. Sestanek je bil namenjen članom, da v družabnem krogu obude spomine na tako uspešno koncertno leto in da se sestanejo s svojimi prijatelji. To priliko je zbor porabil tudi za to, da se je zahvalil dr. Vladimirju Ravniharju, ki je imel kot odbornik in predsednik Glasbene Matice vedno izredno zanimanje za zborovo

delo in je moral predsedstvo Glasbene Matice koncem maja odložiti, ker je bil izvoljen v dunajski državni zbor. Govorili so: o izletih s predlogi: v Bohinji, Tržič in Begunje ali Tržič in Podbrezje in končno so določili celodnevni izlet 11. julija dotičnega leta. K sv. Joštu so šli z železniške postaje in ob 2. popoldne so bili še v Škofji Loki pri kosilu, večerjo so imeli na Trati in z zadnjim večernim vlakom so se vrnili domov.

Medtem je prišlo iz Celja od dr. Schwaba povabilo, da bi Matica tudi tam koncertirala. To ob sklepu sezone ni bilo več izvedljivo, pozneje so pa preprečile preveč razburkane celjske nacionalne prilike.

Tako je končala lepa in uspešna zborova koncertna sezona 1910/11.

x

x x

Sezona 1911/12.

Dne 23. septembra je pozval pevski zbor svoje člane zopet k rednemu delu za novo sezono, ki se je pričela 25. septembra in 11. oktobra 1911 se je vršil zborov redni letni občni zbor. Govorili so o zborovem delu v sezoni in določili dva velika koncerta v Ljubljani ter koncert v Gorici ali Trstu. Sklenili so tudi, da se bo vršil vsako prvo soboto v mesecu pevski sestanek v gostilni "Pri Mraku" na Rimski cesti.

Še pred začetkom dela, dne 2. septembra 1911 se je poslovil pevski zbor od svoje članice Pavle Boletove, ki se je poročila s prof. Antonom Lovšetom in odšla z njim na njegovo novo službeno mesto v Novo mesto. Bilo je zelo lepo in prisrčno slovo, saj so bili obema dolžni mnogo hvale in priznanja za njuno neumorno delo v pevskem zboru. Večer je bil tako lep, da je izmed prijateljskih udeležencev večera padel vzklik: "Resnično lepo je biti Matičar". Tako poroča Slovenski Narod 4.9. 1911.

Dne 27. novembra 1911 se je poslovil Pevski zbor od

dr. Janka Bezjaka, ki je odšel v Gorico in 3. januarja 1912 so izvolili posebni odsek, ki bo skrbel za zborove prireditve.

Začetek te koncertne sezone je bil nekoliko medel, november in december brez večjega koncerta in to je dalo Lajovcu povod, da je koncem novembra 1911 napisal kot stalni glasbeni referent Novih Akordov za Ljubljano poročilo, ki je bilo priobčeno v knjižni prilogi Novih Akordov k I. in II. zvezku letnika 1912. V tem članku pravi: "Tretjina koncertne sezone je minila, a skoraj nima kronist zabeležiti niti enega važnejšega muzikalnega dogodka v našem koncertnem življenju v Ljubljani. Glasbena Matica molči, prvotno, menda za december določeni prvi koncert, se je odložil za januar. Menda pevski zbor še ni naštudiran. Vsaj težko si morem misliti drugih zaprek, ko je Matica vendar prejšnja leta češče prihajala s svojim prvim koncertom vsej decembra meseca ali že novembra. Ti pevski zbori!" vzklikne Lajovic, "očividna coklja postajajo živahnemu koncertnemu življenju. Zdi se, da vlada v Ljubljani prepričanje, da brez pevskega zbora ni mogoče napraviti koncertnega programa. Čemu pa imamo sicer po številu majhen, po svoji zmožnosti pa jako dober in poraben orkester Slovenske filharmonije? Brezdvomno je, da moramo priti pri naravnem koncertnem in muzikalno kulturnem razvoju iz zbora na orkester." Nato govori o številu posameznih zborov, "da poje 150 grl zbore, ki s težavo napolnijo komaj eno tiskano stran Novih Akordov ter zahteva: "Radikalno zmanjšati zbore in jih kvalitativno zboljšati. Kdor hoče stopiti v koncertni zbor, ima položiti izpit. S takim pevcem bo lahko, prijetno in hvaležno delo. Vsi drugi naj gredo v pevsko šolo, če imajo veselje do petja. Z majhnim, a dobrim koncertnim zborom bo kaj lahko mogoče živahnejše koncertno delovanje in pomnožitev koncertnih izvajanj, ki je nujno potrebna."

Dne 11. decembra 1911 se je udeležilo zborovo zastopstvo 50-letnice Hrvatskega pevskega društva "Kolo" v Zagrebu ter bilo tam posebno prisrčno sprejeto in predmet splošne pozornosti in uvaževanja.

Prvi zborov nastop je bil 6. januarja 1912 na proslavi 60-letnice Narodne čitalnice ljubljanske. Zapeli so "Povejte ve planine".

Takoj nato, 14. januarja 1912, je sledil prvi sezonski koncert z izključno slovenskim sporedom. Zbor je ponovil "Povodnega moža" in prvič pel zборе, ki so povečini izšli v Novih akordih, in sicer v mešanem zboru: Gerbič "Po zimi!", Adamič "Večerna pesem", Premrl "Pesem žerjavov"; v moškem zboru pa Krek "Bratje v kolo se stopimo!", Krek "Barčica", Dev "Tihi veter od morja" in Michl "Atila in ribič". Orkester je izvajal Lajovčevi simfonični deli "Capriccio" in "Andante". Dohodkov je bilo 1.773.40 K, stroškov 979.87 K, čistega torej 806.13.

Kar se tiče ocene, pravi Narod (15. 1. 1912) : "Velika in upravičena zavest je obšla včeraj vsakega posetnika Matičnega večera, ki je premislil to, kako nam pravijo, da smo majhen narod in nemočen, pa je gledal pred sabo del posebljene naše kulture, pevski zbor Glasbene Matice in Slovensko filharmonijo." V ostalem hvali na vso moč izvedbo in pravi, "da je med skladatelji umetniki najbolj učinkoval, najindividualneje in najgloblje Lajovic." Konstatira dober obisk in splošno zadovoljstvo.

Slovenec je o koncertu molčal.

Dom in svet (1912 - 78) je prinesel Premrlovo oceno: "da je zbor izvajal vse skladbe z veliko sigurnostjo in preciznostjo. O izvedbi njegovega zbora "Pesem žerjavov", pravi "da se je izvajala natančno po njegovih intencijah in si lepše, idealnejše ne more misliti."

V Novih akordih (1912 - 3) je ocenil koncert zopet Anton Lajovic in govori skoraj izključno samo o skladbah. Kar se izvedbe tiče, omenja, da se je v Michlovi baladi "Atila in ribič" preveč in po nepotrebnem sforčiralo. Obregnili se je popolnoma upravičeno ob sestavo naslovne strani koncertnega sporeda, na kateri je bil dirigent Vaclav Tallich izpuščen med sodelujočimi in potisnjen v kot, kakor pravi. In ker Tallicha tudi v reklamni notici niso omenjali, piše: "Ali je to samo slučaj?! ali pa je namen?! Jaz, ki sem žal močno pesimistične

nature, slutim namen (da, skoraj sem o njem prepričan) in žal mi je, da se pri tako resnem institutu upravlja tako malenkostno in nizkotno sredstvo."

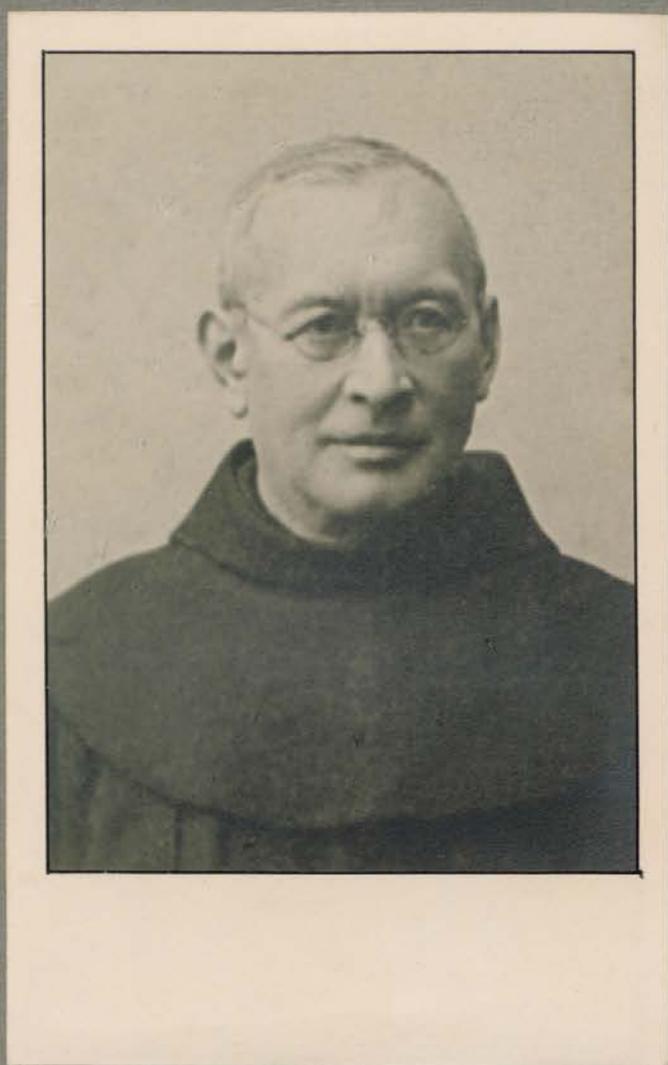
Če bi sestavljalec koncertnega sporeda navedel že med sodelujočimi: "orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Vaclava Tallicha" in ne šele pri programni točki sami, bi tega očitka ne bilo.

V isti prilogi Novih akordov je še en udarec po Glasbeni Matici z urednikove strani in to vsled tega, ker ni nastopil zbor Glasbene Matice pri pogrebu pesnika Antona Aškercja, ki je iz posebne naklonjenosti do urednika, s katerim so ga vezale prijateljske vezi, vršil korektorske posle glasbeno književne priloge Novih akordov. Krek pravi: "Nič žalega mu torej Glasbena Matica ni mogla storiti, če je velikemu možu odrekla zadnjo čast, ki je drugim, pač manj vrednim zaslužnim članom, ne odreka."

Prve dni februarja 1912 smo zopet malo zapolitizirali. Zboroval je deželni zbor Kranjski in na vrsti sta bili tudi prošnji za podporo Filharmonische Gesellschaft in Glasbeni Matici. Gesellschaft je dobila podporo takoj, glede Glasbene Matice so sklenili, da jo bo dobila, če bo imel deželni odbor na njeno delo primeren vpliv. Za Glasbeno Matico je govoril na javni seji deželnega zbora 7. februarja 1912. dr. Triller, odgovoril mu je dr. Krek zelo ironično, "češ, saj je celemu svetu znano, da so klerikalci nasprotniki kulture in da bi teh 6.000 K, ki jih je dr. Triller zahteval za Glasbeno Matico, obtežilo deželo tako, da bi se lahko še več govorilo o slabem gospodarstvu."

V nedeljo 11. februarja 1912 se je večil vsakoletni plesni venček v veliki dvorani Narodnega doma. Zadevo je prvič aranžiral prireditveni odbor, poslali so 1200 vabil in prodali 267 moških in 244 damskih vstopnic. Začel se je ples s klavirjem, kar ni prav nič motilo dobrega razpoloženja, ob 10. uri zvečer pa je prišla iz opere Slovenska filharmonija in dajala takt prav do jutra.

Koncem februarja so napovedali izvedbo oratorija "Vnebovzetje Blažene Device Marije", ki ga je uglasbil P. Hugolin Sattner.

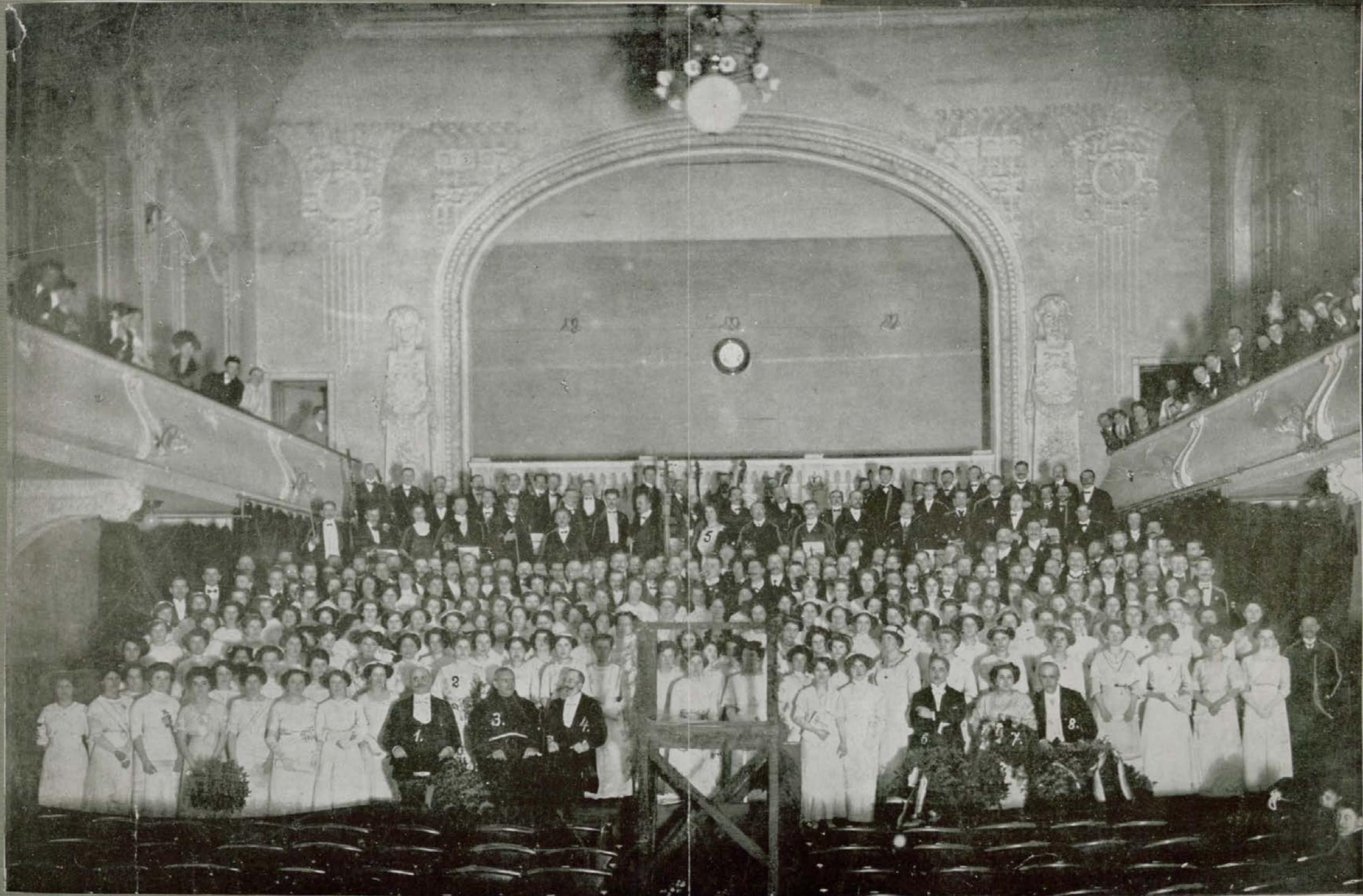

Delo so začeli študirati 15. januarja 1912 in vse dni od napovedi do koncerta so tekle informativne notice in razlage ter opozarjale na velevažni glasbeni dogodek. O delu so pisali: Stanko Premrl, dr. Mihael Opeka, Emil Hochreiter in Matej Hubad. Glasbena Matica je izdala programno knjižico z besedilom in razlagami na 38 straneh. Že dolgo se ni v reklamnem pogledu toliko storilo kot ob tej priliki. Zato ni čudo, če so bile vstopnice za prvo izvedbo 13. marca 1912 popolnoma razprodane že par dni pred koncertom. Obisk je bil ogromen in navzoči so bili štirje škofje: ljubljanski dr. Jeglič, goriški dr. Sedej, tržaški dr. Karlin in ameriški Stariha, zagrebški nadškof dr. Bauer je poslušal generalko. Prvi izvedbi je sledila druga 14., tretja 17. in četrta 21. marca.

Za izvedbo slovenskega oratorija je postavil Hubad zopet za naše razmere ogromen aparat. Orkester Slovenske filharmonije so povečali na 49 članov, s prijatelji, učitelji in učenci Glasbene Matice. Zbor je štel 250 grl in solisti so bili: Pavla Lovšetova, Jeanetta Foedrantspergova, Ljubiša Iličič in Josip Križaj.

Kritiki so dogodek bolj na kratko opravili, vsi konstatirajo izreden uspeh, odlično izvedbo, posebno v zboru in tudi orkestru. Med solisti dajejo prvenstveno Lovšetovi in Križaju. Kot dokaz naj navedem par stavkov iz Premrlove ocene v Dom in svetu (1912 - 155).

"Dnevi 13., 14., 17. in 21. marca 1912, ob katerih je Glasbena Matica ljubljanska izvajala P. Hug. Sattnerjev oratorij "Vnebovzetje Blažene Device Marije", so bili v resnici dnevi veselja, navdušenja in ponosa za naš mali slovenski narod. Vobče je treba priznati, da je oratorij krasno, enotno zloženo delo, polno zdrave in sveže melodike, iskren izliv srca, navdušenega za slovensko glasbeno umetnost in vnetega za vzvišene verske ideale. Takega zanimanja gotovo pri nas še ni deležno nobeno drugo delo in še nobeno delo ni rodilo tolikega navdušenja pri izvajalcih in poslušalcih. Izvajanje je uspelo ne-

pričakovano lepo, zato čast vsem brez izjeme. Zbor je bil izvrsten, točen v vstopih, siguren skozinskoz, prepeval je v resnici lepo in navdušeno. Ženski zbor je bil v Ave Mariji malo preniček, moški zbor je učinkoval nepopisno, mešani zbori pa so bili vsi - non plus ultra."

Največ so pisali o oratoriju samem in izvedbi Novi Akordi. Najprej se je spravil urednik Krek (N.A. - 1912 - 1. 2.) nad posamezne stavke v reklami: "Prvi slovenski oratorij", prvi na čast Marije sploh, veliko delo, kojega prednašba absorbuje cel koncertni večer! "delo z izvirno instrumentacijo!" in še "orgiasti klici o stotinah izvršujočih umetnikov", "o dolgoti in širokosti skladbe" itd. "Vse to bi nam nič ne imponiralo", pravi dr. Krek, "kajti kakovost umetnine vendar ne moremo pravično oceniti po množini izvršujočih." Vse to pobija in nekoliko smeši z raznimi nemškimi citati in navedbami. O delu samem piše sicer manj, a konstatira predvsem dejstvo, da zasleduje pri Sattnerju od "Nevihte" preko "Jeftejeve prisege" do oratorija hipoma vzdigujočo se črto, da glasbene misli niso več tako ozkosrčne in astmatične, da to skladateljevo delo diha krepko in globoko in da je v njem naravno in zdravo življenje. Končno podčrta, da je Sattnerjev oratorij za ljudstvo, za slovensko ljudstvo.

Izvedbo je ocenil Lajovic (N.A. 1912 - 4) precej pozneje. Podrobno analizira posamezne odlomke oratorija in jih razčlenjuje v bolj ali manj posrečene, kar se tiče njih umetniške vrednosti. Poudarja pa izredno melodično tvorno silo Sattnerjevo, ki je v tem delu stopila prvič na dan vsa sveža in mlada in ki se bogata kaže posebno v solospvih. Dalje pravi: "Izvajanje, za nas tako velepomembnega dela, je bilo zlasti v pevskem oziru izborna. Kakor Sattnerjeva skladateljska, tako leži Hubadova dirigentovska moč v vokalni glasbi in se je tudi to pot izkazala v stari nezmanjšani velikosti in svežosti. Pevski zbor, v dosedaj še nedosežno velikem številu nastopajoč, je pel

precizno in izrazito. Med solisti gre prvo mesto Lovšetovi, izboren je bil tudi Križaj; Foedranspergova in Iličič, oba pohujšana od operete, sta v tem resnem delu odgovarjala žalibog le bolj za silo. Navzlic tej lahki senvi je bil vtis dela uprav mogočen, in da je bil tudi v umetniškem oziru upravičen, to je naša največja radost. Ob dosedanem silnem napredku Sattnerjevem se odkritosrčno veselim njegovega prihodnjega dela."

Izreden uspeh tega koncerta se zrcali tudi v številkah. Koncerti so imeli skupaj 12.173 K dohodkov in 8.903.78 K stroškov, čistega 3.269 K. Obiskalo je prvo izvedbo 1254, drugo 1151, tretjo 1535 in četrto 1109 oseb, skupno torej 5049 poslušalcev. Zboru je dal glavni odbor 700 K in zbor je bil povabljen v Trst, Opatijo in Sarajevo, da bi tudi tam izvajal oratorij.

S tem koncertom so prav na tiho praznovali društveno 40, šolsko 30, zborovo in Hubadovo 20 letnico. Hubadu je poklonil zbor srebrn venec z liro, glavni odbor pa P. H. Sattnerju poleg venca tudi pozlačen mašni kelih.

In zopet, prav po slovensko, so hoteli nekateri nestrpnejši zatemniti uspeh tudi tega dela. Po koncertu so prišli očitki, da Sattner ni sam dela instrumentiral, temveč, da je to delo druge osebe, torej je zato umetnina manj vredna. Izšla je v Slovenskem Narodu tudi kritika (1912 - 15/2) o uprizoritvi Parmove operete "Caričine amaconke", ki vsebuje stavke: "Gospod Parma je edini slovenski skladatelj, ki piše in tudi instrumentira dosela svoje kompozicije." Z ozirom na to so pozvali Novi Akordi (1912 - 1. 2.) ravnateljstvo gledališča ali Viktorja Parmo, da imenuje vse slovenske skladatelje, ki ne pišejo?! in ne instrumentirajo sami svoje skladbe. Urednik odklanja pavšalno sumničenje.

Par dni po oratoriju je napisal Slovenec (1912 - 23/3) notico, kjer pravi, "da v principu nismo za nobeno sodelovanje z liberalci, kakor ne v politiki, tako tudi ne na kul-

turnem polju." In dalje še: Časi, ko so sodelovali naši ljudje v skupnih društvih, so minili--."

Narod je to smatral za napad na Glasbeno Matico, jo zagovarjal in pravi, " da jo je Slovenec napadel samo radi tega, ker je trn v peti enemu človeku (Anton Svetku), ker je na poti osebnim ambicijam tega človeka in ker si upajo izvršujoči člani kazati izven društva svoje politično napredno mišljenje in prepričanje. To so vodilni motivi klerikalne gonje proti Glasbeni Matici." (Narod 1912 - 21/3).

Naslednji koncert je bil 23. maja 1912 v Unionu v počastitev udeležencev tekmovalnega streljanja gorskih polkov, ki se je tisto leto vršilo v Ljubljani od 17. - 24. maja. Koncert je bil namenjen le povabljenim gostom. Izvajali so "Alelujo" iz Sattnerjevega oratorija, Jenkov zbor "Tanana" iz Vračara in Schwabovo "Dobro jutro" s spremljevanjem Slovenske filharmonije, dalje Adamičevi: "Petnajst let" in "V snegu", Krekovo "Kakor bela golobica" ter po tri slovenske in hrvatske narodne. Za prireditev tega koncerta je dobila Glasbena Matica toplo priznanje od domobranskega ministrstva na Dunaju.

V svojem poročilu pravi Slovenski Narod (1912 - 24/5): "Domače skladbe, ki so jih izvajali s čudovito preciznostjo, so segle poslušalcem do srca in žele zaslužno priznanje, ki je bilo izraženo v viharjih apavza, ki je sledil posameznim točkam. Podobno tudi Slovenec (1912 - 24/5).

Dne 11. junija 1912 je Slovenec zopet malo udaril po Glasbeni Matici z notico: "Liberalna ljubljanska župa ima, kakor javljajo liberalni listi, danes zvečer skušnjo v Glasbeni Matici. Prostori Glasbene Matice torej niso samo za Glasbeno Matico, ampak tudi za liberalno pevsko društvo - župarsko organizacijo."

x

x x

Za sezono 1912/13

se je sestal pevski zbor Glasbene Matice, dne 19. septembra 1912. redni letni občni zbor je bil 2. oktobra in za 19. novembra so napovedali tudi prvi koncert v sezoni.

Koncertni spored je bil povečini orkestralen. Od domačih del sta bili na sporedu simfonični deli: Premrl "Scherzo" in Jeraj - melodram "Lepa Vida"; Prešernove balado je deklamiral zborov pevec prof. dr. Pavel Grošelj. Zbor je izvajal Lajovčevo "Gozdno samoto" in Schwabovo "Zlato kangljico" in kot solist s spremljevanjem orkestra je nastopil pianist Anton Trost, učitelj šole Glasbene Matice.

Kritike so bile precej skope v besedah.

Narod (1912 - 20/11) pravi za zborov nastop: "Ženski zbor Glasbene Matice je zapel Lajovčevo "Gozdno samoto" in mešani zbor Schwabovo "Zlata kangljica". Obe pesmi sta zelo ugažali, kar je pričala glasna zadovoljnost navzočega občinstva."

Slovenec ni prinesel ocene.

V Dom in svetu (1912 - 478) je napisal Stanko Premrl o zborovih točkah: Lajovčeva Gozdna samota je ljubko nežna, vseskoz romantično navdahnjena, v solidno modernih mejah se gibajoča skladba, pri kateri ima poleg zbora tudi orkester kot pripovedovalec gozdnega miljeja važno vlogo. Zdi se mi, da bi bil slog, ki se ga je Lajovic poslužil pri tej skladbi, všeč tudi tistim, ki se jim Lajovic vidi splošno pretežak in preveč tuj. Ženski zbor Glasbene Matice je svojo nalogo pogodil prav častno. Še bolj pa se je večini občinstva dopadla dr. Schwabova "Zlata kangljica", ki je zares nekaj domačega, svežega in ogrevajočega. Skladatelj zna vedno zadeti strune, ki najdejo odmeva. Hvaležni mu bomo, če v dogledni bodočnosti obogati našo glasbeno literaturo zopet s kakšnim gličnim delom. Da je mešani zbor Glasbene Matice skladbo kar najbolje zapel, mi ni treba poudarjati. Začetek letošnjih matičnih koncertov je torej srečno za nami. Upajmo in bogdaj, da se tudi prihodnje leto obnesejo."

Zvon je o tem koncertu molčal.

Na odborovi seji je sprožil zborov predsednik prof. Škerlj idejo mesečnih abonma koncertov v Narodnem domu in Mestnem domu, ki se pa ni uresničila.

V soboto 11. januarja 1913 se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma zborov plesni venček. Občinstva je bilo veliko in med plesalci tudi zelo mnogo oficirjev, odmev koncerta ob streljanju gorskih polkov.

Začetkom februarja se je šlo zopet za deželno podporo Glasbene Matice, kakor doslej jo je Filharmonična Gesellschaft dobila, Glasbena Matica ne in Slovenski Narod (1913 - 4. 2.) pravi: "Če dobi frakarstvo društvo 1.000 K, potem bi morala dobiti Glasbena Matica od dežele na leto vsaj 20.000 K." in ko je dr. Triller interpretiral deželnega glavarja ter izjavil, da pred zadovoljivo rešitvijo vprašanja subvencije Glasbeni Matici ne more glasovati za katerokoli podporo nemškemu glasbenemu društvu, je deželni glavar dr. Ivan Šušteršič izjavil ex cathedra, "da je deželno subvencioniranje Glasbene Matice odvisno od združitve njene glasbene šole z ono "Ljubljane" in da bo v tem smislu v najkrajšem času storil primerne korake." Narod pristavlja: "poznamo te korake. O kakih zgolj stvarni in strokovni združitvi obeh zavodov, pri katerih bi moralo ostati samoobsebi umevno vodstvo starejši, močnejši in neprimerno višje stoječi Glasbeni Matici, o tem ne bo govora. Slavnoznan deželna veto pravica in s tem brezpogojno politično osušnjevanje najimunitnejšega glasbenega zavoda, morda na celem slovenskem jugu, to bo alfa in omega glavarjevih korakov in ker bo Glasbena Matica bržčas tako ponosna in značajna, da se ne bo hotela prodati, bo za naše navdušene Jugoslovane v deželni hiši zopet dana prilika, da izstradajo iz golega jugoslovanskega navdušenja tudi še našo, toli nadebudno glasbeno kulturo."

Sredi februarja so napovedali izvedbo Dvorakovega "Mrtvaškega ženina" in za april koncert skladateljev Ipavcev.

"Mrtvaškega ženina" so izvedli 7. in 9. marca 1912 v Unionu z odličnimi solisti: Miro Koroščevo, primadono zagrebske opere, tenorista Josipa Rijavica in basista Josipa Križaja. Drugo izvedbo so postavili na nedeljo prav radi zunanjega občinstva in uspeh je bil oba dneva prodoren.

Narod (1913 - 8. 3.) piše: "Matica je Mrtvaškega ženina že pred leti izvajala in ga pela po potresu na Dunaju. Dosegla je z njim velike uspehe, ki tudi včeraj niso izostali. Pevski zbor je kazał strogo izvežbanost. Na močnih mestih je bil umerjeno močan in v pianu nežen, fin in čustven." Narodov poročevalec silno hvali tudi soliste.

Slovenec zopet ni prinesel ocene, pač pa Dom in svet in Zvon.

V Dom in svetu (1913 - 199) hvali Premrl namero, da se po tolikih letih (18) zopet postavi na oder "Mrtvaški ženin" in to v tako izvrstni izvedbi. Hvali odlične soliste in glede zbora pravi, "da se je držal krepko, vse hvale vredno."

Zvonov kritik (1913 -) je v svoji oceni "Mrtvaškega ženina" najprej pogrel misel, ki je bila takrat med glasbeniki splošno razširjena in jo prinesel na tale način: "Moč Glasbene Matice leži v zboru, in zato je umljivo, da goji predvsem moške in mešane zборе, ki se v naši, drugače revni glasbeni literaturi, zato tako hitro množe. Zbor Matice je pa prevelik, da bi s potrebno hitrostjo študiral in tako doživimo na leto le po dva njena koncerta. Tudi se mi zdi, da ni trud, ki ima tako številen zbor in njega nadvse vestni koncertni vodja Hubad, pri študiranju à capella zborov, v nikakršnem razmerju z moralnim uspehom. Razen tega ve vsak, ki mu je znana najnovejša zborova literatura, da zahtevajo novi zbori od pevcev neverjetno veliko, da jih morejo v doglednem času naštudirati samo najboljši, in ne preštevilni zbori. Nikdar nisem mislil, da bi zbor Glasbene Matice ne bil kos tej najnovejši literaturi, njegova preštevilnost pa ga ovira, da ne pride z delom dalje. Ne osebe ali želje posameznika, da se skaže kot pevovodja,

temveč razvoj naše glasbene literature zahteva majhen elitni zbor, ki bi bil kos tem težavam. Naj bi bil to elitni zbor v zboru Glasbene Matice ali od nje ločen, naj bi ga vodil kdorkoli. Za Ljubljano je življenska potreba in tudi ni zmožen konkurirati z zborom Matice. Kaj pa ostane v tem slučaju Matici?"

Tako dr Kozina.

Glede izvedbe pravi samo to, "da je bila v vsakem pogledu mojstrska."

Na Binkošti je šel pevski zbor Glasbene Matice z "Mrtvaškim ženinom" v Trst. Za pevski izlet ob tej priliki so določili naslednji spored: v soboto 16. maja ob pol 10. odhod iz Ljubljane, prihod v Trst ob 1. popoldne, nato obed, ob 4. glavna vaja v dvorani hotela Balkan in ob pol 9. zvečer koncert, ki je bil za tržaške Slovence nekaj popolnoma novega. S tako velikim celovečernim delom še ni nihče koncertiral v Trstu, Dvorana Narodnega doma je bila polna do zadnjega kotička in uspeh nepopisen. Občinstvo je izreklo svojo zahvalo z burnim aplavzom in zbor takorekoč zasula s cvetjem.

V nedeljo so si ogledovali mesto, popoldne so šli na izlet po morju in se vozili proti Kopru, kjer so izstopili in nato globoko v Istro, dalje na odprto morje proti Gradežu in ^{na} Tržiča nazaj v Trst. Z morjem tudi to pot niso imeli sreče, bilo je sicer mirno, a izlet je motil pohleven dež. V ponedeljek so se ustavili na povratku v Postojni, kjer si je večina ogledala znamenito jamo in se zvečer vrnila v Ljubljano.

O izvedbi Mrtvaškega ženina je pisala ogromno Edinost, uradna Triester Zeitung pa tudi nekateri italijanski listi, izvzemši Piccola, s polnim in največjim priznanjem. Osservatore Triestino pravi v svoji oceni, ki jo je napisal priznani italijanski veščak, ki je najpotrebnejše analiziral tudi Dvorakovo delo, sledeče: "Uspeh je bil velikanski in gre za to največja zasluga zboru, ki je pel z disciplino, zbranostjo in eksaktnostjo in umerjenostjo, ki presega vso pohvalo."

Z največjim zanimanjem in zadovoljstvom je sledil temu koncertu znani alpinist dr. Kugy, ki je vodil v Trstu svoj lastni zbor madrigalistov in bil tudi na tem polju priznan veščak.

Končno bodi omenjeno še to, da je na izrecno prošnjo Tržačanov pela sopransko vlogo na koncertu v Trstu ga. Mira Dev - Costaperaria, ostali dva pa Rijavec in Križaj.

Koncert Ipavčevih skladb, ki je bil določen za april 1913, so preložili na jesen, ker niso imeli več Slovenske filharmonije, ki je bila po končani gledališki sezoni razpuščena za par mesecev.

15. junija 1912 se je vršil zborov popoldanski izlet v Škofjo Loko in s tem je bila zaključena sezona 1912/13, v kateri je štel zbor 194 članov, od teh 96 sopranov, 40 altov, 20 tenorjev in 38 basov.

7. avgusta je umrl v Ljubljani soustanovnik pevskega zbora Glasbene Matice in njegov prezaslužni prvi predsednik Ivan Vencajz. Pevski zbor ga je korporativno spremil na njegovi poslovni poti k Sv. Križu in Glasbena Matica pravi v svojem posmrtnem oznanilu: "Požrtvovalnemu pospeševalju glasbene umetnosti bomo ohranili trajen in blag spomin.

x

x x

Na koncertno sezono 1913/14

se je sestal pevski zbor prve dni meseca oktobra in na zborovi seji, dne 29. septembra 1912 so sklenili, da bodo dali tekom sezone tri velike koncerte in sicer: Ipavčev koncert, Sattnerjevo "Oljki" in pomladanski koncert, na katerem bi izvajali koroške narodne in razne slovenske umetne zборе. V načrtu so imeli še nekatera druga dela, med njimi: Quo vadis, a ostalo je samo pri načrtu. Ob tej priliki je bil zopet sprejet predlog, da bi dajali mešane abonma koncerte, deloma v Narodnem domu, deloma v Mestnem domu. Predloga pa niso izvedli, čeprav so določili takozvani mali zbor iz

koncertnega zbora, ki naj bi sodeloval pri teh abonma večerih.

Dne 18. oktobra 1913 se je vršil zborov letni občni zbor, na katerem so priznali tržaški podružnici Glasbene Matice 200 K kot častno nagrado za požrtvovalno delo, ki ga je opravila podružnica ob priliki zadnjega zborovega koncerta v Trstu.

Dobro razpoloženje je za kratek čas motila vest, da je deželni zbor ponovno odklonil Glasbeni Matici vsako podporo, ker se še ni izjavila, če se je pripravljena fuzionirati s pevskim društvom "Ljubljana".

Kot uvod v koncertno sezono so priredili tri solistične koncerte, deloma zato, da se je takoj začelo s sezonskim delom, največ pa radi tega, ker je deželni odbor odrekel Dramatičnemu društvu porabo deželnega gledališča in s tem ustanovil njegovo delovanje, čeprav je sam skrbel za operna predavanja iz Zagreba, katerih je bilo le po dvoje na mesec. Dočim je vodstvo dramskih predstav izročil igralcu in režiserju Ignaciju Borštniku, ki je bil takrat v Zagrebu in prišel za to sezono v Ljubljano kot vodja Drame.

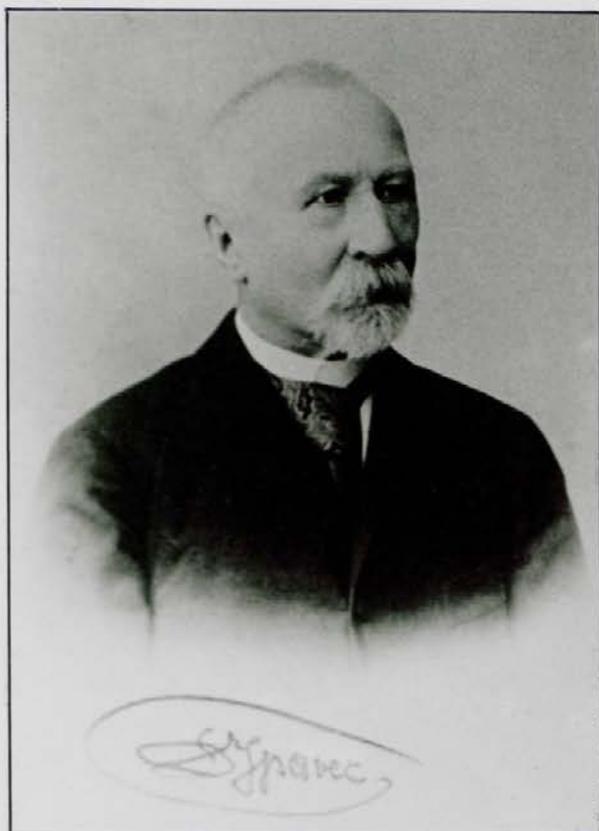
Meseca novembra 1913 je odstopil zborov predsednik prof. Ivan Škerlj. Vzrok je bil sledeč: Iz prejšnjih izvajanj vam je znano, da so tekla pogajanja za podeželjenje šole Glasbene Matice, odnosno pozneje, da dobi Glasbena Matica deželno podporo le v tem slučaju, če se združi s pevskim društvom "Ljubljano". Tega Glasbena Matica ni hotela ter tudi ni mogla storiti in začelo se je tudi s pritiskom na njo. To žalostno nalogo je prevzel med drugim tudi ravnatelj Anton Štritof, ki je dobil od zgoraj, od politične strani nalogo, da pregovori zborovega predsednika prof. Ivana Škerlja, ki je bil takrat mlad suplent na njegovi gimnaziji na Poljanah, da stavi v glavnem odboru in pevskem zboru predlog za fuzijo. Ravnatelj Štritof mu je to naložil v svoji uradni

pisarni, mu polagal na srce važnost te naloge in mu tudi obljubil za slučaj, da to doseže, naklonjenost merodajnih oseb, v nasprotnem slučaju pa ga bo zadela kazen in moral bo skoraj gotovo iz Ljubljane na drugo službeno mesto. Prof. Škerlj je kot značajan mož z vso odločnostjo zavrnil vsako posredovanje v tem pogledu in prevzel možato vse posledice, ki bi lahko nastale za njega. Šlo je tako daleč, da je posegla vmes tudi naučna oblast, prišlo je do zasliševanja prof. Škerlja, do konfrontiranja z ravnateljem Štritofo in v navzočnosti deželjnega šolskega nadzornika dr. Janka Bezjaka in iz vsega je izšel prof. Škerlj čist in ostal je na svojem službenem mestu. Morda bi stvar le drugače izzvenela, če ne bi vodil preizkave dr. Bezjak, kateremu so bile vse Matične zadeve in njeno delo kot večletnemu aktivnemu sodelavcu do vseh podrobnosti znane.

Prvi zborov koncert je bil šele 5. in 6. januarja 1914 in ne 14. decembra, kakor je bilo prvotno določeno Ipavčev večer. Preložiti so ga morali, ker ni dobil Križaj v Zagrebu dopusta za sodelovanje v Ljubljani.

Po Gallusovem koncertu leta 1893 je bil Ipavčev večer prvi slovenski zgodovinski koncert in njegov spored je dal krasen pogled in pregled v razvoj slovenske pesmi za več kot pol stoletja nazaj, za dobo, v kateri se je močno uveljavil skladateljski rod Ipavcev iz Št. Jurja ob Južni železnici. S svojimi skladbami so bili zastopani dr. Alojzij Ipavc, rojen leta 1815 in umrl že leta 1849, njegova mlajša brata dr. Gustav in dr. Benjamin Ipavec,

ki sta umrla 1908 in Gustavov sin, takrat še živeči dr. Josip Ipavec, ki je na prvem večeru tudi dirigiral odlomek iz lastne skladbe. Ipavčeva proslava je bila določena na dva koncertna večera, sporeda nista bila enaka, temveč sta se posebno v solističnih točkah močno razločevala eden od drugega, saj je bil namen Glasbene Matice, da čim širše pokaže lepo zgodovino pevskega udejstvovanja v probuji Slovencev od najprimitivnejših, do modernih oblik.

Koncerta pa žal, čeprav sta bila v umetniškem pogledu najskrbneje pripravljena, nista uspela tako, kakor so želeli prireditelji.

Prvi koncert je imel razmeroma dober obisk, drugi slabšega. Občinstvo je bilo že preveč razvajeno z velikimi koncerti in je polagalo premalo važnosti na koncerte domačih del. Drugače si ne moremo razlagati slabši obisk, saj so bili sodelujoči solisti: na prvem Irma Polakova in Josip Križaj, dalje Pipa Tavčarjeva, Ivanka Hrastova, Genka Severjeva in na drugem Josip Rijavec - odlični in na praznik 6. je govoril skladatelj dr. Anton Schwab iz Celja.

Poročevalec v Slovenskem Narodu (1914 - 8/I) povdarja zgodovinski pomen koncertov, kako so posamezne melodije bratov Ipavcev, predvsem Gustava, postale last celokupnega naroda in se danes splošno pojo kot narodne pesmi, čeprav marsikdo ne ve za njihova očeta. To je najlepši dokaz, da so prišle te melodije iz srca in segle do srca. Hvali krasno in precizno izvedbo, tako s strani solistov, kakor tudi zbora.

Slovenec je koncert prijavil (1914 - 3/1) s kratko notico, izvedbo pa popolnoma prezrl.

Ljubljanski zvon (1914 - 104) pravi: Proizvajanje moških in mešanih zborov je bilo na višku in ugajalo vsakomur, ki je vedel, da je to zgodovinski koncert in ne koncert naše moderne. Glasbena Matica si je štela za častno dolžnost proslaviti ime skladateljev Ipavcev, katerih prva zasluga je, da sta svojim naslednikom uglasila pot do narodne in umetne pesmi."

Stanko Premrl konča poročilo v Dom in svetu (1914 - 67): "Oba koncerta sta v umetniškem oziru popolnoma uspela, v financijelnem pa je drugi, le srednje obiskani koncert, povzročil deficit, česar vrla Glasbena Matica in nje neutrudni koncertni vodja M. Hubad za pomenljivo spominsko prireditev gotovo nista zaslužila."

Kot kronist pristavljam, da je dal prvi Ipavčev večer 250 Kron čistega prebitka, drugi pa je bil za isto vsoto deficiten.

Glasbeni Matici in njenemu zboru se je zahvalil za prireditev dr. Josip Ipavec.

Dne 14. februarja 1914 je bil običajen zborov plesni venček v veliki dvorani Narodnega doma, ki je bil izvrstno obiskan. Med presledki plesnega reda so posamezni znani Matični pevci zapeli več lepih pesmi, kar je bilo simpatično sprejeto kot novost na takih večerih.

Več tednov sem so se vršile priprave za izvedbo Sattnerjeve kantate "Oljki", ki je bila določena na 22., 23. in 26. aprila 1914. Delo je izšlo v tisku in za občinstvo so pripravili temeljito razlago dela, ki so jo tiskali v obliki koncertne sporedove knjižice v 3000 izvodih. Kot solisti so sodelovali: sopranistka Faneta Hermsdorf - Bilinova iz Karlsruhe, rodom Ljubljčananka in bivša gojenka šole Glasbene Matice, altistinja Cenka Severjeva iz pevskega zbora ter baritonist Ivan Levar. Na prvem večeru so pred "Oljko" izvajali Hochreiterjevo Dijonizijsko uverturo, na drugem in tretjem večeru je pela nekaj samospevov gospa Bilinova, kateri se je pridružil na tretjem še Levar.

O uspehu sledimo nekaterim značilnim odstavkom iz poročil.

Slovenski Narod (1914 - 23/4) : "Koncertni aparat sam, velika množina pevcev in pevk, močan orkester, poleg tega prostrana unionska dvorana, polna občinstva spodaj in na galeriji, vse to je napravilo na prvi mah imponujoč vtis. Človeka zanese

vsa ta vnanjost v neko resno, svečano razpoloženje. Že na zunanaj kaže vse, da imamo posla z važno, veliko glasbeno institucijo, ki mora računati pri izvajanju svojih težkih in obširnih umetniških novosti s to prostranostjo in množico." Nato da kratko analizo dela in nadaljuje: "Koncert je uspel svečano in mogočno. Vsa hvala za to gre v prvi vrsti za našo glasbo prezasluženemu Mateju Hubadu, ki nam je pripravil in vodil umetniški večer, s kakršnim se druga provincijalna mesta ne morejo ponašati. Istotako sodi polno priznanje Pevskemu zboru Glasbene Matice, ki je ponos Ljubljane in Slovencev. Odkritosrčnega in toplega priznanja in mogočnega aplavza na koncertu ni manjkalo. Po vsakem delu "Oljke" se je moral skladatelj, Pater Hugolin Sattner, opetovano zahvaljevati na desno in levo." Pri obisku drugega večera konstatira Narodov poročevalec mnogo zunanjega občinstva in pri tretjem še več. Uspeh obeh ponovitev je bil sijajen."

Slovenec (1914 - 23/4), ki je to pot priobčil skoraj vse notice pred izvedbo koncerta, je pisal o izvedbi sami in iz njegovega poročila posnemam: "Proizvajanje najnovejšega Sattnerjevega dela "Oljki", pod mojstrsko roko Mateja Hubada, je sprejelo občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo veliko unionsko dvorano, z največjim navdušenjem in burnimi ovacijami skladatelju. Navzoča sta bila goriški nadškof dr. Sedej in ljubljanski vladika dr. Jeglič, poleg izredno mnogo duhovščine in zastopnikov vseh naših oblasti. Prvo izvedbo Sattnerjeve "Oljke" je poslušalo do 1.800 ljudi, na odru pa je bilo 180 članov pevskega zbora in 60 članov simfoničnega orkestra. Uspeh je bil v vsakem pogledu velikanski."

Pravtako poroča o ponovitvah, povdarja velik poset z dežele in po drugi ponovitvi napoveduje novo Sattnerjevo delo "Soči".

Stanko Premrl piše v Domu in svetu (1914 - 199) med drugim sledeče: "Samo dve leti sta pretekli, kar nam je Sattner podal prvi slovenski oratorij. Danes imamo v rokah v vzornem

klavirskem izvlečku in smo tudi že v treh izvrstno uspelih koncertih Glasbene Matice slišali njegovo najnovejše delo, kantato "Oljki". Da bo "Oljka" izgledala bolj moderno kot oratorij, to smo s sigurnostjo pričakovali. Vendar nas je glasbeni napredek, kakor se poraja v "Oljki", presenetil. Dasi vedno isti ljubeznivi melodik kot vseskoz dosedaj, ubira Sattner v kantati "Oljki" v pretežni večini nove, današnjemu glasbenemu naziranju primernejše strune, hodi novo, na širši in prostejši podlagi zasnovano smer ter postane zares moderen, to pa v dobrem pomenu besede. Ta Sattnerjeva skladba je vzorno dovršeno delo, ki v njem ne najdemo nobenega nepotrebnega balasta, ampak samo jedro. "Oljki" je sedaj krona Sattnerjevih skladb, pa tudi krona naše glasbene literature."

"Trije koncerti v aprilu, v katerih je Glasbena Matica izvajala to izvirno slovensko delo, so, kakor že rečeno, izvrstno in prav častno uspeli. Bili so zopet dogodek in praznik za Slovence. V teh koncertih se je v prvi vrsti odlikoval, kakor po navadi, Pevski zbor Glasbene Matice, ki je s svojo dosti težko nalogo izvedel gladko in navdušeno. Komu ni ostalo v spominu sprva nežno prijazno potem pa mogočno veselo pozdravljanje oljke ali pa mični ženski zbor obkrožen od violin in flavtnih trilcev, pozneje zopet izraziti moški zbori, pripovedujoč in premišljujoč o vesoljnem potopu? Koga ni do dna duše pretresel veličastni unisono koncem prvega dela "Simbol miru si tudi nam", oprt na markantne, široko raztegnjene harmonije v orkestru. Pri teh koncertih sem dobil vtis, da je to mesto sploh najimpozantnejše v celi kantati, če to ne, da ga v impozantnosti vsaj nobeno drugo ne presega."

In Ljubljanski zvon (1914 - 248) pravi: "Zbor Glasbene Matice je žel splošno pohvalo, ki jo za svojo nesebično požrtvovalnost zasluži v polni meri. Največja zasluga za prirediteljev gre mojstru Hubadu, ki se s svojim smotrnim in navdušenim delom, kljub mnogim oviram in zaprekam, vodi Glasbena Matica do vedno lepših uspehov in novih zmag. Obisk je bil pri

vseh treh koncertih velikanski, navdušenje odkrito in iskreno."

Še malo številke o teh koncertih. Dohodki prvega 2.508.50, drugega 1.883.46, tretjega 3.081.49, skupaj torej 7.473.49 K. Stroški so skupaj znašali 4.366.43 K, tako da je ostalo čistega 3.106.56 K. Za notni materijal so plačali 2.736.78 Sattnerju, ki je na svoj riziko vse naročil, in za 900 klavirskih izvodov so plačali 900 K, tisk 1.500 izvodov je stal na Dunaju 2.280 K. Vojaška godba je stala 1.180 in harfenistka iz Gradca 264 K.

Proti poletju tekočega leta so se vršile v Ljubljani velike priprave za sokolski zlet, ki je bil določen za 15. avgust 1914. Glasbena Matica je bila naprošena, da priredi na čast slovanskim gostom, ki bodo takrat v Ljubljani, svečan koncert. Temu vabilu se je Glasbena Matica takoj odzvala, a nasprotna javnost ji je očitala, da je zopet ustregla liberalcem in tako pokazala svojo politično barvo. Sattner je zagrozil v odboruvi seji, dne 15. junija 1914, da bo moral vsled tega izstopiti iz odbora. Umor prestolonaslednika, napoved svetovne vojne, sta omogočila sokolski zlet in za enkrat odložila Sattnerjev izstop iz Matičnega odbora.

Koncem tekoče koncertne sezone je začela svetovna vojna in je v prvem trenutku ostavila vse delo, ki pa se je pozneje le kolikortoliko redno razvijalo, kar nam bo dokazalo zborovo delo tekom štirih vojnih let.

x

x x

Sezona 1914/15.

V prvem letu svetovne vojne se je sestel Pevski zbor Glasbene Matice, dne 2. oktobra 1914 in pregledal svoje vrste, če bo sploh mogel dostojno delati, saj je bilo 23 članov zbora mobiliziranih. Predsednik Glasbene Matice Fran Hubad je hodil k vsem zborovim sejam in pogosto tudi k vajam ter jih navduševal, da nikdo ne omahne. Govorili so o sporedih in takoj v začetku določili, da bodo sami in z umetniškimi sodelavci prire-

jali dobrodelne koncerte, predvsem za Rdeči križ, in ko je bil sezonski načrt znan, je takoj v začetku novembra pristopilo več starih in novih pevk in pevcev. Ker so se bali v teh izrednih časih za obisk, so sklenili, da bodo pošiljali vsem rednim članom Glasbene Matice, ki jih je bilo takrat nad 700, za posamezne koncerte vabila. No, to so lahko kmalu opustili, ker so bili povečini vsi koncerti razprodani in to že prvi koncert 2. decembra ob 66-letnici vladanja cesarja Franca Jožefa I., ki je obsegal izključno le slovenske umetne in narodne pesmi. Na tem koncertu se je prvič pela "Gor čez izaro", peli so pa v veliki dvorani Narodnega doma, ker je bila unionska zasedena.

O poteku koncerta piše Narod (1914 - 4/12): "Ob 66-letnici vladanja Nj. Veličanstva cesarja je priredila Glasbena Matica v korist Rdečega križa in rodbinam vpoklicanih vojakov, sicer za njo skromen, a zelo intimen in zanimiv koncert. Uvod h koncertu je otvorila cesarska himna, ki jo je zapel mešan zbor Glasbene Matice s tisto preciznostjo, katere smo od nje ga vajeni. Občinstvo je poslušalo stoje in se odzvalo ob koncu z živio - klici. Matičen zbor je bil močan, dasi ne tako številen, kakor je bilo v mirnih časih mogoče. Moč moških in ženskih zborov je v lepem razmerju. Glasovi sami se ponašajo s prikupnimi barvami, tako moški, kakor ženski. Sopran je čist in svež, alt zvočen in sočen, tenorji in basi močni. Včerajšnji zbor so zaključile za mešan zbor harmonizovane narodne pesmi. Posebno so ugajale koroške: "Jaz mam pa konjča belega", "Je dro lušno poleti" in "Gor čez izaro, gor čez gmajnico." Koncertni vodja Hubad je to naštudiral tako, kakor zna samo on. Človek je bil srečen, da sliši tako pesem in tak zbor. - Obisk bi bil lahko boljši."

Slovenec je o koncertu zopet molčal.

V Domu in svetu (1915 - 53) je napisal obširno oceno Stanko Premrl: "Pevski zbor Glasbene Matice je nastopil to pot izdatno manjši kot sicer, vendar pa je nastopil kot proizvajalec vsekakor častno, se reprezentiral kot enotno šolan in prav

dobro zglajen zbor. Intencijam svojega mojstra je sledil z veliko pozornostjo in preciznostjo." Nato govori o skladbah ter se obregne ob Župančičev tekst Serenade, posebno ob kitici.

Jaz grem vsak večer na božjo pot
pod tvojim oknom grem vsak večer,

in pravi, da se mu zdi tak tekst frivolen in obžaluje skladatelje, da ga še s skladbo poveličujejo, kakor tudi pevce, ki ga prepevajo.

Mimogrede omenjam, da sta v tistih letih Sattner in Premrl močno nastopila proti tekstom erotične vsebine v glasbi.

Ljubljanski zvon je molčal o koncertih do leta 1920.

S tem koncertom je povezan še neki prav poseben dogodek. Koncert je končal z belokranjsko narodno: Želja ranjenega vojaka, da ga pokopljejo v Bosanskem polju in med petjem te popevke so oznanili topovi z ljubljanskega gradu, da je padel Beograd. Marsikatero trdo, pa tudi nežno lice, so orosile v tem tako izrednem trenutku solze.

Na koncertu je nastopilo 37 sopranov, 26 altov, 19 tenorjev, 26 basov, skupno 108 članov in dohodkov je bilo 1.139.80, stroškov 407.34, čistega torej 732.46 K.

Par dni pred koncertom je spremljal pevski zbor Glasbene Matice in z njim vsa ljubljanska kulturna javnost skladatelja Davorina Jenka, ki je umrl v Ljubljani 25. novembra 1914, na njegovi zadnji poti k sv. Križu v začasni grob, V začasni zato, ker so sklenili Kranjčani, da ga po končani vojni odpelejo v Kranj, da bosta Simon in Davorin Jenko skupaj snivala svoj večni sen. V ta namen so Kranjčani kupili krsto, ki je predpisana za tak prevoz. Pozneje se to ni izvedlo, čeprav je Matica parkrat urgirala in to je dalo tudi povod, da je Glasbena Matica postavila pri sv. Križu grobnico slovenskim skladateljem.

Delo je potekalo še dosti redno, čeprav so imeli veliko ovir. Težave so bile z notnim materijalom, s sodelovanjem vojaške godbe in zato so določili tudi za drugi sezonski

koncert zgolj vokalni spored. Zbor je dal okvir, to je začetno in sklepno točko, vmes ženski zbor ter solista: basist Julij Betetto in pianist Janko Ravnik - takratni konservatorist v Pragi.

Tudi ta koncert. se je vršil v Narodnem domu in sicer 10. aprila 1915.

Narod (1915 - 12/4) poroča med drugim: "Bojne razmere so pobrale tudi iz Matičnih vrst mnogo članov in tako to pot zbor ni bil tako močan in bogat, kakor smo se ga bili v prejšnjih mirnih časih privadili. Nikakor pa se ne more reči, da bi bile točke, ki jih je pel, manj odlično izvajane, kakor druga leta. V vsem se je poznala ista vešča roka g. koncertnega vodje Mateja Hubada, ista finoča njegovega občutka in isti izvrstni smisel za pravo in naravno izvajanje skladb. Zbori so bili naštudirani in preštudirani v vseh njihovih potankostih in zato so učinkovali kakor vsestransko izdelane in pristne umetnine. Spored se je pričel s hrvatskimi narodnimi za mešan zbor s spremljevanjem klavirja in harmonija. Bila je to skladba Vilka Novaka "Cvetje z narodnega vrta". Jako je ugajala v celoti, posebno pa je muzikalno lep in sam v sebi zaokrožen njen drugi del. Druga zborova pesem, delo priljubljenega skladatelja Emila Adamiča, zloženo na besede Golarja "Mlad junak po vasi jezdi", je zlasti s svojim živahnim in humornim koncem tako delovala na občinstvo, da jo je bilo treba ponoviti. Skladba je težka in moderna, vendar pa veje iz nje jugoslovanski narodni duh. Tretja pesem "Kaj ve misli" je bila skladba Josipa Pavčiča, mehka, sanjava in toplo občutena stvar, popolnoma prikrojena besedam sentimentalnega pevca Peruške. Prvo skladbo "Cvetje iz narodnega vrta" je spremljal na klavirju gospod Ravnik, a na harmoniju g. Vedral. Oba sta bila umerjena in pravilna. Umetniški večer je končal zbor z živahno Schwabovo pesmijo "Še ena", ki jo je moral ponoviti in s skladbama dr. Gojmira Kreka z zanimivo in pestro "Sliko", ki nam opisuje odhod fantov na vojsko in z važno cerkveno pesmijo - revkijem "Blagor jim, ki so trpeli; čeprav telo umrje, duša bo

živela." Tako je imel večer času primeren konec. Dvorana je bila več nego razprodana. Mnogo občinstva sploh ni našlo mesta in je moralo brez vstopnic nazaj. Med obiskovalci smo zapa- zili mnogo odličnikov."

Slovenec zopet nič.

V Domu in svetu piše Premrl zelo toplo o koncertu in pravi, da so bili zbori do pičice natančno naštudirani in pre- cizno izvedeni.

Koncert je imel 1.788.40 K dohodkov, 699 K stroškov, torej 1.088.37 K čistega.

Deloma so ponovili ta koncert, kar se tiče zborovega dela, dne 8. maja 1915 v Narodnem domu. Mesto Betetta je pel Križaj, mesto Ravnika pianistka Dana Koblerjeva. Tudi ta spored je bil sprejet z največjim priznanjem. Ker so se zborove točke ponavljale, ni bilo posebnih ocen, temveč le poročilo v Sloven- skem Narodu (1915 - 10/5).

14. julija 1915 se je vršil redni letni občni zbor Glasbene Matice in tako končal društveno in koncertno leto te- kom prvega leta svetovne vojne, ki je mobilizirala 91 društve- nih članov, od katerih je padlo na bojnem polju 7, od teh 51 mobiliziranih in 5 padlih pevcev.

x

x x

Za novo sezono 1915/16

se je sestel pevski zbor sredi meseca septembra 1915. Hubad se je iskreno zahvalil vsem sodelujočim, da so navzlic velikim tež- kočam časa vztrajali pri Matičnem delu in tako častno izvršili dane naloge. Kot prvo nalogo so si stavili izvedbo Mozartovega Requiema, na čast padlih članov in prijateljev.

Prvi nastop zbora je bil na koncertu violinskega vir- tuoza Balokovića, ki se je vršil 4. oktobra 1915 in ga je zbor vpeljal v cesarsko pesmijo. Koncert je imel tak obisk, da je Glasbena Matica oddala mestni občini ljubljanski za sirote slovenskih padlih vojakov 1.298.73 K.

1. novembra 1915 je pel moški zbor na pokopališču pri sv. Križu Mendelssohnovo "Beati nostri", Jenkov "Blagor mu" ter narodni "Gpzdíč je že zelen" in "Vigred se povrne". To je bilo takorekoč prvo oficijelno petje na grobeh o Vseh svetih in Slovenski Narod (1915 - 2/11) s poudarkom omenja nastop Matičnega zbora pod vodstvom M. Hubada.

17. novembra 1915 se je vršil zborov redni letni občni zbor, ki je ugotovil 51 mobiliziranih članov in trenutno svoje članstvo 73 pevk, 43 pevcev, skupno 116 izvršujočih. Ob tej priliki so bile namenjene vse težave, ki jih je imela Glasbena Matica radi zagotovitve vojaškega orkestra za Mozartov Requiem, ki so ga peli z vojaško godbo 97. pešpolka, ki je bila pred vojno v Trstu. Na sporedih pa niso smeli povedati ne katerega polka godba je in tudi ne imena kapelnikovega.

Requiem je bil izvajan v počastitev padlih in na korist vojnih invalidov dvakrat, dne 7. in 8. decembra 1915. Zbora je bilo 160 in Slovenski Narod (1915 - 9/12) piše med drugim: "Naša slavna Glasbena Matica je priredila dne 7. in 8. t.m. zvečer v veliki dvorani hotela Union dva impozantna dobrodelna koncerta pod spretnim vodstvom svojega koncertnega vodje g. Mateja Hubada. Sodeloval je mešan zbor Matičen, gospe Javurek in Peršl ter gospoda Kovač in Križaj kot solisti ter popolni vojaški orkester. Oba večera sta bila na višku glasbene umetnosti in to zasluži temvečje priznanje in zahvalo, ker živimo v ne navadnih in posebno umetnosti nenaklonjenih časih, Program obeh koncertov je sestojal iz Händlovega "Larga", ki ga je izvajal vojaški orkester in iz Mozartovega "Requiema", ki so ga peli solisti in zbor s spremljevanjem orkestra. "Largo" je izvajal popolni vojaški orkester pod vodstvom svojega kapelnika vsestransko izrazito in mojstrsko, dosegel globok vtisk in žel ob koncu mnogo zaslužnega priznanja. Za njim je vodil naš prosluli koncertni vodja g. Hubad Mozartov "Requiem". Vajeni smo ga videti na visokem stojišču s taktirko v roki in pred njim

mnogoštevilen zbor, a za zborom popoln orkester. Vajeni smo, da nam prinese vsak tak nov koncert glasbeni užitek, nekaj velikega, na vse strani obrušenega, celotnega in mogočnega. Tako je bilo tudi oba ta večera. Izmed zbora Glasbene Matice gotovo marsikdo manjka, vendar je zbran tudi sedaj jako dober glasoven material.

Slovenec je to pot prinesel samo eno notico dan pred koncertom, zato pa je imel dnevno za Štefeto kino Central v poslopiju Deželnega gledališča dovolj prostora. Poročilo o izvedbi je napisal dr. Kimovec in je bilo priobčeno 10. decembra 1915. Najprej jamra v 36 tiskanih vrstah, koliko dnevnega dela ima, nato pa pravi: "Popoln vtis tega koncerta je tale: Koncert je bil v celoti lep. Matici in Hubadu moramo biti prav odkritosrčno hvaležni, da je v teh neugodnih razmerah brezdvomno z velikim trudom oživotvorila veliko delo. Zbor, naštudiran do skrajnosti, kot ura je vse točno funkcijoniralo, lepo umirjeno naraščalo do velike moči, pa zopet se izgubljalo v mehak pianissimo. Zbor se je zdel glede materjala - kar je jako čudno - boljši v moškem, nego v ženskem zboru. Pri ženskah, zlasti sopranih, se je čutilo kot da veliko preveč sape potrošijo. Bržkone je temu neugodnemu vtisu v gotovih legah nekoliko kriva jako velika mladost ženskega glasovnega materjala." Na koncu pravi: "Po vojski moramo na vsak način skrbeti, da ne bo veličastnih orgel več zastopal bore sirota harmonij, saj ima najboljši med njimi, v kateremkoli prostoru glas kot jetičen v zadnjem štadiju svoje neozdravljive bolezni, trudi se in muči, pa glas ves vanj nazaj leti, sliši se le šumenje, pihanje in strganje, prav nič tona, ampak samo malo sape. Orgle v unionsko dvorano, da bomo dela, ki imajo pisana obligatna orgle, v njih celoti slišali." Za sklep še navaja glavni vtis: "Moderna muzika je upravičena in potrebujemo je, da moremo dati izraza svojemu čustvovanju. Starejši se ji divimo in jo uživamo pa imamo lakoto še po nečem globljem, našemu čustvu in srcu bližjemu."

Tudi za Dom in svet je napisal oceno dr. Kimovec

(1915 - 365): "Široki mir Händlovega "Larga" je ustvaril lepo razpoloženje v poslušalcih za prihodnje monumentalno delo, katero je z veliko gotovostjo in točnostjo podal in vodil g. koncertni vodja Matej Hubad. Kar sem pisal v dnevnikih o koncertu, tega ne bom ponavljal na tem mestu; sploh je zanikrno delo to: na dva kraja kritiko pisati o istem delu, saj je še enkrat dovolj težko in nehvaležno opravilo: pri koncertu z napetostjo zasledovati razvoj in potek in vsak občutek secirati, o tej vivisekciji sproti filozofirati in spomin mučiti, da mu kaj takega, kar se publiki ali kritiki važno zdi, iz njega ne uide, namesto tega, da bi glasbo v miru vžival, se je veselil in svoje živce raje pomiril, ne pa jih s tem nervoznim opravilom kritika dražil in razburjal Če pravi Prešeren, da je slep, kdor se s petjem ukvarja, je dvakrat slep, kdor se s kritiko resno peča; zlasti, če hoče objektivno biti, se pri najboljši volji na vse strani zameri. O izvedbi pravi: "da je šlo zlasti v zborih in orkestru vse do skrajnosti točno, tako da bi bilo želeti semtertja kako malo menjave v ritmu. Orkester točen, splošno umerjen, ritmični sunki v godalih so bili včasih malo ostri in nadležni; vendar pa mislim, da tega poslušalci v celoti morebiti niso preveč občutili. Posebno lep je bil kvartet, kadarkoli je nastopil. Vodja Hubad se je z veliko suverenostjo in mladostno svežostjo gibal. Hvaležni smo mu za veliki trud, pa tudi za veliki užitek, ki nam ga je koncert nudil. Zanimivo je bilo opazovati, koliko bolj so učinkovala mesta z globlje občuteno, čeprav po obliki preprostejšo glasbo. Živimo pač v časih, ko nam je forma manj, nego vsebina, ko nas zunanost hladne pušča, pa notranjost razvema in teši. To, kar je globoko zajeto, nam srce gane; zato smo se kar oddahnili, ko so se začela umerjena mesta, psihološko poglobljena, zlasti ofertorij, sanctus (ki so ga posebno lepo predavali), benedictus Zahrepenelo se nam je kljub vsej lepoti klasične glasbe po moderni, ki tudi glasbeno neizobraženim ljudem prevzema čustvo."

Po izvršenem koncertu je prišlo iz Trsta povabilo, da bi peli Rekvijem tudi tam, a niso se upali, ker so imeli z dosego orkestra že za Ljubljano prevelike skrbi in sitnosti, tembolj bo to za Trst, ki leži v območju fronte.

Prihodnji zborov koncert je bil določen za 11. marca 1916, a se je vršil dne 6. maja za korist Rdečega križa in ponovljen je bil v nedeljo 7. maja 1916. Zbor je pel na obeh koncertih iste skladbe, menjala sta se le solista in s tem tudi njihove točke. Po načrtu in po tiskanem sporedu bi morala nastopiti prvi večer Irma Polakova in Janko Ravnik, ki pa nista mogla dobiti dovoljenja za pot v Ljubljano. Zato sta jih v poslednjem trenutku zamenjala violinist Baloković in tenorist Josip Rijavec, ki sta potem sodelovala tudi na drugem večeru, za katerega je bil Baloković itak določen. Zbor je pel štiri Gallusove zборе, Premrlovo "Slovensko govorico", Adamičevega "Mlad junak po vasi jezdi", hrvatsko narodno "Anko Ančice" in Novakovo "Dunave, Dunave". Na klavirju je spremljala zbor Dana Koblerjeva, na harmoniju Josip Pavčič.

Po cesarski pesmi, s katero so začeli koncertni spored, je stopil na oder predsednik Glasbene Matice, Fran Hubad, navajal vse pomembnejše zborove nastope in omenil, da proslavlja Glasbena Matica z današnjim svojim 171. koncertom 25-letnico obstoja in dela pevskega zbora Glasbene Matice.

Slovenski Narod (1916 - 8/6) je priobčil predsednikov govor v celoti in o izvedbi napisal: Gallusove zборе je pel Matičen zbor z odličnim pojmovanjem, okusom in fineso, katere smo pri njem vajeni. Zato gre vsa hvala zboru in Hubadu. Času primerna in potrebna je bila pesem "Slovenska govoriča", topla in vseskozi odlična pesem Stanka Premrila. Šla je tako do srca, da jo je moral zbor oba večera ponavljati. Narodne pa so žele viharje slave. Tako je praznovala Matica svojo 25-letnico z dvema popolnoma uspelima koncertoma. Želimo ji še nadaljnje slave in najslavnejše dni.

Slovenec je prinesel o tem koncertu najprej kratko notico o konstataciji dejstva in pravi: "S tem koncertom se je spominjala Glasbena Matica 25-letnice obstanka svojega zaslužnega pevskega zbora brez vsakega zunanjega praznovanja, le z resnim delom tudi v teh težkih časih."

Daljšo oceno je priobčil nato, dne 11. maja 1916 in iz nje posnemamo: "Samo, da ga registriram, zakaj nisem dobil naloge, niti iz daleka imel namena, da o njem poročam. Vendar pa bi bilo skrajno čudno, če bi se naš list prav nič ne spomnil 25-letnice koncertnega delovanja društva, ki ima za našo, ne le glasbeno, ampak tudi splošno kulturo toliko neprecenljivih zaslug. Brez vsakega strahu smemo trditi - ne da bi se bali, da se nam bo moglo katerikoli pretiravanje očitati - to trdimo: da bi naš glasbeni razvoj brez društva, kakor je Glasbena Matica, morebiti niti polovico te poti ne bil prehodil, kakor jo je že do danes. Saj so - saj posredno - skoraj brez izjeme vsi slovenski glasbeniki, skladatelji, dirigenti in umetniki solisti ter instrumentalisti od tam zastavili svoj prvi korak navzgor. Da ni bilo tam tal in opore za njih prvi korak, bi tudi kasnejše poti ne bili hodili.

Koncert je sijajno uspel. Zbor je krasno pel."

Kot stalni glasbeni poročevalec Dom in sveta (1916 - 162) je poročal o tem koncertu Stanko Premrl. Med drugim pravi: "Petindvajset let plodonosnega dela ima že za sabo pevski zbor Glasbene Matice in ravno toliko let že razvija Glasbena Matica svoje koncertno delovanje. Proslava te znamenite 25-letnice se pač ni mogla izvršiti lepše in dostojneje, kot s prireditvijo dveh zares sijajnih dobrodelnih koncertov.

Pri obeh koncertih je po večjem odmoru nastopil zopet, tudi za sedanje neugodne razmere še mnogoštevilni, nad 150 grl veliki zbor pevk in pevcev pod vodstvom svojega, zadnje čase s tem zborom takorekoč v eno celoto zraslega, mojstrskega koncertnega vodje Mateja Hubada."

Tako skromna je bila na zunaj proslava zborove 25-letnice. V sejah so govorili, kako bi s posebnim pevskim znakom odlikovali člane, ki so 20 - 25 let brez prestanka izvršujoči člani pevskega zbora, da bodo izdali tiskano spomenico o zborovem delu, a časi so zaustavili eno in drugo misel.

Oba jubilejna koncerta sta imela 3.089.30 K dohodkov, 1.288.88 K átroškov. Čistega je ostalo 1.800.92 K, od tega so dali 20% v penzijski fond, 20% zborovi blagajni, Hubadu kot nagrado 300 K, 25% Rdečemu križu in končno je ostalo v Blagajni 47 K. Nastopilo je v zboru 168 pevk in pevcev.

Par dni za tem koncertom je izročil P. H. Sattner opravljen oratorij Assumptio in partituro kantate "Soči" in 5. julija je pel pevski zbor svoji nekdanji članici in načelnici Jerici Dolenčevi podoknico na njen poročni predvečer za Matejem Hubadom.

Še dva svojevrstna pevska večera so opravili Matičarji 18. in 20. avgusta 1916 v ljubljanski vojaški bolnici, kjer so peli ranjenim vojakom. S tem je bila zaključena pevska sezona 1915/16.

x

x x

Sezona 1916/17

se je začela v tretjem letu svetovne vojne in popolnoma naravno je bilo, če so rastle iz dneva v dan tudi težave za prirejanje velikih koncertov. Številčno in glasovno stanje zbora se je dalo še nekako dobro urediti. Sicer je od začetka primanjkovalo moških glasov, tako da so sklenili omejiti se na ženski zbor, toda vsled izredne požrtvovalnosti posebno starejših članov pevskega zbora in s pritegnitvijo mlajših pevk ter dijaškega zbora, je zbor narasel do števila, ki se je zdelo Hubadu zadostno za dostojne izvedbe posameznih del ter za ugled in višino Glasbene Matice. Največ težav so imeli z dosego vojaških godb za spremljevanje del, katere so iskali, kjer so le mogli, saj je v Ljubljani sami niso imeli. Z dovoljenjem ministrstva

so jo dobili v Zagrebu ali Gradcu, dovoljenje pa so dosegli le radi dobrodelnega namena koncertov in radi splošnega ugleda, ki ga je uživala Glasbena Matica. Pogosto so bile težave take, da so vsi obupavali in že so sklenili, da odlože vse velike koncerte na povojen čas ali pa da bosta spremljala tudi velika dela le klavir in harmonij. Pojavile so se nove težave glede pre-skrbe premoga za koncertno dvorano. Pri trgovcih ga niso mogli dobiti in po naklonjenosti naših uradnikov pri Južni železnici jim ga je ona posodila vagon za februarški koncert. A sedaj, kako ga vrniti, ker premoga ni bilo dobiti, denarja pa niso smeli vzeti. No, sreča pa jih ni zapustila in speljali so pove-čini vse, kar so nameravali.

Te razmere so bile krive, če niso mogli s Sattnerjevo kantato "Soči" na koncertni oder že decembra 1916. leta, temveč šele februarja 1917.

Pridno so se pripravljali za koncert in 11. decembra 1916 se je vršil zborov redni letni občni zbor, na katerem sta bila izvoljena častnim članom Pevskega zbora Glasbene Matice dva pevska veterana iz njegovih vrst, Anton Razinger in Oton Pelan. Slednjemu so priredili dne 16. decembra časten večer v gostilni pri Pavšku na Martinovi cesti, o katerem je prav lepo pisal v Slovenskem Narodu (1917 - 7/2) Ivo Peruzzi.

Za 6., 7. in 8. februarja 1917 so napovedali tri do-brodelne koncerte, katere so morali predstaviti radi prihoda vo-jaškega orkestra za teden dni in to šele dan pred prvim kon-certom. Razglasili so, da ostanejo razprodane vstopnice v ve-ljavi in da se tekom tedna dožene, ali in kdaj se bodo mogli izvršiti koncerti. Lahko si predstavljate delo in nervoznost Mateja Hubada v takih okoliščinah. A mož je bil vztrajen in v delu neomahljiv in zato je dosegel tudi sedaj orkester in iz nameravanih treh so bili štirje zaporedoma izvedeni koncerti.

Prvi je bil v frančiškanski cerkvi 13. februarja 1917 ob 8. uri zvečer in izvajali so Mozartov Requiem v poča-

ščenje spomina blagopokojnega cesarja Franca Josipa I. Solisti so bili: Pavla Lovšetova, Jelica Sadarjeva, Leopold Kovač in Josip Križaj. Pri orglah je bil Stanko Premrl in orkester je bil od domobranskega polka iz Zagreba. Ker so imeli vlaki silne zamude, je šel orkester s kolodvora naravnost v cerkev na koncert.

Slovenski Narod pravi v svojem poročilu (14. 2. 1917): "In vpoštevajte take in enake okoliščine, katerih nam je prinesla vojna že obilo in nam jih kopiči še vedno več in več, moramo poročati o koncertu v frančiškanski cerkvi z vsem priznanjem in hvalo. Izvajali so Mozartov "Requiem", katerega smo menda sicer čuli zadnjič lani in ki nam je že znan tudi iz prejšnjih let, toda novo je bilo, da smo ga poslušali v cerkvi in poleg druge spremljave tudi z orglami. Skladbo so prepevali vseskozi solidno in zanosno. Pevski zbor je storil, pod skrbnim in odličnim vodstvom svojega slavnega vodje Mateja Hubada, v najvišji meri svojo dolžnost. Isto velja tudi za orkester, ki se je v naglici, s katero je padel v koncert, na vso moč potrudil in pomagal večeru do lepega uspeha."

Šlo pa je zato, ker sta kapelnik Muhvič in Hubad že v Zagrebu orkester temeljito pripravila.

Končno pravi Narod: "Med občinstvom smo opazili isto dovtetnost za višji užitek, kakor na vseh drugih podobnih koncertih Glasbene Matice. Naši ljudje hočejo kulturno živeti, samo naši gospodarji nam ne dajo prilike."

V Slovencu (1914 - 14/2) je napisal oceno skladatelj dr. Kimovec in v začetku svojega poročila omenja, da je pri celi slovesnosti zopet manjkalo cerkvenega dejanja. Močno hvali uporabo orgel, dober domobranski orkester in izmed solistov predvsem Križaja in Lovšetovo, pa tudi za altistko Sadarjevo in Kovača ima tople besede, pravi, "da so se zlivali kvarteti solistov v čudovito prijetno, blaženo harmonijo." Za zbor pravi: "Bil je na svojem mestu, točno naštudiran, navit kot ura,

glasovi v lepem razmerju eden do drugega, čeprav se je sem ter tja zdelo, da hoče tenor malo forsirati. Matični zbor ne zaostaja za najboljšimi dunajskimi, morda celo katerega prekaša. Po tej sijajni prireditvi pričakujemo z velikimi upi "Soči".

V Domu in svetu (1917 - 123) je izvedbo ocenil dr. Fran Kimovec in pravi: "Requiem je mnogo močnejše učinkoval v cerkvi kot pred letom dni v Unionski dvorani. Vzroki bodo tile: predvsem mogočne orgle mesto ponižnega harmonija, dalje veliko boljši orkester, ki se ni nikoli silil v ospredje in na vse zadnje tudi drugačna, boljša akustika ni tako malo pripomogla do sijajnega uspeha." Nato govori, če je prav ali ne, da se odnese pri takih prilikah Sveto Rešnje Telo iz cerkve z liturgičnim dejanjem n. pr. z blagoslovom, tako bi dobila cela stvar cerkvi primerno, pravo lice, če ne, se pa zdi, da je cerkev le še sredstvo za pridobivanje denarja ob teh prilikah. "Konča s pozivom: "Orgle v Unionsko dvorano."

Takoj nato so izvajali z istim orkestrom dne 14, 15. in 16. februarja 1917 v Unionski dvorani koncerte z glavno točko sporeda: P. H. Sattner: "Soči". Poleg tega še: Premrlov mešan zbor 1813 - 1913: Kranjska zopet v Avstrijo, Schwabovo "Zlato kangljico" in Dvorakov 149. psalm "Nova pesem Stvarnika prošlavi". Vse z orkestrom.

Slovenski Narod (1917 - 15.2) poroča o prvem večeru najprej o sodelavcih in drugih že znanih izvedbah ter pravi: "Prišli smo do viška večera, do nove skladbe našega skladatelja P. Hugolina Sattnerja "Soči". O Gregorčičevi odi se je pisalo dovolj. Njegovo prerokovanje o "Tujcih" ni našlo mesta samo po domačih listih, temveč je zašlo tudi v razne druge časopise. Poglejmo torej skladbo. Najprej smo poslušali in spoznali zlasti, da nam hoče pokazati skladatelj z glasbili, kako je Sočin tek "živ in legak, kot hod deklet s planine", in dalje "kako glasno, kako ljubko šumljaš, kako čvrsto, krepko skakljaš, ko sred gora še pot imaš! A ko pridereš na ravnine, zakaj te živa radost mine?" Vse to nam prijazno ilustrira orke-

ster zdaj s temi in zdaj z onimi instrumenti. Nato se oglasi ves zbor s pozdravom "Krasna si bistra hči planin!" Prvi stavek pesmi se mnogo ponavlja in razpreda in je sorazmerno zelo dolg. Krepak je in navdušen. Za njim teče skladba mirneje in ilustrira po najboljših možnostih pesnikov tekst. Vrste se partije solistk in solistov, predno ne pridemo do mesta viharja, ki žuga naši reki po pesnikovih besedah. Oglasijo se trobila, bobne pavke, slišimo, kako drastično nam napoveduje pesnik vojsko, In zbor mu sledi. Skladba narašča in se povzpenja naglo do sklepnega viška. Čujemo prošnjo basista in naenkrat smo na najučinkovitejšem koncu, ki pa sorazmerno naglo konča. Orkester igra še kratko poigro, kjer srečamo par taktov avstrijske himne in skladba je zaključena.

Dvorana je bila polna do zadnjega kotička. Med posetniki smo opazili razne odličnike, domače in tuje. Vse je koncert zadovoljil in navdušil. Gospod skladatelj P. H. Sattner je bil navzoč. Občinstvo ga je burno pozdravljalo. Obdarovali so ga z lovorjevim vencem. Na koncu poročila naj pohvalimo skupno vse soliste, orkester in zbor Glasbene Matice, zlasti pa koncertnega vodjo gospoda Mateja Hubada, ki nam je pripravil spet krasen umetniški užitek."

Slovenec (1917 - 15/2) začenja svoje obširno poročilo s konstatacijo, da je bil sinočni Matični koncert v znamenju "Soče". Nadaljuje z natančno analizo Sattnerjevega dela, omenja njegove dobre strani, ni pa zadovoljen s koncem skladbe in pravi, "da bi bil najboljši konec tam, kjer mogočno konča zbor. Nadaljna orkestralna poigra pa konec samo zelo oslablja." Glede zboru pravi: "Občudovali smo pevski zbor, dasi mnogo šibkejši, kakor prejšnje čase, je bil izvrsten, in če bi bil manj storil, bi bilo še vedno veliko." Na koncu poročila iskreno čestita kritik - skladatelj dr. Frančišek Kimovec Mateju Hubadu, da je v teh tako neugodnih razmerah oživotvoril taka dela in konča dobesečno: "Glasbena Matica se je za napredek naše glasbe vnovič pridobila velikih zaslug."

Na kratko je omenil Slovenec tudi naslednja dva koncerta, to je obe ponovitvi in pravi, "da sta bila sporeda sijajno izvajana in prinesla posameznim delom še večje zaslužnejše uspehe."

V Dom in svetu se je ob tej priliki zopet močno razpisal Stanko Premrl. V svojem poročilu govori pretežno o Soči, ki jo osvetljuje od vseh strani tudi z glasbenimi motivi. O izvedbi pravi: "Izvajanje kantate pod vodstvom g. koncertnega vodje Mateja Hubada je bilo za sedanje razmere neugodno, če pomislimo, da je bilo mogoče imeti s celim aparatom samo eno skušnjo, primeroma jako dobro. Reči pa moram, da je kantata bodisi samo kot taka, bodisi z ozirom na izvajanje, napravila na občinstvo drugi večer veliko ugodnejši vtis kot prvi večer. Sploh je bil koncert drugi večer - tako se sodi splošno - najlepši. Pevski zbor Glasbene Matice je skladbo temeljito naštudiral in jo popolnoma obvladal. Orkester kraljeve domobranske glasbe iz Zagreba je bil eden najboljših, kar jih je v zadnjih sezonah sodelovalo pri matičnih koncertih."

V soboto 24. februarja 1917 je prinesel Slovenski Narod: "Čisti dohodek zadnjih štirih koncertov je znašal 4.600 K. Dohodek cerkvenega koncerta v znesku 1.600 K pripade "Soškemu skladu" c. in kr. armade, čisti preostanki treh Sočinih koncertov v znesku 3.000 K pa se izroče našim goriškim beguncem. Doslej je Glasbena Matica izvršila 16 dobrodelnih koncertov tekom vojne. Njih čisti dohodki, izročeni plemenitim domoljubnim namenom vojne oskrbe znašajo doslej 13.856 kron."

Kar je tudi značilno za razmere, ki so vladale v Glasbeni Matici. Sama silno potrebna denarnih sredstev, ker je bila kakor že omenjeno 5 let brez vsake deželne podpore, je imela le pogum in voljo žrtvovati take vsote za javno dobrodelne namene.

Na teh koncertih je nastopilo 160 članov zbora, v ženskem 90, v moškem 70.

Meseca marca so prenehali s pevskimi vajami, ker je

obolel zborovodja Hubad in dne 30. marca 1917 so spremili na zadnji poti k sv. Križu na ljubljanskem polju ravnatelja šole Glasbene Matice, skladatelja Frana Gerbiča, moža, ki je z izredno nesebičnostjo služil naši in splošno slovenski stvari, predvsem glasbeni kulturi. 16. aprila je sledil po isti poti ravnatelj Anton Štritof, ki se je s svojim intenzivnim, izredno uspešnim delom pri zboru in društvu tako močno zapisal v Matično zgodovino kot malokdo.

V načrtu so imeli samostojen koncert ženskega zbora, ki je bil določen za mesec julij, a so ga radi nastopajoče vročine opustili.

Dne 5. julija 1917 je polagala svoj letni račun Glasbena Matica na rednem občnem zboru. Da malo omenim, kako težko je bilo s sodelavci celo v društvenem odboru, povem, da je moral sestaviti tik pred občnim zborom tajniško poročilo in ga na zboru tudi sam prebrati. Šola je imela okrog 500 gojencev in zaposlenost posameznih učnih moči je bila naravnost ogromna. Imeli so povprečno po 37 ur tedensko, nekateri celo 50 - 60 ur. Pevski zbor je štel 45 nastopajočih - samostojnih članic, 111 gojenk ter 35 samostojnih članov pevcev in 40 gojencev. Tekom vojne je priredila Glasbena Matica skupno 21 koncertov ter izročila od čistega dobička dobrodelnim ustanovam 14.456.06 K.

Taka je bilanca sezone 1916/17, tretje v svetovni vojni.

x

x x

V četrti medvojni sezoni 1917/18, so začeli z vajami dne 19. septembra 1917.

Prvi zborov nastop, h kateremu so povabili tudi druge ljubljanske pevce, je bil na pogrebu velikega Slovenca in Slovana, dr. Janeza Evangelista Kreka, dne 14. oktobra 1917. Počastili so pa tudi spomin padlih na Vseh svetnikov dan pri sv. Križu.

Dne 18. novembra 1917 je bil prvi koncert Glasbene Matice, pri katerem je nastopil tudi zbor v Unionski dvorani. Poleg solistov: Dane Koblerjeve, Cirile Medvedove in Delice Bučarjeve je pel zbor 13 slovenskih izvirnih skladb iz naše naj-novejše literature. Ženski zbor je pel 5 Lajovčevih ženskih zborov s spremljevanjem klavirja, moški zbor Adamičevega "Vasovalca" in Schwabov "Večer na morju", mešani pa Adamičeve "Fantu", "Ko bi rosica bila" in "Ptička", Schwabovo "Zdravo Marijo" ter Premrlovo "Zdravica" in "Log se za logom skriva". Ker je bil koncert že par dni pred izvedbo razprodan, so ga dne 21. novembra 1917. ponovili.

Slovenski Narod piše o prvem koncertu (1917 - 20/11): "V pesmi je ostala Glasbena Matica, pod vodstvom Mateja Hubada, zvesta svojim tradicijam ter nudila v zborovem petju izključno le kompozicije domačih skladateljev. V solih in koncertnih klavirskih točkah nas je popeljal sinočni koncert tudi v svetovno literaturo. Matičnih koncertov ne smemo meriti, kar se tiče zborovega petja, po drugih koncertih. Tu ne gre vprašati, kako je zbor izvršil svojo nalogo. Kar ni naštudirano do najmanjše podrobnosti, kratkomalá ne pride pred občinstvo. Zato se tem lažje poglabljamo v skladbe same in v njih interpretacijo. Antona Lajovca skladbe smo že slišali v petih ženskih zborih. Slišali smo že bolj originalne in bolj učinkovite njegove kompozicije, pa tudi včeraj izbrane manjše skladbe imajo vseskozi prav lepe vrline. Prve tri: Pesem čarovnic, Ne povem vam zakaj in Prstan moj, so bolj pripovednega značaja, čustvovanje se v njih ne izraža s posebnim akcentom, zato zavriska v Pesmi deklice, srce devojki ob prvih poljubih, zato ukazuje dekle v Pesmi Primorke morju, da ji mora pripeljati fanta nazaj. Izražanje v teh dveh pesmih je krepko, v prvi vriskajoče in odsevajoče presenečenje in razburjenje, v drugih globoko in močno - krepko. Občinstvo je v vsej pravici izražalo navzočemu skladatelju zahvalo. Emil Adamič ima pristno narodno struno. Znano nam je to iz večine njegovih

kompozicij. Frapantno in z izbornim uspehom pa je vpletel v svojo skladbo "Tak dolgo sem popival, da sem še klobuk zapil!" napev pristne narodne pesmi, brezskrbne, vesele in hudomušne. Občinstvo je burno zahtevalo, da se ta skladba, v ruskem ujetništvu se nahajajočega skladatelja, ponovi. Deklica, ki piše fantu "Tri leta te čakam, te ljubim zvesto", piše to pismo s srčno krvjo in ga pošlje fantu čez dol in goro. Kakor so besede stereotipne za pismo, mora biti skladba znana, naslanjati se mora na otožni narodni način izražanja. Otožno se glasi, ko mu piše o svojih solzah in vzdihih, odločno, ko zahteva, da naj se vrne. Manj učinkovita je pesem rosici, Ptička zapevala o zelenem boru, je pripovedna, a tabor ne stoji na Kranjskem, tam nekje ob hrvatski meji mu poje ptička in se poigrava z jugoslovansko mislijo. A ko je pesem zapela, je bilo še dolgo, dolgo pred današnjim dnem. Že takrat že od nekdaj, pa to bi bila politika? Dr. Anton Schwb je imel na sporedu samo dve pesmi. Večer na morju. Večna krasota morja je navdušila skladatelja, da kolorira večerno nebo nad oceanom, Mirno, skoraj pobožno zreš tja na morje, veličastnost morja te objame, ko odseva v žarnih bliskih zahajajočega solnca in končno trudoma bi legel k počitku tam daleč v sonca jasnem gradu, morje umira, tiho je naokrog. "Zdrava Marija" ima svoje težave v izražanju ter tvori gotovo eno najjasnejših točk programa. "Zdrava Marija" ti pojo zvonovi, ko koraka potnik po cesti, in tvoje misli se vpletajo v harmonijo zvonov. - Oni zase gredo svojo pot, oni zase pojo svojo melodijo in v tebi vzbude pobožnost, da skleneš k molitvi roke, kot v dnevih mladostnih.

Stanko Premrl je imel na sporedu dve pesmi. Učinkovala je posebno Prešernova "Zdravica". Dasiravno dela z efekti, ne prinaša pravzaprav pesem ničesar posebno originalnega v kompoziciji, tudi ne v izražanju, nasprotno bi se lahko reklo, da se preveč sili v obliko himne, In vendar je imela pesem velik uspeh ter izzvala naravnost frenetično odobravanje.

To je pač to pot - oprosti mi naj skladatelj + pripisati najbolj Prešernu in današnjim časom. Ali more ostati srce, ki je prišlo, da se navžije čustev, izraženih v harmoniji, mirno, če mu v veličastnih, kot v jeklo vlitih akordih, preglašaj svobodo narodov, konec vojne?"

Slovenec (1917 - 20.11) ocenjuje ta koncert v podlistku. Najprej graja pozni začetek in da hodijo pevke v dvorano ali pa gledajo pri zavesi v njo. Nato nadaljuje: "Koncert je začel moški zbor in imeti moški zbor v času vojske, to ni igrača. In vendar, kako je zapel Adamičevega Vasovalca? Ako bi ga pevci trikrat ponavljali, bi bili veseli tistega bajnega prehoda v narodni motiv in tistega vžigajočega ritma, ki zveni človeku nepozabno po glavi. Moški zbor je še vedno glavna moč Matice." V nadaljnjem ugotavlja, da Lajovčevi ženski zbori niso vžgali, to pa zato ne, ker so pretežki. O solistki Mili Počivavnikovi pri Schwabovi "Zdrava Marija" pravi: "Povedano bodi, da je pela svoj part s temnim, a jako simpatičnim timbrom in z redkim občutkom vsem poslušalcem v veselje in da je njen glas tako izdaten, da je predril mestoma premóčno spremljevanje zbora." Svoje poročilo konča s stavkom: "In veseli smo Glasbene Matice". Dva dni za tem so priobčili v posebni notici, da je bila priobčena notica o Matičnem koncertu sestavljena iz dveh poročil.

V Domu in svetu je priobčil oceno Stanko Premrl (1917 - 352) : "Koncerti v velikem obsegu sedaj niso mogoči; ker čimdalje traja vojna, tem težje je dobiti celoten orkester. Zato je Glasbena Matica sklenila prirejati letos koncerte v obliki, kot smo doživeli ravnokar izvajanega, da so poleg Pevskega zbora: ženskega, moškega in mešanega, nastopili tudi solisti." Dalje piše Premrl:

"Ženski zbor Glasbene Matice je imel pri tem koncertu izredno težko nalogo. Izvajal je pet Lajovčevih dvo in triglasnih pesmi s spremljevanjem klavirja. Veselili smo se

teh krasnih pesmi našega mojstra Lajovica, a koncert nam žal ni nudil tega, kar smo pričakovali. Ni pa tega kriv skladatelj, tudi zbor ne tolikanj, ampak to, ker je bil klavir za sto grl broječ zbor prešibek nositelj in je pri večini pesmi, razen pri "Pesmi Primorke" v zboru skoraj utonil, vsled česar klavirski part, ki je ravno pri Lajovcu samostojen, tako izrazit in slikovit, ni prišel povsod do veljave. Zbor pa je ob prešibki opori večkrat padel, distoniral. Pristavljam takoj, da je gđč. Dana Koblerjeva spremljala na klavirju izborna - kakor vselej. Več, kot je storila, ni mogla. Tukaj smo se zopet nekaj važnega naučili, to namreč, da je treba za uspešno izvajanje kočljivih skladb napraviti tudi glede tehnične plati soliden proračun. S spremljevanjem orkestra - govorim seveda le kot teoretik - oziroma izvajanja z manjšim, izbranim zborom, bi bile Lajovčeve skladbe, ki so bile sicer temeljito naštudirane, veliko bolje in lepše uspele.

Največ užitka so prinesli moški in mešani zbori; Emil Adamič "Vasovalec", krepak, fantovsko poreden, zložen v narodnem tonu in dr. Anton Schwabov "Večer na morju" z izvrstno zadetim romantičnim miljejem, sta bila krasna. "Vasovalca" so pri obeh koncertih ponovili. Zaslužil je, Vendar bi jaz za svojo osebo rajši dvakrat slišal zapored "Večer na morju".

Jako sveže in ubrano so se slišali mešani zbori: Adamičev preprosti, narodnozaokroženi "Fantu", istega skladatelja nežni, izraziti zbor "Ko bi rosica bila" in "Ptička". Čez vse lepa je bila dr. Anton Schwabova "Zdrava Marija", v kateri se je kot solistka odlikovala gđč. Mila Počivalnikova. Izvajanje skladbe "Zdrava Marija" je bilo - po mojem mnenju - v glasbenem oziru jedro koncerta. Ta čista, sveta skladba, polna najsrčnejše iskrenosti in nebeškega čara, nas je prešinila in objela; uživali smo jo v najidealnejšem pomenu. Največ navdušenja pa je izzvala moja "Zdravica", karmoč preprosta skladba že starejšega datuma, ki se mi o njenm ni niti sanjalo, da jo bodo kdaj izvajali na koncertu. Izvajali so jo res imenitno, zlasti ritmično tako eksaktno in ognjevito, da je s

pomembnim in ravno sedaj aktualnim dr. Prešernovim besedilom vred morala vzdramiti vsakogar, ki čuti slovensko in slovanško. Da se je potem "Zdravici" sledeči mirni, intimni zborček "Log za logom se skriva" - rekel bi - utopil v prejšnjem višnjem razpoloženju občinstva, je bilo umevno.

Matični zbor je vodil g. koncertni vodja, ravnatelj Matej Hubad s priznano izkušnostjo in rutino. -

In še eno besedo o besedilih. To mi bo pač vsakdo potrdil, da je besedilo pri petju tudi važen del in da vzgojiteljem ne more in ne sme biti vseeno, kaj dado mladini v roke. In pri Matičnem pevskem zboru, zlasti pri ženskem, je mladina glavni kontingent. Nekaj besedil, ki so jih pri zadnjem koncertu pele celo nedorastle deklice, pač ni bilo primernih, kaj šele vzornih."

Če sem obe kritiki malo obširneje omenil, sem storil to zato, ker tudi s svoje strani osvetljujejo takratni čas in prilike.

Zborov redni letni občni zbor se je vršil šele 9. januarja 1918. Funkcionarji so podali svoja poročila, nakar so izvolili Avgusta Štamcarja in Janeza Završana, v znak zahvale za 25 - letno zvesto sodelovanje v pevskem zboru, zborovim častnim članom. Občnega zbora se je udeležil tudi predsednik Glasbene Matice, dr. Josip Mantuani, ki se je v zbranih besedah zahvalil pevskega zboru, da tudi v teh težkih časih tako uspešno nadaljuje kulturno tradicijo Glasbene Matice in imenoval pevski zbor "srce Glasbene Matice".

Žal, da Avgust Štamcar,

ta posebljena zborova pesmarica, ki je obvladal vse štiri glasove prav vseh zborov, ki so bili izza čitalniških časov v pevskem repertoarju, ni dolgo užival zasluženega priznanja. Dne 7. februarja 1918 so ga spremili številni pevski tovariši k sv. Križu. Bil je 69 let star in prav do zadnjih dni aktiven v pevskih vrstah.

Dne 3. februarja 1918 je bil zbran pevski zbor na prijetnem poslovilnem večeru od svoje članice gdč. Razingerjeve, ki se je poročila, in ob tej priliki so zbrali na predlog Slavka Ravniharja 400 K kot prvi kamen na Konservatorij Glasbene Matice. Po svoje zanimivo je tudi to, da so morali nositi na take večere in na sestanke po koncertih živila s seboj, če so hoteli malo prigrizniti.

Na podoben način, kakor prej omenjeni koncert, se je vršil tudi prihodnji, dne 9. in 10. marca 1918. Poleg moškega in ženskega zbora sta sodelovali: sopranistka Pipa Arko - Tavčarjeva iz Zagreba in pianistka Dana Koblerjeva. Zborov spored je obsegal samo prva izvajanja: V moškem zboru: Mirk "Na trgu", Adamič "Kmečka pesem", Schwab "Slanica", Kimovec "Oblaček", Dev "Kvišku plava moje hrepenenje", Adamič "Pesem o beli hišici". Ženski zbor: Pavčič "Žabe".

Narodov poročevalec (1918 - 12/3) piše: " Dvoje koncertov pravzaprav z istim sporedom. Obakrat nabito polna dvorana, občinstvo navdušeno za lepo pesem, napeto pozorno pri novostih, ki jih pričakuje in hvaležno zazna. Tako je vedno pri koncertih Glasbene Matice. Tri, štiri kulminacije moramo zabeležiti v teh koncertih, da jih naštejemo: najprej gospa Pipa Arko - Tavčarjeva iz Zagreba v svojem "Kolu" in v ljudsko hudomušnih dodatkih, gospodična Dana Koblerjeva v Chopinovi baladi v g-molu, noviteta v ženskem zboru: Pavčičeva "Žabe" in Adamičeva "Kmetška pesem" za moški zbor. "Nato govori o solistih in nadaljuje: "Moški zbor. Najprej samo eno kratko pripombo, ki ne velja nikomur drugemu, kakor sedanjemu času

s preobilico dela: Na odru najstrožja disciplina in napeta pozornost in pazljivost na samega sebe. Tudi v telovadbi velja isto. Najmanjša kretnja se opazi, najmanjši glas moti in pazljivca i poslušalca kvitira to z nekim čudnim občutkom, četudi sicer ne more odreči svojega priznanja trudu in izvežbanosti."

Ta opazka meri na res malo pretirano modo, ki so jo začeli takrat uveljavljati, da so na prvi mig Hubadove roke vsi na enkrat dvignili note.

Izmed moških zborov posebno ocenjuje Oskar Devovo: "Kvišku plava moje hrepenenje" in Adamičevo "Kmetško pesem", za katero pravi: "Izrazitost pesmi si bo gotovo na vseh naših odrih na mah osvojila odlično mesto in to po vsej pravici, če bo le na razpolago dosti močan in zvonek bariton, kakor smo ga slišali iz ust g. Završana v Matičnem koncertu." Silno hvali tudi ženski zbor in Pavčičeve "Žabe", kjer se je odlikovala s svojim kontraaltom zborova članica Angela Maličeva. Koncertno poročilo konča: "Koncertoma je prisostvovala, lahko rečemo, vsa slovenska Ljubljana. Čutili smo se zopet enkrat kot velika, za lepoto pesmi navdušena družba in ponosni smo bili zopet na našo Matico. Tembolj, ker je absolutna absenca predstaviteljev državnih oblasti zopet blagodejno pokazala, kako smemo biti nele v trpljenju, temveč tudi v veselju sami."

Iz Dom in svetove ocene (1918 - 193), ki jo je napisal Stanko Premrl, navajam: "Matični moški zbor - kljub težkim časom še dokaj številen - je zapel šest novejših skladb iz Novih Akordov. Zbori so bili kot vselej kar najtočneje nastudirani. Posebno je učinkovala Adamičeva "Kmečka pesem" s prijaznim baritonskim uvodom - pel g. Završan - in lepo epizodo o sv. Izidorju, ki preide potem v silno živahen in vesel stavek. Mesto, ki govori o preštevanju dote skozi "tri dni in tri noči" in še čez, se zdi od skladatelja nekoliko preveč podčrtano. Precejšen vtis je napravila tudi dr. Schwabova "Slanica"

vsled svoje miline in pristno narodnega značaja, Devova "Kvišku plava moje hrepenenje" pa po značilnih, ostro si kontrastujočih temah. Manjši, dasi nikakor neugoden vtis so napravile ostale tri, povsem dobre in v marsičem zanimive skladbe.

Koncert so obakrat zaključile Pavčičeve "Žabe" (iz O. Župančičevega "Cicibana") za triglasni ženski zbor in kontraaltovski solo s spremljevanjem klavirja in harmonija. Pavčič ni eden posebno plodovitih skladateljev, a kar zloži je solidno, lepo. Njegova najnovejša skladba "Žabe" nam kaj verno slika stisko v žabji občini vsled dolge suše in nastop velikega izkušenega žabarja, ki spodbuja žabjo družino k pogumu "Slišal sem od juga šum". Cel milje je izborno narisan, skladba tudi v tehnično formalnem oziru zelo uspela. Zbor ima prav živahno, semtertja kajpada smešno partijo in se iz preprostega, naturalističnega "reganja" in "kvakanja" povzpne do krepkih, mogočnih viškov. Kontraalt je v skladbi zelo umesten, le žal, da gdč. Maličeva, ki ga je pela, ni tudi v višinah obdržala malo več tistega kontraaltovskega timbra, ki ga je tako dobro pogodila v nižini. Klavirsko spremljevanje je samostojno, teče gladko in poživi ter povzdigne celo skladbo.

Končno še omenjam, da je moški in ženski zbor vodil z znano spretnostjo koncertni vodja g. Matej Hubad."

V zvezi s tem pa še tole kratko dogodbico. Ker ni bilo orkestra, sta spremljala zbor po navadi Koblerjeva in Pavčič, oba učitelja Glasbene Matice. Generalka poteka mirno ali pa ob večjem ali manjšem Hubadovem razburjenju naprej in zbor poje s tem spremljevanjem. Kar naenkrat zarjove Hubad, da se potrese vsa unionska dvorana: "Klavir premočan!" Oba spremljevalca pa roke kvišku kot dokaz, da sploh ne igrata. Hubad je pač hotel opozoriti na neko mesto s premočno spremljavo, pa se mu je opozorilo prekmalu sprožilo. Po generalki so se novi Hubadovi smejali vsi, pa tudi on sam. Takih Hubadovih je precej, pa o teh pri drugi priliki.

O teh koncertih je poročal tudi Slovenec (1918 - 12/3) in precej ostro vzel na piko gospo Pipo Arko - Tavčarjevo, ki je nastopila na koncertu kot solistka. Očita ji, da je pačila slovensko narodno pesem in pravi, da njen nastop ni bil za resen koncert. Glede zbora konstatira na kratko, da je bil zelo dober in da so "Žabe" podnetile v dvorani veselo razpoloženje. Svoje poročilo konča: "Koncerta sta se v celoti zelo dobro obnesla. Kar jih je kazilo in jim tlačilo umetniški nivo, smo že zgoraj omenjali. In to zadnje samo obžalujemo."

Slovenski Narod je smatral to kritiko za napad in priobčil, dne 16. marca 1918 pod naslovom "Kako se pri nas kritizira" posebno notico, v kateri pravi med drugim: "Razumemo ogorčenje v slovenskih krogih tembolj, ker vemo, da je slovenčevo uredništvo pustilo pisati o Matičnem koncertu kritiku, ki že radi svoje mladosti (takrat je bil star 17 let) ne more biti poklican, da bi oddajal zrela mnenja." Pravi, da je dobil radi te kritike več dopisov z raznih strani, izmed katerih pa navaja samo dva iz literarnih in glasbenih krogov. Oba odklanjata način, kako je kritiziral nastop solistke ge. Pipe Arkove. Notico konča Narod s sledečim stavkom: "Trojica "L.M.Š." (to je podpis Slovenčevega kritika: Lucijan Marija Škerjanc) spada še pod šolske naloge, ne pa v ugleden list. Ako nima poštenih poročevalcev, zlasti sedaj v dobi našega narodnega prebujenja, bi moral raje molčati, kot pa podpirati svoje predale mlečnozobim pamfletom."

Oba koncerta sta bila razprodana, kar nam kaže tudi inkaso, imela sta 7.383.10 Kron dohodkov, 2.636.04 stroškov, torej čistega 4.747.06 K.

Pevski zbor je šel mirno mimo tega ter se z vso vnemo pripravljajal na Krekovo akademijo, ki se je vršila v Unionu, dne 18. aprila ter se ponovila še 21. in 23. aprila ter 12. maja 1918. Pevski spored je bil postavljen popolnoma že v

smislu jugoslovenskega bratstva. Najprej so zapeli Gallusov madrigal "Ecce quomodo moritur iustus" in Dvořakov "Slavnostni spev". Za tem srbske, hrvatske in slovenske narodne. Končali so akademijo s Premrlovo "Zdravico". O Kreku je govoril na prvem večeru Fran Smodej, na drugem F. Finžgar, tretji je bil brez govora in četrtem prof. Vesenjaki. Deklamirala sta prof. Dornik in Andrej Rape.

Slovenski Narod (1918 - 23/4) pravi v svojem poročilu o drugem večeru: "Matičen zbor je kot interpret jugoslovenske narodne pesmi po našem mnenju nedosežen. Hvaležno občinstvo je ves večer prirejalo ravnatelju Hubadu in njegovemu zboru prisrčne ovacije. Krekovo akademijo si sme naša Glasbena Matica zapisati med narodno najzaslužnejše, umetniško najdovršenejše svoje cilje."

Slovenec pravi v svojem poročilu (1918 - 19/4): "Akademija se je izvršila kar moč vredno spomina velikega moža. Dvorana je do zadnjega, brez vsakršnih visokih krogov, napolnil narod. Duh osvobojenega demokratizma je za en večer razprostrl svoja krila nad nami. Glasbeni del je glede formalne usovršitve dosegel višek, kakoršnega tudi pri Glasbeni Matici nismo vsekdar vajeni. Zbor je pel izborna, šlo je v živo zlasti, ker je - kakor sploh pri vseh pesmih - pevovodja s čudovito umetniško iznajdljivostjo interpretiral besedilo."

Premrl piše v Dom in svetu (1918 - 10/4): "Z veliko napetostjo smo pričakovali slavnostno akademijo v počastitev spomina dr. Janeza Evangelista Kreka na korist njegovemu spomeniku v Ljubljani. To pa zato, ker se nam je močno zahotelo in uživati zopet enkrat celotni matični pevski zbor, se naslanjati na krasnih slovanskih narodnih pesmih in se navduševati za ideale našega pokojnega dr. Kreka, za ideale in stremljenja, ki so se žal tudi ob njegovi rani smrti s potencirano silo polastila src vseh pristnih Jugoslovanov.

Začetkom sta se nameravali prirediti dve slavnostni akademiji: 18. in 21. aprila. Ker pa je obisk pri obeh tako

izredno velik - pravcat naval, se je priredila še tretja - brez govora - 23. aprila.

Vse tri akademije so sijajno uspele.

Uvedel jih je vsakokrat žalobno svečani Gallusov "Ecce quomodo moritur iustus", ki ga je dostojanstveno pel moški zbor. Skladba, od pevovodje ravnatelja Hubada kar najbolj interpretirana, je napravila jako velik vtis, zlasti je začetnem mirnem predavanju prijetno dirnil živahno markantni nastop "In pace factus est locus eius".

Dvořakov "Slavnostni spev", ki je sledil govoru, je zazvenel kot radosten, prisrčen in zares prazničen pozdrav našemu slavljenču. Bili so to uprav nebeški glasovi, nadzemske harmonije. Preprost, pa hkrati svež in prikupen ter od mojstra Dvoraka ženijalno izrabljen tema, logično se razvijajoč od krasne predigre do sklepne orjaške moči in višine.

Koncert zase v akademiji so tvorile narodne pesmi. Prav umestno bi bilo, da so se ravno narodne pesmi postavile kot glavne na spored. Saj so ravno narodne pesmi bile posebno priljubljene pri dr. Kreku. Izvajale so se srbske, od Mokranjca harmonizirani "Osmi šopek": a) Džanum, na sred selo, b) Što Morava mutno teče, c) Skoč kolo, da skočimo! Kot druge hrvaške, harmonizirane od Andela: a) O, jesenske duge noči, b) Igra "Kolo", c) "Dragi je daleko". Končno slovenske: a) Miška, b) Škrjanček, c) Gor čez izaro (koroška narodna), harmonizirana od Hubada in č) Na Gorenjskem je fletno - prirejena od Pirnata.

Omenjene narodne pesmi smo izvečine že slišali v prejšnjih koncertih "Glasbene Matice, nekatere celo večkrat. A kljub temu nas niso nič manj zanimale. Nasprotno. Čim pogosteje jih slišimo, tem lepše se nam zde, tem ljubše so nam. Dozorelo pa je ravno pri teh akademijah v nas prepričanje, da so srbske najlepše, najbolj samorasle, da med jugoslovanskimi prvačijo. In to predvsem v svoji melodiki, ki temelji na posebni,

bodisi od hrvaških, bodisi od slovenskih narodnih pesmi se razlikujoči tonaliteta. Tudi ves njih drugačen ustroj, ki se javlja v harmonizaciji, prepleteni s spretno kontrapunktiko, je izredno zanimiv. Radovali pa smo se seveda v enaki meri tudi hrvaških - izvajane tri so pravi biseri - tudi silno lepo prirejenih, in končno naših domačih slovenskih.

Mešani zbor Glasbene Matice je pel to pot nedoseženo lepo in ubrano. Pel ni le točno kot ura, ampak hkrati tako, da smo se po eni strani divili visoki pevski umetnosti, po drugi plati pa pesmi z največjim zadovoljstvom uživali in se ob njih ogreli.

Novo "Zdravico" so pritisnili kot nekak oficialen amen in se je razpoloženju prav dobro prilegla."

Vsi štirje Krekovi večeri so dali 13.927.40 K dohodkov, 3.103.25 K stroškov, čistega, torej 10.823.15 K. Od tega so izročili odboru za Krekov spomenik 7.020.48 K.

Dne 22. maja 1918 se je vršil pevski sestanek, da so se pogovorili radi prireditve slavnostnega koncerta na čast slovenskim gostom, ki so prišli v Ljubljano z vseh strani ob ustanovitvi Jugoslovanske demokratske stranke. Tej želji so enodušno ustregli ter se je vršil v soboto 29. junija 1918. v Unionski dvorani. Sodelovala je ga. Pavla Lovšetova in peli so zборе ter narodne tekočega svojega repertoarja. Udeležba je bila ogromna in zbor je žel neomajno praznanje.

Redni letni občni zbor društva se je vršil 11. julija 1918. S ponosom in polno pravico so konstatirali, da tvori Glasbena Matica velik del slovenske kulture in njeno delovanje daje merilo o kulturni vrednosti našega naroda. Pri vsem tem delu je bil močno udeležen pevski zbor Glasbene Matice, ki je štel v tem letu 167 članov, od teh 98 ženskih in 67 moških in si je stekel za njega ogromno zaslug.

Moški zbor je sodeloval dne 17. avgusta 1918 pri cesarski maši na Kongresnem trgu.

Tako je končala četrta, zadnja koncertna sezona Glasbene Matice v svetovni vojni.

Po počitnicah so šli na novo delo z jasnejšimi in svetlejšimi pogledi za narodno in gospodarsko bodočnost, a z istimi cilji: dvigniti produktivno in reproduktivno slovensko glasbeno umetnost in jo uveljaviti na svetu.

Te poglede je trenutno malo zatemnijo dejstvo, da sta odšla iz zborovih vrst dva prezaslužna člana: Karl Zottman 23. septembra in Anton Razinger 15. oktobra 1918. Žal, da nista dočakala naše Zarje Vidove, v ĩtatero je šel zbor z jugoslovansko pesmijo in pozdravil z njo našo svobodo, dne 29. oktobra 1918 na Kongresnem trgu pred deželnim dvorcem in Prešernovim spomenikom.

x

x x

P o j a s n i l a

k slikam I. knjige II. dela kronike.

Stran 1: Ribji trg ob Ljubljani v Ljubljani. Hiša, ki ima v prvem nadstropju štiri, v drugem pa pet oken, je Permetova hiša in v drugem nadstropju te hiše so bili prostori šole Glasbene Matice, v kateri je začel z vajami pevski zbor.

Stran 2: Fran Gerbič, rojen 5. oktobra 1840 v Cerknici na Notranjskem, je dovršil ljubljansko učiteljsko in bil nekaj let učitelj v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Učiteljskemu poklicu je dal slovo in odšel na praški konservatorij, katerega je dovršil 1867. Postal je operni pevec - tenorist, bil angažiran v Pragi, Zagrebu, Ulmu in Lvovu, kjer je zamenjal pevsko karijero s karijero prof. solopetja na tamošnjem konservatoriju. Leta 1886 je prišel v Ljubljano na povabilo predstavnikov narodnih društev, prevzel ravnateljstvo šole Glasbene Matice, dirigentstvo pri Dramatičnem društvu in postal zborovodja pevskega zbora Narodne čitalnice. Umril je 29. marca 1917 kot ravnatelj šole Glasbene Matice. Gerbič je bil tudi zelo plodovit skladatelj ter obogatil našo literaturo z raznimi deli, med njimi tudi operama "Kres" in "Nabor". Leta 1899 in 1900 je izdajal svoj glasbeni list "Glasbena Zora".

Stran 12: Jakobus Gallus Carniolus je naslov, odnosno ime znamenitega sodobnika Palestrine in izredno plodovitega skladatelja motet, madrigalov in maš. Rodom Kranjec je bil rojen leta 1550 dozdnevno v Ribnici, umrl pa je 1591. 18. julija v Pragi. Število njegovih del je izredno obsežno in so danes pravtako sveža kot so bila pred 350 leti. Njegov portret v naši knjigi je posnetek iz Šantlove zbirke.

Stran 19: češki skladatelj dr. Anton Dvořak. Njegova dela so bila zelo pogostokrat na koncertnih sporedih našega zbora.

Stran 40: Fran Šušlj je, gimnazijski profesor, je dal kmalu šoli slovo in postal politik. Dolenjske kraje je zastopal v avstrijskem državnem zboru in kranjskem deželnem zboru, Bil je tudi

deželni glavar Vojvodine Kranjske. Dokler je bil aktiven, je živel večinoma na Dunaju, kjer je bil ravnatelj cesarske kraljeve zaloge šolskih knjig. Ob priliki dunajskih koncertov pevskega zbora Glasbene Matice leta 1896. se je silno izkazal z vso organizacijo in si stekel za-to za Glasbeno Matico in za njen zbor velikih zaslug. V priznanje mu je podelila Glasbena Matica svoje najvišje odlikovanje - častno članstvo.

Stran 52: Pevski zbor Glasbene Matice v sestavu, kakor je pel na dunajskih koncertih leta 1896. Fotografija je bila posneta tri mesece po dunajskih koncertih. Sredi prve vrste sedi načelnica ženskega zbora Terezina Jenkova, levo ob njej načelnik moškega zbora Ivan Vencajz, desno zborovodja Matej Hubad in podpredsednik Glasbene Matice Anton Svetek. Zbor je zelo številen, vendar manjka nekaj, posebno moških članov. Med moškimi v prvi vrsti na desni leži dr. Vladimir Ravnihar, v ozadju drugega loka pa je mladi Anton Lajovic.

Stran 56: Gašper Mašek, rodom Čeh, je bil pred Anton^om Nedvedom ravnatelj in vodja Filharmonične družbe. Bil je tudi plodovit skladatelj ter oče skladatelja Kamila Maška. Umrl je v visoki starosti v Ljubljani.

Stran 76: Stevan Mokranjca, srbski skladatelj, ki je postavil v svojih petnajstih rukovetih srbsko narodno pesem na tako visoko umetniško stopnjo, kakor je, ne najdemo zlepa v kakem mestu. Glasbena Matica je bila prva, ki je izdala nekaj teh rukovetov v tisku in pevski zbor jih prepeva od leta 1899. na vseh svojih reprezentativnih vokalnih koncertih, doma in v tujini.

Stran 93: Lik nesmrtnega simfonika Ludvika van Beethovna.

Stran 104: Pater Hartman pl. An der Lan - Hochbrunn, skladatelj

rojen je bil 21. decembra 1863 na Tirolskem, je vstopil v red očetov frančiškanov in postal zelo plodovit skladatelj oratorijskih del.

Stran 108: Del pevskèga zbora Glasbene Matice kot izletnik v Podbrezjah na Gorenjskem, v gostilni Franceta Pavlina. Naj bo navedenih samo par najbolj znanih imen. Na sredi, s trdim klobukom in očali, Matej Hubad; poleg njega malo višje zborovò predsednik Anton Štritof, poleg njega na desno Jerca Dolenčeva, pozneje Hubadova; moški z brado poleg njega Slavko Ravnihar, ki je pozneje vzbudil mnogo prahu v zboru, ker je bil klerikalec. Moški spodaj s slamnikom na desni strani je Anton Petrovčič, oče bratov pevcev Petrovčičev. Na skrajni levici spodaj Anton Razinger, šaljivec, ki kažè s prstom na svoj nos. Nad njim četvorica moških: Janko Kersnik, dober prvi tenor, vojak Bojah Drenik, poleg njega Josip Juh, dalje Avgust Štamcer, Janez Završan in nad njim najvišji dr. Vladimir Ravnihar.

Stran 110: Skladatelj Anton Lajovic je bil rojen 19. decembra 1878. leta na Vačah pri Litiji. Gimnazijo z maturo je dovršil v Ljubljani leta 1897. Že ko je bil v tretji šoli, se je vpisal v dijaški zbor Glasbene Matice, posečal pri Hubadu pouk harmonije, dočim se je učil klavir privatno. Po maturi je bil vpisan na juridični fakulteti dunajske univerze, istočasno se je učil dve leti kontrapunkta in tri leta kompozicije pri Robertu Fuksu. Kot stranska predmeta je obiskoval klavir in glasbeno zgodovino ter dovršil dunajski konservatorij z odliko leta 1902. Na sklepni produkciji so izvajali njegov ženski zbor z orkestrom "Gozdna samota". V tem času je napisal tudi mešane zборе "Bolest kovač", "Napitnica" in druge, ki so izšli v založbi Glasbene Matice. Lajovic je po poklicu sodnik, bil podpredsednik najvišjega našega sodišča. Zavzema prva mesta med slovenskimi skladatelji in je tudi priznan publicist.

Stran 121: Del pevskega zbora Glasbene Matice na svojem izletu pred rojstno hišo pesnika Franceta Prešerna na Vrbi na Gorenjskem. V sredi je Prešernova soha, poleg nje zborov predsednik, prof. Anton Štritof. Hubad sedi desno od sohe.

Stran 126: Del moškega zbora Glasbene Matice na izletu pri slapu Peričnik na Gorenjskem. Član v haveloku, ki sedi na sliki desno, je dr. Janko Žirovnik. Na najvišjem mestu zgoraj zapet dr. Ravnihar in malo nižje desno od njega, poleg dame, član Kocmur, ki je imel v zboru politične afere s Slavkom Ravnikarjem. Spodaj s kapuco, član Rozman, nad njim sedi na skali Janez Završan.

Stran 155: Župnik Jakob Aljaž, velik podpornik in izrazit prijatelj Glasbene Matice. Bil je tudi dober skladatelj, posebno moških in mešanih zborov. V zahvalo mu je postavila Glasbena Matica spominsko ploščo, in sicer na Šmarni gori leta 1935. Na Šmarni gori zato, ker je bil Jakob Aljaž rojen v vasi Zavrh, na severnem vznožju Šmarne gore, pa tudi zato, ker je bil znan ljubitelj gora. Spominsko ploščo je izdelal umetnik - kipar Tone Kralj in je obraz župnika Aljaža izvrstno pogoden. Spodaj se nahajajo verzi, ki jih je spesnil Oton Župančič, in sicer:

Triglavski župnik ljubil si višine,
po njih si romal, molil, pesmi pel,
premnogo src za njih lepoto vnel,
zdaj ti hvaležno hranijo spomine.

Stran 155: Pevski zbor Glasbene Matice na svojem izletu v Kamniški Bistrici.

Stran 170: Pevski zbor Glasbene Matice leta 1910, slikan pred poslopjem deželnega muzeja in tak je nastopil na zagrebškem koncertu. V sredini sta zborovodja Matej Hubad in zborov predsednik Anton Štritof.

Stran 182: Ko je bil pevski zbor na svoji koncertni poti v Opatijo in na Sušak, je imel izredno slabo vreme. Slika nam kaže prihod parnika Tatre, ki je pripeljal zbor iz Reke v Volosko, kjer pa vsled silnega naliva niso mogli izstopiti in so se odpeljali naprej v Opatijo.

Stran 197: Pater Hugolin Sattner, izredno plodovit slovenski skladatelj, ki je v letih 1910 do 1920 obogatil našo glasbeno literaturo z raznimi kantatami in oratoriji, katero je prvi izvajal pevski zbor Glasbene Matice. Pater Hugolin Sattner je bil iz reda očetov frančiškanov, rojen v Novem mestu, umrl v visoki starosti v Ljubljani. Bil je velik in odkritosrčen prijatelj vsega matičnega dela.

Stran 208: Skladatelj dr. Gustav Ipavec, zdravnik, v svojem rojstnem kraju v Št. Jurju ob Južni železnici na Štajerskem. Bil je izrazit zborovski skladatelj in zelo pomemben za svojo dobo, ko je bilo naše zborovo petje še v vsem svojem začetku.

Njegov brat dr. Benjamin Ipavec, zdravnik v Gradcu, spada med najplodovitejše naše skladatelje, ki nam je ustvaril najrazličnejša dela od mladinskega zbora do opere.

Stran 212: Člani pevskega zbora na svojem izletu v Grosupljem.

Stran 234: Avgust Štamcar, rojen v Velesovem na Gorenjskem, se je hotel posvetiti, kakor njegov oče, učiteljskemu poklicu pa je študij opustil in postal uradnik banke Slavije do svoje smrti. Štamcar je bil najbolj poznan slovenski zborov pevec, izvrsten II. tenor in I. bas, član toliko kvartetov, član opernega zbora in v slovenski operi je pel tudi različne male tenorske partije; na splošno vnet pomagač, kjerkoli se je šlo za sloves naše zborovske pesmi. Lahko rečemo, da je bil Avgust Štamcar živa slovenska pesmarica, poznal je prav vse slovenske zборе in zборе drugih literatur s slovenskim tekstom, in to prav vse glasove. Zato je bil čislán in tudi iskan vsepovsod.